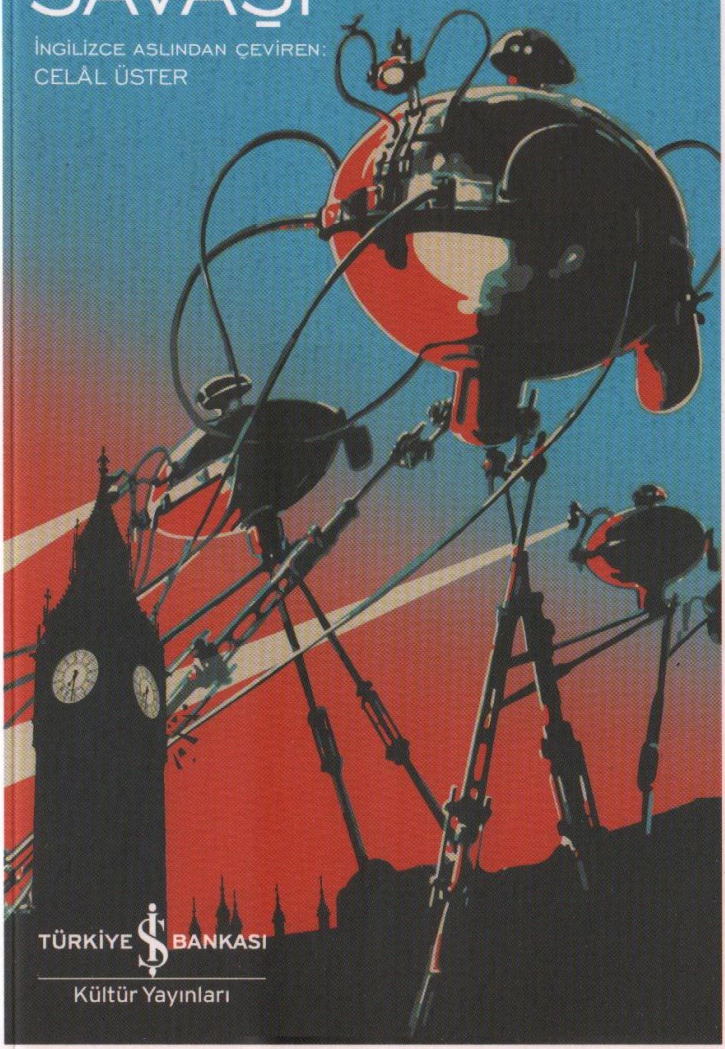
MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 136

H. G. WELLS
DÜNYALAR SAVAŞI

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
CELÂL ÜSTER

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

H. G. WELLS
DÜNYALAR SAVAŞI

ÖZGÜN ADI
THE WAR OF THE WORLDS

Bu çeviri, H. G. Wells'in *The War of the Worlds* adlı yapıtının Londra, William Heinemann 1898 basımı temel alınarak yapılmıştır.

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2019
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM TEMMUZ 2019, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-888-9

BASKI: UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
Keresteciler Sitesi Fatih Caddesi Yüksek Sokak No: 11/1 Merter Güngören/İstanbul
Tel. (0212) 637 04 11 Sertifika No: 22826

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: CELÂL ÜSTER

İngiliz Erkek Lisesi, Robert Academy ve İÜ Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. 1983'te George Thomson'ın *Tarihöncesi Ege* adlı kitabının çevirisiyle Azra Erhat Çeviri Ödülü'ne değer görüldü. 1970'lerin başından bu yana aralarında Robert Louis Stevenson, Yaroslav Haşek, George Orwell, Juan Rulfo, Iris Murdoch, Maria Antonietta Macciocchi, Mario Vargas Llosa, Roald Dahl, Jorge Luis Borges, Paulo Coelho ve John Berger'ın yapıtlarının da bulunduğu 80'e yakın kitabı dilimize çevirdi. Uzun yıllar *Cumhuriyet* gazetesinin Kültür editörlüğünü üstlendi.

Modern
Klasikler
Dizisi - 136

H. G. Wells

Dünyalar Savaşı

İngilizce aslından
çeviren: Celâl Üster

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Çevirmenin Önsözü vii

BİRİNCİ KİTAP
Marslılar Geliyor

I Savaşın Öngünü 3
II Akanyıldız 11
III Horsell Parkı'nda 17
IV Silindirin Kapağı Açılıyor 21
V Isı Işın 25
VI Chobham Yolu'ndaki Isı Işını 31
VII Eve Nasıl Vardım 35
VIII Cuma Gecesi 41
IX Çatışma Başlıyor 45
X Fırtına Kopuyor 53
XI Pencerede 61
XII Weybridge ve Shepperton
Yok Edilirken Gördüklerim 69
XIII Rahiple Nasıl Karşılaştım 83
XIV Londra'da 91
XV Surrey'de Neler Olmuştu 105
XVI Londra'dan Toplu Göç 115
XVII "Yıldırımların Çocuğu" 131

İKİNCİ KİTAP

MARSLILARIN YÖNETİMİNDEKİ DÜNYA

I	Ayaklar Altında	145
II	Yıkık Evden Gördüklerimiz	155
III	Mahpus Kaldığımız Günler	167
IV	Rahibin Ölümü	175
V	Sessizlik	181
VI	On Beş Günde Neler Oldu	185
VII	Putney Hill'deki Adam	191
VIII	Ölü Londra	211
IX	Yıkıntı	223
X	Sonsöz	229

Çevirmenin Notları 235

EK

Bir Milyon Yılının İnsanı

Bilimsel Bir Öngörü / *H. G. Wells* 243

Çevirmenin Önsözü

İngiliz yazar, gazeteci, toplumbilimci ve tarihçi H. G. Wells ile ABD'li sinema ve tiyatro oyuncusu ve yönetmeni Orson Welles'in soyadları biraz farklı yazılsalar da söylenişleri nerdeyse aynıdır. Ama Wells ile Welles arasındaki yakınlık yalnızca soyadlarıyla sınırlı değildir.

Orson Welles, 1934 başlarında şair Archibald MacLeish'in manzum oyunu *Panic*'in bir uyarlamasıyla radyo programcılığına başlamış, kısa bir süre sonra da "The March of Time" haber dizisini seslendirmişti. 1938'de ise, ünlü romanlardan uyarlama bir radyo oyunları dizisi kapsamında Wells'in *Dünyalar Savaşı* adlı romanından esinlenen program ortalığı birbirine katmıştı. Genel akışıyla bir haber programı izlenimi uyandıran yayında Welles "Marslıların New Jersey'ye saldırdıklarını" açıklamış, bunun bir haber programı taklidi olduğunu anlamayan binlerce dinleyici haberin gerçek olduğunu sanarak paniğe kapılmış, dehşet içinde sokağa fırlamıştı.

***

Aslında insanların Welles'in o fazlasıyla inandırıcı sesine aldanarak ürküye kapılmaları çok da olağandışı sayılmamalıydı; başta ABD olmak üzere Batı dünyasının insanları yaklaşık on yıldır o Büyük Bunalım'ın yalnızca ekonomik değil, derin toplumsal ve ruhsal çöküntüsü altında kırılgan-

laşmışlardı. Emperyalizmin dünya devletleri kısa bir süre sonra amansız bir kapışmaya tutuşacaklar, uygarlığın onca gelişmesine karşın birbirlerini boğazlayacaklar, dünyayı Marslılar değil büyük devletlerin orduları istila edecekti.

***

H. G. Wells, on dokuzuncu yüzyılın son on yılı içinde kaleme aldığı *Zaman Makinesi*, *Görünmez Adam*, *Doktor Moreau'nun Adası*, *Dünyalar Savaşı*, *Ayda İlk İnsanlar* gibi bilimkurgu edebiyatının yolunu açan romanlarında pek çoklarınca birbirine karşıt konumlarda görülen bilim ile edebiyatı, insanoğlunun bitmez tükenmez merak duygusuyla uçsuz bucaksız düşgücünü birbirlerini varsıllaştıran bir bütünsellikte bileştirmekle kalmamış, belki daha da önemlisi, insan uygarlığının eriştiği aşamayı yüreklilikle sorgulamaktan çekinmemişti.

***

Wells, insanlık ile dünya dışı varlıklar arasındaki çatışmayı ayrıntılarıyla öyküleştiren ilk yapıtlardan biri olan *Dünyalar Savaşı*'nın pek çok yerinde insan soyuna yöneltiği eleştirel bakışı gizlememiş, Londra dolayları Marslıların ölümcül Isı Işınları ve zehirli Kara Dumanının en ağır saldırısı altındayken bile insanoğlunun acımasızlığını dile getirmekten kaçınmamıştı:

"*Üstelik onları [Marslıları] acımasızca yargılamaya kalkmadan, bizim kendi cinsimizin de yalnızca soyu tükenmiş olan bizon ve dodo kuşu gibi hayvanlara değil, kendinden aşağı gördüğü ırklara da ne kadar gaddarca ve kıyasıya bir kıyım uyguladığını da unutmamalıyız. Tasmanların (...), Avrupalı göçmenlerin elli yıl boyunca yürüttükleri bir yok etme savaşı sonucunda kökleri kazınmıştı. Merhamet hava-*

riliği bize mi kalmış ki, Marslıların aynı ruhla savaşmalarından yakınalım? (...)"

Kaldı ki, Wells'in özellikle beş yapıtıyla öncülüğünü üstlendiği, insanoğlunun bilinmeyen geleceğe duyduğu merakından kaynaklanan düşgücünden doğan bilimkurgu edebiyatı, bir yönüyle, gelecekten çok yaşadığımız çağla bir hesaplaşma, varılan uygarlık ve teknoloji düzeyinin insanın insanlığı ve doğanın doğallığını gittikçe yok edişinin bir sorgulanışı değil midir?

***

Günümüz insanının olağanüstü teknolojik gelişmelerle uzayı keşfederken, aynı teknolojik gelişmeler sonucunda üstünde yaşadığı dünyayı yok oluşa doğru sürükleyişindeki ikileminin gizlerini Wells'in romanlarında sezmek mümkündür. *Dünyalar Savaşı* da, bu gizleri aralayabileceğimiz az bulunur yapıtlardan biridir...

Dünyalar Savaşı adlı romanda, Marslıların üstün teknolojisi karşısında çaresiz kalan on dokuzuncu yüzyılın "küçük insan"ına yöneltilen eleştirel bakışın günümüz için de geçerli olduğu söylenebilir:

"*Bunların hiçbiri –şu evlerde yaşayan insanlar gibileri de, sürüngen hayatı yaşayan o aşağılık küçük memur takımı da– beş para etmez. Dünyalarından geçmiştirler – ne görkemli bir hayalleri vardır, ne de görkemli bir tutkuları; Tanrım, bu ikisinden de yoksun bir insan gölgesinden korkan bir tabansızdan başka nedir ki? Koşa koşa işlerine gitmekten başka bir şey bilmezler – yüzlercesini görmüşümdür, treni kaçırırlarsa işten atılacakları korkusuyla kahvaltılarını kaptıkları gibi ellerinde abonman biletleriyle o küçük trenlerine yetişmek için önlerine geleni itip kakarak yel yeperek koşarlar; ne olduğunu anlama zahmetine katlanmadıkları işlerinde çalıştıktan sonra bu sefer akşam yemeğine geç*

kalacakları korkusuyla koşa koşa evlerinin yolunu tutarlar; (...) Başımıza bir kaza gelebilir korkusuyla hayat sigortası yaptırıp az buçuk da para yatırırlar bir yere. Eh, pazar günleri de ahiret korkusu biraz. (...) Doğrusu, Marslılar böylelerinin başına konan bir talih kuşu olacaktır. (...) Evet, işler ne zaman sarpa sarsa birçok insan, zayıf insanlar bir şeyler yapmaları gerektiğini düşünürler ve bir sürü karmaşık düşünceye dalarak zayıf düşenler olanca sofulukları ve kibirlilikleriyle hep bir çeşit oturoturduğunyerde dinine yönelirler ve zulme ve takdiri ilahiye boyun eğerler..."

***

Kimilerince, Jules Verne'le birlikte "bilimkurgunun babası", kimilerince de "bilimkurgunun Shakespeare'i" olarak nitelenen Wells'in yalnızca *Dünyalar Savaşı* adlı romanında değil, bu romanı haberleyen makalelerinde de Darwin'in evrim kuramının derin izlerine rastlarız. Evrim kuramının en ateşli savunucularından ünlü biyoloji bilgini T. H. Huxley'nin öğrencisi olan Wells, *Dünyalar Savaşı*'nın birçok yerinde bu kuramı ve doğal ayıklanma öğretisini dolaylı ya da dolaysız bir biçimde dile getirir.

Bu konuda en çarpıcı örneklerden biri, romandaki anlatıcının değindiği, "sözde bilimsel bir şöhret edinmiş, vesveseli bir yazarın Marslıların istilasından çok önce kaleme aldığı bir yazı"dır:

"*[Bu yazarın] insanoğlunun önünde sonunda Marslıların şimdiki durumundan çok da farklı sayılamayacak bir beden yapısı edineceği tahmininde bulunduğunu belirtmekte yarar var. Hatırlıyorum, bu yazarın kehaneti 1893 yılının kasım ya da aralık ayında Pall Mall Budget adlı bugün artık modası geçmiş bir dergide yayımlanmıştı. (...) Sözünü ettiğim yazar –aptalca ve patavatsız bir üslupla– mekanik aletlerin yetkinleşerek önünde sonunda kolların ve bacakların yerine geçe-*

ceğini, kimyasal aygıtların da yetkinleşerek önünde sonunda sindirim organlarının yerini alacağını; saçlar, burun, dişler, kulaklar, çene gibi organların da insanoğlunun bedeninin gerekli bölümleri olmaktan çıkacağını ve doğal ayıklanmanın kendini gelecek çağlarda bu organların giderek küçülüp eksilmesi doğrultusunda göstereceğini belirtmişti. En gerekli organ olarak bir tek beyin kalacaktı. Bunun dışında bedenin yalnızca bir bölümünün daha varlığını sürdürmek için sağlam bir dayanağı olacaktı ki, o da 'beynin öğretmeni ve aracı' olan eldi. Bedenin öteki bölümleri gittikçe küçülürken eller gittikçe büyüyecekti..."

Burada anlatıcının sözünü ettiği yazı, aslında Wells'in, *Dünyalar Savaşı*'nı yazmadan önce, 6 Kasım 1893'te *Pall Mall Gazette*'te yayımlanmış olan "Bir Milyon Yılının İnsanı: Bilimsel Bir Öngörü" başlıklı kısa öykü ya da makalesidir. Wells, burada, bir yandan kendi kendini alaya alırken, bir yandan da yaşanacak teknolojik gelişmeler sonucunda insanoğlunun evrimleşmeyi sürdürerek 1 milyon yılında bürüneceği görünümü öngörmektedir: Kocaman bir beyin ve gittikçe büyüyen eller...

Wells'in bu makalesini, romanla doğrudan bağıntılı olduğu için, kitabın sonundaki Ek bölümünde okurlara sunmanın yararlı olacağını düşündüm.

***

Wells'in yıllar içinde pek çok sinema filmi ve televizyon dizisine konu olan bilimkurgu romanlarının en tutkulu okurlarından biri de Winston Churchill'di. 1906'da daha bakan yardımcısıyken yaptığı ilk ünlü konuşmalarında Wells'in yapıtlarından pek çok alıntı yapan Churchill, başbakan olduğunda da, Nazi Almanya'sının yükselişini ve ufukta görünen Büyük Savaş'ı tanımlamak için, Wells'in *Dünyalar Savaşı*'nda Marslıların Britanya'ya saldırısını betimlerken kullandığı "yaklaşan fırtına" deyiminden yararlanacaktı.

Wells'in eşitlik ve insan hakları alanındaki en etkileyici yapıtı olarak kabul edilen *The Rights of Man* (İnsan Hakları, 1940) adlı çalışması da, yazarın ölümünden kısa bir süre sonra, 1948'de Birleşmiş Milletler'ce benimsenen İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin temelini oluşturacaktı.

Dönemine göre olağanüstü bir düşgücünün ürünü olan *Dünyalar Savaşı*, zamanla yalnızca sinema ve edebiyat yapıtlarına esin kaynağı olmakla kalmayacak, bilim insanlarının çalışmalarını da etkileyecekti. Wells'in bu romanından esin alan modern roket teknolojisinin yaratıcısı ABD'li mucit Robert Hutchings Goddard, ilk sıvı yakıtlı roket ve tepkili roket motorunu geliştirecek, bunun sonucunda Apollo-11, *Dünyalar Savaşı*'nın yayımlanışından yetmiş bir yıl sonra, 1969'da Ay'a inecek, böylece *Ay'da İlk İnsanlar*'ın yazarının "kehanet"i gerçekleşecek, astronot Neil Armstrong Ay'ın yüzeyine ayak basan ilk insan olacaktı.

***

On dokuzuncu yüzyıl İngiltere'sinde –Charles Dickens'ın romanları gibi– ilkin Nisan-Aralık 1897'de *Pearson's Magazine*'de tefrika edilen, ardından 1898'de William Heinemann yayınevinden kitap olarak yayımlanan *Dünyalar Savaşı*, kuşkusuz, bilimsel, yazınsal, teknolojik, toplumsal açılardan derinlemesine incelenmeye olanak veren, çok değişik yönlerden sayısız inceleme ve kitaba konu olmuş bir yapıt. Ama ben burada, bilimkurgu edebiyatı yazarı ve eleştirmeni Algis Budrys'in Wells için söylediğiyle yetineyim:

"Wells, teknolojinin getirdiği ve şu yaşadığımız dünyanın belli başlı olguları olan umut ve umutsuzluğun olağanüstü yorumcusu olmayı sürdürüyor..."

Celâl Üster
Temmuz 2019

"Peki, bu Dünyalarda hayat varsa oralarda kimler yaşıyor? ... Dünya'nın Efendileri biz miyiz, yoksa onlar mı? ... Ve her şey nasıl olur da insan için yaratılmış olabilir?"

KEPLER
(*Melankolinin Anatomisi*'nden alıntılanmıştır)*

---

* Yer'in ve öteki gezegenlerin Güneş'in çevresinde eliptik yörüngeler üzerinde dolandığını bulan Alman gökbilimci Johannes Kepler'in (1571-1630) Ay'a düşsel bir yolculuğu anlattığı ve bilimkurgu türünün ilk örneği sayılan *Somnium* (Düş) adlı bir romanı da vardır. Wells, Kepler'in "gözlemsel gökbilimin babası" olarak kabul edilen Galileo Galilei'ye (1564-1642) yazdığı bir mektupta yer alan bu sözlerini İngiliz yazar, araştırmacı ve Anglikan din adamı Robert Burton'ın (1577-1640) *Anatomy of Melancholy* (Melankolinin Anatomisi) adlı kitabından almıştır. Wells'in biraz kısaltarak aldığı bu sözler, *Dünyalar Savaşı* adlı romanındaki genel savı vurgulamaktadır. (ç.n.)

Ağabeyim
Frank Wells'e.*
Bu Kitap Onun Düşüncesinin Bir Sunumu.

* *Dünyalar Savaşı* adlı romanın konusunu Wells'in aklına düşüren, ağabeyi, felsefeci Frank Wells'dir. (ç.n.)

BİRİNCİ KİTAP

MARSLILAR GELİYOR

I

Savaşın Öngünü

İnsanoğlunun yaptıklarının onunkinden üstün ama onunki kadar ölümlü zihinler tarafından büyük bir titizlikle ve yakından izlendiğine; işleriyle uğraşaduran insanların belki de tıpkı bir insanın bir su damlasında kaynaşıp üreyen kısa ömürlü yaratıkları mikroskopla mercek altına alması gibi mercek altına alınıp incelendiklerine on dokuzuncu yüzyılın sonlarında kim inanırdı ki. İnsanlar, büyük bir rahatlıkla, maddeye hükmetmelerinin verdiği güvenin dinginliğiyle bu dünyada küçük işlerinin peşinde bir oraya bir buraya gidip geliyorlardı. Olasıdır ki, mikroskop altındaki tekhücreliler de aynı şeyi yapıyorlardır. Kimse uzaydaki nicedir bilinen dünyaların insanlara karşı bir tehlike oluşturabileceğini düşünmüyor ya da o dünyalarda hayat olabileceğine en küçük bir ihtimal vermiyordu. Şimdi bakınca bir zamanların alışılmış bazı düşünceleri ne kadar tuhaf geliyor. Yeryüzündeki insanlar, çok çok, Mars'ta belki de kendilerinden aşağı ve bir misyonerlik girişimini hoş karşılamaya hazır başka insanların olduğunu canlandırabiliyorlardı kafalarında. Ne var ki, uzay boşluğunda, soyu tükenen hayvanlarınkinden üstün zekâlarımızdan kat kat üstün zekâlar, uçsuz bucaksız, serin-

kanlı ve duyarsız zihinler dünyamızı kem gözlerle gözlüyor, bize karşı uygulayacakları planlarını yavaş ama emin adımlarla oluşturuyorlardı. Derken yirminci yüzyılın başlarında o büyük hayal kırıklığı yaşandı.

Mars gezegeni, okuyucuya anımsatmama pek gerek olmasa da, kendi ekseni çevresinde Güneş'ten ortalama 225. 000.000 kilometre uzaklıkta döner ve Güneş'ten aldığı ışık ve ısı Dünya'nın aldığının ancak yarısı kadardır. Eğer Güneş sisteminin bir bulutsu kümesinden oluştuğu hipotezi bir doğruluk taşıyorsa, Mars dünyamızdan daha yaşlı olmalıdır, yüzeyindeki hayat da bu dünyanın erimesi son bulmadan çok önce başlamış olsa gerektir. Yoğunluğunun dünyanınkinin ancak yedide biri olması, hayatın başlayabileceği sıcaklığa kadar soğumasını hızlandırmış olmalıdır. Mars'ta hava ve su, canlıların varlığını desteklemek için gerekli her şey vardır.

Gelgelelim, insan o denli kendini beğenmiştir ve kibri gözlerini o denli kör etmiştir ki, on dokuzuncu yüzyılın ta sonuna kadar tek bir yazar bile orada dünyadaki düzeyinin çok ilerisinde bir zeki yaşamın ya da herhangi bir zeki yaşamın gelişmiş olabileceğine ilişkin en küçük bir düşünce dile getirmemiştir. Mars dünyamızın en fazla dörtte biri kadar olan yüzeysel alanıyla dünyamızdan daha yaşlı ve Güneş'e daha uzak olduğuna göre, bu gezegenin yalnızca hayatın başlangıcına daha uzak değil, aynı zamanda hayatın sonuna daha yakın olması gerektiği de genellikle anlaşılmamıştır.

Gezegenimizin önünde sonunda başına gelecek olan küresel soğuma komşumuzda çoktan ileri bir aşamaya varmış bulunmaktadır. Fiziksel durumu hâlâ büyük ölçüde bir sır olmakla birlikte, ekvatoral bölgesinde bile gün ortası sıcaklığının bizim en soğuk kışımızın gün ortası sıcaklığına güçbela yaklaştığını artık biliyoruz. Havası bizimkinden çok daha seyrelmiştir, okyanuslarının suları o kadar çekilmiştir ki yüzeyinin ancak üçte birini kaplar, mevsimler yavaş yavaş

değişirken her iki kutupta da dev buz takkeleri oluşup eridiğinden ılıman kuşaklarını dönem dönem sel basar. Bizim için hâlâ akıl almaz ölçüde uzakta olan tükenişin son aşaması, Mars'ta yaşayanlar için güncel bir sorun olup çıkmıştır. Zorunluluğun dolaysız baskısı zekâlarını keskinleştirmiş, onları daha da güçlü kılmış ve acımasızlaştırmıştır. Üstelik bizim hayal bile edemeyeceğimiz araçları ve zekâlarıyla uzaydan baktıklarında, en yakınlarında, onlara göre Güneş yönünde yalnızca 56.000.000 kilometre uzaklıkta umut veren bir seher yıldızını; yemyeşil bir bitki örtüsü ve gri bir su yüzeyiyle örtülü, bereketliliğini gözler önüne seren bulutlu atmosferiyle ve sürüklenen bulut kümeleri arasından bir görünüp bir kaybolan yoğun nüfuslu ülkelerin geniş alanları ve deniz filolarından geçilmeyen dar denizleriyle bizim daha sıcak gezegenimizi görürler.

Maymunlar ve lemurlar bizim gözümüzde ne denli yabancı ve aşağı ise, biz insanlar, bu dünyada yaşayan yaratıklar da Marslıların gözünde en az o ölçüde yabancı ve aşağı olsak gerektir. İnsanın düşünsel yanı çoktandır hayatın ardı arkası kesilmeyen bir varoluş mücadelesi olduğunu kabul etmiştir, öyle görünüyor ki Mars'taki zihinlerin inancı da bu yöndedir. Onların dünyalarında soğuma çok ileri bir aşamadadır, bizim dünyamız ise hayat doludur, ama bizim dünyamızı dolduranlar onların gözünde aşağı hayvanlardan başka bir şey değildir. Güneş yönünde savaşlar yürütmek, kuşaklardır yavaş yavaş üstlerine gelen yıkımdan gerçekten de biricik kurtuluşlarıdır.

Üstelik onları acımasızca yargılamaya kalkmadan, bizim kendi cinsimizin de yalnızca soyu tükenmiş olan bizon ve dodo kuşu gibi hayvanlara değil, kendinden aşağı gördüğü ırklara da ne kadar gaddarca ve kıyasıya bir kıyım uyguladığını da unutmamalıyız. Tasmanların, insana benzemelerine karşın, Avrupalı göçmenlerin elli yıl boyunca yürüttükleri bir yok etme savaşı sonucunda kökleri kazınmıştı.[1] Mer-

hamet havariliği bize mi kalmış ki, Marslıların aynı ruhla savaşmalarından yakınalım?

Marslıların, dünyamıza inişlerini akıllara zarar bir ustalıkla hesaplamış –matematik bilgileri belli ki bizimkinden çok daha ileri– ve hazırlıklarını nerdeyse tam bir görüş birliği içinde gerçekleştirmiş oldukları anlaşılıyor. Araç gerecimiz elvermiş olsaydı, gittikçe yaklaşan tehlikeyi on dokuzuncu yüzyılın çok daha başlarında görebilirdik. Schiaparelli[2] gibileri kızıl gezegeni gözlemlemişler –laf arasında, Mars'ın yüzyıllar boyunca savaş yıldızı olarak görülmüş olması da ilginçtir doğrusu– ne var ki çizimini o kadar iyi yaptıkları izlerin durmadan değişen görünüşlerini yorumlamayı başaramamışlar. Aradan geçen bütün o süre boyunca Marslılar hazırlanmış olmalılar.

1894'teki karşıkonum[3] sırasında, önce Lick Gözlemevi'nce, daha sonra Nice'li Perrotin,[4] sonra da başka gözlemciler tarafından diskin[5] aydınlık yanında büyük bir ışıltı görülmüştü. İngiliz okurlar bunu ilk kez *Nature* dergisinin[6] 2 Ağustos tarihli sayısından öğrendiler. Ben, bu görüntünün, mermileri bize doğru fırlatılan kocaman bir topun gezegenlerinde açılmış dev bir çukurdan ateşlenmesiyle ortaya çıkmış olabileceğini düşünüyorum. Daha sonraki iki karşıkonum sırasında o patlamanın meydana geldiği bölgenin yakınında, henüz açıklığa kavuşturulmamış olsalar da tuhaf izler görülmüştü.

Saldırı üstümüze bundan altı yıl önce geldi. Mars karşıkonuma yaklaşırken, Cava'lı Lavelle[7] gezegendeki akkorlaşmış dev bir gaz patlamasıyla ilgili afallatıcı haberini uçurarak astronomi âlemindeki bilgi alışverişinin yüreğini küt küt attırdı. Ayın 12'sinin gece yarısına doğruydu, Lavelle'in hemen başına geçtiği spektroskop[8] olağanüstü bir hızla dünyamıza doğru gelen ve büyük bölümü hidrojenden oluşan alev alev bir gaz kütlesini gösteriyordu. Bu gaz püskürtüsü on ikiyi çeyrek geçe sırra kadem basmıştı. Lavelle, onu, "gaz

alevinin bir toptan fırlayışı gibi", gezegenden ansızın ve şiddetle püsküren bir alev topuna benzetmişti.

Bu benzetmenin ne kadar yerinde olduğu sonradan anlaşılacaktı. Ama ertesi gün gazetelerde *Daily Telegraph*'ın verdiği küçük bir haberi saymazsak konuyla ilgili hiçbir şey yoktu; dünyanın insan soyunun o güne kadar karşılaştığı en ölümcül tehlikelerden birinden haberi bile olmamıştı. Eğer ünlü astronom Ogilvy[9] ile Ottershaw'da karşılaşmasaydım bu patlamayı ruhum bile duymayabilirdi. Ogilvy haberi duyar duymaz büyük bir heyecana kapılmış ve o heyecanla kızıl gezegeni nöbetleşe gözlemlemeye davet etmişti.

O zamandan bu yana bütün olup bitenlere karşın o gece nöbetini tüm açık seçikliğiyle anımsıyorum: Kapkaranlık ve çıt çıkmayan gözlemevi, köşede yere zayıf ışığı vuran siperlikli fener, teleskopun saat düzeneğinin aralıksız tik takları, çatıdaki dar aralık – bir ucundan öbür ucuna kozmik tozla kaplanmış uzunca bir yarık. Görmüyordum ama duyuyordum, Ogilvy dolanıp duruyordu. Teleskoptan bakıldığında koyu mavi bir daire ve o alanda dönenip duran küçük yuvarlak gezegen görünüyordu. Küçücük bir şey gibi görünüyordu; çok parlak, ufak ve kımıltısız; üstünde enine uzanan belli belirsiz çizikler, yusyuvarlak değil de yassılmış. Ama o kadar küçüktü ki, o kadar duru bir canlılıktaydı ki, topluiğne başı gibi bir ışıktı sanki! Biraz titrek görünüyor olması ise aslında bu gezegeni göz önünde tutan saat düzeneğinin işleyişiyle teleskopun titreşmesinden kaynaklanıyordu.

Ben seyrederken, küçük yıldız sanki bir büyüyüp bir küçülüyor, bir yaklaşıp bir geri çekiliyordu, ama bunun nedeni gözümün yorulmuş olmasından başka bir şey değildi. Altmış dört milyon kilometre uzağımızdaydı – 64.000.000 kilometreden fazla bir boşluk. Somut evrenin kozmik tozunun içinde yüzdüğü bu boşluğun sınırsızlığını pek az insan fark eder.

O alanın yakınında üç küçük ışık beneği, sonsuz uzaklarda ancak teleskopla görülebilen üç yıldız bulunduğunu ve

dört bir yanının bomboş uzayın dipsiz karanlığıyla kuşatılmış olduğunu anımsıyorum. O karanlığın yıldızların aydınlattığı dondurucu bir gecede nasıl olduğunu bilirsiniz. Teleskopla baktığınızda çok daha sonsuz görünür. Çok uzaklarda ve küçük olduğundan bana görünmez gelen, o akla hayale sığmaz uzaklıktan bana doğru hızla ve durmaksızın uçan, her dakika binlerce kilometre yaklaşan, bize gönderdikleri o Şey, dünyamıza onca savaşım, yıkım ve ölüm getirecek olan Şey geliyordu. O sırada izlerken aklımın ucundan bile geçmemişti; kaldı ki, o şaşmaz füze bu dünyada hiç kimsenin aklının ucundan bile geçmemişti.

O gece de uzaktaki gezegenden bir gaz püskürtüsü daha oldu. Gördüm. Saat tam gece yarısını vurduğunda, kenarda, çevre çizgisinin en küçük izdüşümünde kızılca bir parıltı görür görmez Ogilvy'ye söyledim, hemen benim yerime geçti. Sıcak bir geceydi, susamıştım. Ogilvy bize doğru gelmekte olan gaz huzmesi karşısında çığlıklar atadursun, ayaklarımı sürüye sürüye, karanlıkta el yordamıyla ilerleyerek sürahinin durduğu küçük masaya gittim.

O gece, ilkinin üstünden yirmi dört saat geçmesine saniyeler kala görünmez bir füze daha Mars'tan dünyaya doğru yola koyuldu. Anımsıyorum, karanlıkta masanın başında otururken gözlerimin önünde yeşil ve kırmızı benekler uçuşuyordu. Görmüş olduğum o ufacık ışıltının ne anlama gelebileceğinden ve çok geçmeden başıma ne işler açabileceğinden kuşkulanmaksızın, bir ateş olsa da bir sigara yaksam diyordum. Ogilvy gözlemlemeyi saat bire kadar sürdürdükten sonra bıraktı, feneri yakıp onun evine kadar yürüdük. Aşağılarda, karanlığın ortasındaki Ottershaw ve Chertsey'de[10] yüzlerce insan mışıl mışıl uyuyordu.

Ogilvy o gece Mars'ta neler olup bittiğiyle ilgili tahminler yürütüp duruyor, orada bize sinyal yollayan varlıkların bulunduğu yolundaki beylik düşünceleri alaya alıyordu. Göktaşlarının gezegene yağmur gibi yağıyor ya da çok büyük

bir yanardağ patlamasının geliyor olabileceği kanısındaydı. Organik evrimin iki komşu gezegende aynı yönde gelişmiş olmasının hiç mümkün görünmediğini belirtiyordu.

"Mars'ta insansı herhangi bir şey bulunması olasılığı milyonda bir," demişti.

Yüzlerce gözlemci o gece ve ertesi gün gece yarısı dolaylarında, bir sonraki gece de, tam on gece boyunca o alevi gördü, her gece bir alev. Onuncu geceden sonra atımların neden kesildiğini bu dünyada kimse açıklamaya kalkışmadı. Belki de ateşlemeden çıkan gazlar Marslılara güçlük çıkarmıştı. Dünyadaki güçlü bir teleskoptan oynaşan küçük gri benekler olarak görünen yoğun duman ya da toz bulutları gezegenin atmosferinin açıklığında yayılmış, çehresindeki daha bildik hatları belirsizleştirmişti.

Sonunda günlük gazeteler bile bu tedirgin edici durumun farkına varmış ve sağda solda, hatta her yerde Mars'taki yanardağlarla ilgili herkesçe anlaşılabilir haberler ve yazılar çıkmaya başlamıştı. Yarı ciddi, yarı mizahi *Punch* dergisinin bu durumu politik bir karikatüre yansıtarak işin keyfini çıkardığını anımsıyorum. Ve kimsenin ummadığı bir biçimde, Marslıların bize fırlattıkları o füzeler uzay boşluğunda saniyede kilometrelerce hızla dünyaya doğru geliyor, her saat, her gün biraz daha yaklaşıyordu. Kaderimiz hızla tepemize çökerken insanların her zamanki gibi gündelik işleriyle uğraşmaları şimdi bana akıl almaz ölçüde şaşırtıcı geliyor. Markham'ın o günlerde çıkardığı resimli gazete için gezegenin yeni bir fotoğrafını sağladığında mutluluktan nasıl havalara uçtuğu hâlâ gözlerimin önünde. Şimdilerde insanlar on dokuzuncu yüzyıl gazetelerimizin ne kadar çok ve girişimci olduğunun pek farkında değiller. Bense kendimi bisiklete binmeyi öğrenmeye vermiştim ve uygarlığın ilerlemesiyle ortaya çıkabilecek ahlaksal sorunları ele alan bir dizi makaleyle boğuşuyordum.

Bir gece (o sırada ilk füze ancak 16.000.000 kilometre uzakta olsa gerekti) karımla yürüyüşe çıkmıştık. Yıldızlı bir gece olduğu için karıma Burçlar Kuşağı'nı[11] anlatmıştım ve pek çok teleskopun doğrultulduğu, başucu noktasına[12] doğru sessizce süzülen parlak bir ışık beneği gibi görünen Mars'ı işaret etmiştim. Sıcak bir geceydi. Eve dönerken, Chertsey ya da Isleworth'ten gezintiye çıkmış bir grup çalıp söyleyerek yanımızdan geçmişti. İnsanlar yatmaya hazırlandıkları için evlerin üst pencerelerinde ışıklar vardı. Uzaktaki tren istasyonundan makas değiştiren trenlerin ta oralardan nerdeyse bir ezgi gibi gelen tıkırtıları duyuluyordu. Karım tren istasyonunun göğe vuran kırmızı, yeşil ve sarı sinyal ışıklarını göstermişti. Ortalık son derece güvenli ve huzurlu görünüyordu.

II

Akanyıldız[13]

Sonra bir gece o ilk akanyıldız göründü. Sabahın erken saatlerinde Winchester üstünden doğu yönünde, atmosferin yukarılarında alevden bir çizgi gibi hızla kaydığı görüldü. Onu yüzlerce kişi görmüş ve sıradan bir akanyıldız sanmış olsa gerek. Albin'in[14] tanımına bakılırsa, ardında birkaç saniye kor gibi parlayan yeşilimtırak bir yol bırakmıştı. Göktaşları konusundaki en büyük otoritemiz Denning[15] ise ilk göründüğü yüksekliğin yüz kırk beş ya da yüz altmış kilometre dolayında olduğunu belirtmişti. Göktaşının, kendisinin bulunduğu yerin yüz altmış kilometre kadar doğusuna düştüğünü sanıyordu.

O saatte evdeydim, çalışma odamda yazı yazıyordum; gerçi fransızpencerem Ottershaw'a bakıyordu, üstelik perdeler de açıktı (o günlerde geceleri göğe bakmayı çok seviyordum da), ama hiçbir şey görmedim. Yine de, uzay boşluğundan dünyaya gelmiş bu alelacayip şey ben oracıkta otururken düşmüş olmalı, geçerken başımı kaldırıp baksam görebilecektim. Uçarken görenlerden bazıları bir ıslık sesi çıkararak yol aldığını söylüyorlar. Ben böyle bir ses duymadım. Berkshire, Surrey ve Middlesex'teki birçok insan her-

halde düştüğünü görmüş ve olsa olsa bir göktaşı daha düştü diye düşünmüştür.

Ama sabahın çok erken saatlerinde, akanyıldızı görmüş ve göktaşının Horsell, Ottershaw ve Woking arasındaki parkın oralarda olması gerektiği kanısına varmış olan zavallı Ogilvy onu bulmak için erkenden kalkmıştı. Şafaktan hemen sonra, kum çukurlarının yakınında bir yerde bulmuştu da. Fırlatılan cismin etkisiyle koskocaman bir çukur açılmış, kumlar ve çakıllar çalılar ve fundaların üstünde büyük bir hızla dört bir yana savrulmuş, iki buçuk kilometre uzaktan görülebilen yığınlar oluşturmuştu. Fundalığın doğusu alev almıştı, şafak yönünde ince mavi bir duman yükseliyordu.

O Şey, düştüğü sırada paramparça ettiği bir köknarın dört bir yana saçılmış kopuntuları arasında, nerdeyse bütünüyle kuma gömülmüştü. Dışarıda kalan bölümü, kalın, pul pul, boz renkte bir kabukla kaplanmış, gövdesi sarmalanmış dev bir silindire benziyordu. Çapı otuz metre kadardı. Ogilvy, cisme yaklaşınca, büyüklüğü, ama daha çok biçimi karşısında şaşkınlığa kapılmıştı, çünkü göktaşlarının çoğu nerdeyse bütünüyle yuvarlaktır. Ama göktaşı havadaki uçuşu yüzünden hâlâ yanına yaklaşılmayacak kadar sıcaktı. Ogilvy, silindirin içinden gelen tedirgin edici sesi yüzeyinin eşitsiz soğumasına vermişti; çünkü içinin boş olabileceği o sırada aklına gelmemişti.

Şey'in açmış olduğu çukurun başında, tuhaf görünüşüne bakarak, daha çok da olağandışı biçimi ve rengi karşısında şaşkınlığa kapılarak ve oraya belirli bir amaçla gelmiş olabileceğini o anda bile pek fark etmeden öylece durmuştu. Sabahın bu erken saatleri olağanüstü dingindi, çam ağaçlarının üzerinden Weybridge'e doğru yükselen güneş de daha şimdiden ısıtıyordu. Ogilvy o sabah herhangi bir kuş sesi duyduğunu anımsamıyordu, en küçük bir esinti bile yoktu, bir tek yanık silindirin içinden gelen belli belirsiz kımıltılar duyuluyordu. Parkta yapayalnızdı.

Sonra birden irkilerek göktaşını kaplayan kül rengi cürufun, külsü kabuğun silindirin ucunun yuvarlak kenarından dökülmekte olduğunu fark etmişti. Pul pul dökülüyor, kumun üstüne yağmur gibi yağıyordu. Birden iri bir parça kopmuş ve Ogilvy'nin yüreğini ağzına getiren bir gümbürtüyle yere düşmüştü.

O anda bunun nereden kaynaklandığını pek fark edememiş ve ortalığın aşırı ısınmış olmasına karşın, o Şey'i daha açık seçik görebilmek için güçlükle çukura inerek gövdenin yanına varmıştı. O sırada bile aklından bunun gövdenin soğumasından kaynaklanıyor olabileceğini geçirecek olmuştu, ama küllerin silindirin yalnızca ucundan dökülmüş olması bu düşünceyi çürütüyordu.

Çok geçmeden, silindirin yuvarlak tepesinin kendi gövdesinin çevresinde ağır ağır döndüğünün ayırdına varmıştı. O kadar yavaş dönüyordu ki, bunu ancak beş dakika önce yakınında olan bir siyah izin artık çemberin öbür yanında olduğunu fark edince anlayabilmişti. Hatta o sırada bile bunun ne anlama geldiğini tam olarak anlayamamıştı, ta ki derinlerden bir gıcırtı duyuncaya ve siyah izin üç santim kadar ileri fırladığını görünceye kadar. İşte o anda birden kafasına dank etmişti. Silindir yapaydı –içi boştu– ucu sökülüp çıkarılabiliyordu! Silindirin tepesi içerideki bir şey tarafından çevrilerek açılmaktaydı!

"Aman Tanrım!" demişti Ogilvy. "İçinde biri var – birileri var! Kızarıp ölecekler! Kaçmaya çalışıyorlar!"

Birden kafasında bir şimşek çakmış ve o Şey'i Mars'ta görünen ani ışıltıya bağlamıştı.

Silindirin içinde hapis kalmış bir yaratığın olabileceği düşüncesi ona o kadar korkunç gelmişti ki, sıcaklık aklından çıkmış, tepeyi çevirip açmasına yardım etmek için silindire yönelmişti. Neyse ki belli belirsiz hissedilen sıcaklık onu engellemişti de hâlâ kor gibi parlayan metale dokunup ellerini yakmamıştı. Bu durumda bir an kararsız kalmış, sonra

dönüp tırmanarak çukurdan çıkmış, Woking'e doğru deli gibi koşmaya başlamıştı. O sırada saat aşağı yukarı altı olsa gerekti. Yolda karşısına bir arabacı çıkınca, ona olup biteni anlatmaya çalışmıştı, ama anlattığı hikâye de, görünüşü de o kadar acayipti ki –çukurdayken şapkası düşmüş, orada kalmıştı– adam şöyle bir bakmış, arabasını sürüp gitmişti. Ogilvy, derdini, tam o sırada Horsell Köprüsü'nün yakınındaki barın kapısını açmakta olan barmene de anlatamamıştı. Adamcağız Ogilvy'nin delinin teki olduğunu sanarak onu içerki odaya kapatmaya kalktıysa da başarılı olamamıştı. O zaman Ogilvy'nin aklı başına gelir gibi olmuş, Londralı gazeteci Henderson'ı bahçesinde görünce de çitlerin üstünden seslenerek anlamasını sağlamıştı.

"Henderson," diye seslenmişti, "dün gece o akanyıldızı gördün, değil mi?"

"Ee, ne olmuş?" demişti Henderson.

"Şu anda Horsell Parkı'nda."

"Vay canına!" demişti Henderson. "Bir göktaşı düştü ha! İyiymiş."

"Yalnızca bir göktaşı olsa iyi. Bir silindir, hem de yapay bir silindir, be yahu! Üstelik içinde de bir şey var."

Henderson elinde küreğiyle dikilip, "Neymiş?" demişti. Bir kulağı duymuyordu da.

Ogilvy ne gördüyse anlatmıştı ona. Henderson olup biteni ancak birkaç dakikada kavrayabilmiş, sonra da küreğini yere bırakıp ceketini kaptığı gibi yolun oraya çıkmıştı. İki adam koşar adım parka vardıklarında silindirin hâlâ aynı konumda durduğunu görmüşlerdi. Ama artık içeriden ses gelmiyordu, silindirin tepesiyle gövdesi arasında parlak metalden ince bir çember görünüyordu. Çemberin kenarından giren ya da çıkan hava belli belirsiz bir cızırtı çıkarıyordu.

Pulsu gövdeye bir sopayla hafifçe vurup kulak kesilmişler, hiçbir karşılık gelmeyince de içerideki adam ya da adamların bayılmış ya da ölmüş olduğu sonucuna varmışlardı.

Hiç kuşkusuz ikisinin de yapabileceği bir şey yoktu. İçeridekilere seslenerek onları yatıştırıp yüreklendirmeye çalışmışlar, sonra da yardım getirmek için gerisingeri kasabaya dönmüşlerdi. Tam dükkâncıların kepenklerini kaldırdığı, insanların yatak odalarının pencerelerini açtığı bir sırada, onları tepeden tırnağa kuma bulanmış, perişan bir halde parlak gün ışığının vurduğu küçük caddede telaş içinde koştururken gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz? Henderson, haberi Londra'ya telgrafla iletmek için doğruca tren istasyonuna gitmişti. Kaldı ki, gazetelerde çıkan makaleler insanları böyle bir olayı kabullenmeye çoktan hazırlamıştı.

Saat sekize gelirken birtakım çocuklar ve işi gücü olmayanlar "Mars'tan gelmiş ölü adamlar"ı görmek için parka doğru yola çıkmışlardı bile. Haber böyle böyle alıp yürümüştü. Ben olayı ilk kez dokuza çeyrek kala dolayında *Daily Chronicle*'ımı almak için dışarı çıktığımda benim gazete satıcısı çocuktan öğrendim. Tabii o kadar şaşırdım ki, hiç vakit kaybetmeden Ottershaw köprüsünden kum çukurlarının oraya doğru yola koyuldum.

III

Horsell Parkı'nda

Silindirin durduğu kocaman çukurun çevresinde yirmi kişiyi bulan küçük bir kalabalıkla karşılaştım. Toprağa gömülmüş o dev kütlenin nasıl bir şey olduğunu anlatmıştım. Çevresindeki çimenler ve çakıllar sanki ani bir patlama sonucunda kavrulmuş gibiydi. Belli ki patlamanın etkisiyle ani bir tutuşma meydana gelmişti. Henderson ile Ogilvy orada değildiler. Anlaşılan, şimdilik hiçbir şey yapılamayacağı kanısına varmış ve kahvaltı etmek için Henderson'ın evine gitmişlerdi.

Dört beş çocuk çukurun kenarına ayaklarını sarkıtarak oturmuş, dev kütleye taş atarak eğleniyordu. Ben onları uyarıp engelleyince kenardan seyredenlerin arasına dalıp çıkarak "elim sende" oynamaya başladılar.

Seyredenler arasında iki bisikletçi, zaman zaman benim de tuttuğum gündelik çalışan bir bahçıvan, kucağında bebek bir genç kız, kasap Gregg'le küçük oğlu ve çoğunlukla tren istasyonunun oralara takılan birkaç berduş ve golf takımı taşıyıcısı vardı. Pek az konuşuyorlardı. O günlerde İngiltere'de sıradan insanların astronomi konusunda en küçük bir fikirleri yoktu. Çoğu, hâlâ Ogilvy ile Henderson'ın bıraktıkları gibi duran silindirin büyük bir masaya benzeyen ucuna sessizce bakıyordu. Anlaşılan, bu cansız gövde, kavrulmuş

bir ceset yığını görmeyi bekleyenleri hayal kırıklığına uğratmıştı. Ben daha oradayken gidenler ve gelenler oldu. Çukura indiğimde ayaklarımın altında belli belirsiz bir kımıltı sezer gibi oldum. Silindirin tepesi ise artık kesinlikle dönmüyordu.

Silindirin bu kadar yakınına gidinceye kadar bu nesnedeki tuhaflığın açık seçik ayırdına varamamıştım. İlk bakışta ters dönmüş bir arabadan ya da yola devrilmiş bir ağaçtan daha ilginç bir yanı yoktu. Aslına bakılırsa o kadar bile ilginç sayılmazdı. Bizim dünyamızdan bir örnek vermek gerekirse, en çok, yarı gömülü paslı bir çakara benziyordu. O Şey'in gövdesini kaplayan boz renkteki pulların sık rastlanan bir oksitten olmadığını, başlık ile silindir arasındaki yarıkta parıldayan sarımtırak beyaz metalin ayrıksı bir rengi olduğunu algılamak için belirli bir bilimsel eğitim görmüş olmak gerekiyordu. "Ötedünyalı" sözü orada durmuş seyredenler için hiçbir anlam taşımıyordu.

O sırada o Şey'in Mars gezegeninden geldiğinden kuşkum yoktu, ama içinde canlı bir yaratığın bulunabileceği bana olanaksız geliyordu. Kapağın otomatik olarak açılacağını sanıyordum. Ogilvy'nin tersine, hâlâ Mars'ta insanlar olduğu inancındaydım. Acaba silindirin içerisinde elyazmaları var mıydı, çeviri güçlükleriyle karşılaşılabilir miydi, içerde sikkeler ve örnekler bulacak mıydık? Kafamdan böyle olmadık sorular geçiyordu. Gelgelelim, silindir bu düşünceleri doğrulamayacak kadar büyüktü. Açıldığını görmek için sabırsızlanıyordum. On bir sularıydı, baktım hiçbir şey olmuyor, kafamda böylesi düşüncelerle Maybury'deki evime döndüm. Soyut araştırmalarım üzerinde yeniden çalışmaya başlamak hiç de kolay olmadı.

Öğleden sonra parkın görünüşü artık çok farklıydı. Akşam gazetelerinin erken baskıları iri başlıklarla Londra'yı birbirine katmıştı:

"MARS'TAN MESAJ VAR"

"WOKING'DEN ŞAŞIRTICI HABER"

Üstelik Ogilvy'nin Astronomi Bilgi Değişim Merkezi'ne çektiği telgraf da üç krallıktaki[16] bütün gözlemevlerini uyandırmıştı.

Kum çukurlarının yanındaki yola Woking tren istasyonundan gelmiş altı yedi fayton, Chobham'dan gelmiş bir kupa, bir de görkemli bir binek arabası çekilmişti. Üstelik bir yığın da bisiklet vardı. Üstelik aralarında şen şakrak giyinmiş iki hanımın da bulunduğu hiç de azımsanmayacak kalabalığa bakılırsa, pek çok insan gündüz saatlerinin sıcağına aldırmadan Woking ve Chertsey'den yürüyerek gelmişti.

Boğucu bir sıcak vardı, gökyüzünde tek bir bulut görünmüyor, yaprak kımıldamıyordu, birkaç seyrek çam ağacı dışında gölge bir yer bulmak olanaksızdı. İçin için yanan çalılar söndürülmüştü, ama Ottershaw'a uzanan düzlük göz alabildiğine siyaha kesmişti ve hâlâ ince ince dumanlar yükseliyordu. Chobham Yolu'ndan[17] girişken bir bakkal, oğluyla bir el arabası dolusu yeşil elma ve zencefilli bira göndermişti.

Çukurun başına gittiğimde silindirin orada altı yedi kişi gördüm – Henderson, Ogilvy ve sonradan Kraliyet Astronomu Stent[18] olduğunu öğreneceğim uzun boylu, sarışın bir adam, yanlarında da kazma kürek sallayan birkaç amele. Stent berrak, tiz bir sesle buyruklar yağdırıyordu. Artık iyice soğuduğu anlaşılan silindirin üstünde duruyordu; kıpkırmızı kesilmiş ve tere batmış yüzüne bakılırsa bir şeye sinirlenmiş gibiydi.

Gerçi silindirin alt bölümü hâlâ toprağa gömülüydü, ama büyük bölümü meydana çıkarılmıştı. Ogilvy, beni çukurun başında durmuş onları izleyen kalabalığın arasında görür görmez aşağıya çağırdı ve bölgenin beyi Lord Hilton'la görüşüp görüşemeyeceğimi sordu.

Durmadan artan kalabalığın, özellikle de çocukların, kazılarına ciddi bir ayak bağı olmaya başladığını söylüyordu. İnsanların geride tutulmasını sağlayacak ince bir korkuluk

yapılmasını istiyorlardı. Kasanın içinden hâlâ arada sırada hafif bir kıpırtı duyulduğunu, ama amelelerin tutacak yer bulamadıkları için silindirin tepesini açamadıklarını söyledi. Kasanın çok kalın olduğu anlaşılıyordu ve duyduğumuz belli belirsiz seslere bakılırsa içeride bir gürültü patırtıdır gidiyor gibiydi.

Ogilvy'nin isteğini yerine getirerek yapılması tasarlanan korkuluğun içinde kalan ayrıcalıklı izleyicilerden biri olmak çok hoşuma giderdi. Lord Hilton'ı evinde bulamadım, ama Waterloo'dan kalkacak altı treniyle Londra'dan gelmesinin beklendiği söylendi; o sırada beşi çeyrek geçtiğinden eve gidip çayımı içtim, sonra da onu karşılamak için istasyona doğru yola koyuldum.

IV

Silindirin Kapağı Açılıyor

Parka geri döndüğümde güneş batmaktaydı. Woking yönünden dağınık gruplar koşarcasına geliyordu, geri dönenler de vardı. Çukurun çevresinde daha da artmış olan kalabalık –belki birkaç yüz kişi– limon sarısı göğün altında simsiyah görünüyordu. Birtakım sesler yükseldi, çukurun çevresinde bir itiş kakış oluyordu sanki. Aklıma tuhaf şeyler geliyordu. Biraz daha yaklaşınca Stent'in sesini duydum:

"Uzak durun! Uzak durun!"

Çocuklardan biri koşarak bana doğru geldi.

Yanımdan geçerken, "Depreşiyo," dedi, "bi açılır gibi oluyo, bi kapanır gibi oluyo. Hoşuma gitmedi. İyisi mi, eve gidiim."

Kalabalığa doğru yürüdüm. Gördüğüm kadarıyla iki yüz üç yüz kişi vardı, itişip duruyor, birbirlerini itip kakarak öne geçmeye çalışıyorlardı, aralarındaki birkaç kadın da onlardan aşağı kalmıyordu.

Biri, "Adam çukura düştü!" diye haykırdı.

"Uzak durun!" diye bağırdı birkaçı.

Kalabalık dalgalanır gibi oldu, ben de ite kaka kendime yol açtım. Millet cuşa gelmiş gibiydi. Çukurdan tuhaf bir uğultu geliyordu kulağıma.

Ogilvy, "Bana bakın!" dedi. "Bu serseмleri uzak tutmamıza yardım edin. Bu kahrolası şeyin içinde ne var bilmiyoruz, tamam mı!"

O sırada gözüme bir delikanlı çarptı, herhalde Woking'den bir tezgâhtardı, silindirin üstünde duruyor, çukurdan yukarıya tırmanmaya çalışıyordu. Kalabalık tarafından aşağıya itilmişti.

Silindirin tepesi içeriden döndürülerek açılıyordu. Yaklaşık altmış santimlik parıltılı bir cıvata yukarı fırlamıştı. Biri tökezlenip bana toslayınca az kalsın cıvatanın üstüne yuvarlanıyordum. Arkama döneyim derken cıvata yerinden çıkmış olmalı, silindirin kapağı çınlayarak çakılların üstüne düştü. Arkamdaki adama bir dirsek atıp kafamı yeniden o Şey'e çevirdim. O yuvarlak çukur sanki bir an kapkara kesildi. Güneşin batışından gözümü alamamıştım.

Sanırım herkes silindirin içinden bir insanın çıkmasını umuyordu – belki biz dünyalılara pek benzemeyen, ama önünde sonunda temel özellikleri bakımından bir insan. Ben öyle umduğumu söyleyebilirim. Ama bakınca çok geçmeden gölgenin ortasında kıpırdayan bir şey gördüm – üst üste dalgalanan bozrak kımıltılar, ardından iki göz gibi ışıldayan iki disk. Sonra, biraz boz bir yılana benzeyen, aşağı yukarı bir baston kalınlığında bir şey kıpraşıp duran orta bölümden sıyrılarak havada kıvrıla kıvrıla üstüme geldi – sonra bir tanesi daha.

Ansızın tepeden tırnağa ürperdim. Arkamdaki kadın bir feryat kopardı. Gözlerimi silindirden ayırmadan hafifçe döndüm, silindirden daha başka dokunaçlar da fırlıyordu, çevremdekileri itip kakarak çukurun ağzından uzaklaşmaya çalışıyordum. Çevremdeki insanların yüzlerinde şaşkınlığın yerini dehşetin almaya başladığını görüyordum. Dört bir yandan anlaşılmaz bağırtılar duyuyordum. Herkes geri çekiliyordu. Tezgâhtar hâlâ çukurdan yukarıya tırmanmaya çabalıyordu. Bir anda bir başıma kalmıştım, çukurun öbür

yanındaki insanların kaçıştıklarını görüyordum, aralarında Stent de vardı. Bir kez daha silindire baktığımda karşı koyamadığım bir ürküye kapıldım. Kanım donmuş, bakakalmıştım.

Bozrak, yuvarlak ve iri, belki bir ayı kadar büyük bir gövde ağır ağır ve kıvranarak silindirden dışarı çıkıyordu. Dışarı pırtlayıp ışığı aldığında ıslak deri gibi pırıldadı. Kopkoyu iki iri göz bana dikilmişti. Yuvarlaktı ve denilebilirse bir yüzü vardı. Gözlerin altında bir ağız görünüyordu, titreyerek hızlı hızlı soluyan bu dudaksız yarıktan salyalar akıyordu. Gövde kasılmalar geçirerek inip kalkıyor, nabız gibi atıyordu. İnce uzun dokunaçsı bir uzantı silindirin kenarına sımsıkı tutunmuştu, bir başkası da havada dolanıyordu.

Ömründe canlı bir Marslı görmemiş olanlar, görünüşlerinin uyandırdığı o garip dehşeti hayal bile edemezler. Sivri uçlu üstdudağıyla V biçimindeki o acayip ağız, kaş diye bir şeyin olmaması, kama gibi çıkmış altdudağın altında bir çenenin bulunmaması, o ağzın durmadan titreşmesi, Gorgo'ların saçlarını[19] çağrıştıran dokunaçları, yabancı bir atmosferde ciğerlerin düzensiz soluması, besbelli dünyanın yerçekimi gücü daha fazla olduğu için çok yavaş ve acı içinde devinmesi –en çok da o kocaman gözlerin olağanüstü koyuluğu– mide bulantısına benzer bir etki uyandırıyordu. Kaygan kahverengi deride mantarsı bir şey, bezdirici devinimlerindeki kasıtlı hantallıkta tarif edilmez bir ürkünçlük vardı. Daha bu ilk karşılaşmada, bu bir anlık ilk görüşte bile içim kalkmış, yılgıya kapılmıştım.

Yaratık birden gözden kayboldu. Silindirin kenarından aşağıya yuvarlanmış, koca bir deri yığını gibi pat diye çukura düşmüştü. Düşünce boğuk tuhaf bir ses çıkardığını duymuştum ki, o anda nasıl olduysa deliğin gölgesinin karanlığında bir başka yaratık belirdi.

Birden korkumu unuttum. Dönüp yüz metre kadar ileri deki ilk ağaçların oraya doğru deli gibi koşmaya başladım;

ama gözlerimi o şeylerden alamadığımdan yan yan ve tökezleyerek koşuyordum.

Oraya vardığımda birkaç küçük çam ağacı ve karaçalıların arasında soluk soluğa durdum ve ne olacak diye beklemeye başladım. Kum çukurlarının çevresini almış insanlar, benim gibi cin çarpmışa dönmüşçesine kalakalmışlar, o yaratıklara, daha doğrusu yaratıkların durduğu çukurun kıyısındaki çakıl yığınına bakakalmışlardı. Sonra birden, çukurun kenarında bir belirip bir kaybolan yuvarlak siyah bir nesne görünce yeniden dehşete kapıldım. Çukura düşmüş olan tezgâhtarın kafasıydı bu, ama batıdaki kızgın göğün altında küçük siyah bir nesne gibi görünüyordu. Tam omzunu ve dizini yukarıya atmıştı ki yeniden geriye doğru çekildi, şimdi yine bir tek başı görünüyordu. Sonra birden gözden kayboldu; belli belirsiz bir çığlık mı duydum, yoksa bana mı öyle geldi, bilmiyorum. Bir an içimden geri dönüp ona yardım etmek geçtiyse de korkum ağır bastı.

Artık her şey gözden kaybolmuş, silindirin düşüşüyle açılan derin çukurun içinde ve kum yığınının altında kalmıştı. Chobham ya da Woking yolundan gelen biri gördüğü manzara karşısında donup kalabilirdi – hendeklerde, çalıların, fundaların ve çitlerin ardında darmadağınık bir çember oluşturmuş, nutku tutulmuş, arada bir kısa kesik çığlıklar atan, kum yığınlarına bakakalmış aşağı yukarı yüz kişilik, gittikçe seyrelen bir insan yığını. Zencefil biralarıyla dolu el arabası kızgın göğün altında siyah bir leke gibi bir başına kalmıştı; kum çukurlarının bulunduğu yerde kafalarını yem torbalarına daldırmış ya da yeri eşeleyip duran atlarıyla terk edilmiş arabalar sıralanıyordu.

V

Isı Işın

Gezegenlerinden dünyaya geldikleri silindirin içinden çıkan Marslıları o bir anlık görüşümden sonra cin çarpmışa dönmüş, sanki vurgun yemiştim. Dizime kadar gelen çalılar arasında durmuş, onları gizleyen tepeciğe bakakalmıştım. Korkuyla merak arasında ne yapacağımı şaşırmıştım.

Çukurun oraya geri dönmeyi göze alamıyor, ama çukura bakmaya da can atıyordum. O yüzden açıktan alarak yürümeye başladım, gözlerimi dünyamıza bu yeni gelenleri gizleyen kum tepeciklerinden ayırmadan gözetlemek için uygun bir yer arıyordum. Birden günbatımında ahtapot kollarına benzeyen bir ince kamçı demeti göründü ve hemen kayboldu, ardından tepesinde salınarak dönen değirmi bir disk taşıyan boğum boğum ince bir çubuk yükseldi. Acaba orada neler oluyordu?

İzleyicilerin çoğu bir iki yerde kümelenmişti – Woking yönünde küçük bir kalabalık vardı, bir de Chobham yönünde toplananlar. Belli ki benim kafamdaki çatışmayı onlar da paylaşıyorlardı. Yanımda pek az insan vardı. Bir adama yaklaşıp bir şeyler söyleyecek oldum – adını bilmemekle birlikte komşularımdan biri olduğunu fark etmiştim. Ama doğru dürüst bir konuşma için pek de uygun bir zaman değildi.

"Ne iğrenç *canavarlar*!" dedi adam. "Aman Tanrım! Ne iğrenç canavarlar!" Durmadan böyle diyordu.

"Çukurda birini gördünüz mü?" dedimse de karşılık vermedi. Sonra sustuk ve bir süre sanırım birbirimizden cesaret alarak yan yana olup biteni izledik. Biraz sonra bir metre kadar daha yüksekten seyretmemi sağlayan küçük bir tepeye çıktım ve hemen dönüp adama baktığımda Woking'e doğru yürümekte olduğunu gördüm.

Daha başka bir şeyler olmadan günbatımı ağır ağır alacakaranlığa döndü. Solda, uzaklarda, Woking tarafındaki kalabalık artmış gibiydi, kalabalıktan belli belirsiz bir homurtu geliyordu. Chobham yönündeki küçük kalabalık dağılmıştı. Çukurun orada pek bir hareket belirtisi görünmüyordu.

İnsanlara en çok cesaret veren de buydu, ama sanırım Woking'den yeni gelenler de insanların güvenlerinin yerine gelmesine katkıda bulunmuştu. Ne var ki, hava kararırken, kum çukurlarının üstünde ağır ağır aralıklı bir kımıldanma, akşam dinginliği silindirin çevresinde sürerken güçlenmeye yüz tutan bir kımıldanma başladı. İkili, üçlü dik karaltılar ilerliyor, duruyor, izliyor, sonra yeniden ilerliyordu; sivri uçlarıyla çukuru kuşatacak gibi görünen ince, dağınık bir hilal biçiminde yayılıyorlardı. Ben de bulunduğum yerden çukura doğru yürümeye başladım.

O sırada birkaç arabacıyla birilerinin kum çukurlarına doğru gözü pek bir biçimde yürüdüklerini gördüm, toynakların tıkırtılarını, tekerleklerin gıcırtılarını duyuyordum. Bir delikanlının elma yüklü el arabasını geri götürdüğünü gördüm. Biraz sonra da, çukurun otuz metre kadar yakınında, Horsell yönünden gelmekte olan küçük bir topluluğun karaltısını fark ettim, en öndeki adam beyaz bir bayrak sallıyordu.

Temsilciler Kurulu'ydu. Hemen bir danışma toplantısı yapılmış ve Marslılar tiksinç görünüşlerine karşın belli ki akıllı yaratıklar olduklarından, onlara işaretlerle yaklaşa-

rak bizim de akıllı olduğumuzun gösterilmesi kararlaştırılmıştı.

Bayrak pır pır ederek bir sağa bir sola uçuşuyordu. Oradakilerin kim olduklarını çıkaramayacak kadar uzaktaydım, ama sonradan Ogilvy, Stent, Henderson ve daha başkalarının da bu iletişim kurma girişiminin içinde olduklarını öğrenecektim. Önden giden bu küçük grup, deyim yerindeyse, artık nerdeyse bütünlenmiş bu insan çemberini peşine takmıştı, belli belirsiz karaltılar da grubu temkinli bir mesafeden izliyordu.

Birden bir ışık yanıp söndü ve çukurdan birbiri ardı sıra üç parlak yeşilimsi duman çıktı, yükselerek durgun havaya karıştı.[20]

Bu duman (belki alev demek daha doğru olur) o kadar parlaktı ki, tepemizdeki masmavi gökyüzü ve kahverengi parkın karaçamlarıyla Chertsey'ye uzanan puslu alanları dumanlar yükseldikçe siyaha kesti ve dumanlar dağıldıktan sonra da eskisinden karanlık kaldı. Bir yandan da, belli belirsiz bir tıslama duyuluyordu.

Çukurun ardında, tepesinde o beyaz bayrakla, küçük bir kama düzenindeki insanlar duruyordu; kapkara zeminin üstünde küçük dikey karaltılar bu olağandışı olaylar karşısında kalakalmışlardı. Yeşil duman yükselirken soluk yeşil bir ışıltıyla aydınlanan yüzleri duman gözden kaybolurken yeniden solgunlaşıyordu.

Derken o tıslama yavaş yavaş bir vınlamaya, uzayıp giden tekdüze bir sese dönüştü. Çukurdan yavaş yavaş kambur bir cüsse yükseldi, onun içinden de ışık demetinden titrek bir hayalet belirir gibi oldu.

Birden dağınık insan topluluğundan gerçek alev parıltıları, birinden öbürüne sıçrayan göz alıcı bir ışıltı yükseldi. Sanki onlara görünmez bir ışın çarpmış ve parlayarak beyaz yalıma kesmişti. Sanki her biri ansızın ve bir anda ateş almıştı.

Biraz sonra o yok edici alevler arasında tökezleyip yere yıkıldıklarını, arkalarından gelenlerin de geri dönüp kaçtıklarını gördüm.

Orada durmuş izlerken, henüz bunun uzaklardaki o küçük kalabalıktaki insanların birinden öbürüne sıçrayan ölümün ta kendisi olduğunun ayırdında değildim. Yalnızca bir gariplik olduğunu düşünüyordum, o kadar. Sonra nerdeyse sessiz ve kör edici bir ışık yanıp söndü ve adamlardan biri yüzükoyun düşüp oracıkta kaldı ve görünmez sıcak dalgası üstlerinden geçerken çam ağaçları tutuştu, kuru karaçalıların her biri çatırdayarak alev yığınına dönüştü. Uzaklarda da Knaphill'e doğru ağaçların tutuştuğunu, çitler ve ahşap yapıların birden alev aldığını gördüm.

Bu yalaza ölüm, bu görünmez ve karşı durulmaz kızgın kılıç hızla ve boyuna yayılıyordu. Değer değmez yaktığı çalıların oradan üstüme geldiğini fark ettim, ama o kadar şaşırmış, o kadar afallamıştım ki yerimden kıpırdayamadım. Kum çukurlarındaki alevlerin çıkardığı çatırtıları duyuyordum, bir atın ansızın ciyaklamasıyla susması bir oldu. Sonra, benimle Marslılar arasına sanki görünmez ama kızgın bir parmak sokuldu; kum çukurlarının ardında bir eğri çizen kara fundalık boylu boyunca tütüyor ve çatırdıyordu. Bir şey, uzaklarda, Woking İstasyonu'ndan gelen yolun parka uzandığı yerin solunda büyük bir gürültüyle yere düştü. Hemen ardından tıslama ve vınlama kesiliverdi, o siyah, kubbemsi nesne çukurun içinde yavaş yavaş gözden kayboldu.

Bütün bunlar o kadar çabuk olup bitmişti ki, yanıp sönen ışıklar karşısında taş kesilmiş, şaşkına dönmüş, kalakalmıştım. Ölüm hızla çepeçevre yayılsaydı, beni o afallamışlığımla yakalayıvermesi işten bile değildi. Ama yanımdan geçip gitti, canımı bağışladı ve çevremi saran geceyi birden karanlığa boğup tekinsiz kıldı.

Engebeli park, artık gecenin erken saatlerinin koyu mavi göğünün altında uzanıp giden boz, soluk yollar dışında ner-

deyse kapkara görünüyordu. Ortalık karanlıktı ve birden ıssızlaşmıştı. Tepede yıldızlar bir bir belirmekteydi, gökyüzü batıda hâlâ solgun, aydınlık ve yeşilimsi maviydi. Çam ağaçlarının tepeleri ve Horsell'ın damları günbatımı sonrası kızıllığının önünde kapkara dikiliyordu. Marslılar ve aygıtları, kıpırdak aynalarının sallanıp durduğu o ince direk dışında, tümden gözden kaybolmuşlardı. Çalı öbekleri ve tek tük ağaçlar hâlâ tütüyor ve kor gibi parlıyordu; Woking İstasyonu yönündeki evlerden akşam göğünün kımıltısızlığına alev sarmalları yükseliyordu.

Bunun ve o korkunç şaşkınlığın dışında değişen bir şey yoktu. Siyah beneklerden oluşan o küçük topluluk beyaz bayrağıyla birlikte kayıplara karışmıştı ve bana gece suskunluğunu koruyormuş gibi geliyordu.

Kendimi bu karanlık parkta umarsız, korunmasız ve yalnız hissettim. Birden sanki dışarıdan gelen bir şey indi tepeme – Korku.

Güçlükle arkamı döndüm ve çalıların arasında tökezleye sendeleye koşmaya başladım.

Kapıldığım korku akla yatkın bir korku değildi; yalnızca Marslılardan değil, çevremi kuşatan alacakaranlık ve suskunluktan da kaynaklanan dehşetengiz bir ürküntüydü. Beni o kadar çaresiz bırakmıştı ki, koşarken bir çocuk gibi sessizce ağlıyordum. Arkamı döndükten sonra bir daha geriye bakmayı göze alamadım.

Birilerinin benimle oynadığı, birazdan tam kendimi güvende hissedecekken o esrarengiz ölümün silindirin çevresindeki çukurdan –bir ışık huzmesi kadar hızlı– fırladığı gibi arkamdan üstüme çullanıp beni yere çalacağı gibisinden garip bir duyguya kapıldığımı anımsıyorum.

VI

Chobham Yolu'ndaki Isı Işını

Marslıların insanları nasıl bu kadar hızlıca, bu kadar sessizce öldürebildikleri bugün hâlâ merak edilen bir konudur. Birçokları Marslıların nerdeyse tam bir yalıtkanlığı olan bir odada her nasılsa yoğun bir ısı oluşturabildikleri kanısındadır. Bu yoğun ısıyı seçtikleri bir nesneye neden yapıldığı bilinmeyen perdahlı bir parabolik aynadan yararlanarak –tıpkı bir deniz fenerinin parabolik aynasının bir ışık demetini yansıtması gibi– koşut bir ışınla yansıttıkları sanılmaktadır. Ama bu ayrıntıları hiç kimse tam olarak kanıtlayamamıştır. Yine de, nasıl yapılmış olursa olsun, bu işin esasının bir ısı ışını olduğu kesindir. Isı ve görünür değil görünmez ışık. Yanıcı olan ne varsa onun dokunmasıyla alev alması bir olur, kurşunu su gibi akıtır, demiri yumuşatır, camı çatlatır ve eritir ve suya düşer düşmez de buhara dönüştürür.

O gece yıldızların aydınlattığı çukurun dolaylarında yanıp kömürleşerek tanınmaz hale gelmiş kırka yakın insan yatıyordu; Horsell'dan Maybury'ye uzanan park gece boyunca ıssızlığa gömüldü, alev alev yandı.

Kıyımın haberi Chobham, Woking ve Ottershaw'a aşağı yukarı aynı anda ulaşmış olsa gerekti. Facia meydana geldiğinde Woking'deki dükkânlar kapanmıştı, kendilerini

duydukları hikâyelere kaptıran insanlar, dükkâncılar falan Horsell Köprüsü'nde ve çitlerin arasından geçerek parka varan yolda dolanıyorlardı. Bütün gün çalıştıktan sonra giyinip kuşanarak her yeni durumda yaptıkları gibi bu yeniliği de birlikte dolaşıp keyfekeder gönül eğlendirmek için fırsat bilen gençleri gözlerinizin önüne getirebilirsiniz. Akşam karanlığında insanların yol boyunca kopardığı şamatayı kestirebilirsiniz...

Gerçi zavallı Henderson bir akşam gazetesine telgraf çekmesi için postaneye bisikletli bir ulak göndermişti, ama hiç kuşkusuz silindirin açıldığından Woking'de bile henüz pek az insan haberdardı.

Bu insanlar ikişer üçer açıklığa vardıklarında, birbirleriyle heyecanlı heyecanlı konuşan ve kum çukurlarının tepesinde fırdolayı dönmekte olan aynadan gözlerini ayıramayan küçük insan kümeleriyle karşılaştılar ve olayın heyecanı kuşkusuz bu yeni gelenleri de sardı.

Temsilciler Kurulu'nun yok edildiği sekiz buçuk sularında burada herhalde Marslılara biraz daha yaklaşmak için yoldan ayrılanlar dışında 300 kişiyi aşan bir kalabalık olsa gerekti. Biri atlı üç de polis vardı; Stent'in emirleri doğrultusunda halkı uzak tutmak ve silindire yaklaşmaktan caydırmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Kalabalığı her zaman şamata koparmak ve itişip kakışmak için fırsat bilen daha kaygısız ve taşkın tipler de yuh çekiyorlardı.

Bir çatışma çıkabileceğini sezen Stent ve Ogilvy, Marslılar belirir belirmez Horsell'dan kışlaya telgraf çekmişler, bu tuhaf yaratıkların zorbalıktan korunması için bir bölük asker gönderilmesini istemişlerdi. Sonra da geri dönüp o bahtsız atılımın başına geçmişlerdi. Kalabalıktakilerin onların ölümleriyle ilgili anlattıkları benim izlenimlerimle epeyce örtüşüyordu: Art arda yükselen üç yeşil duman, derinden gelen o uğultu ve parlayan alevler.

Ancak o kalabalık benim kadar kolayca paçayı sıyıramadı. Yalnızca fundalık bir kum tepeceğinin Isı Işını'nın alt bölümünü engellediği yerdekiler kurtuldu. Parabolik ayna birkaç metre daha yüksek olsaydı, olup biteni anlatacak kimse kalmayacaktı. Birden çakan yalımları ve yere yıkılan insanları görmüşlerdi, çok geçmeden sanki görünmez bir el alacakaranlığın içinden hızla onlara yaklaşırken çalıları tutuşturmuştu. Sonra ışın çukurdan gelen o tekdüze sesi bastıran bir ıslık sesiyle kafalarının hemen üstünde savrularak yolun kıyısı boyunca uzanıp giden kayın ağaçlarının tepelerini yakmış, köşeye en yakın evin kiremitlerini tuzla buz etmiş, pencerelerin camlarını paramparça ederken çerçevelerini tutuşturmuş, yan duvarını da un ufak etmişti.

Tutuşan ağaçların birden çıkardığı çatırtılar, tısıltılar ve parıltılar karşısında paniğe kapılan kalabalığın bir an durakSayarak bir o yana bir bu yana yalpaladığı anlaşılıyor.

Yola kıvılcımlar ve yanan ince dallar, yalımlanmış yapraklar yağmaya başlamıştı. Şapkalar ve giysiler alev almıştı. Sonra birden parktan bir çığlık duyuldu.

Canhıraş feryatlar ve bağırtılar geliyordu; birden, ellerini başının üstünde kavuşturmuş, çığlıklar atan bir atlı polisin dörtnala o kargaşanın içine daldığı görülmüştü.

Kadının biri, "Geliyorlar!" diye haykırır haykırmaz, herkes geri dönmüş, kendilerini yeniden Woking yoluna atabilmek için arkalarındakileri itmeye başlamıştı. Anlaşılan, bir koyun sürüsü gibi körlemesine koşuşturuyorlardı. Kalabalık, yolun yüksek bayırların arasında daralıp kararDığı yerde sıkışmış ve umarsızca birbirine girmişti. Herkes kaçamamıştı; en azından ikisi kadın, biri küçük bir oğlan, üç kişi orada ezilip ayaklar altında kalmış, o dehşet ve karanlığın ortasında ölüme terk edilmişti.

VII

Eve Nasıl Vardım

Bana gelince, ağaçlara toslaya toslaya, çalılara takıla takıla koşmaya çalışırken yaşadığım gerilim dışında kaçışımla ilgili hiçbir şey anımsamıyorum. Marslıların estirdiği görünmez dehşet çevremi sarmıştı; o amansız ısı kılıcı sanki fırıl fırıl dönüyor, sanki tepeme inip canımı almak için başımın üstünde savrulup duruyordu. Kavşakla Horsell arasında kalan yola çıktım ve yol boyunca kavşağa kadar koştum.

Sonunda dizlerimin bağı çözüldü; heyecandan ve koşmaktan bitkin düşmüştüm, tökezlenip yolun kenarına düştüm. Gazhanenin yanındaki kanalın üstünden geçen köprünün yakınındaydım. Düşüp kaldım.

Orada bir zaman kalmış olmalıyım.

Tuhaf bir şaşkınlık içinde kalkıp oturdum. Belki bir an için oraya nasıl geldiğimi tam olarak anlayamadım. Kapıldığım dehşet bir giysi gibi üstümden sıyrılmıştı. Şapkam uçup gitmiş, yakam bağrım açılmıştı. Daha birkaç dakika önce önümde yalnızca üç gerçek şey vardı: Gecenin, uzayın ve doğanın uçsuz bucaksızlığı, kendi güçsüzlüğüm ve acım, bir de ölümün yakınlığı. Oysa şimdi sanki bir şey tersyüz olmuş, bakış açım durup dururken değişmişti. Bir ruh halinden öbürüne geçişimde en küçük bir akla yatkınlık yoktu. Bir

anda o her günkü ben, o sıradan, efendi yurttaş olmuştum. Sessiz park, kaçışımın dürtüsü, ortalığı alevlerin sarması, hepsi bir rüyaydı sanki. Kendi kendime bütün bunların gerçekten olup olmadığını soruyor, ama yanıt veremiyordum.

Yerimden kalkıp köprünün dik eğiminden yukarıya sendeleyerek ilerledim. Beynim durmuştu. Kaslarım ve sinirlerim sanki tüm gücünü yitirmişti. Sanırım sarhoş gibi yalpalıyordum. Köprünün kemerinin üstünden bir kafa göründü, elinde bir sepetle işçiye benzer bir adam belirdi. Yanı başında küçük bir oğlan koşturuyordu. Adam yanımdan geçerken bana iyi geceler diledi. Onunla konuşmaya niyetlendiysem de vazgeçtim. Selamına anlamsızca mırıldanarak karşılık verip köprüde yürümeyi sürdürdüm.

Maybury kemeri üstünden geçen bir tren, dalga dalga yükselen, beyaz, yalaza bir duman karmaşası, ışıklı pencereleriyle upuzun bir tırtıl uçarcasına güneye gidiyordu: Tıkırdaya takırdaya, tıkır tıkır, geçip gitti. Oriental Terrace dedikleri sevimli, küçük, eğik çatılı evlerden birinin kapısının önünde toplaşmış belli belirsiz insanlar laflıyorlardı. Her şey o kadar gerçek ve bildikti ki. Peki, ya ardımda bıraktıklarım! Çılgıncaydı, gerçekdışıydı! Böyle bir şeyin gerçek olamayacağını söyleyip duruyordum kendi kendime.

Belki de olağan yaradılışta bir adam değilim. Yaşayıp duyumsadıklarım ne kadar alışıldık, bilmiyorum. Kimi zaman kendimden ve çevremden çok tuhaf bir biçimde kopuyorum; sanki olup biteni dışarıdan biri gibi, sanki akıl almaz ölçüde uzak, zaman ve mekânın dışında bir yerden, bütün o gerilim ve facianın dışından seyrediyorum. Bu duygu o gece de tepeme çökmüştü. Bir hayal âlemindeydim sanki.

Ama sorun bu dinginlik ile çok değil üç kilometre kadar uzakta oktan hızlı uçan ölüm arasındaki bağdaşmazlıktaydı. Gazhaneden yoğun bir çalışmanın gürültüsü geliyor, elektrik lambaları ışıl ışıl yanıyordu. Oradakilerin yanına gelince durdum.

"Parktan bir haber var mı?" diye sordum.

Kapının önünde iki adamla bir kadın duruyordu.

Adamlardan biri dönüp, "Ha?" dedi.

"Parktan bir haber var mı?" dedim.

"Yahu, sen az önce orda diil miydin?" diye sordu adamlar.

Kapının ağzındaki kadın, "Herkes kafayı parka takmış," dedi. "Şimdi durup dururken nerden çıktı bu?"

"Mars'tan gelen adamları duymadın mı?" dedim. "Mars'tan gelen o yaratıkları?"

"Yok artık," dedi kapının ağzındaki kadın. "Sağ ol yaa." Üçü birden güldüler.

Benimle eğlendiklerini anlayınca kızdım. Gördüklerimi onlara anlatmaya çalıştımsa da beceremediğimi fark ettim. Kesik kesik cümlelerime bir kez daha güldüler.

"Bu anlattıklarım bir şey değil," diyerek evime doğru yürüdüm.

O kadar bitkindim ki, beni kapıda karşılayan karım şaşkınlık içinde kaldı. Yemek odasına geçip oturdum, biraz şarap içtikten sonra kendimi az çok toparlar toparlamaz ona gördüklerimi anlattım. Akşam yemeği çoktan sofraya getirilmiş olduğu için soğumuştu, ben olup biteni anlatırken el sürülmeden kaldı.

Karımda uyandırdığım korkuyu biraz olsun hafifletmek için, "Ama bir şey var," dedim. "Bu sürüngenler kadar hantalını görmedim şimdiye kadar. Çukurdayken yanlarına yaklaşan insanları öldürebilirler, ama oradan dışarı çıkamazlar... Yine de o kadar ürkünçler ki!"

Karım kaşlarını çatıp elini elimin üstüne koyarak, "Üzme canını, bitanem!" dedi.

"Zavallı Ogilvy!" dedim. "Orada cansız yattığını düşünmek ne feci!"

Hiç değilse karım yaşadıklarımı akıl almaz bulmamıştı. Benzinin kül gibi olduğunu görür görmez anlatmayı kestim.

"Buraya gelebilirler," deyip duruyordu.

Israrla biraz şarap içmesini istedim ve yatıştırmaya çalıştım.

"Nerdeyse hareket edemiyorlar," dedim.

Ogilvy'nin Marslıların dünyaya yerleşmelerinin olanaksızlığı konusunda anlattıklarını bir bir tekrarlayarak yüreğine su serpmeye çalışıyordum. Özellikle de yerçekimi sorununu vurguluyordum. Dünyanın yüzeyindeki yerçekimi gücü Mars'ın yüzeyindekinin üç katıydı. O zaman, bir Marslı Mars'takinin üç katı ağırlığında olacak, buna karşılık kas gücü aynı kalacaktı. O yüzden de, kendi bedenini kurşundan bir giysi gibi taşıması gerekecekti. Genel kanı gerçekten de bu yöndeydi. Örnekse, ertesi sabah hem *Times*, hem de *Daily Telegraph* bu görüşte diretiyor, ama ikisi de apaçık iki değiştirici etkeni tıpkı benim gibi göz ardı ediyordu.

Artık dünyanın atmosferinin Mars'ın atmosferinden daha fazla oksijen ve daha az argon (hangi yönden söylerseniz söyleyin) içerdiğini biliyoruz. Bu oksijen fazlalığının Marslılar üstündeki canlandırıcı etkileri hiç kuşku yok ki beden ağırlıklarının artmasının dengelenmesine büyük katkıda bulunacaktı. İkinci olarak da, Marslılarınki gibi bir mekanik zekânın kas gücü harcamayı gerekirse rahatlıkla gereksiz kılabileceğini hepimiz göz ardı ediyorduk.

Ama o sıralar bu noktalar aklımın ucundan bile geçmiyordu, dolayısıyla yürüttüğüm mantık da istilacıların olanaklarını zerre kadar göz önüne almıyordu. Şarap ve yemeğin, kendi evimde masamın başında oturmanın verdiği güvenin ve karımı yatıştırma zorunluluğunun etkisiyle artık kendimi aşırı ölçüde cesur ve güvende hissediyordum.

Parmağımı şarap kadehimde gezdirirken, "Akılsızca bir şey yaptılar," dedim. "Tehlikeli olmadıklarını söylemiyorum, çünkü dehşete kapılarak deliye döndüler. Belki de dünyada canlı varlıklarla karşılaşacaklarını beklemiyorlardı – hele akıllı canlı varlıklarla karşılaşmayı hiç beklemiyorlar-

dı. İşler hepten kötüleşirse o çukura bir bomba atarız, hepsini gebertiriz."

Olayların verdiği heyecan belli ki algı gücümü bir kat daha duyarlı kılmıştı. O sofrayı şu anda bile olağanüstü bir canlılıkla anımsıyorum. Sevgili karımın abajurun altından bana bakan o güzelim, kaygılı yüzü, üzerindeki gümüş ve cam sofra takımlarıyla o beyaz masa örtüsü –o zamanlar felsefe yazarları bile bazı küçük lükslerden yoksun değildi– kadehimdeki koyu kırmızı şarap bugün bile bir fotoğraf gibi gözümün önünde. Sonunda, Ogilvy'nin aceleciliğine hayıflanarak ve Marslıları kıt görüşlü ürkekliklerinden dolayı suçlayarak oturdum, bir sigara yakarak sinirlerimi yatıştırmaya çalıştım.

Diyeceğim, Mauritius adasındaki bir dodo[21] da yuvasında böbürlenip, hayvansal yiyecek bulmak için adaya çıkan bir gemi dolusu acımasız denizci için aynı şeyleri düşünebilirdi. "Yarın olsun, hepsini gagalaya gagalaya öldürürüz, cancağızım."

O sırada haberim yoktu, ama bu bitmek bilmeyecek garip ve korkunç günler boyunca uygar bir insan gibi yiyeceğim son akşam yemeği olacaktı.

VIII

Cuma Gecesi

O cuma meydana gelen bütün o garip ve afallatıcı olaylar arasında bana en olağandışı gelen, toplum düzenimizin sıradan alışkanlıklarının o toplum düzenini acımasızca yıkacak olan olaylar dizisinin ilk başlarıyla uyuşmasıydı. Cuma gecesi bir pergel alıp Woking kum çukurlarının çevresinde yarıçapı sekiz kilometre olan bir daire çizseydiniz, parkta ölü yatan Stent, o üç dört bisikletli ya da şu Londralıların yakınları değilse eğer, duyguları ya da alışkanlıkları yeni gelenlerden etkilenmiş tek bir kişi bile bulabilir miydiniz, hiç sanmıyorum. Silindiri kuşkusuz pek çok kişi duymuş ve işten başlarını aldıklarında onunla ilgili sohbetlere dalmışlardı, ama bu olay Almanya'ya verilecek bir ültimatomun uyandıracağı merak ve heyecanı kesinlikle uyandırmamıştı.

O gece Londra'da zavallı Henderson'ın silindirin kapağının yavaş yavaş aralandığını bildiren telgrafının uydurma olduğu sonucuna varıldı, Henderson'ın yazdığı akşam gazetesi de haberi doğrulaması için telgraf çekip yanıt alamayınca –adam artık ölmüştü– özel baskı yapmamaya karar verdi.

Bırakın gazeteyi, sekiz kilometrelik bir çember içinde kalan insanların büyük çoğunluğu da tepkisizdi. Konuştuğum

adamlar ve kadınların tutumundan daha önce söz etmiştim. Yörenin dört bir yanında insanlar akşam yemeklerini yiyor, içkilerini yudumluyorlardı; çalışan insanlar günlük uğraşlarından sonra bahçeleriyle ilgileniyorlar, çocuklar yataklarına yatırılıyorlar, gençler sokak aralarında dolanıp âşıktaşlık ediyorlar, öğrenciler ders çalışıyorlardı.

Köyün sokaklarında her kafadan bir ses çıktığı, meyhanelerde yepyeni bir konunun baskın çıktığı, sonradan olup bitenlerin haberini getiren bir ulağın, hatta bir görgü tanığının bir heyecan dalgasının yükselmesine, insanların bağırarak oraya buraya koşmalarına neden olduğu söylenebilirdi; ama çalışma, yeme, içme, uyuma gibi gündelik alışkanlıklar yıllardır olduğu gibi sürüp gidiyordu – sanki gökyüzünde Mars diye bir gezegen yokmuşçasına. Woking İstasyonu'nda, Horsell ve Chobham'da bile durum farklı değildi.

Woking Kavşağı'nda gecenin geç saatlerine kadar trenler bekliyor ve gidiyor, bazıları yan hatlarda makas değiştiriyor, yolcular inip bekliyordu, her şey her zamanki gibi süreduruyordu. Kasabadan gelen bir oğlan, Smith'in tekelini kırarcasına,[22] akşam haberlerini veren gazeteleri satıyordu. Kocaman yük vagonlarının takırtıları, kavşaktaki lokomotiflerden gelen keskin düdük sesleri gazete satan çocuğun "Mars'tan gelen adamlar!" bağırtılarına karışıyordu. Heyecana kapılmış insanlar dokuz sularında akıl almaz havadislerle istasyona girdilerse de, sarhoşların yaratabileceğinden daha büyük bir karışıklığa neden olmadılar. Londra yönüne gidenler vagonlarının camlarından dışarıdaki karanlığa dikkatle baktıklarında, yalnızca Horsell yönünden incecik, titrek, belli belirsiz bir kıvılcımın kıvrıla kıvrıla yükseldiğini, kızıl bir ışıltının ve ince bir duman örtüsünün yıldızlara doğru uzandığını gördüler ve bunun çalılıklarda çıkan bir yangından başka bir şey olmadığını sandılar. Bir tek parkın kıyısının çevresinde bir karışıklık fark ediliyordu. Woking sınırındaki yarım düzine kadar yazlık ev yanıyordu. Üç kö-

yün park tarafındaki bütün evlerinin ışıkları açıktı, bu evlerdeki insanlar gün ağarana kadar uyumadılar.

Meraklı bir kalabalık Chobham ve Horsell köprülerinde kıpır kıpırdı, gelip gidenler oluyor ama kalabalık azalmıyordu. Sonradan, birkaç maceracının karanlığın içinde sürünerek Marslıların yakınına kadar gittiği, bir daha da geri dönmediği anlaşılacaktı; çünkü savaş gemilerinin ışıldaklarının saçtığı ışığa benzer bir ışık ışını ikide bir parkı tarıyor, çok geçmeden onu bir Isı Işını izliyordu. O koca park alanı bunun dışında suskun ve ıssızdı; kavrulmuş cesetler bütün bir gece yıldızların altında ve ertesi gün boyunca orada kaldı. Birçoklarına bakılırsa, çukurun içinden çekiçle vuruluyormuş gibi bir ses geliyordu.

Cuma gecesi gelinen nokta buydu işte. Yaşlı gezegenimiz Dünya'nın böğrüne zehirli bir ok gibi saplanmış olan o silindir ortalık yerde duruyordu. Ama zehir henüz etkisini pek göstermemişti. Silindiri çevreleyen sessiz park alanı kimi yerlerde için için yanıyor, sağda solda kararmış, belli belirsiz birkaç nesne dertop olmuş yatıyordu. Orada burada, yanan bir çalı ya da ağaç göze çarpıyordu. Ötesini bir heyecan dalgası sarmıştı ve iltihaplanma henüz bu heyecan dalgasının ötesine sızmamıştı. Dünyanın geri kalanında hayat en eski çağlardan beri olduğu gibi akıp gidiyordu. Çok geçmeden damarlarımızı ve atardamarlarımızı tıkayacak, sinirlerimizi köreltecek ve beynimizi çökertecek olan savaş humması henüz baş göstermemişti.

Marslılar gece boyunca çekiç sesleri arasında dur durak bilmeden, gözlerini kırpmadan, bıkıp usanmadan, hazırladıkları makineleri üstünde iş başındaydılar; ikide bir yeşilimsi beyaz bir duman üfürümü hızla dönerek yıldızların aydınlattığı göğe yükseliyordu.

On bir sularında Horsell cenahından bir bölük asker geldi ve park kenarlarına konuşlanarak bir güvenlik çemberi oluşturdu. Ardından ikinci bölük Chobham'dan geçerek

parkın kuzey tarafına konuşlandı. Günün erken saatlerinde Inkerman kışlasından bazı subaylar parka gelmişlerdi; bu subaylardan Binbaşı Eden'ın kayıp olduğu bildirilmişti. Alay komutanı Chobham köprüsüne gelmiş, gece yarısı kalabalığı sorgulamaktaydı. Askeri yetkililer işin ciddiyetinin hiç kuşkusuz farkındaydılar. Ertesi sabah gazeteler, bir hafif süvari taburu, iki Maxim makineli tüfeği[23] ve Cardigan Alayı'ndan 400 kadar askerin on bir sularında Aldershot'tan yola çıktığını yazıyordu.

Gece yarısını birkaç saniye geçiyordu ki, Woking'deki Chertsey yoluna birikmiş olan kalabalık kuzeybatıdaki çam ormanına gökten bir yıldız düştüğünü gördü. Yeşilimsi bir ışık çıkararak, yazın çakan şimşekler gibi ani bir ışık çakarak düşmüştü. İkinci silindirdi bu.

IX

Çatışma Başlıyor

O cumartesiyi gergin bir bekleyişle geçen bir gün olarak anımsıyorum. Aynı zamanda uyuşup kaldığım, sıcak ve sıkıntılı bir gündü, barometrenin hızla yükselip düştüğü söylenmişti. Karım uyumayı başarmıştı, ama ben pek uyuyamamış, erkenden kalkmıştım. Kahvaltıdan önce bahçeye çıkıp etrafa kulak verdimse de, parkın oralarda en küçük bir kıpırtı yoktu, yalnızca bir tarlakuşunun sesi geliyordu.

Sütçü her zamanki saatte geldi. Arabasının sesini duyar duymaz yan kapıya gidip yeni bir haber olup olmadığını sordum. Geceleyin Marslıların birlikler tarafından kuşatıldığını ve topların beklendiğini söyledi. Sonra bildik, güven verici bir ses duydum, bir tren Woking'e doğru hızla ilerliyordu.

"Öldürülmeyecekler," dedi sütçü, "ne kadar mümkün olursa tabii."

Komşumu bahçesinde çalışırken görünce onunla bir süre çene çaldım, sonra kahvaltı etmek için ağır adımlarla içeri girdim. En sıradan sabahlardan biriydi. Komşum birliklerin Marslıları gün içinde tutsak alabileceği ya da yok edebileceği kanısındaydı.

"Ne yazık ki kendilerini bu kadar erişilmez kılıyorlar," dedi. "Oysa başka bir gezegende nasıl yaşadıklarını öğrenmek ne kadar ilginç olurdu; bir şeyler öğrenebilirdik."

Çite yaklaşıp bir avuç çilek uzattı; bahçeciliğe hevesli olduğu kadar eli açıktı da. Bir yandan da, Byfleet Golf Sahası dolaylarındaki çam ormanında çıkan yangından söz ediyordu.

"O uğursuzlardan birinin de oraya düştüğünü söylüyorlar," dedi. "Al sana bir tane daha. Doğrusu bir tanesi yeter de artardı bile. Bu iş hallolana kadar sigortacılara epey pahalıya patlayacak." Bunu söylerken büyük bir keyifle güldü. Ormanın hâlâ yandığını söylerken eliyle göğe yükselen ince dumanı gösterdi bana. "Yerler çam iğneleri ve çimenlerle kaplı olduğu için oralar günlerce ayak basılamayacak kadar sıcak olacak," dedikten sonra ağırbaşlı bir havaya bürünerek sözü "zavallı Ogilvy"ye getirdi.

Kahvaltıdan sonra, çalışacağıma parka doğru yürüyeyim dedim. Demiryolu köprüsünün altında, başlarında küçük yuvarlak kepleri, düğmeleri çözülmüş kirli kırmızı ceketlerinden görünen mavi gömlekleri, koyu pantolonları ve baldırlarına gelen çizmeleriyle bir grup askerle karşılaştım, galiba istihkâmcıydılar. Kanalın öbür tarafına kimsenin bırakılmadığını söylediler; yoldan köprüye doğru bakınca Cardigan Alayı'ndan bir askerin orada nöbet tuttuğunu gördüm. O askerlerle bir süre konuştum; onlara önceki akşam Marslıları nasıl gördüğümü anlattım. Hiçbiri Marslıları görmemişti, onlarla ilgili en küçük bir fikirleri olmadığı için beni soru yağmuruna tuttular. Birliklere harekât emrini kimin verdiğini bilmiyorlardı; Atlı Muhafızlar'ın orada[24] bir sürtüşme çıkmıştı onlara kalırsa. İstihkâm erleri sıradan erlerden çok daha iyi eğitim görmüşlerdir, o yüzden olası bir çatışmada ortaya çıkabilecek olağandışı durumları ne dediklerini bilerek tartışıyorlardı. Onlara Isı Işını'ndan söz edince, kendi aralarında tartışmaya başladılar.

İçlerinden biri, "Ne diyorum biliyo musunuz, kamuflaj ağının altına girip oraya kadar sürünürüz, sonracığıma da canlarına okuruz," dedi.

"Sen onu benim külahıma anlat!" dedi bir başkası. "Kamuflaj ağı o sıcağa karşı bi boka yaramaz! Üstüne yapışıp haşat eder seni! Bana sorarsanız, biz arazi elverdiği kadar ilerlemeli, sonra da bi siper kazmalıyız."

"Batsın senin siperin! Siperden başka bi halt bilmez misin sen! Tavşan mısın nesin, ukala dümbeleği!"

Bir üçüncüsü, ağzında piposu ufak tefek, düşünceli, esmer bir asker, "Bunlar için boyunsuz diyolar, he mi?" diye araya girdi.

Marslıları bir kez daha tarif ettim.

"Ahtapotlar," dedi bu kez, "ahtapot derim ben bunlara. Demek insan tutan balıkçılar değil de, balık tutan insanlar bu sefer!"[25]

İlk konuşan asker, "Böyle canavarları öldürmek cinayet sayılmaz," dedi.

Ufak tefek, esmer asker, "İyisi mi, bu geberesicelerin tepesine gülle yağdıralım, işlerini bitirelim!" dedi. "Napacakları belli olmaz."

"Nerde senin o güllelerin?" dedi ilk konuşan. "Vakit mi var? Elimizi çabuk tutalım, derim ben, şıpınişi bitirelim bu işi."

Böyle tartışıp duruyorlardı. Bir süre sonra yanlarından ayrıldım, tren istasyonuna gidip bulabildiğim bütün sabah gazetelerini aldım.

Ama o uzun sabahı ve daha da uzun gelen öğleden sonrayı anlatarak okuyucuyu bezdirmek istemiyorum. Parka doğru dürüst bir göz atamadım, çünkü Horsell ve Chobham'daki kilise kuleleri bile askeri yetkililerin elindeydi. Konuştuğum askerlerin hiçbir şeyden haberi yoktu; subaylar ise hem çok esrarengiz konuşuyorlardı, hem de işleri başlarından aşkındı. Kasaba halkının askerlerin varlığıyla yeniden güvende olduğunu gördüm, bu arada ilk kez tütüncü Marshall'dan oğlunun parkta ölenler arasında olduğunu öğrendim. Askerler Horsell'ın dış mahallelerinde oturanları evlerinden çıkartıp oradan uzaklaştırmışlardı.

Öğle yemeği için iki sularında eve döndüm; daha önce de dediğim gibi hava aşırı sıcak ve sıkıntılı olduğundan çok yorgundum, kendime gelmek için öğleden sonra soğuk suyla bir banyo yaptım. Dört buçuk sularında tren istasyonunun oraya gidip bir akşam gazetesi aldım; sabah gazeteleri Stent, Henderson, Ogilvy ve öbürlerinin öldürülmesini çok yanlış vermişlerdi. Ama akşam gazetesinde de bilmediğim pek az şey vardı. Marslılar kendilerini hiç göstermemişlerdi. Çukurlarında işleri başlarından aşkındı anlaşılan, sürekli bir çekiç sesi geliyor ve nerdeyse hiç kesintisiz ince uzun bir duman yükseliyordu. Anlaşıldığı kadarıyla, bir savaş hazırlığı içindeydiler. Gazetelerin basmakalıp haberlerinde, "İşaret göndermek için yeni çabalarda bulunuldu, ama sonuç alınamadı," deniyordu. İstihkâmcılardan biri bana bunun hendekteki bir adam tarafından elindeki uzun bir direğin ucundaki bir bayrakla yapıldığını söyledi. Ne var ki, bu tür girişimler Marslılara vız gelip tırıs gidiyordu.

Bütün bu silahlanmayı, bütün bu hazırlıkları görmenin beni çok heyecanlandırdığını itiraf etmeliyim. Savaşkan bir niteliğe bürünen hayalimde istilacıları pek çok yoldan vurarak bozguna uğratıyordum; küçük bir öğrenciyken gördüğüm savaş ve kahramanlık düşleri geri gelmişti. O sıralar bu bana bir adil dövüş olacak gibi gelmiyordu. Marslılar o çukurun dibinde çok umarsız görünüyorlardı.

Üç sularında Chertsey'den mi, Addlestone'dan mı, bilmiyorum, düzenli aralıklarla bir top sesi gelmeye başladı. İkinci silindirin düştüğü için için yanan çam ormanının top ateşine tutulduğunu öğrendim, o nesneyi daha açılmadan yok edeceklerini umuyorlardı. Ama ilk gelen Marslılara karşı kullanılmak üzere bir sahra topu Chobham'a vardığında saat daha beş olmamıştı.

Akşam altı sularında, karımla kameriyede oturmuş, çayımızı içerken tepemize çökmekte olan savaştan heyecanlı heyecanlı konuşuyorduk ki parktan boğuk bir patlama du-

yuldu, çok geçmeden de yakıcı bir yel esti. Derken hemen yakınımızda yeri sarsan bir gümbürtü duyduk; hemen ardından da, çayırın oradan başlayarak Oriental College'ın[26] çevresindeki ağaçların tepelerinin dumanlar savuran kızıl alevlere kestiğini ve hemen yanındaki küçük kilisenin kulesinin yıkılıp kül ufak olduğunu gördüm. Caminin[27] minaresi ortadan yok olmuştu, okulun çatısı ise yüz tonluk bir top tarafından vurulmuş gibiydi. Bacalarımızdan biri gülle yemiş gibi parçalanıp havaya uçtu, bir parçası da kiremitlerin üstünden tangır tungur aşağıya yuvarlandı, kırılan kırmızı parçacıkları çalışma odamın penceresinin önündeki çiçek tarhına yığıldı.

Ben de, karım da donup kalmıştık. Biraz sonra, okulun ortadan kalkmış olmasına bakılırsa Maybury Tepesi'nin zirvesinin Marslıların Isı Işını'nın menziline giriyor olması gerektiğinin farkına vardım.

Bunun üzerine, karımı kolundan yakaladığım gibi sürükleyerek yolun oraya çıkardım. Sonra da ille de alacağım diye tutturduğu sandığı yukarı çıkıp kendim getireceğimi söyleyerek hizmetçiyi evden dışarı çıkardım.

"Artık burada kalmamız mümkün değil," dedim; ben konuşurken parka doğru bir an yeniden ateş edildi.

Karım, dehşet içinde, "Ama nereye gidebiliriz ki?" diye sordu.

Şaşkınlık içinde düşünmeye çalıştım. Sonra birden aklıma karımın Leatherhead'deki kuzenleri geldi.

Birden gelen gümbürtüyü bastırmaya çalışırcasına, "Leatherhead'e!" diye haykırdım.

Karım başını çevirip bayırdan aşağıya baktı. İnsanlar afallamış bir halde kendilerini evlerinden dışarıya atıyorlardı.

"Nasıl gideceğiz Leatherhead'e?" dedi.

Tepenin eteklerinde süvarilerin demiryolu köprüsünün altından geçtiklerini gördüm; üçü dörtnala Oriental College'ın

kapılarından içeri girdi; öbür ikisi atlarından inip koşarak ev ev dolaşmaya başladı. Güneş, ağaçların tepelerinden yükselen dumanların arasından kıpkırmızı görünüyor ve her şeyin üstüne olağandışı aydınlık bir ışık vuruyordu.

Karıma, "Burada dur, burada güvendesin," dedikten sonra Spotted Dog'a doğru yola koyuldum, sahibinin bir atı ve iki tekerli bir arabasının olduğunu biliyordum. Çok geçmeden herkesin tepenin bu yanına hücum edeceğini tahmin ettiğim için koşuyordum. Adamı barda, tezgâhın başında buldum, evinin arka tarafında neler olup bittiğinden haberi yoktu. Bana arkası dönük bir adam onunla konuşuyordu.

"Bir sterline olur," diyordu meyhaneci, "arabayı sürecek bir adamım da yok."

Tanımadığım adamın omzunun üstünden, "İki sterlin veririm," dedim.

"Nasıl yani?"

"Hem gece yarısı da geri getiririm," dedim.

"Dur yahu!" dedi meyhaneci. "Arkandan atlı mı kovalıyor? Şu benim düldülü satmaya çalışıyorum. Hem iki sterlin vereceksin, hem de geri getireceksin demek! Bu nasıl iş!"

Adama alelacele evimi terk etmem gerektiği için arabayı sağlama almak istediğimi anlattım. O sırada nedense meyhanecinin de evini terk etmek zorunda olduğunu pek akıl edememiştim. Sonunda meyhaneciden aldığım arabaya binip yola koyuldum; arabayı karımla hizmetçiye bıraktığım gibi eve fırladım, daha önce konuştuğumuz sofra takımı gibi birkaç değerli şeyi topladım. Ben bu işle uğraşırken evin aşağılarındaki kayın ağaçları tutuşmuş, yol kıyısındaki çitler kızıla kesmişti. Tam o sırada, süvarilerden birinin atından inip koşarak geldiğini gördüm. Ev ev dolaşıyor, insanları uzaklaşmaları için uyarıyordu. Ben bir masa örtüsüne bohçaladığım değerli şeylerimi güçlükle sürükleyerek evin ön kapısından çıktığımda hâlâ oralardaydı. Arkasından bağırdım:

"Bir haber var mı?"

Dönüp baktı; avazı çıktığı kadar bağırarak "Çanak kapağına benzeyen bir şeyin içinden sürünerek çıkıyorlar," gibisinden bir şeyler dedikten sonra tepedeki evin kapısına doğru koştu. Bir an, yol boyunca uzanan siyah bir duman burgacında gözden kayboldu. Ben de, komşumun evine koştum; karısıyla birlikte Londra'ya gittiğini, evin her tarafını sımsıkı kapattığını bildiğim halde, emin olmak için kapıyı vurdum. Ardından sözümü tuttum, yeniden eve girip hizmetçimin sandığını aldım, sürükleyerek dışarı çıkarıp arabanın arkasına onun yanına yerleştirdim, sonra da karımın yanındaki sürücü koltuğuna sıçrayıp dizginlere yapıştım. Az sonra dumanları ve gürültüyü ardımızda bırakmış, Maybury Tepesi'nin karşı yamacından rüzgâr gibi Old Woking'e iniyorduk.

Önümüzde dingin, günlük güneşlik bir görünüm uzanıyordu, az ötede yolun iki yanı buğday tarlalarıyla kaplıydı, Maybury Hanı'nın tabelası rüzgârla sallanıyordu. Önümüzde doktorun arabası gidiyordu. Tepenin dibine vardığımızda başımı çevirip ardımızda bıraktığım yamaca baktım. Kıpkırmızı alevlerle bezeli yoğun kara dumanlar havaya yükseliyor ve doğudaki yeşil ağaç tepelerine koyu gölgeler düşürüyordu. Duman daha şimdiden doğuda ve batıda ta uzaklara kadar yayılmıştı – doğuda Byfleet çam ormanına, batıda Woking'e kadar. Yol bize doğru koşan insan noktacıklarıyla kaplıydı. Bize çok hafif gibi gelse de çok uzaklarda sıcak, sessiz havanın içinden bir makineli tüfek tarrakası işitildi ve hemen kesildi, sonra aralıklı tüfek sesleri geldi. Anlaşılan, Marslılar Isı Işınlarının menzilindeki her şeye ateş ediyorlardı.

Usta bir sürücü olmadığım için dikkatimi hemen ata yöneltmem gerekti. Yeniden arkama baktığımda o siyah duman ikinci tepenin ardında kalmıştı. Woking ve Send bizimle o ürkünç patırtı arasında kalıncaya kadar atı kamçıladım ve dizginleri saldım. Woking ile Send arasında doktora yetişip geçtim.

X

Fırtına Kopuyor

Leatherhead, Maybury Tepesi'nden aşağı yukarı on dokuz kilometre uzaklıktadır. Pyrford'dan öteye uzanan yemyeşil çayırları ot kokusu sarmıştı, yolun iki yanındaki çalı çitler pıtrak gibi açmış yabangülleriyle şen şakraktı. Biz arabayla Maybury Tepesi'nden inerken birden açılan ağır ateş başladığı gibi birden kesilivermiş, akşam yeniden sessizliğe ve dinginliğe bürünmüştü. Leatherhead'e bir terslikle karşılaşmadan dokuz sularında vardık, ben kuzenlerimle akşam yemeği yiyip, karımı onlara bırakıp ayrılıncaya kadar at da bir saat dinlenmiş oldu.

Karım nedense yol boyunca pek konuşmadı, sanki kötü bir şeyler olabileceğini sezerek yüreği daralıyordu. Marslıların çok ağır hareket edebildikleri için çukurdan çıkmalarının mümkün olmadığını, olsa olsa sürünerek başlarını çıkarabileceklerini söyleyerek onu rahatlatmaya çalıştımsa da kısa yanıtlar vermekle yetindi. Hancıya söz vermemiş olsaydım, o gece Leatherhead'de kalmam için dayatacaktı bana. Keşke kalsaymışım! Ayrıldığımız sırada benzinin kül gibi olduğunu anımsıyorum.

Bana gelince, bütün gün esrik bir heyecan içindeydim. Her uygar topluluğun zaman zaman yakalandığı o savaş

hummasına benzer bir şey benim de kanıma girmişti, içtenlikle söylemem gerekirse o gece Maybury'ye dönmek zorunda olmama çok da üzülüyor sayılmazdım. Hatta kulağıma gelen o son salvonun Mars'tan gelen istilacılarımızın sonu olabileceğinden kaygılanıyordum. Ruh halimi en iyi biçimde dile getirmem gerekirse, Marslıların sonu gelirken içimden orada olmak isteği geçtiğini söyleyebilirim.

Geri dönmek üzere yola koyulduğumda saat on bire geliyordu. Gece beklenmedik ölçüde karanlıktı, kuzenlerimin evinin önündeki ışıklı bahçe yolunu arkamda bırakınca bana daha da karanlık geldi; hava gündüzü aratmayacak kadar sıcak ve boğucuydu. Çevremizdeki çalıları kıpırdatacak en küçük bir esinti olmamasına karşın tepemizdeki bulutlar hızla sürükleniyordu. Kuzenlerimin uşağı iki lambayı da yakmıştı. Bereket, yolu biliyordum. Ben arabaya atlayıncaya kadar karım kapının eşiğindeki aydınlıkta durup beni izledi. Sonra, birden döndü, bana iyi şanslar dileyen kuzenlerimi orada bırakıp içeri girdi.

İlk başlarda biraz karamsardım, karımın korkuları galiba bana da bulaşmıştı, ama çok geçmeden kafamı topladım, yeniden Marslılara odaklandım. O sırada akşamki çarpışmalar konusunda en küçük bir bilgim yoktu, çatışmayı hızlandıran nedenlerden bile habersizdim. Ockham'ın oralardan geçerken (Send ve Old Wocking'den değil, o yoldan dönüyordum çünkü) batı ufku boyunca uzanan ve ben yaklaştıkça yavaş yavaş göğe yükselen kıpkızıl bir ışıltı gördüm. Yaklaşan fırtınanın sürüklediği bulutlar orada siyah ve kırmızı duman kümelerine karışıyordu.

Ripley Caddesi ıssızdı, ışıkları yanan birkaç pencere dışında köyde hiçbir hayat belirtisi yoktu; ama bir grup insanın bana arkaları dönük durduğu Pyrford yolunun köşesinde bir kaza yapmaktan kıl payı kurtuldum. Yanlarından geçerken bana hiçbir şey demediler. Tepenin öbür tarafında olup bitenler hakkında ne biliyorlardı, yolumun üstündeki

sessiz evlerdekiler huzur içinde uyuyorlar mıydı, yoksa evler terk edilmiş ve boş muydu, yoksa içeridekiler gecenin dehşetine karşı yılgınlık içinde tetikte mi bekliyorlardı, doğrusu hiç bilmiyorum.

Ripley'den Pyrford'a doğru giderken Wey vadisine girdiğimde o kızıl ışıltı gözden kayboldu. Pyrford Kilisesi'nin ötesindeki küçük tepeyi tırmanırken ışıltı yeniden göründü ve çevremdeki ağaçlar birazdan tepeme çökecek fırtınanın ilk belirtisiyle titreşti. Derken, ardımda kalan Pyrford Kilisesi'nden gelen gece yarısı çanlarını duydum, az sonra da kızıllığın önünde kapkara ve açık seçik görünen ağaç tepeleri ve damlarıyla Maybury Tepesi'nin karaltısı belirdi.

Ben bütün bunları seyrederdurayım, parlak yeşil bir ışıltı çevremdeki yolu aydınlattı, Addlestone'a doğru ta uzaklardaki ormanı gözler önüne serdi. Ayırdında olmadan dizginlere asılmışım. Sürüklenen bulutların karanlığını birden aydınlatan ve solumdaki tarlalara düşen incecik bir yeşil alevle delindiğini gördüm. Üçüncü Akanyıldızdı bu!

Onun görünmesinin hemen ardından, yaklaşan fırtınanın ilk şimşeği dans edercesine çaktı ve gök gürültüsü tepemizde bir füze gibi patladı. At gemi dişleri arasında sıktığı gibi ileri fırladı.

Maybury Tepesi'nin eteğine hafif bir bayırdan inilir, biz de yel yeperek bu bayırdan aşağıya vurduk. İlk şimşeği o güne kadar görmediğim bir hızla birbiri ardına çakan şimşekler izledi. Birbiri ardı sıra tuhaf çatırtılarla gelen gök gürlemeleri birbirini kovalayan o bildik yankılanımlardan çok dev bir elektrik makinesinin işleyişine benziyordu. Titreşen ışık insanı kör ediyor, aklını başından alıyordu, arabayı bayır aşağı sürerken aniden bastıran inceden bir dolu yüzüme çarptı.

İlk başta önümdeki yola pek bakmıyordum, ama sonra birden gözüme Maybury Tepesi'nin karşı yamaçlarından hızla inmekte olan bir şey takıldı. İlkin evlerden birinin ıslak

damı sandım, ama birbiri ardına çakan şimşeklerden bunun hızla yuvarlanmakta olan bir şey olduğu anlaşıldı. Kaçkın bir görüntüydü – bir anlık afallatıcı bir karanlığın ardından gün ışığından farksız bir şimşekle aydınlanan tepenin doruğunun yakınındaki Yetimler Yurdu'nun kırmızı yapıları, çam ağaçlarının yeşil tepeleri ve o belirsiz nesne olanca açık seçikliği ve parlaklığıyla ortaya çıktı.

Ve o şeyi gördüm! Nasıl tarif edeyim, bilemiyorum! Genç çam ağaçlarının üstünden bir adımda geçen, geçerken de onları paramparça eden, pek çok evden daha yüksek, dev bir tripod; parlak metalden yürüyen bir makine; kocaman adımlarıyla fundalığın arasından geçiyor, gövdesinden eklemli çelik halatlar sarkıyor, geçerken çıkardığı çangırtı göğün gümbürtülerine karışıyor. Ani bir ışık çakışıyla olanca canlılığıyla ortaya çıkıyor, iki ayağı havada yan yatıyor, sonra ilk göründüğü kadar apansız bir kaybolup bir yeniden beliriyor, ikinci ışığın çakmasıyla yüz metre kadar daha yakında görünüveriyor. Üç ayaklı bir taburenin yan yatıp yerde büyük bir hızla yuvarlandığını gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz? O aniden çakan ışıklar bende böyle bir izlenim uyandırmıştı. Ama üç ayaklı tabureyi unutun, gözünüzün önüne bir tripod üstünde duran koskocaman bir düzenek getirin.

Sonra birden, yumuşak sazlar aralarına bir adam dalınca nasıl aralanır, karşımdaki çam ormanındaki ağaçlar da öyle aralandı; sökülüp parça parça oldular, tepetaklak devrildiler; sonra birden ikinci bir dev tripod belirdi, bir de baktım sanki hızla dosdoğru üstüme geliyor. Ben de doludizgin üstüne gidiyorum! İkinci canavarı görünce bende ne sinir kaldı ne bir şey. Bir daha durup bakmadan dizgine asılıp atın başını sağa çevirdim ve araba bir anda yan yatıp atın üstüne devrildi; arabanın dingili büyük bir çatırtıyla parçalandı, ben de yana savrulup tepe aşağı bir su birikintisine düştüm.

Düşer düşmez sürüne sürüne su birikintisinden çıkıp, ayaklarım hâlâ suyun içinde, karaçalıların altına çömelip oturdum. At yerde hiç kımıldamadan yatıyordu (zavallı hayvanın boynu kırılmıştı!); çakan şimşeklerin ışığında ters dönmüş arabanın siyah gövdesini ve hâlâ ağır ağır dönmekte olan tekerleğin karaltısını gördüm. Derken, o dev düzenek uzun adımlar atarak yanımdan geçti, Pyrford'a doğru bayır yukarı ilerlemeye başladı.

Daha yakından bakıldığında akıl almayacak kadar tuhaf görünüyordu, çünkü burnunun dikine ilerleyen duygusuz bir makine olmadığı anlaşılıyordu. Makine olmasına makineydi de, adım atarken çıkardığı metalik çınlamalarla, o acayip gövdesinin çevresinde çıngır çıngır sallanan uzun, esnek ve ışıltılı dokunaçlarıyla (bir tanesi genç bir çam ağacını yakalayıvermişti) bildik makinelere benzemiyordu. Uzun adımlarla ilerlerken kendine yol kazıyordu; tepesine geçirilmiş pirinç sorguç bir o yana bir bu yana hareket ederken insanda ister istemez çevresine bakınan bir kafa izlenimi uyandırıyordu. Ana gövdenin arkasında çok büyük bir balık sepetine benzeyen, beyaz metalden koskocaman bir şey göze çarpıyordu ve canavar yanı başımdan geçerken uzuvlarının eklemlerinden ikide bir yeşil dumanlar püskürüyordu. Göz açıp kapayıncaya kadar da geçip gitti.

O anda bu kadarını görebildim; şimşekler titreşerek çakarken ortalık kâh kör edici ışıklara, kâh kopkoyu gölgelere boğulduğu için her şey belli belirsizdi.

Yanımdan geçerken gök gürültüsünü bastıran, kulakları sağır eden muzafferane bir sesle "Vuu! Vuu!" diye uludu; bir de baktım, aşağı yukarı bir kilometre ötede tarladaki bir şeyin üstüne eğilmiş, bir dost bulmuş kendine. Tarladaki o şeyin Mars'tan üstümüze saldıkları on silindirin üçüncüsü olduğundan hiç kuşkum yok.

Orada, yağmurun altında ve karanlıkta uzanıp kaldım, bir yanıp bir sönen ışıkta o metal canavarların uzaklardaki

çitlerin tepesinde dolanıp durmalarını seyrettim. Hafiften bir dolu başlamıştı, dolunun sıklaşıp seyrelmesiyle silindirlerin gövdeleri de gözden siliniyor, sonra bir anda yeniden beliriyordu. Şimşekler giderek daha aralıklı çaktıkça gecenin içinde kayboluyorlardı.

Üstüm doludan, altım çamurlu sudan sırılsıklamdı. Ancak bir süre şaşkınlık içinde boş boş baktıktan sonra kendimi yukarı çekip daha kuru bir yere geçmeyi akıl edebildim ve tepeme çökmekte olan tehlikeyi düşünebildim.

Az ilerimde, bir gecekonducunun, patates tarlalarıyla çevrili, tek odalı, küçük bir ahşap kulübesi vardı. Sonunda güçlükle ayağa kalktım, eğilerek ve bulduğum her siperin ardına gizlenerek oraya doğru koştum. Kapıyı yumrukladıysam da duyan olmadı (içeride birileri vardıysa tabii), bir süre sonra arkasını bıraktım ve yolun büyük bir bölümü boyunca hendeklere sığınarak, o canavar makinelere görünmeden emekleyerek Maybury'ye doğru uzanan çam ormanına varmayı başardım.

Ormana sığınıp, sırılsıklam ve tir tir titreyerek evimin yolunu tuttum. Patikayı bulmaya çalışarak ağaçların arasından yürüyordum. Artık şimşekler seyrekleşir gibi olduğundan orman iyice karanlığa gömülmüştü; dolu, ağaçların sık yapraklarının aralarından gök delinmişçesine yağıyordu.

Eğer bütün bu gördüklerimin ne demek olduğunu bütünüyle kavrayabilseydim, yolumu hemen Byfleet'in oradan Cobham Caddesi'ne çevirmem, Leatherhead'deki karımın yanına dönmem gerekirdi. Ama o gece çevremde olup bitenlerin tuhaflığı ve mecalsizliğim buna engel oldu; her tarafım yara bere içinde kalmıştı, bitkin ve sırılsıklamdım, fırtınadan kulaklarım duymaz, gözlerim görmez olmuştu.

Kafamda belli belirsiz de olsa kendi evime gitmek gibi bir dürtü dolaşıyordu. Ağaçların arasından tökezlenerek ilerledim, bir hendeğe düşerek dizlerimi bir kalasa çarpıp bereledim, sonunda da College Arms'ın[28] oradan inen dar bir

yola cup diye giriverdim. Cup diye diyorum, çünkü yağmur suları kumları tepeden aşağı sürüklediğinden yolu çamurlu bir sel kaplamıştı. Karanlıkta adamın birinin çarpmasıyla sendeledim.

Adam korkuyla çığlığı bastıktan sonra kendini yana attı ve ben kafamı toplayıp daha bir şey diyemeden hızla gözden kayboldu. Tam bulunduğum yerde fırtına o kadar bastırdı ki, tepeyi tırmanana kadar akla karayı seçtim. Soldaki çite yanaştım ve kazıklara tutunarak güçbela ilerledim.

Yukarıya yaklaşırken ayağım yumuşak bir şeye takıldı ve o sırada çakan bir şimşeğin ışığında ayaklarımın arasında bir siyah pamuklu kumaş yığını ve bir çift çizme gördüm. Adamın nasıl yattığını açık seçik göremeden ışıltı kaybolmuştu bile. Tepesinde durup bir sonraki şimşeği bekledim. Şimşek yeniden çaktığında, ucuz ama eski püskü olmayan giysiler giymiş irikıyım bir adam olduğunu gördüm; başı gövdesinin altında kalmıştı, sanki yere çalınmışçasına çitin hemen yanında iki büklüm yatıyordu.

Daha önce hiç cesede dokunmamış biri için doğal sayılabilecek o iğrenmeyi alt ederek eğildim, kalbini yoklamak için adamı sırtüstü döndürdüm. Öldüğü açıktı. Anlaşılan boynu kırılmıştı. Şimşek bir kez daha çakınca adamın yüzü apaçık göründü. O saat doğruldum. Arabasını almış olduğum, Spotted Dog'un sahibiydi.

Yavaşça üstünden atlayıp tepeye vurdum. Polis karakolu ve College Arms'ın önünden geçerek evimin yolunu tuttum. Gerçi yamaçta hiçbir şey yanmıyordu, ama parkın oradan hâlâ kızıl bir ışıltı geliyor, kızıla kesmiş dumanlar dalga dalga yükselerek gittikçe hızlanan doluya karışıyordu. Şimşek çaktıkça görebildiğim kadarıyla çevremdeki evlerin çoğu hasar almamıştı. College Arms'ın orada ise yolun üstünde karanlık bir döküntü uzanıyordu.

Maybury Köprüsü'ne giden yolun oralardan konuşmalar ve ayak sesleri geliyordu, ama onlara seslenecek ya da

yanlarına gidecek cesareti bulamadım kendimde. Anahtarımla kapıyı açıp içeri girdim, kapıyı kapatıp kilitledim ve sürgüledim, güçlükle merdivenlerin dibine kadar gidip oturdum. Kocaman adımlarla ilerleyen o metal canavarlar ve çite fırlatılmış o ceset gözlerimin önünden gitmiyordu.

Sırtımı duvara verip merdivenlerin dibine çöktüm kaldım, zangır zangır titriyordum.

XI

Pencerede

İçimde kopan kasırgaların her nasılsa kendi kendine diniverdiğini daha önce söylemiştim. Bir süre sonra üşüdüğümü ve iliğime kadar ıslandığımı, merdiven yolluğunda küçük su birikintileri oluştuğunu fark ettim. Nerdeyse hiçbir şey düşünmeden kalktım, yemek odasına geçip birkaç viski içtim, sonra da gidip üstümü değiştirdim.

Daha sonra, neden bilmem, yukarıya çalışma odama çıktım. Çalışma odamın penceresi Horsell Parkı'na doğru uzanan ağaçlara ve demiryoluna bakar. Evden alelacele ayrılırken bu pencere açık kalmıştı. Koridor karanlıktı, penceredeki görünümün tersine odanın o tarafında göz gözü görmüyordu. Kapının ağzında bir an durakladım.

Gök gürültülü fırtına dinmişti. Oriental College'ın kuleleri ve çevresindeki ağaçlar gözden kaybolmuştu, çok uzaklarda parlak bir kızıltının aydınlığında kum çukurlarının çevresindeki park görülebiliyordu. Işığın ortasında, tuhaf ve yabansı kocaman karaltılar bir oraya bir buraya koşturup duruyordu.

Aslında oralarda her yer tutuşmuş gibiydi – bütün bir yamacı, yatışmakta olan fırtınanın arada bir aniden saldığı rüzgârlarla savrulup kıvrılan ve alçaklarda hızla sürüklenen

buluta kızıl yansısı vuran ince alevler sarmıştı. Arada sırada daha yakınlardaki bir yangından gelen ince bir duman kümesi pencerenin önünden geçiyor, Marslıların karaltılarının gözden yitmesine yol açıyordu. Ne yaptıklarını göremediğim gibi onları açık seçik seçemiyor, üstünde çalıştıkları o siyah nesnelerin ne olduğunu da anlayamıyordum. Yansıları çalışma odasının duvarları ve tavanında oynaştığı halde daha yakınlardaki yangını da göremiyordum. Havada keskin, reçineli bir yanık kokusu dolanıyordu.

Kapıyı usulca kapatıp yavaşça pencereye yaklaştım. Yaklaştıkça önümde açılan manzara bir yanda Woking İstasyonu dolaylarındaki evleri, öbür yanda Byfleet'in kavrulup kapkara olmuş çam ormanını gözler önüne serdi. Tepenin eteklerine, demiryoluna, köprünün kemerinin yakınına bir ışık vuruyordu; Maybury yolundaki ve istasyona yakın sokaklardaki pek çok ev yanıp kül olmuştu. Demiryoluna vuran ışık başlangıçta beni şaşırttı; kara bir yığın, göz kamaştırıcı bir ışıltı, bunun sağına doğru da art arda dizilmiş sarı dikdörtgenler göze çarpıyordu. Birden bunun bir tren enkazı olduğunun farkına vardım, ön taraf paramparça olmuş, tutuşmuştu, arka vagonlar ise hâlâ rayların üstündeydi.

Bu üç ışık odağının, evler, tren ve Chobham yönündeki yanan kırların arasında yer yer yarı aydınlık ve dumanlar tüten kesimlerle bölünmüş, dağınık ve karanlık topraklar uzanmaktaydı. Bu alev almış kapkara genişlikten daha tuhaf bir görünüm olamazdı. En çok da Potteries'in[29] geceleyin görünüşünü anımsatıyordu bana. Dikkatle baktıysam da ilk başta tek bir insan bile görememiştim. Ama çok geçmeden Woking İstasyonu'ndaki ışıkta demiryolu hattı boyunca birbiri ardı sıra telaşla koşuşan karaltılar gördüm.

Yıllardır güven içinde yaşadığım küçük dünyam işte bu duruma gelmiş, ortalık mahşer yerine dönmüştü![30] Son yedi saatte olup bitenleri hâlâ anlayamadığım gibi, bu mekanik devler ile silindirden dışarı döküldüklerini gördüğüm o uyu-

şuk yumrular arasında nasıl bir bağlantı olduğunu da az çok kestirmekle birlikte tam olarak anlayamamıştım. Tuhaf bir kayıtsızlıkla çalışma masamın koltuğunu pencereye çevirerek oturdum, kapkara kesilmiş kırlara, özellikle de kum çukurlarının çevresindeki ışıkta bir oraya bir buraya giden üç dev karaltıya bakakaldım.

İşleri başlarından aşkın gibiydi. Bunlar ne olabilir diye soruyordum kendime. Akıllı mekanizmalar mıydılar? Bunun olanaksız olduğunu düşünüyordum. Yoksa her birinin içinde tıpkı insan bedeninde ona hükmeden bir beyin gibi onu yöneten, kullanan, ona hükmeden bir Marslı mı vardı? Onları insan elinden çıkma makinelere benzetmeye, hayatımda ilk kez kendi kendime bir zırhlı araç ya da buhar makinesinin daha aşağı düzeydeki akıllı bir hayvana nasıl göründüğünü sormaya başlamıştım.

Fırtınanın ardından gökyüzü durulmuştu, yanık topraklardan yükselen dumanların yukarılarında Mars gittikçe solan ufacık bir nokta gibi batıya kayıyordu ki bahçeme bir asker girdi. Çitin hafifçe çıtırdadığını duydum ve kendimi kaptırdığım bezginlikten sıyrılarak aşağıya bakınca yarı aydınlıkta askerin çitin parmaklığına tırmanmaya çalıştığını gördüm. Bir başka insanı görünce uyuşukluğumu üstümden atmıştım, pencereden keyifle eğildim.

"Hişt!" dedim sesimi yükseltmeden.

Bir ayağını çitin üstünden atmışken kuşkuyla durdu. Sonra çitin üstünden atlayıp çimlerden geçerek evin köşesine geldi. Öne eğilmişti ve ses çıkarmamaya çalışarak yürüyordu.

"Kim o?" dedi o da alçak sesle; pencerenin altında durmuş, yukarıya bakıyordu.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordum.

"Tanrı bilir."

"Gizlenmeye mi çalışıyorsun?"

"İyi bildin."

"Eve gel," dedim.

Aşağı inip kapının kilidini açtım, onu içeri alıp kapıyı yeniden kilitledim. Yüzünü göremiyordum. Kafasında kepi yoktu, ceketinin düğmeleri de açıktı.

İçeri girerken, "Yüce Tanrım!" dedi.

"Ne oldu?" diye sordum.

"Hiç sorma!" Yarı karanlıkta ellerini umarsızca açtığını fark ettim. "Bizi silip süpürdüler – resmen silip süpürdüler," diye tekrarlayıp duruyordu.

Nerdeyse kendinde değilmişçesine ardımdan yemek odasına geldi.

"Biraz viski iç," dedim sek bir viski doldurarak.

Viskiyi içer içmez masanın karşısına oturdu, başını ellerinin üstüne koyarak tam bir duygu patlaması içinde küçük bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı; az önce çaresizlikten ne yapacağını bilemeyen ben değilmişim gibi yanı başında merak içinde kalakaldım.

Uzunca bir süre sonra kendini toparlayabildi de, kafa bulandırıcı ve kırık dökük bir biçimde de olsa sorularımı yanıtlamaya başladı. Topçu birliğinde top arabası sürücüsüydü, harekât ancak yedi sularında başlamıştı. O sıralar parka açılan ateş sürüyordu ve ilk Marslı topluluğunun metal bir kalkanın altına sığınarak ikinci silindire doğru yavaş yavaş ilerlediği söyleniyordu.

Daha sonra bu kalkan tripodlar üstüne geçirilecek ve hayatımda gördüğüm ilk savaş makinesine dönüşecekti. Askerin kullandığı arabadaki topun ağzı Horsell yakınlarında kum çukurlarına çevrilmiş, topun gelişiyle harekât hızlanmıştı. Nişancılar arkaya geçtiklerinde arabanın atı bir tavşan deliğine basarak yere yuvarlanmış, asker de bir çukurun dibini boylamıştı. Tam o sırada arkasındaki top patlamış, mühimmat havaya uçmuş, ortalığı alevler sarmış, kendini kömürleşmiş cesetler ve ölü atlar yığınının altında bulmuştu.

"Hiç kıpırdamadan öyle kaldım," diyordu, "aklım başımdan gitmişti, bir atın ön tarafı üstümdeydi. Silip süpürmüşlerdi bizi. Ya o koku – amanın! Yanık et gibi! At üstüme yıkılınca sırtım mahvolmuştu; biraz düzelip kendime gelinceye kadar yattığım yerden kımıldamadım. Az önce geçit törenindeydik sanki – ama sonra birden pat, güm, çat! Silinip süpürülmüştük!"

Arada sırada gizlice başını çıkarıp parka göz atarak uzun bir süre ölü atın altında gizlenmişti. Cardigan Alayı'nın askerleri çarpışma düzenine geçerek çukura bir saldırıda bulunmaya kalkmışlarsa da sonuçta yok edilmekten kurtulamamışlardı. Sonra da canavar ayağa dikilerek, kaçıp kurtulmaya çabalayanların arasında parkta bir aşağı bir yukarı uyuşuk adımlarla dolanmaya başlamıştı; kafaya benzeyen o sorgucu tıpkı kukuletalı bir insan başı gibi bir oraya bir buraya dönüyordu. Kola benzer bir şey, çevresine yeşil ışıltılar saçılan ve borusundan Isı Işını fırlatılan karmaşık bir metal kutu taşıyordu.

Askerin görebildiği kadarıyla, birkaç dakika sonra parkta tek bir canlı kalmamıştı, henüz kömürleşmiş bir iskelete dönmemiş olan çalılar ve ağaçları da alevler sarmıştı. Süvariler yerin eğiminin ardında kalan yolda olduklarından hiçbirini göremiyordu. Bir süre Maxim makineli tüfeklerinin tarrakasını duymuş, ama çok geçmeden o sesler de kesilmişti. Dev, Woking İstasyonu ve çevresinde kümelenen evleri en sona bırakmıştı; derken o Isı Işını gönderilmiş ve tüm kasaba bir anda kıpkızıl bir yıkıntıya dönmüştü. Biraz sonra o şey Isı Işını'nı kesmiş ve topçu erine sırtını dönerek, ikinci silindiri saklayan o için için yanmakta olan çam ormanına doğru salına salına ilerlemeye başlamıştı. O ilerleyedursun, çukurun oradan pırıl pırıl parıldayan bir Heyula daha belirmişti.

Topçu eri, ikinci canavarın ilkinin izinden gittiğini görünce, çalıların kızgın külleri arasından büyük bir temkin-

lilikle Horsell'a doğru sürünerek ilerlemeye başlamıştı. Yol kıyısı boyunca uzanan hendeğe sağ salim varmayı başarmış, oradan da kapağı Woking'e atmıştı. Hikâyenin burasına geldiğinde birden kendini kaptırıp sesini yükseltti. Oradan geçmek olanaksızdı. Anlaşılan sağ kalmış birileri vardı, ama onların da çoğu çılgına dönmüş, birçoğu yanmış ve haşlanmıştı. Asker yangını görünce geri dönmek zorunda kalmış, Marslı devlerden biri geri gelirken yıkılmış bir duvarın neredeyse yanıp kavrulan yığınları arasına gizlenmişti. O Marslı devin bir adamın peşine düştüğünü, onu çelikten dokunaçlarından biriyle yakaladığı gibi kafasını bir çam ağacının gövdesine çarptığını görmüştü. En sonunda, gece çöktükten sonra yerinden fırlamış, var gücüyle koşarak demiryolunun öbür yanına geçmişti.

Ondan sonra da, Londra'ya yaklaşırsa tehlikeden uzaklaşacağı umuduyla Maybury'ye doğru gizlene gizlene ilerlemişti. İnsanlar hendeklerde ve mahzenlerde saklanıyorlardı, sağ kalanların pek çoğu Woking Village ve Send tarafına kaçmıştı. Susuzluktan ölüyordu, neyse ki demiryolu kemerinin yakınındaki parçalanmış su borularından birini bulmuş da, bir pınar gibi fokurdayarak yola akan sularla susuzluğunu gidermişti.

Ağzından dirhem dirhem aldığım hikâye buydu. Bana olup bitenleri anlatıp gördüklerini gözümde canlandırmamı sağlamaya çalışırken gittikçe yatıştı. Başından geçenleri anlatmaya başlarken öğleden beri ağzına bir şey koymadığını söylemişti, ben de gittim mutfakta biraz koyun etiyle ekmek bulup odaya getirdim. Marslıların dikkatini çekmekten korktuğumuz için ışık yakmamıştık, et ve ekmeğe uzanan ellerimiz arada bir birbirine değiyordu. O anlattıkça, çevremizdeki şeyler karanlığın içinde gizemli bir biçimde seçikleşti, pencerenin dışındaki çiğnenmiş çalılar ve gül ağaçlarının kırılmış dalları belirginleşti. Anlaşılan, çimenlerin üstünde bir sürü insan ya da hayvan koşuşturmuştu. Yüzündeki ka-

ranlığı ve bitkinliği görür gibi olduğumda aklımdan benim yüzüm de farklı olmasa gerek diye geçirdim.

Yemeğimizi bitirdikten sonra ağır ağır çalışma odama çıktık ve bir kez daha açık pencereden dışarıya baktım. Vadi bir gecede bir küller vadisine dönmüştü. Yangınlar artık sönmeye yüz tutmuştu. Alevlerin yerinde artık dumanlar tütüyordu; ama gecenin gizlediği yanıp yerle bir olmuş evlerin yıkıntıları ve yıldırım çarpmışçasına kararıp kurumuş ağaçlar şimdi sökmekte olan şafağın acımasız ışığında olanca iç karartıcılığı ve korkunçluğuyla ortaya çıkmıştı. Yine de sağda solda şansı yaver gitmiş birkaç şey vardı – orada beyaz bir demiryolu sinyali, burada bir seranın arka tarafı, yıkıntıların ortasında tertemiz ve yepyeniydiler. Savaş tarihinde daha önce bu kadar ayrım gözetmeyen, bu kadar kapsamlı bir yıkım görülmemişti. Metal devlerin üçü de doğudan yükselen ışıkta ışıldayarak çukurun çevresinde dikiliyor, sorguçları yarattıkları harabeliği inceliyormuşçasına dönüp duruyordu.

Daha da genişlemiş gibi görünen çukurdan ağarmakta olan tanyerine doğru durmadan parlak yeşil buharlar dalga dalga yükseliyordu – dalga dalga yükseliyor, fırıl fırıl dönüyor, savruluyor ve gözden yitiyorlardı.

Daha ötede, Chobham dolaylarında alevler göğü tutmuştu. Günün ilk ışıklarıyla birlikte kıpkızıl dumanlara dönüştüler.

XII

Weybridge ve Shepperton Yok Edilirken Gördüklerim

Gün iyiden iyiye ağardığında, Marslıları seyrettiğimiz pencerenin önünden çekilip hiç ses çıkarmadan aşağıya indik.

Topçu eri evde kalmamamız gerektiği konusundaki görüşüme katılıyordu. Dediğine bakılırsa, Londra'ya doğru yola koyulmayı, oraya vardığında da bölüğüne –Atlı Topçu Birliği'nin 12. Bölüğü– katılmayı düşünüyordu. Bana gelince, hemen Leatherhead'e dönmek niyetindeydim, Marslıların gücü beni o kadar derinden etkilemişti ki karımı Newhaven'a götürmeye, oradan da ülkeyi onunla birlikte bir an önce terk etmeye karar vermiştim. Çünkü bu yaratıkların yok edilebilmesi için Londra dolaylarının korkunç bir savaşıma sahne olmasının kaçınılmazlığını açık seçik kavramıştım.

Ne var ki, bizimle Leatherhead arasında dev korumalarıyla birlikte o üçüncü silindir duruyordu. Tek başıma olsaydım sanırım şansımı deneyeyim der, kırsal bölgeden giderdim. Ama topçu eri beni caydırdı: "Eşiniz hanımefendiyi dul bırakmak istemezsiniz herhalde," dedi; bunun üzerine

onunla birlikte gitmeye razı oldum, ormana sığınarak Cobham Caddesi'ne kadar kuzeye doğru gidecek, orada ayrılacaktık. Ondan sonra Epsom üzerinden dolambaçlı bir yola saparak Leatherhead'e varacaktım.

Bana kalsa hemen yola düzülürdüm, ama dostum asker ocağındandı, böyle şeyleri benden iyi biliyordu. Bulmak için evin altını üstüne getirdiğim matarayı viskiyle doldurdu; ne kadar boş cebimiz varsa hepsini bisküvi paketleri ve soğuk et dilimleriyle doldurduk. Sonra da evden sessizce çıkıp gece geldiğim o bozuk yoldan aşağıya tabana kuvvet koştuk. Evler terk edilmiş görünüyordu. Yolda kavrulmuş üç ceset yan yana yatıyordu, Isı Işını'yla vurulup ölmüşlerdi; sağda solda da insanların düşürmüş olduğu şeyler göze çarpıyordu – bir masa saati, bir terlik, bir gümüş kaşık ve bunlar gibi kıymetiharbiyesi olmayan şeyler. Postaneye doğru dönen köşede kutular ve mobilyalar yüklenmiş atsız bir araba kırık bir tekerleğin üstüne yan yatmıştı. Alelacele açılmış bir kasa molozların altına atılmıştı.

Hâlâ yanmakta olan Yetimler Yurdu'nun müştemilatı dışında, evlerin hiçbirinde büyük bir hasar yoktu. Isı Işını baca külahlarını yalayıp geçmişti. Yine de, Maybury Tepesi'nde bizden başka tek bir canlı yoktu. Burada oturanların çoğu ya Old Woking yolu –arabayla Leatherhead'e giderken ben de oradan geçmiştim– üzerinden kaçıp gitmiş ya da bir yerlere gizlenmişti.

Adamın kapkara olmuş cesedinin yanından geçerek geceki doludan iyice ıslanmış patikadan aşağı vurduk, tepenin dibindeki ormana daldık. Tek bir kişiye bile rastlamadan ormanın içinden demiryoluna ilerledik. Demiryolu hattının öbür yanındaki orman örselenmiş ve kapkara olmuş ağaç yıkıntılarından ibaretti; ağaçların çoğu devrilmişse de bazıları büzülmüş, küle kesmiş gövdeleriyle ayaktaydı, yaprakların yeşili koyu kahverengine dönüşmüştü.

Yangın bizim tarafta daha yakındaki ağaçları alazlamakla kalmıştı; ormanın içlerine kadar ilerleyememişti. Orada bir yerde cumartesi günü ormancılar çalışmıştı; kesilip yere devrildikten sonra soyulmuş ağaçlar bir açık alanda bir bıçkı makinesiyle motorunun yanında hızar talaşlarının arasında duruyordu. Hemen yakında terk edilmiş derme çatma bir kulübe vardı. O sabah yaprak kımıldamıyor, ortalıkta garip bir sessizlik hüküm sürüyordu. Kuşlar bile susmuştu, topçu eriyle ben de hızlı hızlı yürürken fısıldayarak konuşuyor, ikide bir omuzlarımızın üzerinden arkamıza bakıyorduk. Bir iki kere durup etrafa kulak verdik.

Bir süre sonra yola yaklaşıyorduk ki nal tıkırtıları duyduk ve ağaçların gövdeleri arasından Woking'e doğru ağır ağır at süren üç süvari görünce seslendik. Onlara doğru koştuğumuzu görür görmez durdular. 8. Süvari Alayı'ndan bir teğmenle iki erdi; yanlarında benim teodolite[31] benzettiğim, topçu erinin bana helyograf[32] olduğunu söylediği üç ayaklı bir sehpa vardı.

"Bu sabah bu tarafa geldiğini gördüğüm ilk insanlar sizsiniz," dedi teğmen. "Neler dönüyor?"

Sesinde de, yüzünde de bir isteklilik okunuyordu. Arkasındaki askerler merak içinde bakıyorlardı. Topçu eri yola atlayıp selam verdi.

"Dün gece top yok edildi, kumandanım. Ben de saklandım. Birliğime katılmaya çalışıyordum, kumandanım. Sanırım, Marslılar bir kilometreye kalmaz görünürler."

Teğmen, "Neye benziyor bu kahrolasılar?" diye sordu.

"Zırhlı devler bunlar, kumandanım. Boyları otuz metre. Üç bacaklılar, gövdeleri alüminyumdan gibi, bir sorgucun içinde koskocaman kafaları var, kumandanım."

"Yok devenin başı!" dedi teğmen. "Deli saçması!"

"Nasıl olsa göreceksiniz, kumandanım. Kutuya benzer bir şey taşıyorlar, kumandanım, ateş açtı mı leşini yere seriyor adamın!"

"Ne demek istiyosun – bir top mu yani?"

Topçu eri, "Hayır, kumandanım," dedikten sonra Isı Işını'nı çok canlı bir biçimde betimlemeye başladıysa da, teğmen onun sözünü yarıda keserek başını kaldırıp bana baktı. Ben hâlâ yolun kenarındaki setin üstündeydim.

"Peki, siz gördünüz mü onu?" diye sordu teğmen.

"Anlattıklarında en küçük bir yanlış yok," dedim.

"Eh," dedi teğmen, "benim de bir görmem gerekiyor galiba." Sonra, topçu erine döndü: "Buraya bak, buradaki insanları evlerinden çıkarmak için emir aldık. Sen de gidip Tuğgeneral Marvin'e tekmil versen, bütün bildiklerini anlatsan iyi olur. Tuğgeneral Weybridge'de. Yolu biliyor musun?"

"Ben biliyorum," deyince teğmen atını yeniden güneye çevirdi.

"Bir kilometreye kalmaz diyorsunuz, öyle mi?"

"En fazla o kadar," diye yanıtladıktan sonra güney yönündeki ağaçları gösterdim. Teşekkür edip atını sürdü, bir daha da görmedik onları.

Biraz daha yürümüştük ki, yolda üç kadın ve iki çocukla karşılaştık, bir emekçi kulübesini boşaltmaya çalışıyorlardı. Kaptıkları bir el arabasına leş gibi bohçalar ve kırık dökük ev eşyaları dolduruyorlardı. Yanlarından geçerken bizimle konuşamayacak kadar işleri başlarından aşkındı.

Byfleet İstasyonu yakınında çam ormanından çıkınca, sabah güneşinin altında ortalığın sessiz ve dingin olduğunu fark ettik. Orada Isı Işını'nın eriminin çok dışındaydık ve bazı evlerin sessizce terk edilişini, bazı evlerdeki insanların telaş içinde toplanmaya çalıştıklarını ve demiryolu üstündeki köprüde toplanmış Woking'e uzanan demiryolu hattına bakan askerleri görmesek o günün de herhangi bir pazar gününden farksız olduğunu sanabilirdik.

Bazı yük arabalarıyla at arabaları Addlestone'a doğru gacır gucur ilerliyordu, tam o sırada bir tarlanın girişinden

geniş ve düz bir çimenlikte eşit aralıklarla dizilmiş on ikilik altı topun Woking'e çevrilmiş olduğunu gördük. Topçular topların yanı başında bekliyor, cephane arabaları da uygun bir uzaklıkta duruyordu. Askerler sanki denetleme varmış gibi hazır oldaydılar.

"Valla helal olsun!" dedim. "Hiç değilse bir iyi atış yaparlar."

Topçu eri girişte duraksadı.

"Ben devam edeceğim," dedi.

Biraz ötede, Weybridge'e doğru, beyaz iş giysileriyle köprünün üstüne uzun bir siper kazan askerler, arkalarında da daha başka toplar görülüyordu.

"Yıldırımlara ok ve yayla karşı koymak gibi bir şey bu," dedi topçu eri. "Alev ışınlarını görünce dünyanın kaç bucak olduğunu anlarlar."

O sırada bir işle uğraşmayan subaylar, durmuş, güneybatıdaki ağaçların tepelerine bakıyorlardı; siper kazmakta olan askerler de ikide bir durup başlarını aynı yöne çeviriyorlardı.

Byfleet'te ortalık ana baba gününe dönmüştü, millet eşyalarını toparlıyor, bazıları atlarından inmiş, bazıları at sırtında birçok süvari de onlarla ilgileniyordu. Beyaz daireler içinde haç işaretleri bulunan üç dört siyah resmi yük arabası, bir eski omnibüs ve daha başka taşıtlar köy yolunda yükleniyordu. Kalabalıktan geçilmiyordu, insanlar Pazar ayinine gidiyormuşçasına en iyi giysilerini giymişlerdi. Askerler onlara durumun vahametini kavratmak için akla karayı seçiyorlardı. Kocaman bir kutu ve içlerinde orkideler bulunan yirmiden fazla saksının başında buruş buruş bir ihtiyar gözümüze çarptı, onları bıraktırmaya çalışan onbaşıya öfkeyle dert anlatıyordu. Durup kolundan yakaladım.

Marslıları gizleyen çam ağaçlarının tepelerini göstererek, "Orada ne var biliyor musun?" dedim.

Bana dönerek, "Ha?" dedi. "Bunların kıymetli olduğunu sölüyodum."

"Ölüm var, ölüm!" diye bağırdım. "Ölüm geliyor! Ölüm!" Ve onu kavraması için bu sözlerimle baş başa bırakarak topçu erinin ardından seğirttim. Köşeye gelince arkama baktım. Asker ihtiyarın yanından ayrılmıştı, ihtiyar da hâlâ orkide saksılarının kapağının üstünde durduğu kutunun yanı başında dikilmiş, boş boş ağaçların tepesine bakıyordu.

Weybridge'de hiç kimse bize karargâhın nerede kurulmuş olduğunu söyleyemiyordu; ortalıkta daha önce hiçbir kasabada görmediğim bir kargaşa hüküm sürüyordu. Ortalık yük ve binek arabalarından, çeşit çeşit taşıtlar ve atlardan geçilmiyordu. Bölgenin saygın sakinleri, golf ve tekne giysileri içindeki erkekler ile giyimli kuşamlı karıları eşyalarını toparlıyorlar, ırmak boyundaki boş gezenin boş kalfaları da birbirleriyle yarışırcasına onlara yardım ediyorlardı; çocuklar ise azmışlardı, çoğu alışmış oldukları pazar günündeki bu afallatıcı değişiklikten çok hoşnut görünüyordu. Bütün bunların ortasında muhterem peder büyük bir gözü peklikle erken bir kutlama yapıyor, elindeki çıngırak o kargaşalıkta çın çın ötüyordu.

Topçu eriyle birlikte çeşmenin basamağına oturduk, yanımıza aldıklarımızla bir güzel karnımızı doyurduk. Devriye gezen askerler –burada artık süvariler değil, özel yetiştirilmiş, beyaz üniformalı askerler vardı– halkı ya hemen yola koyulmaları ya da ateş açılır açılmaz mahzenlerine sığınmaları için uyarıyorlardı. Demiryolu köprüsünden geçerken istasyon ve çevresinde gittikçe büyüyen bir kalabalığın toplanmış olduğunu, mahşer yerine dönmüş peronun da kutular ve denklerden geçilmediğini gördük. Sanırım birlikler ve topların Chertsey'ye gidebilmesini sağlamak için yol trafiğe kapatılmıştı; trafiğin kapatılmasından sonra insanların daha geç saatlere konan ek seferlerdeki trenlerde yer kapabilmek için birbirlerine girdiklerini duydum.

Öğleye kadar Weybridge'de kaldık, öğleyin de kendimizi Shepperton Lock yakınında Wey ve Thames ırmaklarının

birleştiği yerde bulduk. Vaktimizin bir bölümünü eşyalarını küçük bir arabaya yüklemeye çalışan iki yaşlı kadına yardım ederek geçirdik. Wey ırmağının üçlü bir ağzı vardır, burada sandal tutarsınız, o sıralar ırmakta bir feribot da çalışırdı. Irmağın Shepperton yakasında önü çimenlik bir han vardı, arkasında da ağaçların üstünde Shepperton Kilisesi'nin çan kulesi –şimdi onun yerini sivri uçlu bir kule almıştı–[33] yükseliyordu.

Orada, telaş içinde kaçmaya çalışırken ortalığı curcunaya çeviren bir kalabalıkla karşılaştık. Gerçi kaçış henüz paniğe dönüşmemişti, ama ırmak üstünde gidip gelen tüm sandalların karşıya geçirebileceğinden çok daha fazla insan vardı. Sırtlarında ağır yüklerle soluk soluğa geliyorlardı; üstüne bazı ev eşyalarını yığdıkları küçük bir müştemilat kapısını taşıyan bir karıkoca bile vardı. Adamın biri bize Shepperton İstasyonu'ndan kaçmaya çalışmak istediğini söylüyordu.

Bir şamatadır gidiyordu, espriler patlatan bir adam bile vardı. Buradakilerin, Marslıları kasabaya saldırıp talan edecek, ama önünde sonunda mutlaka yok edilecek ürkünç insanlar olarak gördükleri anlaşılıyordu. İnsanlar ikide bir Wey ırmağı üstünden, Chertsey'ye uzanan çayırlara doğru tedirgin bakışlar fırlatıyorlarsa da oralarda yaprak kıpırdamıyordu.

Thames'in karşı kıyısında, Surrey taraflarının tam tersine, sandalların yanaştığı yer dışında ortalık sakindi. Sandallardan çıkanlar patikadan aşağıya doğru ağır adımlarla ilerliyorlardı. Büyük feribot az önce yanaşmıştı. Üç dört asker, hanın önündeki çimenlikte durmuş, kaçmakta olan insanlara yardım etmeyi akıllarından bile geçirmeden öylece bakıyorlar, dalgalarını geçiyorlardı. Han bu saatlerde içki satışı yasak olduğu için kapalıydı.

Kayıkçılardan biri, "Bu da nesi?" diye bağırdı. Yakınımda duran bir adam, ciyaklayan bir köpeği, "Kes sesini, sersem şey!" diye azarladı. Derken o ses bir kez daha duyuldu,

bu sefer Chertsey yönünden gelmişti, boğuk bir gümbürtü – bir top sesi.

Çarpışma başlıyordu. Hemen arkasından, ağaçlardan görünmeyen toplar, ırmağın sağımıza düşen kıyısından koro halinde bir salvo bombardımanı başlattılar. Bir kadının çığlığı duyuldu. Hemen yakınımızda olmasına karşın göremediğimiz muharebenin ansızın patlak vermesiyle herkes kalakalmıştı. Dümdüz uzanıp giden çayırlar, çoğu kaygısızca otlayan inekler ve sıcak gün ışığında hiç kımıldamayan budanmış gümüşsü söğütler dışında hiçbir şey görünmüyordu.

Yanı başımdaki bir kadın tedirgin bir sesle, "Bizim asker onları yener," dedi. Ağaçların tepelerinden belli belirsiz bir duman yükseliyordu.

Sonra birden ırmağın ötelerinde bir dumanın ağdığını, bir duman kümesinin hızla yükselip havada asılı kaldığını gördük; hemen ardından sanki yer ayaklarımızın altından çekildi, ortalığı sarsan, yakınlardaki evlerin camlarını indiren büyük bir patlamayla şaşkına döndük.

"İşte geldiler!" diye bağırdı mavi kazaklı bir adam. "Ordalar! Görüyo musunuz onları? Ordalar!"

Çok geçmeden, bodur ağaçların uzak tepelerinden, Chersey'ye doğru dümdüz uzanıp giden çayırların oradan birbiri ardı sıra tam dört zırhlı Marslı belirdi, uzun adımlar atarak ırmağa doğru ilerliyorlardı. İlk başlarda yuvarlana yuvarlana, uçan kuştan hızlı giden kukuletalı küçük cisimler gibi görünüyorlardı.

Sonra bir beşincisinin yanpiri yanpiri bize doğru geldiğini gördük. Hızla topların üstüne yürürlerken güneşte parıldayan zırhlı gövdeleri yaklaştıkça büyüyordu. En solda, yani en uzakta olanın kocaman bir kutuyu havaya kaldırmasıyla cuma gecesi gördüğüm o hortlaksı, tüyler ürpertici Isı Işını'nın göz açıp kapayıncaya Chertsey'ye yönelip kasabanın tepesine inmesi bir oldu.

Suyun kıyısındaki kalabalık bu tuhaf, ok gibi hızlı ve ürkünç yaratıkları görür görmez sanki bir an dehşet içinde kalakaldı. Kimse çığlık atmadı, kimse bağırmadı, susup kalmışlardı. Sonra boğuk bir homurtu, bir ayak sesi – sudan gelen bir şapırtı. Sırtladığı bir portmantoyu yere bırakamayacak kadar korku içinde bir adam birden dönünce portmantonun kenarı bana çarptı ve sendeletti. Kadının biri beni eliyle itip geçti gitti. Bu itiş kakış arasında ben de döndüm, ama aklım başımdan gidecek kadar dehşete kapılmış değildim. O korkunç Isı Işını'nı düşünüyordum. Suyun içine girmek! Buydu işte!

"Suyun içine girin!" diye bağırdımsa da umursayan olmadı.

Yeniden arkama dönüp yaklaşmakta olan Marslıya doğru koştum – çakıllı kumsaldan aşağıya vurup yüzükoyun suya daldım. Öbürleri de benim gibi yaptılar. Geri dönmekte olan bir kayık dolusu insan ben geçip giderken karşıma çıktı. Ayaklarımın altındaki taşlar çamurlu ve kaygandı, ırmak da o kadar sığdı ki belime kadar gelen suyun içinde beş altı metre koşmam gerekti. Derken, Marslı olsa olsa birkaç yüz metre ötede tepemizde yükselirken kendimi suyun içine attım. Kayıklardan ırmağa atlayan insanların çıkardığı şıpırtılar kulaklarımda gök gürlemesi gibi patlıyordu. İnsanlar telaş içinde ırmağın iki yakasına çıkıyorlardı.

Ama Marslı makine bu tarafa kaçışan insanları bir insanın üstüne bastığı karınca yuvasındaki karıncaların şaşkınlığını umursayacağı kadar bile umursamıyordu. Boğulmak üzereyken başımı sudan çıkarınca, Marslının sorgucu ırmağın karşı yakasından ateş etmekte olan bataryalara çevrildi, oraya doğru ilerlerken de Isı Işını'nın jeneratörü olduğunu sandığım şeyi salıverdi.

Az sonra kıyıdaydı, tek adımda ırmağın ortasına geldi. En öndeki bacaklarının dizleri karşı kıyıda büküldü, az sonra da ayağa dikildi, artık Shepperton köyünün yakınında-

dı. Tam o sırada, sağ kıyıdakilerden habersiz köyün dışlarına gizlenmiş altı top aynı anda bombardımana başladı. Tam yakınımda sonuncusu ilkinin hemen ardından meydana gelen o şiddetli sarsıntılar yüreğimi yerinden oynattı. İlk gülle kukuletasının altı metre kadar yukarısında patlarken canavar Isı Işını'nı oluşturan kutuyu havaya kaldırıyordu bile.

O kadar şaşırmıştım ki bir çığlık attım. Öteki dört Marslı canavarı görmediğim gibi umursamıyordum bile: Daha yakınımda olup bitene dikkat kesilmiştim. Aynı anda canavarın gövdesinin yakınında iki gülle daha patladı, o kukuleta tam zamanında yana dönüp kurtulduysa da dördüncü mermiden kaçamadı.

Gülle o şeyin tam yüzünde patladı. Kukuleta pörtledi, birden tutuştu ve kırmızı et ve ışıltılı metal parçalarına ayrılarak paramparça oldu.

Ürktüğümden mi, sevinçten mi, bilmem, "Tam isabet!" diye haykırmışım.

Suyun içinde çevremi saran insanlardan da benzer çığlıklar geliyordu. O anın coşkusuyla sudan dışarıya fırlayabilirdim.

Kafası kopan heyula sarhoş bir dev gibi sendelediyse de devrilmedi. Her nasılsa yeniden dengesini buldu ve attığı adımlara artık hiç aldırmadan ve Isı Işını'nı ateşleyen o kamerayı sımsıkı tutup kaldırarak Shepperton'a doğru yalpalaya yalpalaya ilerledi. İçinde yaşayan akıllı varlık, kukuletanın içindeki Marslı gebermiş, dört bir yana dağılmıştı; o şey artık yokoluşun burgacına kapılmış çapraşık bir metal aygıttan başka bir şey değildi. Denetimden çıkmış bir halde, dümdüz ilerliyordu. Shepperton Kilisesi'nin kulesine çarpıp bir koçbaşıyla vurulmuşçasına darmadağın etti, oradan dönüp tökezlenerek ilerledi, sonunda olanca ağırlığıyla ırmağın sularına gömülüp gözden yitti.

Ortalık şiddetli bir patlamayla sarsıldı; sular, buharlar, çamurlar ve paramparça metallerin birbirine karıştığı bir

püskürtü ta göğe yükseldi. Isı Işını'nın kamerası suya çarpar çarpmaz buhar olmuştu. Derken, çamurlu bir gelgit dalgasını andıran ama nerdeyse kaynar derecede sıcak koskocaman bir dalga ırmağın yukarılarındaki bükümün oradan gelip ne varsa önüne kattı. İnsanların kıyıya erişmeye çabaladıklarını görüyor, Marslının çöküşünün gümbürtüsü arasında kaynaşan kalabalıktan yükselen bağırış çağırışları belli belirsiz de olsa duyuyordum.

O sıra sıcaklığı zerre kadar umursamadığım gibi kendimi korumayı bile unutmuştum. Büyük bir karışıklık içindeki ırmakta siyaha kesmiş bir adamı itmek zorunda kalarak bükümün ardını görene kadar bata çıka ilerledim. Başıboş altı yedi kayık inip çıkan dalgaların üstünde baş kıç vuruyordu. Yıkılan Marslı akıntı yönünde göründü, gövdesinin büyük bölümü suyun altında, ırmakta yatıyordu.

Yıkıntıdan koyu buhar bulutları çıkıyordu, döne döne yükselirken birbirine karışan buharlar arasından koskocaman kollar ve bacakların sularda çırpınarak havaya çamur ve köpük sıçrattığını ara ara ve belli belirsiz de olsa görebiliyordum. Dokunaçları tıpkı canlı kollar gibi bir yandan öbür yana sallanıyordu, bu hareketlerin umarsız boşluğunu bir yana bırakırsak sanki yaralı bir yaratık dalgaların arasında canını kurtarmaya çabalıyordu. Makineden kızıla çalan kahverengi sıvılar boşalıyor, gürültülü püskürtüler fışkırıyordu.

Bu görünüme odaklanmışken, sanayi kentlerimizde siren dedikleri o şeyin sesine benzeyen korkunç bir haykırış dikkatimi dağıttı. Yedekçi yolunun orada dizine kadar suya girmiş bir adam bana bağırarak duyamadığım bir şeyler söylüyor ve işaret ediyordu. Arkaya bakınca, Chertsey yönünden gelen öteki Marslıların kıyı boyunca ırmağın aşağısına doğru dev adımlarla ilerlediklerini gördüm. Shepperton'dan gelen top atışları artık boşunaydı.

İşte o anda suya dalıverdim ve acıdan kolumu kımıldatamayacak duruma gelene kadar soluğumu tutarak suyun

altında güçlükle elimden geldiğince yol aldım. Çevremde çalkanıp duran sular hızla ısınıyordu.

Başımı soluk almak için bir an sudan çıkarıp gözlerimi örten saçlarımı ve suları yana savurduğumda, buharlar ilk başta Marslıların hepsini gözlerden gizleyen beyaz bir sis halinde fırdolayı göğe yükseliyordu. Kulakları sağır eden bir gürültü çıkıyordu. Derken onları belli belirsiz de olsa gördüm, dev karaltıları puslar arasında daha da iri görünüyordu. Yanımdan geçmişlerdi, ikisi yoldaşlarının gürültüler çıkararak köpükler saçan yıkıntısının üstüne eğiliyordu.

Üçüncüsüyle dördüncüsü suda onun yanında duruyorlardı, biri benden 200 metre kadar uzakta, öbürü de Laleham tarafındaydı. Isı Işını jeneratörleri yukarılarda sallanıyor, ışınlar ıslık sesi çıkararak oraya buraya çarpıyordu.

Bir gürültü patırtıdır, insanın kulaklarını sağır eden ve aklını başından alan bir ses kargaşasıdır gidiyordu; Marslıların çıkardığı çangıl çungul seslerden, yerle bir olan evlerin gümbürtülerinden, bir anda alev alan ağaçların, çitlerin, kulübelerin çıtırtılarından, yangından yükselen çatırtılar ve gürlemelerden geçilmiyordu. Kopkoyu dumanlar ileri atılarak ırmaktan yükselen buharlara karışıyor, Weybridge üstünde dolaşan Isı Işını birden yerini kızıl alevlerin duman dansına bırakan akkora kesmiş parlamalarda yansılanıyordu. Daha yakındaki evler hâlâ sağlam görünüyordu, oynaşıp titreşen yalımların önünde belli belirsiz, soluk, silik, başlarına gelecekleri bekler gibiydiler.

Oracıkta, göğsüme kadar gelen nerdeyse kaynar suyun içinde, şaşkınlıktan dilim tutulmuş, kaçmaktan umudu kesmiş bir durumda bir an öyle kaldım. Dumanlar ve buharların arasından, ırmakta benimle birlikte olan insanların, bir adamın yaklaşan ayak seslerinden ürküp çimenler arasında kaçışan küçük kurbağalar gibi sazları yararak sudan çıkmaya çalıştıklarını ya da yedekçi yolunun orada dehşet içinde oraya buraya koşuştuklarını görebiliyordum.

Derken birden Isı Işını'nın ak ışıltıları sıçrayarak üstüme geldi. Bir dokunuşuyla göçüp yerle bir olan evlerden alevler yükseldi; ağaçlar gürleyerek yalazayazdı. Isı Işını oraya buraya kaçışan insanları yalayarak yedekçi yolunu alevlere boğdu ve benim durduğum yerin elli metre kadar yakınında ırmağın kıyısına erişti. Shepperton'a doğru ırmak boyunca hızla ilerlerken yoluna çıkan suların üstünden kızgın bir kamçı izi gibi buharlar yükseldi. Kıyıya yöneldim.

Çok geçmeden, nerdeyse kaynama noktasındaki o dev dalga üstüme çullandı. Çığlığı bastım ve haşlanmış, yarı kör bir durumda, acılar içinde oraya buraya sıçrayan, hışırdayan suların ortasında kıyıya doğru düşe kalka ilerledim. Bir tökezlensem sonum olurdu. Marslıların tam önünde, Wey ve Thames ırmaklarının dirsek yaptığı yere inen geniş, çakıllı kumsalın oraya yığılıp kaldım. Aklımdan ölsem de kurtulsam diye geçiriyordum.

Bir Marslının ayağının başımın yirmi metre kadar yakınında yere bastığını, dosdoğru gevşek çakıllığa daldığını, oraya buraya sallanıp yeniden kalktığını hayal meyal anımsıyorum; uzun bir bekleyişin ardından dördünün yoldaşlarının yıkıntısını taşımalarını daha açık seçik anımsar gibi oluyorum, derken her şey yeniden belirsizleşiyor, bir duman perdesinin arasından uzanıp giden ırmak ve çayır boyunca sürgit uzaklaştıklarını görür gibi oluyorum. Sonra yavaş yavaş farkına vardım ki, bir mucize eseri kurtulmuşum.

XIII

Rahiple Nasıl Karşılaştım

Marslılar, dünyanın silahlarının gücünü birden anlayınca Horsell Parkı'ndaki ilk konumlarına çekildiler, o telaş içinde ve paramparça olmuş yoldaşlarının yıkıntısını yüklenmiş olduklarından benim gibi sürüden ayrılmış ve hesaba katmaya değmeyecek pek çok kurbanı elbette umursamadılar. Yoldaşlarını arkada bıraksalar ve hemen ilerleselerdi, o sırada kendileriyle Londra arasında on ikilik top bataryalarından başka bir şey yoktu ve hiç kuşkusuz yaklaştıklarının haberi daha gelmeden başkente girmiş olurlardı; işte o zaman gelişleri de bundan yüz yıl önce Lizbon'u yerle bir eden deprem kadar apansız, dehşetengiz ve yıkıcı olurdu.

Ama Marslıların acelesi yoktu. Gezegenlerarası uçuşlarda silindirler birbirini izliyordu; yirmi dört saatte bir takviye geliyordu. Bu arada, artık düşmanlarının olağanüstü gücünün tam anlamıyla ayırdına varmış olan kara ve deniz kuvvetleri yetkililerinin de gözünü hırs bürümüştü, canla başla çalışıyorlardı. Her dakika yeni bir top mevzileniyordu, öyle ki sonunda daha hava kararmadan her ağaçlıkta, Kingston ve Richmond dolaylarındaki tepelerin yamaçlarında sıralanan yazlık köşklerin arasında sabırsızlıkla bekleyen kara bir namlu ağzı gizlenmişti. Fedakâr keşif erleri de, Marslıların

Horsell Parkı'nda kurdukları karargâhı çevreleyen kavrulmuş ve terk edilmiş bölgede –tümü yaklaşık otuz iki kilometrekare– yeşil ağaçlar ortasında kömüre kesmiş ve yıkıntıya dönmüş köyler, daha dün birer çam korusu olan kararmış ve dumanlar tüten geçitler boyunca, topçulara Marslıların yaklaştığını hemen haber verecek helyograflarla sürünerek ilerliyorlardı. Ama Marslılar artık topçumuzun ne kadar güçlü, insanların yaklaşmasının ne kadar tehlikeli olduğunu kavramışlardı, o yüzden tek bir asker bile hayatını riske atmaya değmedikçe silindirlerin hiçbirine bir buçuk kilometreden fazla yaklaşmayı göze almıyordu.

Anlaşılan, bu dev yaratıklar öğleden sonranın ilk saatlerini oradan oraya gidip gelerek, ikinci ve üçüncü silindirlerde –ikincisi Addlestone Golf Sahası'nda, üçüncüsü ise Pyrford'daydı– ne varsa hepsini Horsell Parkı'ndaki o ilk çukura taşımakla geçirmişlerdi. Taşıma işinin ardından, göz alabildiğine uzanan kapkara kesilmiş fundalıklar ve yıkılmış binaların başında bir nöbetçi bırakmışlar, geri kalanlar da o koskoca savaş aygıtlarından çıkarak çukura inmişlerdi. Gece oluncaya kadar arı gibi çalışmışlardı; oradan kule gibi yükselen o kopkoyu yeşil dumanlar Merrow dolaylarındaki tepelerden, hatta söylenenlere bakılırsa Banstead ve Epsom Downs'dan görülebiliyordu.

Arkamdaki Marslılar bir sonraki taarruzlarına böyle hazırlanırken, önümdeki İnsanlık Âlemi de savaş için toparlanırken, yanmakta olan Weybridge'in alevleri ve dumanları arasında Londra'ya doğru sonsuz acılar içinde ve büyük bir güçlükle yola koyuldum.

Uzakta, akıntıyla sürüklenen küçücük başıboş bir kayık görünce, ıslak giysilerimi hemen çıkarıp peşine düştüm ve yetiştim, böylece o yıkımdan sağ çıktım. Kayığın kürekleri yoktu, ama haşlanmış ellerimi olabildiğince kürek gibi kullanmaya çalışarak akış aşağı Halliford ve Walton'a doğru yol aldım; güçlükle ilerliyor ve çok iyi kestirebileceğiniz gibi

ikide bir dönüp arkama bakıyordum. Irmaktan gitmeyi seçmiştim, çünkü o devler geri gelecek olurlarsa en kolay oradan kaçabileceğimi düşünüyordum.

Marslının devrilmesiyle kaynayan sular benimle birlikte akıntı yönünde sürükleniyordu, o yüzden nerdeyse bir buçuk kilometre boyunca ırmağın iki yakasını da pek az görebildim. Yine de, bir aralık, Weybridge tarafından gelen birtakım karaltıların çayırlarda hızla ilerlediğini çıkarabildim. Görebildiğim kadarıyla, Halliford tümden boşaltılmıştı, ırmağa bakan evlerin pek çoğu da yanmaktaydı. Oraları kızgın mavi göğün altında, dumanların ve ipince alevlerin doğruca öğle sonrasının sıcağına ağdığı bu denli dingin ve ıssız bir durumda görmek bana bir garip gelmişti. Evlerin, çevrelerinde münasebetsiz bir kalabalık birikmeden yandığını daha önce hiç görmemiştim. Az ileride, kıyının yukarılarında dumanlar tüten kuru sazlar kor gibi parlıyor, içerilerde incecikten bir yangın çayıra doğru adım adım ilerliyordu.

Geçirdiğim şiddet dolu anlardan sonra o kadar acı çekiyordum, o kadar bitkindim ki ve suyun üzeri o kadar kızgındı ki, uzun bir zaman sürüklendim. Sonra korkularım bir kez daha ağır bastı ve yeniden ellerimle kürek çekmeye başladım. Güneş çıplak sırtımı yakıyordu. En sonunda, Walton'daki köprü ırmağın kıvrımının oradan görünür olduğunda ateşim ve bitkinliğim korkularıma üstün geldi ve Middlesex'te kıyıya çıkıp uzun çimenlerin arasına külçe gibi yığıldım. O sırada galiba saat dört ya da beş sularıydı. Hemen kalkıp hiç kimseyle karşılaşmadan bir kilometre kadar yürüdükten sonra yeniden bir çitin gölgesine uzandım. O son çabayı gösterirken dalıp gittiğimi, kendi kendime konuştuğumu anımsar gibiyim. Çok da susamıştım ve daha fazla su içmediğime yanıyordum. O sırada karıma kızıyor olmam da bir tuhaf; neden bilmem, Leatherhead'e varma konusunda pek de istekli olmamam beni iyiden iyiye tedirgin ediyordu.

Rahibin ne zaman geldiğini pek anımsamıyorum, demek sızmışım. Farkına vardığımda, gömlek kolları is içinde oturuyordu; sinekkaydı tıraşlı yüzünü yukarı çevirmiş, gökyüzünde yanıp sönen soluk bir ışığa bakıyordu. Gök makerel gökyüzü[34] dedikleri gibiydi, yazdönümü günbatımının vurduğu kuştüyünü andıran sıra sıra bulutlarla kaplıydı.

Doğrulup oturdum, rahip kıpırtımı duyar duymaz bana baktı.

"Suyun var mı?" diye sordum pattadak.

Başını hayır anlamında salladı.

"Bir saattir su isteyip duruyorsun," dedi.

Bir an susup birbirimizi tarttık. Herhalde beni epeyce tuhaf bulmuştu; üstümde sırılsıklam olmuş pantolonum ve çoraplarımdan başka bir şey yoktu, her yanım yanık içindeydi, yüzüm ve omuzlarım da dumandan kapkaraydı. Süzgün yüzlü, basık çeneli, kıvırcık saçlıydı, lepiska denebilecek kâkülleri daracık alnına düşmüştü; gözleri iri sayılırdı, soluk maviydiler ve boş bakıyorlardı. Uzaklara dalmışken, birden, "Neler oluyor?" dedi. "Bütün bu olup biten ne anlama geliyor?"

Yanıt vermeden dik dik baktım.

İncecik beyaz elini uzattı, ağlamaklı bir sesle sızlanıyordu.

"Bütün bunlara neden izin verilir ki? Acaba ne günah işledik? Sabah ayinini bitirmiş, ikindi ayinine kadar kafamı rahatlatmak için yollarda yürüyordum, sonra birden – yangın, deprem, ölüm! Sanki Sodom ve Gomorra'ya[35] döndü her yer! Yaptıklarımızın hepsi ziyan oldu, yaptıklarımızın hepsi... Bu Marslılar da neyin nesi?"

"Biz neyin nesiyiz ki?" diye yanıtladım gırtlağımı temizleyerek.

Dizlerine sıkıca yapıştı, dönüp yeniden bana baktı. Belki yarım dakika sesini çıkarmadan öyle baktı.

"Kafamı rahatlatmak için yollarda yürüyordum," dedi. "Ve birden yangın, deprem, ölüm!"

Sessizliğe gömüldü, çenesi nerdeyse dizlerine değecekti. Derken elini sallamaya başladı.

"Bütün yaptıklarımız – bütün o Pazar okulları. Bugüne kadar ne yaptıysak, Weybridge'de ne yapıldıysa! Hepsi mahvoldu – hepsi yok oldu. Ya kilise! Daha üç yıl önce yeniden yapmıştık. O da gitti! Silinip gitti! Neden?"

Bir an yine sustuktan sonra aklını oynatmışçasına yeniden patladı.

"Onun dumanı sonsuzlara dek tütecek!" diye bağırdı.[36]

Gözleri ışıl ışıl parlarken incecik parmağıyla Weybridge yönünü gösterdi.

Onun nasıl bir ruh hali içinde olduğunu artık anlamaya başlıyordum. Karşılaştığı büyük facia –Weybridge'den kaçanlardan biri olduğu anlaşılıyordu– onu zıvanadan çıkarmıştı.

"Sunbury buraya uzak mı?" dedim sakince.

"Ne yapacağız?" diye sordu. "Bu yaratıklar her yeri sardı mı? Dünya onlara mı bırakıldı?"

"Sunbury buraya uzak mı?"

"Daha bu sabah ayini yönetmiştim..."

"Durum değişti," dedim usulca. "Soğukkanlılığını yitirmemelisin. Hâlâ umut var."

"Umut ha!"

"Evet, umut çok – bütün bu yıkıma karşın."

İçinde bulunduğumuz durum hakkında ne düşündüğümü açıklamaya başladım. İlk başlarda dinliyordu, ama ben konuşmamı sürdürdükçe gözlerindeki ilginin yerini daha önceki boş bakışlar aldı ve beni dinlemez oldu.

Sözümü keserek, "Bu sonun başlangıcı olsa gerek," dedi. "Sonun! Yüce Tanrı'nın gazabının büyük günü geldi! İnsanların dağlardan ve kayalardan üstlerine yıkılıp kendilerini saklamalarını –tahtta oturan Tanrı'nın yüzünden saklamalarını– dileyecekleri o gün geldi!"[37]

Durumu kavramaya başlamıştım. Uzun uzun mantık yürütmekten vazgeçtim, güçlükle yerimden kalktım, tepesine dikilip elimi omzuna koydum.

"Korkaklık etme!" dedim. "Korkudan aklın başından gitmiş senin. Bir felaket karşısında yıkılıp gidecekse din ne işe yarar? Bir düşün bakalım, depremler ve seller, savaşlar ve yanardağlar bugüne kadar ne işler açtı insanların başına. Tanrı'nın Weybridge'i bütün bunlardan bağışık kıldığını mı sanıyorsun?.. Tanrı sigortacı mı, be adam!"

Bir süre bir şey demeden oturdu.

Birden, "Peki, nasıl kurtulabiliriz?" diye sordu. "Bunlara bir şey olmuyor, üstelik çok gaddarlar..."

"İkisi de değil," diye yanıtladım. "Onlar ne kadar güçlülerse biz de o kadar akıllı ve temkinli olmalıyız. Bir tanesi daha üç saat önce şuracıkta öldürüldü."

"Öldürüldü ha!" dedi çevresine bakınarak. "Tanrı'nın elçileri nasıl öldürülebilir ki?"

"Gözümle gördüm," diyerek anlatmaya başladım. "Eğrisi doğrusuna denk geldi, o kadar," dedim.

Birden, "Gökteki şu titrek ışık da ne?" diye sordu.

Onun sinyal gönderen bir helyograf olduğunu – bunun da insanoğlunun destek ve uğraşının gökyüzündeki işareti olduğunu anlattım.

"Ortalık her ne kadar sessiz görünse de buralar her an karışabilir. Gökteki o titrek ışık fırtınanın yaklaştığını bildiriyor. Sanırım Marslılar orada, Richmond ve Kingston dolaylarında şu tepelerin yükseldiği ve ağaçların siper olduğu Londra taraflarında ise toprak tahkimatı yapılıyor ve toplar yerleştiriliyor. Çok geçmeden Marslılar yeniden bu tarafa gelecekler..."

Sözümü bitirmeme kalmadı, rahip ayağa fırlayıp elini kaldırarak beni susturdu.

"Dinle!" dedi...

Irmağın karşı yakasındaki alçak tepelerin ardından uzaklardaki top ateşinin gümbürtüsü yankılandı ve çok uzaktan tüyler ürpertici bir çığlık duyuldu. Sonra ortalık suskunluğa büründü. Çitin üzerinde cırlayan bir mayısböceği geçti gitti. Weybridge ve Shepperton'dan tüten dumanlar ve günbatımının sıcak dingin görkemi üzerinde hilal, belli belirsiz ve solgun, batı göğünde asılı duruyordu.

"Bu yoldan gitsek daha iyi olacak," dedim, "kuzeye doğru."

XIV

Londra'da

Marslılar Woking'e indiklerinde erkek kardeşim Londra'daydı. Tıp okuyordu ve yakındaki bir sınava hazırlanıyordu, Marslıların gelişinden cumartesi sabahına kadar haberi bile olmamıştı. Cumartesi gününün sabah gazetelerinde Mars gezegeni, gezegenlerde yaşam ve benzeri konular üstüne uzunca makalelerin yanı sıra kısa ve özlü olmakla birlikte üstü kapalıca yazılmış, ama bütün çarpıcılığı da kısa ve özlü oluşundan gelen bir haber de yer alıyordu.

Habere göre, kalabalığın yaklaşması karşısında paniğe kapılan Marslılar seri atışlı bir silahla birkaç kişiyi öldürmüşlerdi. Haber şu sözlerle sona eriyordu: "Marslılar, ne kadar ürkütücü görünseler de, düştükleri çukurdan dışarı çıkmadıkları gibi çıkabilecek gibi de görünmüyorlar. Bunun nedeni de, olasıdır ki, dünyadaki yerçekiminin onlarınkinden güçlü olması." Gazetenin başyazarları da bu son sözlere yüreklere su serpen yorumlar getiriyorlardı.

O gün erkek kardeşimin de gittiği biyoloji dersindeki bütün öğrenciler bu olaya hiç kuşkusuz çok yakın bir ilgi göstermişlerdi, ne ki sokaklarda olağandışı bir heyecan göze çarpmıyordu. Akşam gazeteleri ise nal gibi başlıklar altında bölük pörçük şişirme haberler veriyorlardı. Birliklerin park

dolaylarındaki harekâtı ve Woking ile Weybridge arasındaki çam ormanlarının saat sekize kadar yanması dışında en küçük bir haber yoktu. Daha sonra özel bir baskı yapan *St. James's Gazette*, telgraf iletişiminin kesildiğini apaçık duyurdu. Bunun yanan çam ağaçlarının telgraf hattının üstüne devrilmesinden kaynaklandığı sanılıyordu. Arabayla Leatherhead'e gidip döndüğüm o gece meydana gelen çarpışmalarla ilgili hiçbir habere rastlanmıyordu.

Erkek kardeşim, gazetelerde anlatılanlardan silindirin benim evden en az üç kilometre uzakta olduğunu anladığından bizim için hiç kaygılanmamıştı. Dediğine bakılırsa, o şeyleri öldürülmeden görmek için o gece hemen bana gelmeyi düşünmüştü. Saat dört sularında bana hiç ulaşmayan bir telgraf çekmiş, akşam da bir müzikhole gitmişti.

Cumartesi gecesi Londra'da da gök gürültülü bir fırtına patlamış, erkek kardeşim Waterloo'ya bir arabayla ulaşmıştı. Gece yarısı treninin genellikle kalktığı peronda bir süre bekledikten sonra, meydana gelen bir kaza yüzünden trenlerin o gece Woking'e gidemeyeceğini öğrenmişti. Kazanın niteliğini ise öğrenememişti; aslında o sırada demiryolu yetkilileri de bilmiyorlardı. Byfleet ile Woking Kavşağı arasında meydana gelmiş olabilecek bir arızadan başka bir şey düşünemeyen görevliler, genellikle Virginia Water ya da Guilford'dan dolanıp Woking'den geçen ekspres seferler koydukları için istasyonda fazla bir kargaşa yoktu. Görevliler, Southampton ve Portsmouth Pazar Ligi gezinti trenlerinin güzergâhını değiştirmek için gerekli hazırlıklarla uğraşıyorlardı. Gececi bir gazete muhabiri, erkek kardeşimi gerçekten de uzaktan andırdığı mal sevk müdürü sanmış, önünü kesip sorular sormaya kalkışmıştı. Demiryolu görevlileri dışında, arızayla Marslılar arasında bağlantı kuran pek az insan vardı.

Bu olaylarla ilgili başka bir açıklamada da pazar sabahı "Woking'den gelen haberle Londra'nın yüreğinin yerinden oynadığı" söyleniyordu. Aslında ortalıkta bu abartılı sözleri

doğrulayacak hiçbir şey yoktu. Londra'da yaşayan pek çok insanın pazartesi sabahı çıkan paniğe kadar Marslılardan haberi bile olmamıştı. Haberi olanların da pazar gazetelerinde çıkan alelacele yazılmış haberlerde ne dendiğini kavramaları biraz vakit almıştı. Londralıların çoğu pazar gazetesi okumaz.

Kaldı ki, Londralı kişisel güvenliğinden o kadar emindi ve gazeteler en afallatıcı haberi bile o kadar sıradan bir şeymiş gibi veriyordu ki, Londralılar şu tür haberleri tüyleri ürpermeden okuyabiliyorlardı: "Marslılar dün akşam yedi sularında silindirden çıktılar ve metal kalkanlardan zırhlarıyla korunarak ilerleyip Woking İstasyonu'nu dolayındaki evlerle birlikte tümden yerle bir ettiler, Cardigan Alayı'nın koca bir taburunu kıyımdan geçirdiler. Ayrıntılı bilgi edinilemedi. Maxim makineli tüfekleri Marslıların zırhları karşısında hiçbir işe yaramadı; sahra toplarını da etkisiz kıldılar. Ricat eden süvariler dörtnala Chertsey'nin yolunu tuttular. Marslıların da ağır ağır Chertsey ya da Windsor'a doğru ilerledikleri anlaşılıyor. West Surrey'de büyük bir korku hüküm sürüyor, Marslıların Londra'ya yürümesini önlemek için toprak tahkimatı yapılıyor." *Sunday Sun* olup bitenleri böyle verirken, *Referee*'de alelacele çırpıştırılmış "yol gösterici" bir makalede olay hayvanat bahçesindeki vahşi hayvanların köyün içine salıverilmesine benzetiliyordu.[38]

Londra'da hiç kimsenin zırhlı Marslıların neye benzediği konusunda açık seçik bir fikri bulunmasa da, bu canavarların ağırcanlı yaratıklar olduklarına ilişkin bir saplantı vardı: "Sürünerek ilerliyorlar", "acı içinde kıvranarak emekliyorlar" – ilk başlardaki hemen bütün haberlerde bu tür deyimler yer alıyordu. Telgrafların Marslıların ilerleyişini gözüyle görmüş birileri tarafından yazılmış olması olanaksızdı. Pazar gazeteleri yeni bir haber geldikçe yeni baskılar yapıyorlar, hatta bazı gazeteler yeni bir haber gelmemişken bile yeni baskı yapmaktan kaçınmıyordu. Aslına bakılırsa,

öğleden sonranın geç saatlerine kadar insanlara anlatılacak daha fazla bir şey yoktu, ta ki yetkililer ellerine geçen haberi basın ajanslarına verinceye kadar. Haberde de Walton ve Weybridge'de oturanların, hatta tüm bölge halkının Londra yollarına düştüğü belirtiliyordu, hepsi bu kadardı.

Erkek kardeşim sabah Yetimhane'nin kilisesine gittiğinde önceki gece olup bitenlerden hâlâ haberi yoktu. Orada kimilerinin bir istiladan söz ettiklerini duymuş ve özel olarak düzenlenen bir barış duasına katılmıştı. Kiliseden çıkınca bir *Referee* almıştı. Oradaki haberi okuyunca telaşlanmış, iletişimin yeniden sağlanıp sağlanmadığını öğrenmek için Waterloo İstasyonu'na dönmüştü. Omnibüslere, at arabalarına kurulmuş, bisikletlerine binmiş ya da en iyi giysileriyle yürümekte olan insanlar, gazete satıcılarının bağıra çağıra duyurdukları tuhaf haberlerden pek o kadar etkilenmemiş gibiydiler. İnsanlar gazete haberleriyle yalnızca yörede oturanlar açısından ilgileniyorlar, endişelenenler de yalnızca onlar adına endişeleniyorlardı. Erkek kardeşim Windsor ve Chertsey demiryolu hatlarının kapandığını ilk kez istasyonda öğrenmişti. Hamallar sabahleyin Byfleet ve Chertsey istasyonlarından gelen ilginç telgrafların birden kesildiğini söylemişlerdi. Erkek kardeşim onlardan pek az kesin bilgi edinebilmişti. Verdikleri bilgi "Weybridge dolaylarında çatışmalar sürüyor"un ötesine geçmiyordu.

Tren seferleri darmaduman olmuştu. Güneybatı demiryolu şebekesi üstündeki yerlerden gelecek yakınlarını karşılamaya koşmuş bir yığın insan istasyon çevresinde bekleşiyordu. Kır saçlı yaşlı bir beyefendi kardeşimin yanına gelerek Güneybatı Kumpanyası'na veryansın etmişti. "Birileri onlara haddini bildirmeli," diyordu.

Richmond, Putney ve Kingston'dan, ırmakta o gün sandal gezintisine giden, kanal havuzunun kapaklarının kapalı olduğunu görüp ortalıkta bir panik havası estiğini hissedince de gerisingeri dönenlerle dolu bir iki tren gelmişti. Mavi be-

yaz spor ceketli bir adam, erkek kardeşime ilginç havadislerle dolu bir hikâye anlatmıştı.

"Bir yığın insan değerli şeylerini ve daha bir sürü şeyini kutulara doldurmuş, binek ve yük arabalarıyla Kingston'a doğru gidiyor," demişti. "Molesay, Weybridge ve Walton'dan geliyorlar, Chertsey'de top sesleri duyulduğunu, ağır top ateşi olduğunu ve atlı askerlerin onlara hemen toz olun dediklerini söylüyorlar, meğer Marslılar geliyormuş. *Biz de* Hampton Court İstasyonu'nda top sesleri duyduk, ama gök gürlüyor sandık. Bütün bunlar neyin nesi, be yahu? Marslılar çukurlarından dışarı çıkamazlar, değil mi?"

Kardeşim yanıt verememişti.

Sonradan, ortalıkta esen belli belirsiz panik havasının yeraltı trenine binenleri de sardığını, pazar gezintisine çıkanların güneybatının tüm "akciğerlerinden" –Barnes, Wimbledon, Richmond Parkı, Kew Bahçeleri ve başka yerler–[39] her zamankinden erken dönmeye başladıklarını öğrenmişti; ama hiç kimse kulaktan dolma bilgilerden başka bir şey bilmiyordu. Garın oralardaki herkeste bir tedirginlik görülüyordu.

İstasyonda biriken kalabalık, beş sularında Güneydoğu ve Güneybatı istasyonları arasındaki hemen her zaman kapalı olan ulaşım hattının açılması ve büyük toplar taşıyan yük vagonlarıyla askerlerin doluşturulduğu yolcu vagonlarının geçişi karşısında büyük bir heyecana kapılmıştı. Bunlar Kingston'ı korumak için Woolwich ve Chatham'dan getirilen toplardı. "Canlı canlı yutacaklar sizi!", "Biz hayvanları terbiye etmesini biliriz!" gibisinden espriler patlatılıyordu. Çok geçmeden istasyona bir polis ekibi gelmiş, halkı peronlardan çıkarmaya başlamıştı, kardeşim de yeniden caddeye dönmüştü.

Kilise çanları akşam duasına çağırıyor, Selamet Ordusu'nun kadınlar mangası Waterloo Yolu'ndan ilahiler söyleyerek geliyordu. Birkaç berduş, köprünün üstünden, akış

aşağı parça bölük sürüklenen ne idüğü belirsiz kahverengi bir pislik tabakasına bakıyordu. Güneş daha yeni batıyordu, Saat Kulesi ve Parlamento Binası düşlenebilecek en dingin göklerden birine doğru, enlemesine uzanan ve kırmızıya çalan mor bulut şeritleriyle bezeli altın sarısı bir gökyüzüne doğru yükseliyordu. Irmağın üstünde bir cesedin yüzdüğü söyleniyordu. İhtiyat zabiti olduğunu söyleyen bir adam kardeşime batıda bir helyografın oynaşan ışıklarını gördüğünü söylemişti.

Kardeşim Wellington Caddesi'nde ellerinde baskıdan yeni çıkmış gazeteler ve parlak pankartlarla Fleet Caddesi'nden kopup gelmiş birkaç tombul yaygaracı veletle karşılaşmıştı. Wellington Caddesi'nden aşağı koştururlarken, "Korkunç facia!" diye bağrışıyorlardı. "Weybridge'de çatışma! Tam tekmil! Marslılar geri püskürtüldü! Londra'nın tehlikede olduğu söyleniyor!" Kardeşim ister istemez üç peni verip bir gazete almıştı.

Bu canavarların ne kadar güçlü ve ne kadar korkunç olduklarını ancak o zaman biraz olsun anlamıştı. Onların bir avuç küçük hantal yaratık değil, koskoca mekanik gövdelere hükmeden zeki varlıklar olduklarını, çok hızlı hareket ederek en güçlü topların bile karşı koyamadığı bir güçle saldırdıklarını öğrenmişti.

"Nerdeyse otuz metre boyunda, bir ekspres tren kadar hızlı, kızgın ışınlar fırlatabilen, çok iri bir örümceğe benzeyen makineler" diye tanımlanıyorlardı. Horsell Parkı dolaylarındaki kırlara, özellikle Woking bölgesiyle Londra arasına çoğu sahra toplarından oluşan kamuflajlı bataryalar mevzilendirilmişti. Makinelerin beşinin Thames ırmağına doğru ilerlediği görülmüş ve bunlardan biri şans eseri de olsa yok edilmişti. Geri kalan mermiler ıskalamış ve Isı Işınları bataryaları o saat yok edivermişti. Askerlerin ağır kayıplar verdiğinden söz edilmekle birlikte haber iyimser bir üslupla kaleme alınmıştı.

Marslılar geri püskürtülmüştü; yenilmez değildiler. Woking dolaylarındaki çemberin içinde, silindirlerle yeniden oluşturdukları üçgene geri çekilmişlerdi. Helyograflarla işaretleşen askerler dört bir yandan üstlerine gidiyorlardı. Windsor, Portsmouth, Aldershot ve Woolwich'ten, hatta kuzeyden bile hızla toplar taşınıyordu; aralarında Woolwich'ten getirilen uzun namlulu doksan beş tonluk toplar da vardı. Çoğu Londra'yı koruyan yüz on altı top ya mevzilenmişti ya da hızla yerleştiriliyordu. İngiltere'de daha önce hiç bu kadar çok askeri gereç bu kadar büyük bir hızla bir araya toplanmamıştı.

Dünyaya inebilecek başka silindirlerin de hızla üretilip dağıtılmakta olan tahrip gücü yüksek patlayıcılarla anında yok edilebileceği umuluyordu. Haber durumun bundan daha tuhaf ve vahim olamayacağı belirtilerek sürüyor, ama halka paniğe kapılmaktan kaçınması, paniğe kapılanların da bundan caydırılması telkin ediliyordu. Marslıların çok tuhaf ve ürkünç olduklarından kuşku yoktu, ama bizim milyonlarca insanımızın karşısında taş çatlasın yirmi Marslı olabilirdi.

Yetkililer, silindirlerin büyüklüğüne bakarak her silindirde en fazla beş –toplam on beş– Marslı olabileceğini kestirmekte haksız sayılmazlardı. Üstelik en azından biri –belki daha fazlası– ortadan kaldırılmıştı. Halk yaklaşan tehlikeye karşı mutlaka uyarılacaktı, kaldı ki tehdit altındaki güneybatı banliyölerinde oturan insanların korunması için ayrıntılı önlemler alınmaktaydı. Ve nerdeyse resmi bir bildiri gibi kaleme alınmış olan bu haber Londra'nın güvenliği ve yetkililerin bu güçlüğün üstesinden gelineceğine olan güveni konusunda durmadan tekrarlanan güvencelerle son buluyordu.

Bu haber iri puntolarla basılmıştı, baskı o kadar yeniydi ki daha mürekkebi kurumadığı gibi bir yorum ekleyecek vakit bile kalmamıştı. Bu habere yer verebilmek için ga-

zetedeki öteki haber ve yazıların acımasızca doğranıp çıkartılmış olduğunu görmek erkek kardeşimin çok tuhafına gitmişti.

Welling Caddesi gazeteleri çarşaf çarşaf açmış heyecanla okuyan insanlardan geçilmiyordu; Kordon Boyu bu kalabalığı görür görmez oracıkta bitiveren seyyar satıcıların bağırtılarıyla çınlıyordu. İnsanlar otobüslerden atlayarak gazeteleri kapışıyorlardı. Bu haber, daha önce ne kadar kayıtsız kalmış olurlarsa olsunlar, insanları hiç kuşkusuz aşırı heyecanlandırmıştı. Erkek kardeşimin anlattığına bakılırsa, Kordon Boyu'ndaki bir haritacı dükkânının kepengi kaldırılıyor ve pazar giysilerini giymiş, hatta limon sarısı eldivenlerini takmış bir adamın içeride Surrey haritalarını alelacele vitrine yapıştırdığı görülebiliyormuş.

Kardeşim, elinde gazeteyle Kordon Boyu'ndan Trafalgar Meydanı'na doğru yürürken West Surrey'den kaçanlardan bazılarını görmüştü. Adamın biri zerzevatçıların kullandığı türden bir arabayı sürüyordu, arabada karısıyla iki oğlu ve birkaç parça eşya vardı. Westminster Köprüsü'nün oradan geliyordu, içinde saygın görünüşlü beş altı kişiyle bazı kutular ve çıkınlar bulunan bir saman arabası da hemen arkasından onu izliyordu. Bu insanların yüzlerinden yorgunluk akıyor, kıyafetleri omnibüsteki insanların en iyi pazar kıyafetleriyle gözle görülür biçimde çelişiyordu. Şık giyimli insanlar arabalarının içinden onlara kaçamak bakışlar fırlatıyorlardı. Ne tarafa gideceklerini bilemiyormuş gibi Meydan'da duraklamışlar, sonunda Kordon Boyu'nca doğuya yönelmişlerdi. Onların biraz ardından da iş kıyafetlerini giymiş, şu küçük ön tekerleğiyle modası geçmiş üç tekerlekli bisikletlerden birini süren bir adam görünmüştü. Üstü başı kir pas içinde, yüzü kireç gibiydi.

Kardeşim, Victoria'ya doğru inerken benzer durumda birtakım insanlarla karşılaşınca belki bana da rastlayabileceği sanısına kapılmıştı. Trafiği düzene sokmaya çalışan

görülmemiş sayıda polis dikkatini çekmişti. Marslılardan kaçanların bazıları omnibüslerdeki insanlara haberleri aktarıyorlardı. İçlerinden biri Marslıları gördüğünü ileri sürüyordu. "Akrobatların sırıktan ayaklıklarının üstüne bir kazan kondur, öyle bir şey işte, ister inan ister inanma, uzun adımlar atarak insanlar gibi yürüyorlar." Çoğu yaşadıkları gariplikler karşısında büyük bir heyecana kapılmış ve kendinden geçmiş gibiydi.

Victoria'nın az ötesindeki meyhaneler bu yeni gelenlerle cıvıl cıvıldı. İnsanlar sokak köşelerinde toplaşmışlar, gazete okuyorlar, heyecanlı heyecanlı konuşuyorlar ya da gözlerini dikmiş bu beklenmedik pazar konuklarına bakıyorlardı. Karanlık bastırdıkça ortalık daha da kalabalıklaşıyor gibiydi; kardeşime bakılırsa, yollar en sonunda Derby günlerindeki Epsom Caddesi'ne dönmüştü.[40] Kardeşim kaçıp gelenlerin bazılarından bir şeyler öğrenmeye çalışmış, ama çoğundan doyurucu bir yanıt alamamıştı.

Kimse Woking'le ilgili doğru dürüst bir haber veremiyordu; yalnızca adamın biri onu Woking'in bir gece önce yerle bir edildiğine inandırmaya çalışmıştı.

"Byfleet'ten geliyorum," demişti, "bisikletli bir adam sabahın köründe bizim oraya geldi, kapı kapı dolaşarak oradan ayrılmamız için uyardı bizi. Ardından askerler çıkageldi. Dışarı çıkıp bakınca güneye doğru uzanan duman bulutlarından başka bir şey göremedik – dumandan göz gözü görmüyordu, o taraftan gelen tek bir Allahın kulu yoktu. Daha sonra da Chertsey'den top sesleri duyuldu, millet Weybridge'den sökün etti. Ben de evimi kapatıp buraya geldim işte."

O sıra sokaklardaki insanlar istilacıların işini bütün bu sıkıntılara yol açmadan bitiremedikleri için yetkililerin suçlanması gerektiği hissine adamakıllı kapılmışlardı.

Sekiz sularında Londra'nın tekmil güneyinde ağır top atışları artık açık seçik duyulabiliyordu. Erkek kardeşim ilk başta anacaddelerdeki trafiğin gürültüsü yüzünden top atış-

larını fark etmemiş, ama ırmağa inen sessiz arka sokaklara dalınca o sesleri belirgin bir biçimde duyabilmişti.

İki sularında Westminster'dan gerisingeri Regent's Park yakınlarındaki dairesine doğru yürümüştü. Artık hem benim için çok endişeleniyor, hem de belanın ne kadar büyük olduğunu anladığı için huzursuzlanıyordu. Tıpkı cumartesi günü bende olduğu gibi, onun aklı da askeri ayrıntılara takılıp duruyordu. Aklından sessizce bekleyen bütün o topları, birden göç yollarına dönen kırsal yöreleri geçiriyor, "akrobatların otuz metre boyundaki sırıktan ayaklıkları üstündeki kazanları" gözünün önüne getirmeye çalışıyordu.

Oxford Caddesi'nden, kaçanlarla dolu birkaç araba geçiyordu, Marylebone Yolu'nda da birkaç araba vardı, ama haber o kadar yavaş yayılıyordu ki Regent Caddesi ve Portland Yolu yer yer toplaşmış konuşuyor olsalar da her zamanki pazar akşamı gezintisine çıkanlardan geçilmiyordu; Regent's Park'ın kenarları boyunca seyrek gaz lambalarının ışığı altında "yürüyüşe çıkmış" sessiz çiftlerin sayısı da her zaman olduğundan az sayılmazdı. Gece sıcak ve dingin, hatta biraz boğucuydu, top atışları ara ara da olsa sürüyordu, gece yarısından sonra da güneyde çarşaf şimşekler[41] çakıyor gibiydi.

Başıma kötü şeyler gelmiş olabileceğinden korktuğu için gazeteyi tekrar tekrar okumuştu. Tedirginliğe kapılmış, akşam yemeğini yedikten sonra da kendini dışarı atıp ne yaptığını bilmez bir halde dolaşmıştı. Eve dönünce kendini sınav için aldığı notlara vermeye çalışmışsa da bir işe yaramamıştı. Gece yarısını biraz geçe yatmış, ama gördüğü ürkünç düşlerden, pazartesi günü sabaha karşı kapıların vurulduğunu, insanların sokakta koşuşturduklarını, uzaklarda trampetlerin çalındığını, çanların çınladığını duyarak uyanmıştı. Tavanda kızıl yansılar titreşiyordu. Kısa bir süre sabah mı oldu, yoksa dünya aklını mı oynattı bilemeden, afallamış bir halde yattığı yerden kıpırdamamıştı. Derken yataktan fırladığı gibi pencereye koşmuştu.

Bir çatı katı odasında kalıyordu; başını çıkarıp dışarı bakınca, pencerenin pervazının sesi üzerine sokak boyunca pek çok yerden camlar açılmış, pencerelerde darmadağınık saçlarıyla bir sürü kafa belirmişti. Millet bağırarak sorular soruyordu. Polisin biri, kapıyı yumruklayarak, "Geliyorlar! Marslılar geliyor!" diye haykırıp bitişikteki kapıya koşmuştu.

Trampetler ve borazanların gürültüsü Albany Caddesi'ndeki kışladan geliyordu, duyulabilir yakınlıktaki bütün kiliseler ayrı telden çan çan tehlike çanları çalarak milleti uykudan uyandırmaya çalışıyordu. Karşı sıradaki evlerin karanlık pencereleri birer birer sapsarı aydınlanıyordu.

Caddenin yukarılarından kapalı bir araba dörtnala gelmiş, köşede gürültüsü birden yükselmiş, pencerenin altından geçerken takırtıları göğü tutmuş, uzaklaşırken sesi yavaş yavaş alçalıp yitmişti. Onun hemen ardından da birkaç taksi gelmiş, arkalarından da çoğu yokuştan doğruca Euston'a inmek yerine özel Kuzeybatı trenlerinin yolcu aldıkları Chalk Farm İstasyonu'na doğru uçarcasına yol alan uzun bir taşıt kafilesi sökün etmişti.

Kardeşim, ev ev dolaşıp kapıları yumruklayarak anlaşılmaz mesajlar ileten polisleri uzun bir süre pencereden boş ve şaşkın bakışlarla izlemişti. Biraz sonra arkasındaki kapı açılmış, merdiven sahanlığının karşısındaki odada kalan adam girmişti içeri; üstünde yalnızca gömlek ve pantolonu vardı, terlikleriyleydi, pantolon askıları beline inmişti, saçları yataktan kalktığı gibi darmadağınıktı.

"Neler oluyor bu lanet olası yerde?" diye sormuştu. "Yangın mı çıktı? Nedir bu lanet olası şamata?"

İkisi de pencereden boyunlarını uzatarak polislerin ne diye bağırdıklarını anlamaya çalışmışlardı. Yan sokaklardan çıkıp gelen insanlar köşe başlarında toplaşarak konuşuyorlardı.

"Nedir bu gürültü patırtı yahu?" demişti kardeşimin komşusu.

Kardeşim bu soruyu belli belirsizce geçiştirdikten sonra giyinmeye başlamıştı; sokaklarda gittikçe büyüyen heyecanın tek bir anını bile kaçırmak istemediği için her giysiyi alışında pencerenin önüne koşuyordu. Çok geçmeden de, her zamankinden çok daha erken basılan gazeteleri satan adamlar caddeye doluşmuş, manşetleri haykırıyorlardı:

"Londra yok olma tehlikesiyle karşı karşıya! Kingston ve Richmond savunmaları çöktü! Thames Vadisi'nde korkunç kıyımlar!"

Yakınlarında kim varsa –aşağıdaki odalarda yaşayanlar, yolun iki yanındaki ve yol boyunca uzanan evlerdekiler, Regent's Park Sıraevleri'nin ardına düşen, Marylebone'un bu tarafındaki sokaklarda, Westbourne Park bölgesinde ve St. Pancras'ta oturanlar, Kilburn, St. John's Wood ve Hampstead'in batısı ve kuzeyine düşen evlerdekiler, Shoreditch, Highbury, Haggerstone ve Hoxton'ın doğusundakiler, açıkçası Ealing'den East Ham'e Londra'nın uçsuz bucaksız dolaylarında yaşayanlar– gözlerini ovuşturuyor, pencerelerini açıp dışarıya bakıyor ve abuk sabuk sorular soruyor, yaklaşan Korku fırtınasının ilk soluğu sokakları yalarken telaş içinde giyiniyorlardı. Büyük paniğin eli kulağındaydı. Pazar gecesi uyuşukluk ve kayıtsızlık içinde yatağa yatan Londra, pazartesi sabahının erken saatlerinde tehlikeyi olanca canlılığıyla hissederek uyanmıştı.

Pencereden bakarak olup biteni çözemeyen erkek kardeşim, gökyüzü tanyeri ağarırken evlerin korkuluk duvarları arasından pembeye çaldığında aşağıya inip sokağa çıkmıştı. Kimileri yayan, kimileri taşıtlarla kaçmakta olanların sayısı her an artıyordu. İnsanların, "Kara Duman! Kara Duman!" diye haykırdıklarını duyuyordu. Korkunun herkese bulaşması kaçınılmazdı. Kapının ağzında duraksayan kardeşim kendisine doğru yaklaşan bir gazete satıcısı daha görünce hemen bir gazete almıştı. Adam öbürleriyle birlikte kaçıyor, kaçarken de gazetelerini bir şiline satmayı ihmal etmiyor-

du – kâr ve paniğin insanı gülümsetebilecek gariplikteki bir karışımıydı bu.

Kardeşim, Başkomutanın o tüyler ürpertici açıklamasını da işte o gazeteden okumuştu:

"Marslılar füzelerinden kara ve zehirli bir buhardan oluşan dev bulutlar püskürtebilmektedirler. Bataryalarımızı dumana boğarak yok etmişler, Richmond, Kingston ve Wimbledon'ı haritadan silmişlerdir, şimdi de yollarına çıkan her şeyi yok ederek ağır ağır Londra'ya doğru ilerlemektedirler. O Kara Duman'dan bir an önce kaçmak dışında hiçbir kurtuluş yoktur."

Açıklama bu kadardı, ama bu kadarı da yetmişti. O altı milyonluk koca kentte yaşayan herkes ürküp afallamış, arkasına bakmadan kaçıyordu; çok geçmeden kuzeye doğru cümbür cemaat yollara düşeceklerdi.

"Kara Duman!" diye haykırıyorlardı. "Yanıp tutuşacağız!"

Yakınlardaki kilisenin çın çın öten çanları ortalığı ayağa kaldırıyordu, kelle götürür gibi giden bir araba çığlıklar ve küfürler arasında caddenin yukarısındaki bir su oluğuna çarpmıştı. O tiksinç sarı ışık evlerin içinde gidip geliyor, yoldan geçen bazı taksiler de söndürmedikleri farlarıyla caka satıyordu. Tepede tanyeri gittikçe ağarıyor, duru, kımıltısız ve dingin bir görünüm alıyordu.

Erkek kardeşim, odalarda oraya buraya koşuşanların, merdivenlerden inerken de arkasında bir aşağı bir yukarı koşuşturanların ayak seslerini duymuştu. Ev sahibesi alelacele üstüne geçirdiği sabahlığı ve şalıyla kapıya çıkmış, kocası da arkasından fırlamıştı.

Artık olup bitenlerin önemini kavrar gibi olduğundan, çarçabuk odasına dönüp tüm parasını –topu topu on sterlin kadar– cebine koymuş ve kendini yeniden sokağa atmıştı.

XV

Surrey'de Neler Olmuştu

Rahip, Halliford yakınlarındaki düz çayırların orada, çitin altında oturmuş benimle meczup gibi konuşurken, kardeşim de kaçanların Westminster Köprüsü'nden akın akın geçişlerini seyrederken, Marslılar yeniden saldırıya geçmişlerdi. Buraya kadar anlatılan çelişik hikâyelerden anlaşıldığı kadarıyla, Marslıların çoğu o akşam dokuza kadar Horsell'daki çukurda kalarak birtakım hazırlıklarla uğraşmış, ivedilikle dev yeşil duman bulutları salıveren bir işlem üstünde çalışmıştı.

Ama üçü sekiz sularında açık seçik ortaya çıkmış, ağır ağır ve temkinlilikle ilerleyerek Byfleet ve Pyrford üstünden Ripley ve Weybridge'e doğru yol alarak günbatımını arkasına almış sabırsızlıkla bekleyen bataryaların karşısında belirmişti. Bu Marslılar bir arada değil, her biri en yakınındakinden belki iki kilometre uzaklıkta bir hat üstünde ilerliyorlardı. Birbirleriyle en tizden en pese kadar değişen canavar düdüğü misali ulumalarla haberleşiyorlardı.

Bizim Yukarı Halliford'da duyduğumuz, işte bu ulumalar ve Ripley ve St. George Tepesi'nden gelen top atışlarıydı. Ripley'deki topçular, kesinlikle oraya konuşlandırılmaması gereken o acemi topçu gönüllüleri çılgınca, vakitsiz ve etki-

siz bir yaylım ateşi açtıktan sonra bazıları atlara atlayarak, bazıları yayan yapıldak terk edilmiş köye kaçmışlar; Marslı da Isı Işını'nı kullanmaya gerek duymadan toplarını silindir gibi ezip geçmiş, temkinlilikle aralarından ilerleyerek önlerine geçmiş, böylece umulmadık bir anda Painshill Parkı'ndaki topların karşısına çıkıp hepsini yok etmişti.

Ne ki, St. George Tepesi'ndeki askerler ya daha iyi komuta edilmişler ya da daha üstün bir cesaret göstermişlerdi. Anlaşılan, bir çam ormanına gizlenmiş olduklarından, en yakınlarındaki Marslı tarafından bile fark edilmemişlerdi. Toplarını sanki bir gösteri atışı yapacaklarmış gibi telaşsızca doldurmuşlar ve bin metreye yakın bir atış mesafesinden ateşlemişlerdi.

Top mermileri Marslının dört bir yanında şimşek gibi çakmıştı, birkaç adım attıktan sonra sendeleyip yıkıldığını görmüşlerdi. Hep birlikte çığlıklar atmışlar ve kendilerinden geçmişçesine topları çarçabuk yeniden doldurmuşlardı. Devrilen Marslının uzun uzun uluduğu duyulmuş, çok geçmeden de ışıl ışıl ışıldayan ikinci bir dev ona yanıt vererek güneydeki ağaçların tepesinden belirivermişti. Anlaşılan, tripodun bir ayağı top mermilerinden biri tarafından parçalanmıştı. Açılan ikinci yaylım ateşinin tekmil mermileri yerdeki Marslının açığından geçip gitmiş, o anda da Marslının iki arkadaşı Isı Işınlarını bataryaya yöneltmişti. Mühimmat tümden havaya uçmuş, topların çevresindeki çam ağaçları tutuşup alevlere boğulmuş, ancak tepenin doruğuna doğru koşmaya başlamış olan birkaç asker canını kurtarabilmişti.

Daha sonra üçünün baş başa verip durduğu anlaşılıyordu, onları izleyen keşif erleri yarım saat boyunca oldukları yerde kaldıklarını rapor etmişlerdi. Devrilmiş olan Marslı tepeliğinin içinden güçlükle sürünerek sıyrılmıştı, küçük kahverengi bir karaltı gibiydi, uzaktan garip bir biçimde bir küf lekesi gibi görünüyor ve anlaşıldığı kadarıyla ayağını onarmaya uğraşıyordu. Dokuz sularında işini bitirmiş olsa

gerekti, çünkü tam o sıra başlığı ağaçların üstünde yeniden görünmüştü.

O gece, bu üç gözcüye her biri kalın siyah bir boru taşıyan dört Marslı daha katıldığında dokuzu birkaç dakika geçiyordu. O üçüne de benzer birer boru verilmiş ve yedisi birlikte ilerleyerek St. George Tepesi, Weybridge ve Ripley'nin güneybatısındaki Send köyü arasındaki eğik bir hat boyunca eşit aralıklarla dizilmişti.

Harekete geçtikleri anda önlerindeki tepelerden birden bir düzine roket fırladı ve Ditton ve Esher dolaylarında beklemekte olan bataryaları uyardı. Aynı zamanda Marslıların savaş aygıtlarından dördü, yine o borularla donatılmış olarak ırmağı aştı ve ben ve rahip Halliford'dan kuzeye uzanan yolda bitkin ve bin bir güçlükle koşturmaya çalışırken batı göğünün altında karaya kesmiş ikisini görüverdik. Kırları kaplayan sütbeyaz bir sis onların boyunun üçte birine yükseldiğinden, bize bir bulutun üstünde ilerliyorlarmış gibi geldi.

Bu görünüm karşısında rahip duyulur duyulmaz bir çığlık atıp kaçmaya başladı; ama ben bir Marslıdan kaçmanın hiçbir işe yaramayacağını bildiğim için yana dönüp çiyle kaplı ısırganotları ve böğürtlençalıları arasından sürünerek kendimi yolun kıyısındaki geniş hendeğe attım. Rahip arkasına bakıp ne yaptığımı görünce geri dönüp yanıma geldi.

İki Marslı durdu; yakınımızdaki yüzünü Sunbury'ye dönmüş dikiliyordu, uzağımızdaki ise ta ötelerde Staines'e doğru, akşam yıldızının altında silik bir karaltı gibiydi.

Marslıların ara sıra işitilen ulumaları kesilmişti; silindirlerini çevreleyen o dev hilalda tam bir sessizlik içinde mevzilenmişlerdi. Hilalin bir ucundan öbür ucuna nerdeyse yirmi kilometrelik bir uzaklık vardı. Barut keşfedileli beri hiçbir savaşın başlangıcında böyle bir suskunluk olmamıştı. Bunun bizim üzerimizde bıraktığı izlenim Ripley dolaylarındaki bir gözlemcinin üzerinde bıraktığı izlenimle aynı olsa gerekti –

Marslılar, yalnızca incecik ayın, yıldızların, günbatımından kalan kızıllığın ve St. George Tepesi ile Painshill ormanlarından vuran kızıl parıltının aydınlattığı karanlık gecenin biricik efendisi gibiydiler.

Ama bu hilalin karşısına düşen her yerde, Staines, Hounslow, Ditton, Esher, Ockham'da, ırmağın güneyindeki tepeler ve ormanların ardında, ırmağın kuzeyine doğru dümdüz uzanan çayırlarda, bir ağaç kümesi ya da köy evlerinin yeterince gizlediği her yerde toplar beklemekteydi. Patlatılan işaret fişeklerinin kıvılcımları gecenin karanlığına saçılıp gözden kayboldu ve tüm bunları izlemekte olan tekmil topçular gergin bir beklentiye gömüldüler. Marslılar ateş hattına bir girseler, o kımıltısız insan karaltıları, gecenin ilk saatlerinde kopkoyu parıldayan o toplar o saat gazaba gelerek ortalığı gümbür gümbür gümbürdeteceklerdi.

Hiç kuşku yok ki, yalnızca benim değil tetikte bekleyen binlerce insanın aklını asıl kurcalayan, Marslıların bizi ne kadar anladıklarıydı. Milyonlarcamızın örgütlü, disiplinli bir biçimde elbirliği ettiğimizi kavrıyorlar mıydı? Yoksa onları topa tutmamızı, top mermilerimizin onları birden vurmasını, ordugâhlarını aralıksız abluka altında tutmamızı, arı kovanına çomak sokulmuş gibi öfkeden kudurarak hep birlikte kalkıştığımız bir saldırı olarak mı yorumluyorlardı? Bizi yok edebileceklerini akıllarından geçiriyorlar mıydı? (Neyle beslendiklerini o sırada hiç kimse bilmiyordu.) O dev gözcünün karaltısını izlerken kafamın içinde buna benzer bir sürü soru dolanıyordu. Aklımın bir köşesinde de Londra dolaylarında ne kadar oldukları bilinmeyen tüm o kuvvetler vardı. Tuzak çukurlarını kazmış mıydılar? Hounslow'daki baruthaneler birer tuzak olarak hazırlanmış mıydı? Londralılar kendi yüce kentlerinde Moskova'dakinden daha büyük bir cesaret örneği gösterebilecekler miydi?[42]

Derken, bize hiç bitmeyecekmiş gibi gelen bir süre sonra, çitin arkasına sinmiş çevreyi gözlüyorduk ki uzaklardan top

atışına benzer bir ses duyuldu. Sonra daha yakından bir ses, ardından bir ses daha. Az sonra yan tarafımızdaki Marslı borusunu yukarı kaldırıp yeri göğü birbirine katan bir gümbürtüyle bir top gibi ateşledi. Staines'in oralardaki Marslı da ona yanıt verdi. Ama ne alev çıktı, ne de duman, yalnızca boğuk bir patlama duyuldu.

Bir dakikalık aralarla ateşlenen bu ağır toplar beni o kadar heyecanlandırmıştı ki, kendi güvenliğimi de, ellerimin haşlanmış olduğunu da tamamen unutup çite tırmandım ve gözlerimi Sunbury taraflarına diktim. Tam o sırada bir patlama daha duyuldu ve kocaman bir mermi hızla tepemizden geçip Hounslow'a doğru yollandı. Hiç değilse bir duman, bir alev ya da bir iz görmeyi bekliyordum. Ama yukarıda tek bir yıldızın göze çarptığı lacivert gökyüzünden ve aşağılarda dört bir yana yayılan o sütbeyaz sisten başka bir şey görmedim. Ne merminin bir yere çarptığı duyuldu, ne de bir patlama sesi geldi. Ortalık yeniden sessizliğe büründü; toplar artık üç dakikalık aralarla ateşleniyordu.

Yanı başımda dikilen rahip, "O da ne öyle?" diye sordu.

"Kim bilir!" dedim.

Bir yarasa kanat çırparak yanımızdan geçti gitti. Uzaklarda bir bağırtıdır koptuysa da hemen kesildi. Yeniden Marslıya baktığımda, ırmak boyunca hızla yalpalayarak doğuya doğru gittiğini gördüm.

Gizlenmiş bataryalardan birinin her an ona ateş açmasını bekledimse de akşamın sessizliği sürüp gitti. Marslının karaltısı da uzaklaştıkça ufaldı, çok geçmeden de sisin ve gecenin gittikçe basan karanlığına dalıp gözden kayboldu. Papazla ortak bir dürtüye kapılarak biraz daha yukarı tırmandık. Sunbury tarafları karanlık bir görünüme bürünmüştü, sanki oralarda birden koni biçiminde bir tepe oluşmuştu da kırlığın daha ötesini görmemize engel oluyordu; biraz sonra daha uzakta, ırmağın ötelerinde, Walton'ın oralarda bir tepe daha gördük. Bu tepemsi biçimler biz baktıkça alçalıp genişliyordu.

Birden kuzeye bakayım dedim ve orada o bulutsu karanlık tepeciklerden birinin daha yükseldiğini gördüm.

Birden her şey durmuş gibiydi. Uzaklarda, güneydoğuda, Marslıların sessizliği daha da vurgulayan baykuş sesleri çıkararak birbirleriyle haberleştiklerini duyduk, çok geçmeden de silahlarının uzaktan gelen gümbürtüsüyle ortalık yeniden sarsıldı. Ama bizim dünyevi topçumuzdan hiçbir karşılık gelmedi.

Doğrusu, o sırada bütün bunların ne olduğunu kavrayamamıştık; ama sonradan alacakaranlıktan beliriveren o ürkünç tepeciklerin ne anlama geldiğini anlayacaktım. Daha önce sözünü ettiğim o kocaman hilalin içinde bulunan Marslıların her biri, bilinmeyen bir işaret üzerine, taşıdığı o topa benzeyen boruyla, karşısına çıkan her tepeye, her ağaçlığa, her ev topluluğuna ya da topları gizleyebilecek her yere kocaman mermiler fırlatmıştı. Bazıları yalnızca bir, bazıları da bizim gördüğümüzde olduğu gibi iki top mermisi ateşlemişti; Ripley'dekinin ise o sırada en az beş mermi fırlattığı söyleniyordu. Bu top mermileri yere çarpınca patlamıyor, paramparça oluyorlar ve çok geçmeden kıvrılarak yükselen kocaman, kapkara bir kümebulut, yavaş yavaş tüm çevreye çöküp yayılan bir gaztepe oluşturan çok büyük miktarda yoğun, kopkoyu bir buhar salıyorlardı. Bu buhar değdiği, keskin zerrelerini soluyan herkese ölüm getiriyordu.

Bu buhar en koyu dumandan daha yoğundu, o kadar ki büyük bir gürültüyle fışkırıp boşaldıktan sonra aşağıya çöküyor ve bir gazdan çok bir sıvı gibi yere akıyordu, hatta volkanik yarıklardan aktığı söylenen karbonik asit gazı[43] gibi tepelerden inerek vadileri, hendekleri, nehir yataklarını kaplıyordu. Suya değer değmez de kimyasal bir etki meydana geliyor, suyun yüzeyi hemen ağır ağır dibe çöken ve daha fazlası için yer açan tozsu bir köpük bağlıyordu. Bu köpük suda kesinlikle çözünmüyordu; en tuhafı da, gazın etkisine karşın insanın bu köpük tabakasından süzülmüş suyu hiç

rahatsızlık duymadan içebilmesiydi. Bu buhar bildik bir gaz gibi yayılmıyordu. Bayırlardan yavaşça akarak ve rüzgârla ağırdan sürüklenerek ırmak kıyılarına toplanıp yığılıyor, havadaki sis ve nemle çok yavaş bir biçimde birleşip toprağa toz halinde çöküyordu. Renk tayfının mavisine dört çizgilik bir grup katan o bilinmeyen element bir yana, bu maddenin niteliği konusunda hâlâ en küçük bir bilgimiz yok.

Yayılıp saçılışının yarattığı o gümbürtülü sarsıntı son bulduktan sonra, bu kara duman yere o kadar sımsıkı yapışıyordu ki, hatta çökmesinden önce bile, o gece Cobham Caddesi'nde ve Ditton'da kanıtlandığı üzere on beş metre kadar yükseklerde, yüksek evlerin çatıları ve üst katlarında ve yüksek ağaçların üstünde zehrinden kurtulma şansı vardı.

Cobham Caddesi'nde kurtulmayı başarmış olan adam, dumanın kıvrıla dolana savruluşunun tuhaflığını, kilisenin çan kulesinin tepesinden baktığında evlerin köyün kapkara boşluğunda birer hayalet gibi yükseldiğini çok güzel anlatıyordu. Bir buçuk gün boyunca bitkin, aç ve güneşten kavrulmuş bir durumda orada kalmıştı; kırmızı damları, yeşil ağaçları, ardından kara bir peçeyle örtülmüş çalılarıyla, bahçe kapıları, ağılları, müştemilat ve duvarlarıyla yeryüzü mavi göğün altında, yumuşak siyah bir enginlikteki uzak tepelerin karşısında orada burada gün ışığıyla aydınlanıyordu.

Ne ki, bu, kara dumanın kendi kendine yere çökünceye kadar olduğu gibi bırakıldığı Cobham Caddesi'nde böyleydi. Marslılar, kara duman işini gördükten sonra, genellikle arasına dalıp üstüne bir buhar püskürterek havayı ondan arındırıyorlardı.

Bunu yakınlarımızdaki buhar kümeleriyle de yapıyorlardı; yıldızların aydınlattığı gecede her nasılsa geri döndüğümüz Yukarı Halliford'daki terk edilmiş bir evin penceresinden gördük. Oradan, Richmond Tepesi ile Kingston Tepesi'ndeki ışıldakların bir oraya bir buraya çevrildiğini görebiliyorduk; on bir sularıydı, pencere zangır zangır zangır-

dadı, hemen ardından da oralara mevzilendirilmiş olan ağır kuşatma toplarının sesini duyduk. Hampton ve Ditton'daki görünmez Marslılara rastgele yöneltilen bu top atışları aralıklarla on beş dakika kadar sürdü, sonra da elektrik lambalarının solgun ışıkları yok oldu, ortalığı parlak bir akkor kapladı.

Dördüncü silindir –pırıl pırıl, yeşil bir göktaşı– Bushey Park'a düşmüştü, sonradan öğrendim. Richmond ile Kingston arasında uzanan tepelerdeki toplar atışa başlamadan, ta uzaklardan, güneydoğu yönünden aralıklı top atışları duyulmuştu, bana kalırsa bu o kara duman topçu erlerini boğmadan önce gelişigüzel ateşlenen topların sesiydi.

Demek, Marslılar, insanların eşekarısı yuvalarını dağıtmak için dumana boğmalarıyla aynı yöntemi kullanmışlar, o tuhaf boğucu buharı Londra dolaylarına salmışlardı. Hilalin iki ucunun arası yavaş yavaş açılmış, en sonunda Hanwell'den Coombe ve Malden'a kadar uzanan bir hat oluşturmuştu. O yok edici boruları gece boyunca işleyip durmuştu. St. George Tepesi'ndeki Marslının vurulup indirilmesinden sonra, kendilerine ateş edebilecek bataryalara en küçük bir atış şansı tanımamışlardı. Görülmeyecek biçimde gizlenmiş topların bulunabileceği her yere yeni bir kara duman kapsülü atılıyor, topların gözler önünde olduğu yerlere ise Isı Işını gönderiliyordu.

Gece yarısı olduğunda, Richmond Parkı'nın yamaçlarındaki ağaçlardan yükselen alevlerin ve Kingston Tepesi'nin üstündeki göz kamaştırıcı parıltının ışığı, Thames Vadisi'ni tümüyle karanlığa boğan ve göz alabildiğine uzanan kara duman ağına vurdu. Ve bu kara dumanın içinde ağır ağır ilerleyen iki Marslının tıslayan buhar püskürteçlerini bir o yana bir bu yana yönelttikleri görüldü.

O gece Marslılar ya Isı Işını ürettikleri madde sınırlı olduğu için ya da ülkeyi tümden yok etmek değil yalnızca karşılarına dikilen direnişi bastırmak ve yıldırmak istediklerin-

den Isı Işınlarını idareli kullanıyorlardı. Direnişi bastırmayı ve yıldırmayı kuşkusuz başarmışlardı. Giriştikleri harekâta karşı örgütlü direniş pazar gecesi sona ermişti. Direnmeye kalkmak o kadar umutsuzdu ki, onlara karşı koymayı kimseler göze alamamıştı. Seri atışlı silahlarıyla Thames ırmağı üstünden gelen hücumbotlar ve destroyerlerin mürettebatı bile orada kalmaya yanaşmamış, başkaldırmış ve geri gitmişti. O geceden sonra askerlerin kalkıştığı biricik saldırı harekâtı mayın döşemek ve tuzak çukuru kazmak olmuştu ki, bunu bile umarsızca ve düzensiz aralıklarla yapmışlardı.

Alacakaranlıkta gerilim içinde bekleyen Esher taraflarındaki o bataryaların neye uğradığını bir gözünüzün önüne getirin, tabii ne kadar getirebilirseniz. Oradan hiç kimse sağ çıkmamıştı. O sessiz sedasız bekleyişi, tetikte bekleyen subayları, kollarını sıvamış topçu erlerini, el altında tutulan mühimmatı, top arabalarının başındaki askerleri, izin verildiği kadar yaklaşıp olan biteni izlemeye çalışan sivilleri, akşamın sessizliğini; Weybridge'den gelen yanmış, yaralanmış insanları taşıyan ambulansları ve hastane çadırlarını ve de Marslıların açtığı ateşin tekdüze yankılanışlarını, ağaçların ve evlerin üstünden hızla geçerek yakınlardaki tarlalara çakılan o sakar mermileri gözünüzde canlandırabiliyor musunuz?

Sonra, birden dikkatinizi başka bir yere çevirerek, pervasızca ilerleyen, göğe yükselen, alacakaranlığı göz gözü görmez kılan karanlığın hızla yayılan sarmallarını ve kıpırdanışlarını, baştan başa buhar kesilmiş tuhaf ve korkunç bir düşmanın kurbanlarının üstüne yürüyüşünü; hemen oracıkta belli belirsiz görünen, kaçışan, çığlıklar atan, tepe üstü düşen insanlar ve atları, ansızın bırakılıp kaçılan topları, soluksuz kalarak yerlerde kıvranan insanları ve o donuk duman külahının hızla yayılışını da canlandırabilirsiniz gözünüzde. Sonra da gece ve tükeniş – ölülerini örtüp gizleyen, içinden geçilmez sessiz bir buhar yığını yalnızca.

H. G. Wells

Kara duman daha gün ağarmadan Richmond sokaklarında akıp dolanıyor, dağılıp çözülmekte olan devlet örgütü de son bir çabayla Londra halkını kaçmaktan başka çareleri olmadığı yolunda uyarıyordu.

XVI

Londra'dan Toplu Göç

Pazartesi günü tam şafak sökerken dünyanın en büyük kentine hızla yayılan o karşı konulmaz dehşet dalgası gözünüzün önüne geliyor olsa gerek – tren istasyonlarının çevresini ana baba gününe döndüren, Thames nehrindeki teknelere biniş sırasında korkunç bir itiş kakışa yol açan ve uygun bütün yollardan büyük bir hızla kuzeye ve doğuya yönelen o kaçış seli çabucak büyüyerek bir tufana dönüşmüştü. On sularında polis örgütünün, gün ortalarında da demiryolu kuruluşlarının bile iler tutar yanı kalmamıştı, dağılıp işlemez olmuşlardı, sonunda eriyip çözülmüşler, onlar da toplum yapısındaki o hızlı çöküşe uğramışlardı.

Thames'in kuzeyinde kalan bütün demiryolu hatları ve Cannon Caddesi'ndeki güneydoğulular pazar günü gece yarısına doğru uyarılmışlardı; trenler tıklım tıklım dolu sayılırdı, saat ikide bile millet vagonlarda ayakta duracak bir yer bulmak için birbirini yiyordu. Üç sularında insanlar Bishopsgate Caddesi'nde bile birbirlerini ezip çiğniyorlardı; Liverpool Caddesi İstasyonu'ndan birkaç yüz metre uzakta tabancalar sıkılıyor, insanlar bıçaklanıyor, trafiği yoluna sokmak için gönderilmiş polisler ifrit kesilip öfkeden ku-

durarak, korumak için gönderildikleri insanların kafalarını patlatıyorlardı.

Günün ilerleyen saatlerinde makinistler ve ateşçilerin Londra'ya geri dönmeyi reddetmeye başlamalarıyla birlikte, kaçışın baskısı altındaki insanlar gittikçe büyüyen kalabalıklar halinde tren istasyonlarından uzaklaşmışlar ve kuzeye giden yollara düşmüşlerdi. Öğleye doğru Barnes'da bir Marslı görülmüş ve ağır ağır çöken bir kara duman bulutu Thames boyunca ve Lambeth'teki apartmanların üstünden usulca ilerleyerek köprüler üzerinden kaçışı olanaksız kılmıştı. Başka bir bulut kümesi de Ealing üstünden geçerek Castle Tepesi'nde sağ kalan küçük bir topluluğu kuşatmış, kaçmalarına olanak tanımamıştı.

Kardeşim, Chalk Farm'daki kuzeybatı trenine binmek için bir süre boş yere boğuştuktan sonra –tıklım tıklım eşya yüklü trenlerin şimendiferleri bağrışan insanların arasından güçbela ilerleyedursun, on-on iki irikıyım adam kalabalığın makinisti kazana düşürmesini önlemeye çabalıyordu– Chalk Farm Yolu'na varmayı başarmış, hızla ilerleyen bir yığın aracın arasından sıyrılıp karşıya geçmiş ve şansı yaver giderek bir bisikletçi dükkânının yağmalanışında en başa geçmişti. Kaptığı bisikleti camekândan dışarı çıkarırken ön tekerleğin lastiği yarılmışsa da, kardeşim bileğinin kesilmesi dışında ucuz kurtulmuştu. Haverstock Tepesi'nin dik yamacının yerlere serilmiş bir sürü at yüzünden geçilmez hale geldiğini görünce de Belsize Yolu'na vurmuştu.

Böylece o çılgın paniğin içine düşmekten kurtulmuş ve Edgware Yolu'nun çevresinden dolanarak yedi sularında Edgware'e erişmişti; gerçi aç ve bitkindi, ama hiç değilse kalabalığın epeyce önüne geçmişti. İnsanlar yolun ortasında kaygılı ve şaşkın bakışlarla dikiliyorlardı. Kardeşimin yanından birkaç bisikletli, bazı atlılar ve iki otomobil geçmişti. Edgware'e bir buçuk kilometre kala tekerleğin jantı kırılmış, bisiklet kullanılır olmaktan çıkmıştı. O da bisikleti yolun kı-

yısına bırakıp yorgun argın yürüyerek köye girmişti. Köyün anayolundaki bazı dükkânların kepenkleri yarı açıktı; kaldırımlarda, kapı önlerinde ve pencerelerde toplaşmış insanlar kaçmaya başlayanların bu olağandışı yürüyüşünü şaşkın bakışlarla izliyorlardı. Kardeşim hanlardan birinde biraz yiyecek bulmayı başarmıştı.

Bundan sonra ne yapacağını bilemeden bir süre Edgware'de kalmıştı. Kaçanların sayısı artıyordu. Kardeşim gibi onlar da çoğunlukla köyde duraklamayı seçiyorlardı. Mars'tan gelen istilacılardan yeni bir haber yoktu.

Yol o sırada da kalabalıktı, ama henüz tıklım tıklım olmaktan uzaktı. O saatte kaçanların çoğu bisikletlilerden oluşuyordu, ama çok geçmeden hızla geçip giden otomobiller, faytonlar ve yük arabaları belirmiş, St. Albans yolunda tozu dumana katmışlardı.

Kardeşimi en sonunda doğuya uzanan sessiz bir dar yola dalmaya yönelten, aklından belli belirsiz de olsa bazı dostlarının oturduğu Chelmsford'a gitmeyi geçirmesi olmuştu belki de. Kısa bir süre sonra karşısına bir çit merdiveni çıkmış, onu geçtikten sonra kuzeydoğuya uzanan bir keçiyoluna girmişti. Birkaç çiftlik eviyle adlarını merak etmediği bazı yerlerin yakınından geçmişti. High Barnet'a uzanan çimenlik bir yolda çok geçmeden yol arkadaşı olacağı iki kadınla karşılaşıncaya kadar kaçan insanlara pek rastlamamıştı. O iki kadını tam zamanında yetişerek kurtarmıştı.

Kadınların çığlıklarını duymuş ve bir koşu köşeyi döner dönmez iki adamın kadınları küçük bir gezinti arabasının içinden çıkarmaya, üçüncü bir adamın da ürkmüş midilliyi güçbela kafasından tutmaya çalıştığını görmüştü. Kadınlardan beyaz giysili, kısa boylu olanının çığlık atmakla yetinmesine karşılık; esmer, boylu boslu olan kolunu yakalamış olan adama boşta kalan elinde tuttuğu kamçıyla vuruyordu.

Kardeşim olup biteni o saat kavramış, bağırarak üstlerine koşmuştu. Adamlardan biri kadınları bırakarak kar-

deşime dönecek olmuş, usta bir boksör olan kardeşim de karşısındakinin bakışından kavganın kaçınılmaz olduğunu anlayınca dosdoğru adamın üstüne yürüyüp bir yumrukta arabanın tekerleğine yapıştırmıştı.

Kardeşim centilmence boks yapmanın ne yeri ne de zamanı diye düşünerek adamın işini bir tekmede bitirdikten sonra boylu boslu kadını kolundan çeken adamın yakasına yapışmıştı. Tam o sırada midillinin toynaklarının tıkırtısını duymuş, kamçı suratında şaklamış, üçüncü adam yumruğunu iki kaşının ortasına indirmiş, yakasına yapıştığı adam da elinden kurtulup yoldan aşağı vurarak geldiği yöne kaçmıştı.

Biraz afallamış da olsa kardeşim kendini atı başından tutan adamla yüz yüze bulmuş ve birden arabanın iki yana sallanarak yoldan aşağıya sürüklendiğini, içindeki kadınların da dönüp arkalarına baktıklarını fark etmişti. Karşısındaki irikıyım kabadayı üstüne gelmeye kalkışmış, ama suratına yumruğu indirdiği gibi olduğu yere mıhlamıştı adamı. Derken, bir başına kaldığını fark edip arabanın arkasından aşağı doğru koşmaya başlamıştı, o iriyarı adam da hemen ardındaydı, az önce kaçırdığı adam da geri dönmüş, onu uzaktan izliyordu.

Kardeşim birden tökezlenip düşünce peşinden koşan adam da ona çarpmış, yerden kalktığında kendini yeniden iki düşmanla karşı karşıya bulmuştu. Boylu boslu kadın büyük bir cesaret gösterip dizginlere asılarak onun yardımına koşmasa, o iki adamla başa çıkması uzak bir olasılık olarak kalacaktı. Anlaşılan, başından beri kadının bir tabancası varmış, ama arkadaşıyla birlikte saldırıya uğradıklarında koltuğun altındaymış. Kadın beş altı metreden ateş etmiş, ama az daha kardeşimi vuruyormuş. Sonunda soyguncuların öbürü kadar cesur olmayanı tabanları yağlamış, arkadaşı da onun korkaklığına lanet okuyarak ardına takılmıştı. İkisinin de yolun ilerisinde, üçüncü adamın baygın yattığı yerde durakladığını görmüşlerdi.

Boylu boslu kadın, "Alın bunu!" diyerek tabancasını kardeşime vermişti.

Kardeşim, patlak dudağındaki kanı silerek, "Siz arabaya dönün," demişti.

Kadın bir şey demeden dönmüş –ikisi de nefes nefeseymiş– ve ürkmüş midilliyi zapt etmeye çalışan beyazlı kadının yanına koşmuşlardı.

Öyle anlaşılıyor ki, bu kadarı soyguncularına yetmişti. Kardeşim başını çevirip yeniden bakınca kaçtıklarını görmüştü.

Kardeşim, "Müsaadenizle ben buraya oturacağım," diyerek ön koltuktaki boş yere tırmanınca kadın dönüp kuşkuyla bakmıştı.

Sonra da, "Dizginleri bana bırakın," diyerek kamçıyı midillinin sağrısında şaklatmıştı. O üç adam birdenbire yoldaki bir dönemecin ardında gözden yitivermişti.

Böylece kardeşim, hiç umulmadık bir biçimde, nefes nefese, dudağı patlamış bir halde ve parmak eklemleri kanlar içinde, bu iki kadınla hiç bilmediği bir yolda arabayla giderken bulmuştu kendini.

Meğer kadınlar Stanmore'da oturan ve sabahın ilk saatlerinde Pinner'daki tehlikeli bir vakadan dönerken yolunun üstündeki bir tren istasyonunda Marslıların gelmekte olduklarını duyan bir cerrahın karısıyla kız kardeşiymişler. Cerrah eve varır varmaz kadınları uyandırmış – uşakları iki gün önce onları terk etmişti – biraz kumanya toparlamış, tabancasını arabanın koltuğunun altına koymuş – kardeşimin şansına – sonra da orada bir tren bulabileceklerini düşünerek kadınlara arabayı Edgware'e sürmelerini söylemişti. Kendisi ise komşuları da haberdar etmek için geride kalmıştı. Sabah dört buçuk sularında onları yakalayacağını söylemişti, ama saat dokuza geliyordu ve hâlâ görünmemişti. Kadınlar da oralardaki trafiğin durmadan yoğunlaşması yüzünden Edgware'de duramamışlar ve bu yan yola girmişlerdi.

Çok geçmeden New Barnet yakınlarında yeniden durduklarında başlarından geçeni kardeşime bölük pörçük de olsa böyle anlatmışlardı. Kardeşim de en azından ne yapacaklarına karar verinceye ya da kayıp adam ortaya çıkıncaya kadar onları bırakmayacağına söz vermişti; tabii bu arada kendilerini güvende hissetsinler diye –tabancadan hiç anlamadığı halde– usta bir nişancı olduğunu söylemeyi de unutmamıştı.

Yol kıyısında mola vermişler, midilliyi de çalılığa salmışlardı. Kardeşim de onlara Londra'dan nasıl kaçtığını, Marslılar ve uyguladıkları yöntemler konusunda tüm bildiklerini anlatmıştı. Güneş gökyüzünde biraz daha yükseldikten bir süre sonra konuşmaları son bulmuş, yerini tedirgin bir bekleyişe bırakmıştı. Kardeşim yoldan gelip geçen yolculardan elinden geldiğince bilgi edinmişti. Ama yarım yamalak da olsa aldığı her yanıt, insanlığın büyük bir felaketle karşı karşıya olduğu konusundaki düşüncesini ve bu kaçışı sürdürmenin ivedilikle gerekli olduğu yolundaki inancını pekiştirmişti. Konuyu kadınlara da açmıştı.

Boylu boslu kadın, "Paramız var," dedikten sonra şöyle bir duraksamışsa da, kardeşimle göz göze gelince duraksaması geçmişti.

"Benim de param var," demişti kardeşim.

Kadın yanlarında otuz sterlin kadar altın para ve bir de beş sterlinlik bir banknot olduğunu söyledikten sonra o parayla St. Albans ya da New Barnet'tan trene binebileceklerini önermişti. Kardeşim de, Londralıların trenlere ne kadar çılgınca üşüştüklerini görmüş olduğu için bu öneriyi umutsuz bulmuş, Essex'ten geçerek Harwich'e ulaşma, oradan da ülkeyi tümden terk etme düşüncesini ortaya atmıştı.

Bayan Elphinstone –beyaz giysili kadının adı buydu– mantıklı düşünecek halde değildi, ikide bir "George" deyip duruyordu; neyse ki görümcesi insanı şaşırtacak kadar sakin ve ölçülüydü de en sonunda kardeşimin önerisini kabul et-

mişti. Böylece Great North Road'dan geçmeyi tasarlayarak Barnet'a doğru yola devam etmişlerdi; kardeşim fazla yormak istemedikleri midillinin önüne düşmüştü.

Güneş gökyüzünde yükseldikçe öyle bir sıcak bastırmıştı ki, bastıkları kalın, akça kumlar ayakları yakacak kadar kızmıştı ve göz alıyordu, o yüzden çok yavaş ilerleyebiliyorlardı. Çalılıklar tozdan bozarmıştı. Barnet'a doğru yol alırlarken, gittikçe yükselen bezdirici bir uğultu duyulur olmuştu.

Gittikçe daha çok insanla karşılaşmaya başlamışlardı. Çoğu bezgin ve bitkindi, kir içindeydiler, başlarını önlerine eğmişler, kendi kendilerine anlaşılamayan sorular mırıldanarak yürüyorlardı. Yanlarından gözlerini yerden ayırmayan, smokinli bir adam geçmişti. Adamın sesini duyup arkalarına baktıklarında, bir eliyle saçına yapıştığını, öbür eliyle de bazı görünmez şeyleri tokatladığını görmüşlerdi. Adamcağız, öfke krizi dinince, bir kez bile arkasına bakmadan yürüyüp gitmişti.

Kardeşim ve yol arkadaşları Barnet'ın güneyine düşen dörtyolağzına doğru giderlerken sol taraflarındaki tarlalardan geçerek yola yaklaşmakta olan bir kadın görmüşlerdi, kadının kucağında bir çocuk, yanında da iki çocuk vardı; derken, yanlarından bir elinde kalın bir sopa, öbür elinde de küçük bir bavul olan kirli siyah giysili bir adam geçmişti. Biraz sonra da, yolun köşesinin oradan, anayolla kesişme noktasını kapatan evlerin arasından, tere batmış siyah bir midillinin çektiği ve toz toprak içinde kalmış, melon şapkalı, sarı benizli bir delikanlının sürdüğü küçük bir araba görünmüştü. Arabaya Doğu Yakası'ndaki fabrikalarda çalışan kızlara benzeyen üç genç kız ile iki küçük çocuk doluşmuştu.

Arabanın çıldırmış gibi bakan, beti benzi kül kesilmiş sürücüsü, "Bu yoldan gitsek Edgware'e uzarız di mi?" diye sormuştu; kardeşim Edgware'e gitmek için sola sapması gerektiğini söyleyince de bir teşekkür bile etmeden midilliye kırbacı bastığı gibi uzaklaşmıştı.

Kardeşim, uçuk gri bir duman ya da hafif sisin karşılarındaki evlerin arasından yükselerek konakların sırtları arasından görünen yolun ardındaki bir terasın beyaz cephesini örttüğünü fark etmişti. Bayan Elphinstone, karşılarındaki evlerin üstünden sıcak mavi göğe yükselen dumana boğulmuş kızıl alevleri görünce çığlığı basıvermişti. O tekdüze gürültü artık tekerleklerin gıcırtısının, arabaların tıkırtısının ve toynakların kısa kesik takırtısının ahenksizce birbirine karıştığı pek çok sese ayrışmıştı. Yol dörtyolağzına aşağı yukarı elli metre kala sapıyordu.

Bayan Elphinstone, "Üstüme iyilik sağlık! Nereye sürüklüyorsunuz bizi böyle?" diye bağırmıştı.

Kardeşim de arabayı durdurmuştu.

Çünkü anayol mahşer gibiydi, birbirini itip kakarak koşturan bir insan seli kuzeye doğru akıp gidiyordu. Güneşin parlak ışığında beyaz ve ışıltılı görünen kocaman bir toz bulutu yerden beş altı metre yüksekteki her şeyi boz bir örtüyle örtüyor ve koşturup duran atların, kadınlar ve erkeklerin ayakları ve akla gelebilecek her türlü aracın tekerlekleri altında sürekli yeniden havaya kalkıyordu.

"Açılın!" diye bağırtılar geliyordu kardeşimin kulağına. "Yol verin!"

Sokakla yolun kesiştiği noktaya yaklaşmaya kalkışmak, arabayı bir yangının dumanları arasına sürmekten farksızdı; kalabalık bir yangın gibi kükrüyor, yerden kalkan kızgın tozlardan keskin bir koku yayılıyordu. Bütün bu kargaşa yetmiyormuş gibi, yolun biraz yukarısındaki bir konak yanıyor, siyah dumanlar kıvrıla kıvrıla yola doğru savruluyordu.

Yanlarından iki adam geçip gitmişti. Derken, elinde ağır bir bohçayla kir pas içinde bir kadın görünmüştü, ağlıyordu. Kaybolmuş bir av köpeği, dili bir karış dışarıda, ne yapacağını bilemez bir halde çevrelerinde dolanmıştı; o kadar ürkmüş ve çaresizdi ki kardeşimin bir kışkışlamasıyla kaçıvermişti.

Sağ taraflarına düşen evlerin arasından Londra yolunu görebildikleri kadarıyla, iki yandaki konakların arasından telaşla geçmeye çalışan kire batmış bir insan seli gümbürtüyle akıyordu; kara kafacıklar, yumru yumru kalabalıklar gittikçe belirginleşiyor, köşeye doğru atılıp hızla geçiyorlar ve yeniden bir toz bulutunun yuttuğu gözden kaybolan bir kalabalığa karışıyorlardı.

"Yürüyün! Yürüyün!" diye bağırtılar duyuluyordu. "Açılın! Açılın!"

İnsanlar birbirlerini sırtlarından itiyorlardı. Kardeşim midillinin başındaydı. Bu karşı durulmaz insan selinde sürükleniyor, ağır ağır, adım adım sokak boyunca ilerliyordu.

Edgware'de ortalık tümden karışmıştı, Chalk Farm'da bir kıyamettir gidiyordu, millet aklını kaçırmış gibiydi. Kalabalığın içine düştüğü bu kargaşayı hayal etmek bile zordu. Kendini kaybetmiş bir kalabalıktı. İnsan karaltıları köşeden taşıp gidiyor, sokaktaki grubu arkalarında bırakıp uzaklaşıyorlardı. Kenarlardan yürüyenler ise tekerleklerin altında kalmamaya çalışıyor, hendeklere yuvarlanıyor, birbirlerine çarpıp tökezliyorlardı.

Yük ve binek arabaları o kadar iç içe girmişlerdi ki, bir fırsatını bulur bulmaz ileri atılarak insanları ikide bir çitlere ve konakların kapılarına doğru kaçırtan daha hızlı ve daha telaşlı araçlara pek geçit vermiyorlardı.

"Yürüyün!" diye bağırıyordu herkes. "Yürüyün! Geliyorlar!"

Arabalardan birinde Selamet Ordusu üniformalı kör bir adam dikilmiş, eğri büğrü parmaklarıyla birtakım işaretler yaparken, "Ebediyet! Ebediyet!" diye avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Sesi boğuk olmakla birlikte o kadar yüksek çıkıyordu ki kardeşim onu güneye doğru uzanan toz bulutlarının arasında gözden kaybolduktan çok sonra bile duyabilmişti. Arabalara doluşmuş insanlardan bazıları atları ahmakça kırbaçlıyor ve öteki sürücülerle dalaşıyor; bazıları

hiç kıpırdamadan oturmuş, acıklı gözlerle boş boş bakıyor; bazıları da ya hırsla tırnaklarını kemiriyor ya da bitkinlikten arabalarının içine serilmiş yatıyorlardı. Atların gemleri köpüğe boğulmuş, gözleri kan çanağına dönmüştü.

Ortalık faytonlardan, binek arabalarından, pazar arabalarından, yük arabalarından geçilmiyordu; tabii bir posta arabası, üstünde "St. Pancras İdaresi"[44] yazan bir çöp arabası ve bir de orman kaçkınlarıyla dolu kocaman bir kereste arabası da cabası. Bir bira imalathanesinin iki yan tekerleğine az önce kan bulaşmış yük arabası da gacır gucur geçip gitmişti.

"Çekilin yoldan!" diye bağırıyordu millet. "Çekilin yoldan!"

Kör adamın sesi yolun oradan, "Ebedi...yet! Ebedi... yet!" diye yankılanıyordu.

Hüzünlü, yorgunluk ve açlıktan bitkin düşmüş, iyi giyimli kadınlar, ağlarken ikide bir tökezlenen, zarif giysileri toz toprak içinde, yorgun yüzleri gözyaşlarına boğulmuş çocuklarla geçip gidiyorlardı. Çoğunun yanında bazen yardımcı olmaya çalışan, bazen de bağırıp çağırıp hot zot eden erkekler göze çarpıyordu. Rengi atmış paçavralar içinde, bağırıp çağırarak küfürler savuran birkaç bitik berduş da onları itip kakarak kendilerine yol açmaya çalışıyordu. İriyarı işçiler çevrelerindekilere omuz atarak ilerliyorlar, kıyafetlerinden kâtiplere ya da tezgâhtarlara benzeyen perişan, hırpani kılıklı adamlar arada sırada önlerindekileri itiştirerek yürümeye çalışıyorlardı; kardeşimin o sırada fark ettiği yaralı bir asker, yataklı vagon görevlisi kıyafetli adamlar vardı, zavallının biri de geceliğinin üstüne son anda bir ceket geçirebilmişti.

Ama çok farklı insanlardan oluşsa da bu koca kalabalığın ortak yanları da yok değildi. Yüzlerinde korku ve acı okunduğu gibi peşlerinden de korku geliyordu. Yoldan bir gürültü gelmesin, bir arabada yer kavgası çıkmayagörsün, kalabalığın tekmili birden adımlarını hızlandırıyordu; hat-

ta korkudan ve ezginlikten dizleri tutmayan bir adam bile bir an yeniden canlanabiliyordu. Sıcak ve toz bu kalabalığı çoktan perişan etmişti. Ciltleri kurumuş, dudakları kararmış ve çatlamıştı. Hepsi de susuzluktan ölüyordu, dermanları kalmamıştı, yürümekten ayakları şişmişti. Onca feryat figan arasında kavga edenlerin, yanıp yakılanların, yorgunluk ve bitkinlikten sızım sızım sızlananların sesleri eksik olmuyordu; çoğunun sesi kısılmış, incelmişti. Ama tüm bu seslerin arasından tek bir nakarat yükseliyordu:

"Kaçılın! Kaçılın! Marslılar geliyor!"

Pek azı durup bu insan selinin kıyısına çekiliyordu. Sokak eğim yaparak dar bir boşluktan anayola açılıyor, Londra yönünden geliyormuş gibi görünerek gözleri yanıltıyordu. Yine de bir insan burgacı yolun ağzına sürükleniyordu; çelimsiz olanlar dirsek yiyip kendilerini insan selinin dışında buluyorlar, bir süre bekledikten sonra yeniden insan selinin içine dalıyorlardı. Sokağın biraz aşağısında, çıplak bacağı kanlı paçavralara sarılı bir adam yatıyordu, iki arkadaşı da üstüne eğilmişti. Arkadaşları olduğu için talihli sayılırdı.

Kır düşmüş asker bıyıklı, sırtına kirli siyah bir redingot geçirmiş ufak tefek bir ihtiyar aksayarak gelmiş, arabanın yanına oturmuş, çizmesini çıkarıp –çorabı kan içindeydi– silkeleyerek içindeki çakıl taşını çıkarmış, sonra yine aksayarak yeniden yola koyulmuştu; derken sekiz dokuz yaşlarında küçük bir kız bir başına çıkagelmiş, ağlayarak kardeşimin yakınındaki çitin altına bırakmıştı kendini.

"Artık devam edemiyorum! Artık devam edemiyorum!"

Kardeşim birden şaşkınlığın verdiği uyuşukluğu üstünden atıp kızı sevecen sözlerle yerden kaldırmış, Bayan Elphinstone'un yanına taşımıştı. Ama kızcağız kardeşim ona dokunur dokunmaz çok korkmuş gibi kaskatı kesilmişti.

Tam o sırada kalabalığın içinden bir kadın ağlak bir sesle, "Ellen!" diye haykırmıştı. Çocuk da birden, "Anne!" diye bağırarak kardeşimin kollarından ok gibi fırlamıştı.

Atıyla sokaktan geçen bir adam, "Geliyorlar!" diyerek gözden kaybolmuştu.

Kardeşimin, bir arabacının yeri göğü inleterek, "Hey, savulun!" diye bağırdığını duymasıyla kapalı bir binek arabasının sokağa saptığını görmesi bir olmuştu.

İnsanlar atın altında kalmamak için nerdeyse birbirlerini ezeceklerdi. Kardeşim midilliyle gezinti arabasını gerisingeri çalıların arasına çekmiş, adam da arabasıyla yanından geçip sapağın orada durmuştu. İki atlık oku olan arabalardandı, ama yalnızca bir ata koşum takımı vurulmuştu.

Kardeşim, belli belirsiz de olsa, toz bulutunun arasından iki adamın arabadan beyaz bir sedye çıkardıklarını ve sedyeyi usulca kurtbağrı çalılarının oradaki çimenlerin üstüne bıraktıklarını görmüştü.

Adamlardan biri koşarak kardeşimin yanına gelmişti.

"Su var mı burada?" demişti. "Adam ölüyor. Dili damağına yapıştı. Lord Garrick bu."

"Lord Garrick ha!" demişti kardeşim. "Yüksek Mahkeme Başkanı, öyle mi?"

"Su var mı?" diye yinelemişti adam.

"Evlerden birinde bir küp olabilir," diye yanıt vermişti kardeşim. "Bizim suyumuz kalmadı. Dostlarımı yalnız bırakmayı göze alamam."

Adam kalabalığın içine daldığı gibi köşedeki evin bahçe kapısına seğirtmişti.

İnsanlar adamı itiştirip kakıştırarak, "Koş!" diyorlardı. "Geliyorlar! Koş!"

Tam o sırada kardeşimin gözüne sakallı, gaga burunlu bir adam çarpmıştı; adamın güçlükle taşıdığı küçük çanta kardeşimin gözleri önünde açılıvermiş, içindeki altın paralar ortalığa saçılmış, çil çil altınlar yerlere dökülmüştü. İnsanlar ve atların koşuşturan ayakları altında dört bir yana yuvarlanıyorlardı. Adam durup paralara aval aval bakarken bir arabanın oku omzuna çarpmış, sendeletmişti adamı. Ferya-

dı basıp kendini geri attığında da az kalsın bir yük arabasının tekerleği altında kalıyordu.

Çevresindeki herkes, "Kaçılın!" diye bağırıyordu. "Yol verin!"

Adam, araba geçer geçmez, iki elini açarak altınların üstüne atlamış, paraları avuç avuç ceplerine doldurmaya başlamıştı. Tam o sırada hemen yanında duran bir at şaha kalkmış, adamcağız yerden kalkayım derken atın ayaklarının altında ezilmişti.

Kardeşim, "Durun!" diye bağırmış, önüne çıkan bir kadını yana iterek atı geminden yakalamaya çalışmıştı.

Ama daha uzanamadan tekerleklerin altından gelen bir çığlık duymasıyla toz bulutunun arasından tekerleğin zavallıcığın sırtının üstünden geçtiğini görmesi bir olmuştu. Sürücü kırbacını arabanın arkasından seğirten kardeşime doğru şaklatmıştı. Adamın bağırtıları kardeşimi allak bullak etmişti. Adamcağız sağa sola saçılan paraların arasında toz toprağın içinde kıvranıyor, yerinden kalkamıyordu, tekerlek belkemiğini kırmış, bacaklarını kötürüm etmişti. Kardeşim doğrulup arkadan gelen arabacıya bağırırken, yağız atlı bir adam yardımına koşmuştu.

"Çekin şunu yoldan," demişti adam; kardeşim de boşta kalan eliyle adamı yakasından tutarak yana doğru sürüklemişti. Ama adam paralarına yapışmış bırakmıyordu, kardeşime gözlerini devirerek bakıyor, bir avuç altını sımsıkı tuttuğu eliyle de koluna vuruyordu. Arka taraftan, "Yürüyün! Yürüyün!" diye öfkeli sesler geliyordu. "Açılın! Açılın!"

Bir binek arabasının oku bir yük arabasına bindirince çıkan çatırtıyla atlı durmuştu. Kardeşim başını kaldırıp yukarı bakınca, altınları bırakmayan adam başını çevirmiş, yakasını tutan kardeşimin bileğini ısırıvermişti. Çarpışmadan dolayı yağız at tökezleyerek yana doğru gitmiş, yük arabasının atı da onunla yan yana gelmişti. Toynaklardan biri kardeşimin ayağını kıl payı sıyırmıştı. Yerdeki adamın

yakasını bırakarak kendini geriye atmıştı kardeşim. Yerde yatan o zavallıcığın yüzündeki öfkenin yerini dehşete bıraktığını görmesiyle adamcağızın gözden kaybolması bir olmuş, kardeşim de kalabalığın içinde geriye sürüklenerek kendini sokağın ağzının ötesinde bulmuş, yerine dönebilmek için o insan seliyle boğuşmak zorunda kalmıştı.

Bayan Elphinstone'un güzel şeyler hayal etmek isteyen küçük bir çocuk gibi elleriyle gözlerini örttüğünü, bir yandan da fal taşı gibi açılmış gözlerle toz toprağın içinde simsiyah ve kımıltısız yatan, dönen tekerleklerin altında ezilip yamyassı olmuş bir şeye baktığını görmüştü. Kardeşim, "Geri dönelim!" diye bağırarak midilliyi geriye çevirmeye kalkmıştı. "Bu... bu cehennemden geçemeyiz," demişti; gerisingeri yüz metre kadar gittiklerinde gırtlak gırtlağa gelmiş kalabalık gözden kaybolmuştu. Dönemeçten geçerlerken kardeşim kurtbağrıların altındaki hendekte can çekişmekte olan adamın yüzünü görmüştü, adamın beti benzi kireç kesilmiş, canı çekilmiş, tere batmıştı. İki kadın koltuklarında büzülmüş, hiç ses çıkarmadan tir tir titriyorlardı.

Dönemecin ilerisinde kardeşim yeniden durmuştu. Bayan Elphinstone'un yüzü kâğıt gibiydi, görümcesi de oturduğu yerde ağlıyordu, artık "George"a seslenemeyecek kadar perişan bir durumdaydı. Kardeşim ise dehşete düşmüş, aklı başından gitmişti. Ama geri dönüşlerinden hemen sonra, oradan geçmeyi denemelerinin ne kadar zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu anlamıştı. Birden kararlı bir biçimde Bayan Elphinstone'a dönmüştü.

"Bu yoldan gitmemiz gerekiyor," diyerek midilliyi gerisingeri döndürmüştü.

Bu kız o gün ne kadar müstesna biri olduğunu bir kez daha kanıtlamıştı. Kardeşim, o insan selinin içine dalabilmek için, trafiğin orta yerine atılmış, bir faytonun atını tutup durdurmuş, Bayan Elphinstone da midilliyi yakaladığı gibi karşıya sürmüştü. Tam o sırada oradan geçen bir yük

arabası zınk diye durmaya çalışmışsa da gezinti arabasını sıyırmış, uzun bir parça koparmıştı. Çok geçmeden onlar da akıntının içinde sürüklenmeye başlamışlardı. Kardeşim, arabacının şaklattığı kırbacın yüzünde ve ellerinde bıraktığı kıpkırmızı izlerle, arabaya atlayıp dizginleri Bayan Elphinstone'un elinden almıştı.

Tabancayı ona vererek, "Bizi çok sıkıştırırsa arkadaki adama doğrult," demişti. "Yok, yok! Atına doğrult."

Sonra da arabayı yolun karşısına çekebilmek için fırsat kollamaya başlamıştı. Ama bir kez o insan seline dalmıştı ya, artık istediğini yapabilmesi pek mümkün görünmüyordu, toza toprağa bulanmış kalabalığın kargaşasına karışmıştı. O akıntıya kapılıp hızla Chipping Barnet'tan geçmişlerdi; kendilerini güçbela yolun karşı tarafına attıklarında kasabanın merkezini bir buçuk kilometre kadar geride bırakmışlardı. Gürültüden geçilmiyordu, ortalık mahşer yerine dönmüştü; neyse ki, yolun kasabanın içlerinde ve ötesinde sürekli çatallanması kalabalığın sıkışıp kalmasını bir ölçüde önlüyordu.

Hadley üzerinden doğuya vurmuşlar ve yolun iki yanında, daha ileride bir yerde de çok büyük bir kalabalıkla karşılaşmışlardı; bazıları dereden su içiyordu, bazıları da suya erişmek için birbirleriyle boğaz boğaza gelmişti. Daha ileride de, East Barnet yakınındaki bir tepeden baktıklarında, Büyük Kuzey Demiryolu boyunca hiçbir sinyal vermeden, sıra düzen tanımadan birbiri ardı sıra ağır ağır kuzeye doğru giden iki tren görmüşlerdi – ikisi de tıklım tıklımdı, lokomotiflerin arka tarafındaki kömürlerin üstü bile insan doluydu. Kardeşim bu trenlerin Londra dışında bir yerlerde doldukları kanısına varmıştı, çünkü o sırada çevrelerine korku salıp dehşet saçan insanlar merkez garını erişilmez kılmışlardı.

Bütün gün yaşadıkları vahşet sonucunda mecalsiz düştüklerinden oraya yakın bir yerde akşama kadar mola vermişlerdi. Artık mideleri kazınmaya başlamıştı, gece soğuktu

ve hiçbiri uyumayı göze alamıyordu. Akşam olduğunda, durakladıkları yerin yakınındaki yoldan pek çok insan gelmeye başlamıştı, karşılaşabilecekleri bilinmedik tehlikelerden kaçıyorlar, kardeşimin geldiği tarafa doğru gidiyorlardı.

XVII

"Yıldırımların Çocuğu"[45]

Marslıların biricik hedefi yok etmek olsaydı, Londra'nın yavaş yavaş en yakın ilçelere yayılmakta olan tüm halkını daha pazartesi günü ortadan kaldırmış olurlardı. Aynı çılgına dönmüş kalabalık yalnızca Barnet'tan geçen yol boyunca değil, aynı zamanda Edgware ve Waltham Abbey'den geçen yollarda, doğuda Southend ve Shoeburyness'e giden yollar boyunca ve Thames'in güneyinde Deal ve Broadstairs'e uzanan yollar boyunca da akıp gidiyordu. Biri o haziran sabahı Londra üzerindeki kızgın maviliğe balonla yükselebilseydi, sokakların sonsuz dolambacından kuzeye ve doğuya uzanan bütün yolların sel gibi akan kaçakların oluşturduğu siyah noktacıkları, her biri insanoğlunun kapıldığı dehşetin, çektiği bedensel acının ta kendisi olan o noktacıkları izleyebilirdi. Okurlarım akın akın ilerleyen o siyah noktacıkların bütün bunları yaşayan birine nasıl göründüğünü kavrasınlar diye, kardeşimin Chipping Barnet'tan geçen yolda olup bitenlere ilişkin anlattıklarını geçen bölümde aktarmıştım. Dünya tarihinde daha önce hiç bu kadar büyük bir insan kitlesi topluca harekete geçip acı çekmemişti. Dillere destan Got ve Hun sürüleri, Asya'nın gördüğü o en büyük ordular bu insan selinin içinde bir damla olarak kalırdı. Üstelik bu

düzenli bir askeri yürüyüş de değildi; bir bozgundu –muazzam ve dehşetengiz bir bozgun– ne yapacağını bilemeyen, allak bullak olmuş altı milyon insan, silahsız ve tedariksiz, arkasına bakmadan kaçıyordu. Uygarlığın darmadağın oluşunun, insanlığın toplukıyımının başlangıcıydı bu.

Balonla yükselecek adam, dört bir yana dal budak salmış sokaklar ağının, –daha şimdiden boşaltılmış– evler, kiliseler, meydanlar, eğimli yollar ve parkların dev bir harita gibi yayıldığını, bu haritanın güneye doğru *simsiyah bir lekeyle kaplandığını* görebilirdi. Ealing, Richmond, Wimbledon üzerlerinden bakıldığında, sanki koskocaman bir dolmakalem haritanın üstüne mürekkep püskürtmüş gibi görünebilirdi. Her siyah leke dur durak bilmeden genişleyip yayılıyor, oraya buraya dal budak salıyor, tıpkı bir mürekkep damlasının kurutma kâğıdı üstünde yayılması gibi yer yer kabartıların kenarında toplanıyor, yer yer bir sırtın üzerinden yeni bulunmuş bir vadiye hızla akıyordu.

Ve ışıl ışıl ışıldayan Marslılar uzaklarda, ırmağın güneyine doğru yükselen mavi tepelerin ardında, bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlar, zehirli dumanlarını oraya buraya sessiz sakin ve düzenli bir biçimde yayıyorlar, iş tamamlandıktan sonra buhar püskürtücüleriyle dumanı yeniden çökertiyorlar, böylece fethedilmiş ülkeye el koyuyorlardı. Göründüğü kadarıyla, tümüyle yok etmekten çok, tam bir yılgınlık yaratmayı ve her türlü direnişi bastırmayı amaçlıyorlardı. Rastladıkları tüm barut depolarını havaya uçuruyorlar, telgraf tellerini kesiyorlar, karşılarına çıkan demiryolu hatlarını işlemez duruma getiriyorlardı. İnsanlığı kötürüm bırakıyorlardı. Göründüğü kadarıyla, harekât alanlarını genişletme konusunda hiç aceleleri yoktu, bütün gün Londra'nın merkez kesimlerinin dışına çıkmamışlardı. Olasıdır ki Londra'daki çok sayıda insan pazartesi sabahı evlerine tıkılıp kalmıştı. Besbelli pek çoğu Kara Duman'dan boğularak evlerinde can vermişti.

Londra Limanı öğle sularında afallatıcı bir görünüme bürünmüştü. Kaçanların önerdiği olağanüstü paraların cazibesine kapılan istimbotlar ve türlü türlü gemiler oraya yığılmıştı, bu teknelere kadar yüzüp tırmanmaya çalışanların kancalarla dürtülerek batırıldığı ve boğulduğu söyleniyordu. Öğleden sonra bir sularında giderek seyrelen o kara buhardan artakalan bir bulut Blackfriars Köprüsü'nün kemerleri arasında belirmişti. Liman o saat mahşer yerine dönmüş, millet birbirine girmiş, tekneler birbirine çarpmıştı, bir yığın tekne ve mavna bir süre Tower Köprüsü'nün kuzey kemerinin altında sıkışıp kalmış, gemiciler ve mavnacılar ırmak kıyısından akın eden insanlarla cebelleşmek zorunda kalmışlardı. İnsanlar köprünün ayaklarından aşağıya inmeye kalkmışlardı.

Bir saat sonra, bir Marslı Saat Kulesi'nin ardında görünüp ırmak boyunca ağır ağır ilerlerken Limehouse'un yukarılarında suyun üstünde gemi enkazlarından başka bir şey görünmüyordu.

Beşinci silindirin dünyaya inişini birazdan anlatacağım. Altıncı silindir Wimbledon'a inmişti. Bir çayırda, arabada uyuyan kadınların başında nöbet tutan kardeşim silindirin tepelerin çok ötesindeki yeşil ışıltısını görmüştü. Denize ulaşmaktan hâlâ umudu kesmeyen küçük grup, tıklım tıklım kırlardan geçerek Colchester'a doğru ilerlemişti. Marslıların artık Londra'nın tümünü ele geçirdikleri haberi doğrulanmıştı. Highgate'te, hatta söylenenlere bakılırsa Neasden'da görülmüşlerdi. Ama kardeşim onları ancak ertesi gün görebilecekti.

Dört bir yanı kaplayan kalabalıklar ivedilikle erzak bulmaları gerektiğinin o gün farkına varmaya başlamışlardı. Açlıkları arttıkça mülkiyet haklarını umursamaz oluyorlardı. Çiftçiler sığır ahırlarını, tahıl ambarlarını ve olgunlaşmakta olan ekinlerini koruyabilmek için silahlarına sarılmışlardı. Pek çokları kardeşim gibi doğuya yönelmişti, umutsuzluğa

kapılarak yiyecek bulabilmek için gerisingeri Londra yollarına düşenler de yok değildi. Bunların çoğu kuzey banliyölerinden gelen, Kara Duman'la ilgili bilgileri söylentilerden öteye gitmeyen insanlardı. Kardeşim Hükümet üyelerinin nerdeyse yarısının Birmingham'da toplandığını, iç bölgelere döşenecek mayınlarda kullanılmak üzere çok büyük miktarda güçlü patlayıcıların hazırlandığını işitmişti.

Midland Demiryolu Kumpanyası'nın ilk gün yaşanan panik sırasında kaçan görevlilerin yerini doldurduğu, ulaşımı yeniden sağladığı ve Londra'ya yakın ilçelerdeki yığılmayı rahatlatmak için St. Albans'tan kuzeye trenler kaldırdığı da söylenmişti kendisine. Bir de Chipping Ongar'da, kuzeydeki kasabalarda büyük un depoları bulunduğunu ve yörede açlık çeken insanlara yirmi dört saat içinde ekmek dağıtılacağını bildiren bir duvar ilanı asılmıştı. Ama edindiği bütün bu bilgiler kardeşimi önceden yaptığı kaçış planından caydırmamıştı; üç yol arkadaşı bütün gün doğuya doğru yol almakla birlikte ekmek dağıtımının bir vaatten öteye gitmediğini görmüşlerdi. Doğrusu, bunun bir vaatten öteye gittiğini hiç kimse görmemişti. O gece yedinci yıldız inmiş, Primrose Tepesi'ne konmuştu. Bayan Elphinstone kardeşimle sırayla tuttuğu nöbetteydi o sırada. İndiğini görmüştü.

Geceyi olgunlaşmamış bir buğday tarlasında geçiren üç kaçak çarşamba günü Chelmsford'a varmışsa da, orada oturanlardan oluşan ve kendine Kamu Yiyecek Sağlama Komitesi adını veren bir kuruluş karşılığında hiçbir şey vermeden, yalnızca ertesi gün onlara da pay ayıracakları sözünü vererek midilliye el koymuştu. Orada Marslıların Epping'de olduğu söylentileri dolaşıyordu, Waltham Abbey Baruthanesi'nin istilacılardan birini havaya uçurayım derken berhava olduğu duyulmuştu.

Orada Marslıları kilise kulelerinden gözetliyorlardı. Kardeşim, neyse ki, üçü de çok aç oldukları halde yiyecek için orada beklemektense hemen kıyıya doğru yola koyulmayı

yeğlemişti. Öğle sularında, belki garip ama, yiyecek peşine düşmüş birkaç sütü bozuk yağmacıyı saymazsak çok sakin ve ıssız görünen Tillingham'dan geçmişlerdi. Tillingham yakınlarında birden denizi görmüşler ve akılları durduracak kadar çok, aklın hayalin almayacağı kadar envai çeşit gemi ve tekneyle karşılaşmışlardı.

Çünkü gemiciler artık Thames ırmağından yukarılara gidemiyorlar, insanları kurtarmak için Essex sahiline, Harwich, Walton ve Clacton'a, oralardan da Foulness ve Shoebury'ye yöneliyorlardı. Tekneler Naze'e[46] doğru uzanarak sisler içinde kaybolan kocaman bir orak biçiminde sıralanmışlardı. Kıyının yakınlarında bir yığın İngiliz, İskoç, Fransız, Hollanda ve İsveç balıkçı teknesi; Thames nehrinden gelmiş istimbotlar, sonra yatlar, şarjlı tekneler; daha uzakta daha büyük yük gemileri, çok sayıda pislik içinde kömür gemisi, zarif ticaret gemisi, sığır gemisi, yolcu botu, tanker, tarifesiz yük gemisi, hatta eski bir beyaz nakliye gemisi, Southampton ve Hamburg'dan gelmiş beyazlı grili tertemiz büyük yolcu gemileri göze çarpıyordu; kardeşim, Blackwater boyunca uzanan mavi kıyıya bir yığın sandalın doluştuğunu, bu sandal akınının Blackwater'dan neredeyse Maldon'a kadar uzandığını, sandalcıların sahildeki insanlarla pazarlık ettiklerini belli belirsiz de olsa görebiliyordu.

Birkaç kilometre açıkta epeyce suya batmış gibi görünen bir zırhlı vardı, kardeşimin anlayabildiği kadarıyla su basmış bir gemiye benziyordu. *Yıldırımların Çocuğu* adlı zırhlı torpido hücumbotuydu bu. Görünürdeki tek savaş gemisiydi, ama uzaklarda, çarşaf gibi uzanan denizin –çünkü o gün yaprak oynamıyordu– üzerinden sağa bakıldığında, yılankavi bir kara dumanın uzun bir çizgi halinde, her an harekete geçmeye hazır bekleyen Kanal Filosu'nun öteki zırhlılarının üstünde dolanıp durduğu görülüyordu; zırhlılar Marslıların istilası süresince Thames nehrinin ağzında tetikte bekleyecekler, ama istilayı önlemeye güç yetiremeyeceklerdi.

Bayan Elphinstone, deniz görünür görünmez, paniğe kapılmış, görümcesinin güven verme çabaları fayda etmemişti. Daha önce hiç İngiltere dışına çıkmamıştı, tek bir dostunun bile olmadığı yabancı bir ülkeye gitmektense ölmeyi yeğlerdi, falan filan. Zavallı kadıncağız Fransızların Marslılardan bir farkı olmayacağını düşünür gibiydi. İki günlük yolculukları boyunca sinirleri gittikçe bozulmuş, daha ürkek ve karamsar olmuştu. Stanmore'a geri dönmekten başka bir şey düşünmüyordu. Stanmore her zaman güvenli olmuş, orada işler her zaman rast gitmişti. Üstelik Stanmore'da belki George'u da bulurlardı...

Onu sahile büyük bir güçlükle indirmişler, o arada kardeşim Thames'den gelmiş bir yandan çarklıdaki bazı gemicilerin dikkatini çekmeyi başarmıştı. Gemiden kıyıya yollanan kayıktakiler üçü için otuz altı sterlinden pazarlığa girişmişlerdi. Söylediklerine göre, yandan çarklı Ostende'ye[47] gidiyordu.

Kardeşim güverte iskelesinde yol paralarını ödeyip yanındakilerle birlikte kazasız belasız istimbota bindiğinde saat iki sularıydı. Gemide ateş pahası da olsa yiyecek vardı; üçü öndeki koltuklardan birine yerleşip doğru dürüst bir yemek yemeyi başarmışlardı.

Gemide zaten bazıları son paralarıyla bilet almış kırk kadar yolcu vardı, ama kaptan öğleden sonra beşe kadar Blackwater açıklarından ayrılmamış, güvertedeki koltuklar hıncahınç doluncaya kadar yolcu almayı sürdürmüştü. Saat beşte güneyden top sesleri gelmeye başlamasaydı herhalde bir süre daha orada kalacaktı. Açıklardaki zırhlı da karşılık verircesine küçük toplarından birini ateşlemiş ve bayraklarını çekmişti. Bacalarından kapkara bir duman salmıştı.

Yolculardan bazıları, seslerin gittikçe yükseldiği fark edilinceye kadar bu top ateşinin Shoeburyness taraflarından geldiğini sanmışlardı. Tam o sırada, güneydoğuya doğru uzaklarda, kara duman bulutlarının altında üç zırhlının di-

rekleri ve su yüzeyi üstünde kalan kısımları birbiri ardı sıra görünmüştü. Ama çok geçmeden kardeşimin dikkatini güneyden, uzaklardan gelen top sesleri çekmişti. Uzaklardaki kurşuni pusun arasından bir duman sütununun yükseldiğini görür gibi olmuştu.

Küçük istimbot hilal biçiminde dizilmiş gemilerin doğusuna doğru yol almaya, Essex'in alçak kıyıları maviye bürünmeye ve puslanmaya başlamıştı ki, uzaklarda küçücük ve belli belirsiz bir Marslı görünmüştü, Foulness'ın oradan bulanık kıyı boyunca ilerliyordu. Bunun üzerine köprü üstündeki kaptan korku ve öfkeye kapılarak, onca geciktiği için kendine sövüp saymaya başlamış, onun kapıldığı dehşetten geminin çarkları da nasibini almıştı sanki. Vapurdaki herkes küpeştede ya da koltuklarda dikilmiş, boyu iç kesimlerdeki ağaçları da, kilise kulelerini de aşan ve uzaklarda sanki uzun adımlarla yürüyen bir insanın gülünç taklidini yaparak ilerleyen o karaltıya bakakalmıştı.

Kardeşimin gördüğü ilk Marslıydı; kıyıdan açıldıkça suyun içinde bata çıka yürüyen, bile bile gemilerin üstüne doğru giden o devi dehşetten çok şaşkınlık içinde izlemişti. Derken, uzakta, Crouch'tan ileride, bodur ağaçların üstünden uzun adımlar atarak ilerleyen ikinci bir Marslı, ardından daha da uzakta, denizle gökyüzü arasında asılı kalmış gibi görünen pırıl pırıl bir gelgit düzlüğünün çamurlarına bata çıka yürüyen bir Marslı daha ortaya çıkmıştı. Üçü de, Foulness ile Naze arasına yığılmış sayısız teknenin kaçışını önlemek istiyormuşçasına ağır ağır denize doğru gidiyordu. Küçük yandan çarklı, makinelerinin titreşerek var güçleriyle çalışmasına, çarklarının köpükler saçarak dönmesine karşın, üstüne gelen bu dehşet verici beladan ancak ürkütücü bir yavaşlıkla uzaklaşabiliyordu.

Kardeşim, kuzeybatıya baktığında, kocaman bir hilal biçiminde sıralanmış gemilerin yaklaşan belayı sezip harekete geçtiğini görmüştü; biri öbürünün ardına geçiyor, bir baş-

kası bordadan pruvaya dönüyor, istimbotlar düdük çalarak bacalarından dumanlar çıkarıyor, yelkenler açılıyor, çatanalar telaş içinde bir oraya bir buraya atılıyordu. Kardeşim kendini bu manzaraya ve uzaklarda soldan adım adım yaklaşmakta olan tehlikeye o kadar kaptırmıştı ki, burnunun ucunda olup bitenin farkına varamamıştı. Çarpışmamak için birden dönen istimbot hızla hareket edince, üstünde dikildiği sıradan savrulmuş, kendini tepe üstü yerde bulmuştu. Millet bağırıp çağırıyor, oraya buraya koşuşturuyor, pek karşılık bulmasa da sevinç çığlıkları duyuluyordu. İstimbot yalpa vurunca kardeşim ellerinin üstüne yuvarlanmıştı.

Ayağa kalkar kalkmaz, sancak tarafında, yan yatmış, baş kıç vuran teknenin nerdeyse yüz metre kadar ilerisinde koskocaman bir demir gövdenin suları bir sabanın ucu gibi yardığını, iki yana saçtığı dev köpüklü dalgaların istimbotun üstüne geldiğini, çarklarını havada fırıl fırıl döndürdüğünü, güvertesini sulara gömdüğünü görmüştü.

Kardeşim yediği bir dalgayla bir an önünü görememişti. Gözlerini yeniden açtığında, o heyula yanlarından geçip gitmiş, hızla kıyıya doğru yol alıyordu. Bodoslama giden bu gövdeden kocaman demir düzenekler yükseliyor, ikiz bacaları da havaya yalımlı dumanlar salıyordu. *Yıldırımların Çocuğu* adlı muhripti bu, buharlar çıkararak dosdoğru ilerliyor, tehdit altındaki gemilerin yardımına koşuyordu.

Küpeşteye sımsıkı yapışıp yalpa vurup duran güverteye ayaklarını sağlam basan kardeşim, Marslılara saldırıya geçen bu dev deniz canavarının geçişini izlemiş, artık birbirine iyice sokulan ve tripod destekleri nerdeyse tümden suyun altında kalacak kadar açıklarda duran üç Marslıyı görmüştü. Marslılar, suya batmış durumda, üstelik bu kadar uzaktan bakıldığında, dümen suyunda istimbotun umarsızca yalpaladığı o koskocaman demir gövdeden çok daha az ürkütücü görünüyorlardı. Ola ki, bu yeni düşmanı şaşkınlıkla izliyorlardı. Belki de akıllarınca onu kendilerinden biri sanıyorlar-

dı. *Yıldırımların Çocuğu*, top ateşi açmadan tam yol üstlerine gidiyordu. Düşmana bu kadar yaklaşabilmesi olasılıkla ateş açmamış olmasındandı. Ona ne yapacaklarını bilememişlerdi. Tek bir top mermisi ateşlese onu Isı Işını'yla o saat denizin dibine gönderebilirlerdi.

Muhrip buharlar saçarak o kadar hızlı yol alıyordu ki, bir dakika içinde istimbot ile Marslıların tam ortasına gelmişti – Essex kıyılarının gittikçe uzakta kalan yatay genişliğinde gittikçe küçülen siyah bir gövde.

En öndeki Marslı birden borusunu aşağıya indirip zırhlıya bir siyah gaz kapsülü atmıştı. Gaz kapsülü zırhlının iskele tarafına çarpıp simsiyah bir püskürtü halinde açık denize sürüklenmiş, zırhlı çevreye saçılan bu kara duman sağanağından sıyrılıp çıkmıştı. Alçakta kalan istimbottan bakanlar, güneş gözlerini de aldığından, zırhlıyı çoktan Marslıların arasına karışmış gibi görmüşlerdi.

O sıska karaltıların, kıyıya doğru geri çekilirlerken, birbirlerinden ayrılıp suda yükseldiklerini, içlerinden birinin de Isı Işını'nın kameraya benzeyen jeneratörünü kaldırdığını görmüşlerdi. Marslı jeneratörü yanlamasına aşağıya doğru çevirmiş, Isı Işını'nın suya değdiği yerden bir buhar sütunu yükselmişti. Akkorlaşmış bir demir çubuk kâğıdı nasıl delip geçer, Isı Işını da geminin yan tarafındaki demir zırhı öyle delip geçmiş olsa gerekti.

Yükselen buharların arasından titrek bir alev süzülmüş, çok geçmeden de Marslı yalpalayıp tökezlenmişti. Derken yukarıdan aşağıya ikiye bölünmüş, sularla buharlar birbirine karışarak koskocaman bir sütun halinde havaya yükselmişti. *Yıldırımların Çocuğu*'nun topları buharların arasından birbiri ardı sıra gürlüyordu, top mermilerinden biri istimbotun yakınında suları havaya sıçrattıktan sonra kuzeye savuşmakta olan öteki gemilere doğru sekmiş ve bir balıkçı teknesini paramparça etmişti.

Ama hiç kimse pek umursamamıştı bunu. Köprüdeki kaptan Marslının yıkıldığını görür görmez çılgınca çığlıklar atmış, teknenin kıçına yığılmış olan yolcular da hep bir ağızdan bir bağırtı koparmışlardı. Ardından bir bağırtı daha kopmuştu. Bunun nedeni, ortasından alevler yükselen, havalandırma boruları ve bacalarından ateşler çıkan uzun ve siyah bir şeyin o beyaz çalkantıların arasından fırlayıvermiş olmasıydı.

Zırhlı hâlâ hayattaydı; belli ki dümen donanımı zarar görmemişti ve makineleri çalışıyordu. Dosdoğru ikinci Marslının üstüne gidiyordu, ama yüz metre kadar bir mesafe kala Isı Işını belirivermişti. Derken, büyük bir gümbürtünün duyulması, kör edici bir ışığın belirmesiyle güvertelerinin, bacalarının havaya uçması bir olmuştu. Marslı geminin patlamasının şiddetiyle kösteklenmiş ve hızının ivmesiyle hâlâ ilerleyen alevler içindeki enkaz Marslıya çarptığı gibi bir mukavva kutuymuşçasına yassıltmıştı. Kardeşim farkında olmadan bir çığlık atmıştı. Ortalığı saran kızgın buharlar yeniden her şeyin üstünü örtmüştü.

"Elde var iki!" diye bağırmıştı kaptan.

Herkes bağırıyordu; istimbot baştan başa çılgınca sevinç çığlıklarıyla inliyordu; bu sevinç çığlıklarına açıklara doğru yol alan gemiler ve teknelerden önce biri, ardından tekmili de katılmıştı.

Denizin üstünde dakikalarca dolanıp duran buharlar üçüncü Marslıyı ve sahili tümüyle perdelemişti. İstimbot bütün bu süre boyunca durmadan açılmış, çarpışmadan uzaklaşmıştı; en sonunda ortalık durulup da o kara buhar kümesi rüzgârla geçip gittiğinde, *Yıldırımların Çocuğu*'nun da, üçüncü Marslının da yerinde yeller esiyordu. Ama açıklardaki zırhlılar artık iyice yakına gelmişlerdi, istimbotun yanından geçerek sahile yaklaşıyorlardı.

Küçük tekne gittikçe açılarak yol alıyor, zırhlılar ise yarı istim yarı siyah gazdan oluşan, burgaçlanarak olmadık bi-

çimlere bürünen ebruli bir buhar kümesinin hâlâ gözlerden gizlediği sahile doğru ağır ağır uzaklaşıyorlardı. Kaçaklar ordusu kuzeydoğuya savruluyordu; zırhlılarla istimbot arasında seyreden birkaç balıkçı teknesi göze çarpıyordu. Bir süre sonra, savaş gemileri çökmekte olan bulut kümesine gelmeden kuzeye dönmüşler, sonra birden güneyde yoğunlaşan akşam pusunun içine dalmışlardı. Kıyı giderek belirsizleşmiş ve en sonunda batan güneşin çevresine toplanmakta olan alçak bulut kümelerinin arasında görünmez olmuştu.

Sonra birden günbatımının altın sarısı pusunun arasından topların sarsıntıları duyulmuş, oraya buraya seğirten kara gölgeler belirmişti. Herkes istimbotun parmaklık küpeştesine doluşmuş, gözlerini batıdaki kör edici kızıltıya dikmişti, ama açık seçik bir şey görmek mümkün değildi. Yatık bir duman yığını yükseliyor ve güneşin önünü kesiyordu. İstimbot sonu gelmeyen bir belirsizliğin içinde zonklaya titreye ilerliyordu.

Güneş boz bulutların arasında kaybolmuş, gökyüzü şöyle bir kızardıktan sonra kararmış, titrek akşam yıldızı kendini göstermişti. Kaptan bağırarak uzakları işaret ettiğinde koyu bir alacakaranlık vardı. Kardeşim göz kesilmişti. Bozluğun içinden bir şey hızla göğe yükselmiş, büyük bir hızla yan yatarak batıda göğü saran bulutların üstündeki aydınlık açıklığa atılmıştı, geniş bir eğride hızla yayılan, gittikçe küçülerek ağır ağır aşağıya çöken ve yeniden gecenin boz gizeminde yiten yassı, geniş ve çok iri bir şeydi. Havaya saçılırken yeryüzünü karanlığa boğmuştu.[48]

İKİNCİ KİTAP

MARSLILARIN YÖNETİMİNDEKİ DÜNYA

I

Ayaklar Altında

Birinci kitapta, kardeşimin başından geçenleri anlatayım derken kendi serüvenlerimi anlatmayı o kadar boşlamıştım ki, son iki bölüm boyunca rahiple birlikte Kara Duman'dan kaçıp kurtulabilmek için Halliford'daki o boş evde gizlenişimizden hiç söz edememiştim. Oradan alıp devam edeyim diyorum. Pazar gecesi ve bütün bir ertesi gün –panik çıktığı gün– orada, Kara Duman'ın dünyayla ilişkimizi kestiği, gün ışığı alan o adacıkta kalmıştık. O iki bezdirici gün boyunca iç karartıcı bir durağanlık içinde, hiçbir şey yapmadan beklemiştik.

Karım aklıma geldikçe içim içimi yiyordu. Onun Leatherhead'de tehlikenin göbeğinde dehşete kapılmış bir halde, benim öldüğümü düşünerek yasımı tuttuğunu gözümün önüne getirebiliyordum. Odalarda dolanıp duruyor, onu orada nasıl bıraktığımı, ben yokken başına gelebilecekleri düşündükçe gözyaşlarımı tutamıyordum. Benim bildiğim kuzenim hiçbir tehlikeden korkmayacak bir adamdı, ama tehlikenin hemen farkına varıp çabucak ortaya atılacak cinsten biri değildi. Kaldı ki, şimdi gerekli olan, atılganlık değil sakınganlıktı. Tek avuntum, Marslıların Londra'ya doğru ilerlediklerine, karımdan uzaklaştıklarına inanıyor

olmamdı. Böylesi kaygılar insanı alıngan ve sabırsız yapıyor. Rahibin ardı arası kesilmeyen yakınmaları beni canımdan bezdirmiş, çileden çıkarmıştı, onun bencilce umutsuzluğunu görmekten usanmıştım. Bir süre serzenişte bulunmayı denedim, ama baktım olmuyor, ondan uzak durmaya karar verdim; küreler, kâğıtlar ve müsvedde defterleriyle dolu olduğuna bakılırsa bir çocuğun çalışma odası olduğu anlaşılan bir odaya çekildim. Ama beni orada da rahat bırakmayınca, yüreğimi eriten dertlerimle baş başa kalabilmek için çatı katına çıkıp sandık odasına kapandım.

O gün sabahtan akşama kadar ve ertesi sabah Kara Duman'ın kuşatması altında çaresiz kaldık. Pazar akşamı bitişik evde birilerinin olduğunu fark ettik – pencerede bir yüz, oradan oraya taşınan ışıklar, daha sonra bir kapının çarpıp kapatılışı. Ama bu insanlar kimdi, sonradan başlarına neler geldi, bilmiyorum. Ertesi gün onlardan en küçük bir belirti yoktu ortalıkta. Kara Duman bütün bir pazartesi sabahı ağır ağır nehre doğru sürüklendi, bize sessizce yaklaştı, en sonunda gizlendiğimiz evin önündeki yol boyunca sürüklenerek gözden kayboldu.

Öğle sularında tarlalardan bir Marslı çıkageldi; duvarları ıslık sesi çıkararak yalayan, değdiği bütün pencereleri kıran ve ön odadan kaçmaya çalışırken rahibin elini haşlayan kızgın bir buhar püskürterek o Kara Duman'ın özünü çevreye saçıyordu. En sonunda sırılsıklam olmuş odalardan sürünerek geçip yeniden dışarıya baktığımızda, kuzeyde ortalık üstünden kara bir kar fırtınası geçmiş gibiydi. Nehre doğru bakınca, kavrulmuş çayırların karalığına tarifsiz bir kızıllığın karışmış olduğunu görerek şaşakaldık.

Gerçi Kara Duman korkumuzu üstümüzden atmıştık, ama bu değişikliğin durumumuzu nasıl etkilediğini bir süre anlayamadık. Ancak biraz sonra artık bu eve hapsolmak zorunda olmadığımızın, çıkıp gidebileceğimizin ayırdına vardım. Kaçış yolunun açık olduğunu kavrar kavramaz ne

zamandır bastırdığım eyleme geçme isteğim ortaya çıkmıştı. Ne ki, rahip miskinlik ediyor ve saçmalıyordu.

"Burada güvendeyiz işte, güvendeyiz," deyip duruyordu.

Onu bırakıp gideyim dedim, ama ne mümkün! Topçu erinin öğrettiklerinden akıllandığım için biraz yiyecek içecek bulup buluşturdum. Yanıklarım için melhem ve eski bez parçaları bulmuştum, yatak odalarından birinde gözüme ilişen bir şapkayla bir pazen gömleği de aldım. Yalnız başıma gitmekte kararlı olduğumu, yalnız gitme fikrini gerçekten benimsediğimi anlar anlamaz rahip de yerinden fırladı, anlaşılan benimle geliyordu. Bütün bir öğleden sonra olaysız geçmişti, biz de yanılmıyorsam beş sularında siyaha kesmiş yoldan Sunbury'ye doğru yola koyulduk.

Sunbury'de ve aralıklarla yol boyunca kıvrılmış yatan ölü bedenlere –insanların yanı sıra atlar da vardı– hepsi de kalın siyah bir toz tabakasıyla kaplı arabalar ve bavullara rastladık. O cüruf tabakası bana Pompeii'nin yok oluşuyla ilgili okuduklarımı hatırlattı. Hampton Court'a başımıza bir şey gelmeden ulaştığımızda daha önce karşılaştığımız o tuhaf ve alışılmadık görüntüler hâlâ gözümüzün önündeydi, ama Hampton Court'ta o iç karartıcı toz yığıntısıyla kaplanmaktan kurtulmuş bir yeşil alan görünce gözlerimiz bayram etti. Geyiklerin kestane ağaçlarının altında bir oraya bir buraya koşturdukları, uzakta bazı kadınlarla erkeklerin Hampton'a doğru kaçıştıkları Bushey Parkı'ndan geçerek Twickenham'a vardık. İnsanlarla ilk kez karşılaşıyorduk.

Yolun karşı tarafında, uzakta, Ham ile Petersham arasındaki orman hâlâ yanıyordu. Twickenham Isı Işını'ndan da, Kara Duman'dan da zarar görmemişti, burada daha çok insan vardı, ama hiçbiri bize bilgi veremiyordu. Çoğu bizim gibiydi, bu geçici durgunluğu fırsat bilmişler, bulundukları yeri değiştirmeye çalışıyorlardı. Buradaki evlerin pek çoğunun hâlâ korkuya kapılmış yöre halkıyla, kaçmayı göze alamayacak kadar korkmuş insanlarla dolu olduğu izlenimini

edindim. İnsanların paniğe kapılarak arkalarına bakmadan kaçmış olduklarının izleri burada da yol boyunca görülebiliyordu. Birbiri ardı sıra geçen arabaların çarpıp yolun ortasına fırlattığı paramparça olmuş üç bisiklet hâlâ gözlerimin önünden gitmiyor. Richmond Köprüsü'nden geçtiğimizde sekiz buçuk sularıydı. Gerçi köprü korunmasız olduğu için elbette hızla geçiyorduk, ama yine de nehirden aşağıya doğru sürüklenen, bazıları birkaç metre ötemizdeki birtakım kırmızı yığınlar gözümden kaçmadı. Bunların ne olduklarını anlayamadım –dikkatle inceleyecek vakit yoktu– ama aklımdan belki de doğru olmayan korkunç düşünceler geçtiğini söyleyebilirim. Burada, Surrey taraflarında da dumandan artakalan o siyah toz ve ölü bedenler –istasyon girişinin yakınında yığılmışlardı– vardı, Barnes'a yaklaşıncaya kadar da tek bir Marslı görünmedi.

Karanlık bir uzaklıkta üç kişilik bir grubun bir ara sokaktan nehre doğru koştuğunu gördük, bunun dışında ortalıkta kimseler yoktu. Tepeye doğru Richmond kasabası alev alev yanıyordu; Richmond kasabası dışında Kara Duman'dan hiçbir iz yoktu.

Derken, Kew'a yaklaşıyorduk ki, birden birkaç kişinin koşarak geldiğini ve bir Mars Savaş Aygıtı'nın üst düzeneklerinin evlerin tepesinde beliriverdiğini gördük, aramızda yüz metre bile yoktu. Bu tehlike karşısında dehşet içinde kalakalmıştık, aşağıya baksa o saat yok olmuştuk. O kadar büyük bir korkuya kapılmıştık ki yola devam etmeyi göze alamadık, yana dönüp bir bahçenin içindeki bir kulübeye gizlendik. Rahip kulübenin bir köşesine sinip sessizce ağlamaya başladı, bir daha yerinden kıpırdamayacağını söylüyordu.

Gel gör ki, Leatherhead'e erişmeyi bir kere kafama koymuştum, alacakaranlıkta temkinliliği elden bırakmadan dışarı çıktım. Önce bir çalılıktan, sonra da büyük bir müstakil evin yanındaki aralıktan geçip Kew yoluna çıktım. Rahibi

kulübede bırakmıştım, ama çok geçmeden bir koşu arkamdan yetişti.

Bu ikinci yola çıkış hayatımın en gözü kara işiydi. Çünkü Marslıların çevremizde dolaştığı açıktı. Rahip bana daha yeni yetişmişti ki, uzakta, Key Lodge'a uzanan çayırlarda ya daha önce gördüğümüz ya da bir başka Savaş Aygıtı'nı gördük. Dört beş küçük karaltı gri yeşil çimenlerin üstünde Savaş Aygıtı'nın önünden koşarak kaçtı ve çok geçmeden Marslının onların peşinde olduğu anlaşıldı. Üç kocaman adımda aralarına dalmıştı, ayaklarının altından dört bir yana kaçıştılar. Marslı onları yok etmek için Isı Işını kullanmadı, onları birer birer tutup kaldırıyor; tıpkı hamalların sırtındaki küfeye benzeyen, arkasındaki büyük madeni sepete yavaşça bırakıyordu.

Marslıların bozguna uğrattıkları insanlığı yok etmekten başka bir amaçlarının da olabileceği ilk kez o zaman aklıma geldi. Bir an kanımız dondu, öylece kaldık, sonra döndük, arkamızdaki bir kapıdan içeri dalıp duvarla çevrili bir bahçeye girdik, kendimizi talihin cilvesi bir hendeğin içinde bulduk, yıldızlar görününceye kadar birbirimizle fısıldaşmayı bile göze alamadan uzanıp kaldık orada.

Yeniden yola koyulmak için cesaretimizi topladığımızda sanırım gecenin on biriydi, ama artık yolun ortasına çıkmayı göze alamadığımızdan çalı çitlerin kıyısından, tarlaların arasından, karanlığın ortasında, rahip sağda ben solda, dört bir yanımızı sarmış olabilecek Marslılara karşı gözümüzü dört açarak ilerliyorduk. Gide gide, başları ve gövdeleri korkunç bir biçimde yanmış, ama bacaklarıyla postalları büyük ölçüde sağlam kalmış cesetlerin çevreye saçıldığı, yanıp kavrulmuş ve kapkara kesilmiş, ama artık soğumaya yüz tutmuş ve küllenmiş bir alana geldik; paramparça olmuş dört top ve un ufak olmuş top arabalarının on beş metre kadar gerisinde de ölü atlar yatıyordu.

Sheen yerle bir olmaktan kurtulmuş görünse de çıt çıkmıyordu, ortalıkta kimseler yoktu. Orada hiçbir ceset de görmedik, ama gece yan yollara giremeyeceğimiz kadar karanlıktı. Sheen'de yol arkadaşım birden baygınlık geçirdiğini ve susuzluktan öldüğünü söyleyince evlerden birine girmeyi denemeye karar verdik.

Biraz zorladıktan sonra penceresinden girdiğimiz ilk ev küçük bir yarı müstakil villaydı; içeride biraz küflenmiş peynirden başka yiyecek bir şey bulamadım. Ama hiç değilse su vardı, ileride yine bir eve girmeye kalktığımızda işimize yarayabilecek bir nacağı almayı da ihmal etmedim.

Karşıya geçip yolun Mortlake'e saptığı bir yere çıktık. Orada karşımıza duvarla çevrili bir bahçesi olan beyaz bir ev çıktı, evin kilerinde biraz yiyecek vardı – bir kabın içinde iki somun ekmek, pişirilmemiş bir biftek ve yarım jambon. Bu listeyi eksiksiz bir biçimde verebiliyorum, çünkü on beş gün boyunca yalnızca bunları yemek zorunda kalmıştık. Bir rafın altında bira şişeleri duruyordu, ayrıca iki paket kuru fasulye, birkaç da pörsümüş kıvırcık salata vardı. Bu kiler daha çok bulaşık yıkandığı anlaşılan bir mutfağa açılıyordu, odunların durduğu o mutfaktaki bir dolapta da on iki şişe kadar Burgonya şarabı, konserve çorbalar, somon balığı, iki kutu da bisküvi bulduk.

Kilerin bitişiğindeki mutfakta karanlıkta oturduk –ışık yakmayı göze alamıyorduk– jambonla ekmek yiyip aynı şişeden bira içtik. Rahip ürkekliğini ve tedirginliğini hâlâ üstünden atamamış olmakla birlikte artık yola koyulmamız konusunda direttiyordu, ben de bizi oraya hapsedecek şey meydana gelmeden gücünü toplaması için onu bir şeyler yemeye zorluyordum.

"Henüz gece yarısı olduğunu sanmıyorum," dediğim anda, parlak yeşil kör edici bir ışıltı saçan bir gümbürtü koptu. Mutfakta ne varsa yerinden oynadı, koyu yeşil bir ışıkta açık seçik görünüp kayboldu. Derken, o güne kadar da, o

günden bugüne de tanık olmadığım ölçüde şiddetli bir sarsıntı meydana geldi. Hemen ardından, o anda desek yeridir, arkamdan güm diye bir ses geldi, paramparça olan camların şangırtıları, yıkılan duvarların çatırtıları duyuldu ve tavanın sıvaları un ufak tepemize indi. Yüzükoyun yere yuvarlanarak kafamı fırının tutamağına çarpıp kendimden geçmişim. Rahibin söylediğine göre, uzun süre baygın kalmışım; kendime geldiğimde yine karanlıktaydık, sonradan anlayacağım üzere alnındaki bir kesik yüzünden yüzü kan içinde kalan rahip yüzüme su serpiyordu.

Bir süre olup biteni hatırlayamadım. Sonra her şey yavaş yavaş aklıma geldi. Şakağımda bir şişlik olduğunu fark ettim.

Rahip, alçak sesle, "Şimdi daha iyi misin?" diye sordu.

Güçlükle yanıtladım. Doğrulup oturdum.

"Kımıldama," dedi. "Yerler mutfak rafından düşen tabak çanak kırıklarıyla dolu. Yürürsen ses çıkaracaksın, galiba *onlar* dışarıda."

Ses çıkarmadan oturduk, birbirimizin soluk alışlarını bile zor duyuyorduk. Çıt çıtmıyordu, yalnızca yakınımızda bir şey, bir sıva ya da kırık tuğla parçası pat diye kayıp düştü, o kadar. Dışarıdan, çok yakından aralıklarla metalik bir takırtı duyuluyordu.

O ses yeniden duyulunca, "İşte, bak!" dedi rahip.

"Evet," dedim. "Ama ne ola ki?"

"Bir Marslı!" dedi.

Bir kez daha kulak verdim.

"Isı Işını'na pek benzemiyor," dedim, daha önce Shepperton Kilisesi'nin kulesine çarptığını görmüş olduğum o kocaman Savaş Aygıtlarından birinin eve çarpmış olabileceği geçti aklımdan.

O kadar tuhaf ve belirsiz bir durumda kalmıştık ki, gün ağarana kadar üç dört saat yerimizden kıpırdamadık. Sonra hâlâ zifiri karanlık olan pencereden değil de bir kiriş ile

ardımızdaki duvardaki kırık tuğlaların arasındaki üçgen bir aralıktan bir ışık vurdu içeriye. O zaman mutfağın içini belli belirsiz de olsa ilk kez görebildik.

Bahçeden gelip oturduğumuz masanın üstünden geçerek ayaklarımızın dibine yığılan kocaman bir kesek pencereyi patlatmıştı. Dışarıda topraklar evin önüne tepeleme yığılmıştı. Pencere pervazının tepesinde yerinden sökülmüş bir gider borusu göze çarpıyordu. Yerler paramparça olmuş hırtı pırtıdan geçilmiyordu; mutfağın eve bakan tarafı darmadağın olmuştu; gün ışığı içeriye vurduğu için evin büyük bölümünün çöktüğü anlaşılıyordu. Modaya uygun olarak soluk yeşile boyanmış zarif mutfak rafı, hemen altındaki bakır ve kalaylı kap kacak, mavi beyaz çini taklidi duvar kâğıdı ve ocağın üstündeki duvarda çırpışan renkli gazete ekleri[49] bu yıkıntıyla çarpıcı bir karşıtlık oluşturuyordu.

Gün ağardıkça, duvardaki aralıktan nöbet tutmakta olan bir Marslının gövdesini gördük, sanırım hâlâ parıldayan silindirin üstünde duruyordu. Onu görür görmez, temkinliliği elden bırakmadan emekleyerek mutfağın yarı aydınlığından bulaşıkhanenin karanlığına geçtik.

Birden kafama dank etti.

"Beşinci silindir," diye fısıldadım, "Mars'tan yapılan beşinci atım bu eve isabet etti ve bizi bu yıkıntının altına gömdü."

Rahip bir an duraksadıktan sonra fısıldadı:

"Tanrım, sen bize merhamet et!"

Ardından da kendi kendine sızlandığını duydum.

Rahibin sızlanmalarını saymazsak, bulaşıkhanede hiç sesimizi çıkarmadan duruyorduk, doğrusu nefes almaktan bile çekiniyordum, gözlerimi mutfak kapısından gelen soluk ışığa dikmiş oturuyordum. Rahibin değirmi yüzünü, yakası ve kol ağızlarını belli belirsiz görebiliyordum. Dışarıdan çekiçle vuruluyormuş gibi metalik bir ses gelmeye başladı, ardından şiddetli bir uğultu duyuldu, kısa bir sessizlikten

sonra da bir motorun vınıltısına benzeyen bir vınıltı. Çoğunun ne olduğunu anlayamadığımız bu gürültüler aralıklarla sürüp gidiyor, daha da kötüsü gittikçe artıyordu. Çok geçmeden bir gümbürtü koptu, ortalık sarsıldı ve çevremizde ne varsa yerinden oynadı, kilerdeki kap kacak çangır çungur sallandı, gümbürtü ve sarsıntı sürüyordu. Bir seferinde ışık kararır gibi olunca mutfağın ürkünç kapı aralığı tümüyle karanlığa büründü. Orada saatlerce sesimizi çıkarmadan, tir tir titreyerek çöküp kalmış olmalıyız, ta ki sonunda bitkin düşüp kendimizden geçinceye kadar...

Sonunda uyandığımda çok acıkmış olduğumu fark ettim. Bana öyle geliyor ki, uyanmadan önce de günün büyük bir bölümünü aç geçirmiştik. Baktım açlıktan gözlerim kararıyor, ister istemez yerimden kalktım. Rahibe yiyecek bir şeyler bakınacağımı söyleyip el yordamıyla kilere doğru ilerledim. Rahipten bir yanıt gelmediyse de, ben bir şeyler atıştırmaya başlar başlamaz çıkardığım hafif sesleri duyup yerinden doğrulduğunu, emekleyerek ardımdan geldiğini fark ettim.

II

Yıkık Evden Gördüklerimiz

Bir şeyler atıştırdıktan sonra sürünerek bulaşıkhaneye geri döndük, orada yine uyuklamış olmalıyım, çünkü gözümü açtığımda yalnızdım. O gümbürtülü sarsıntı bezdirici bir inatçılıkla sürüyordu. Sesimi yükseltmeden birkaç kez rahibe seslendim, sonunda el yordamıyla mutfak kapısına ulaştım. Ortalık hâlâ aydınlıktı, odanın öbür ucunda onu seçebildim, Marslıların bulunduğu yere bakan üçgen aralığın önünde oturuyordu. Kambur durduğu için kafası görünmüyordu.

Bir hangardan gelen seslere benzeyen birtakım gürültüler duyuyordum, her yer sürüp giden gümbürtüyle sarsılıyordu. Duvardaki aralıktan bir ağacın altın sarısına çalan tepesini ve dingin akşam göğünün sıcak mavisini görebiliyordum. Birkaç dakika kadar papaza baktıktan sonra yerdeki çanak çömlek kırıklarına basmamak için büyük bir dikkat göstererek usulca ona doğru ilerledim.

Bacağına dokunur dokunmaz öyle bir sıçradı ki büyük bir sıva parçası yerinden kopup kaydı, dışarıda küt diye yere çarptığı duyuldu. Çığlığı basmasın diye hemen kolundan yakaladım, orada uzunca bir zaman hiç kımıldamadan çömelip kaldık. Bir süre sonra kale duvarımızdan geriye ne

kaldığını görmek için dönüp baktım. Sökülen sıva yıkık duvarda dik bir yarık açmıştı; bir kirişin arkasından dikkatlice ayağa kalkınca o yarıktan bir gece önceki sessiz sakin taşra yolunun ne hale gelmiş olduğunu gördüm. Gözler önündeki değişiklik gerçekten de çok büyüktü.

Beşinci silindir ilk uğradığımız evin orta yerine düşmüş olsa gerekti. Çarpma sonucunda yapı yok olmuştu, tümden ezilmiş, un ufak olmuş, dört bir yana dağılmıştı. Silindir şimdi evin temellerinin çok daha altında, Woking'de baktığım çukurdan çok daha geniş, derin bir çukurun dibinde duruyordu. Çevresindeki topraklar bu muazzam çarpma sonucunda etrafa saçılmış –buna ancak "saçılmış" denilebilirdi– ve üst üste yığılarak bitişikteki evlerin yıkıntılarının üstünü örtmüştü. Çamura bir çekiçle şiddetli bir darbe indirilmiş gibi olmuştu. İçinde bulunduğumuz ev geriye doğru çökmüştü; ön taraf, hatta giriş katı bile bütünüyle yok olmuştu; mutfak ve bulaşıkhane rastlantıyla ayakta kalmış, silindirin bulunduğu taraf dışında dört bir yandan tonlarca toprakla kuşatılmış olarak toprağın ve yıkıntıların altına gömülmüştü. Bu durumda biz şimdi Marslıların oluşturmakla uğraştıkları o yuvarlak çukurun tam kıyısında bulunuyorduk. O vuruş sesleri belli ki hemen arkamızdan geliyor ve parlak yeşil bir buhar durmadan yükselerek dışarıyı gözetlediğimiz deliği bir tül gibi örtüyordu.

Çukurun ortasında duran silindirin kapağı açılmıştı, çukurun karşı tarafında ise ezilmiş ve çakıl taşlarıyla örtülmüş çalıların arasında o büyük Savaş Aygıtlarından biri akşam göğünün altında dimdik yükseliyordu, içindeki tarafından terk edilmişti. Gerçi ilk başta çukuru ve silindiri anlatmam daha uygun düşerdi, ama çukur kazma işiyle uğraştığını gördüğüm o olağanüstü parlaklıktaki mekanizma ve hemen yanına yığılmış toprakların üstünde ağır ağır ve güçlükle sürünerek dolanan o garip yaratıklar yüzünden başlangıçta onlar pek dikkatimi çekmemişti.

Dikkatimi ilk çeken besbelli o mekanizma olmuştu. Bu, o günlerden sonra İş Makineleri[50] adı verilen o karmaşık aygıtlardan biriydi, üstünde yapılan incelemeler dünyamızdaki buluşları daha şimdiden çok büyük ölçüde hızlandırmış bulunuyor. Onu ilk bakışta eklemli ve becerikli beş bacağı, gövdesinden çıkan sayısız kaldıraç ve kolu, uzanıp sımsıkı tutmasını sağlayan dokunaçları olan madeni bir örümceğe benzetmiştim. Kollarının birçoğu içeriye çekilmişti, ama üç uzun dokunacından silindirin kaplaması üstünde sıralanan ve anlaşıldığı kadarıyla silindirin duvarlarını güçlendiren birtakım çubuklar, madeni levhalar çıkıyordu. Bunları çıkarıp kaldırıyor, arkasındaki toprağın düz yüzeyine indiriyordu.

O denli hızlı, çapraşık ve yetkin hareket ediyordu ki, ilk başta madeni parlaklığına karşın onu bir makine olarak görmemiştim. Savaş Aygıtları da olağanüstü düzeyde eşgüdümlü ve hareketliydiler, ama bununla boy ölçüşemezlerdi. Bu araçları hiç görmemiş olup da ressamların zayıf hayal gücünün ürünü resimlere ya da benim gibi görgü tanıklarının yetersiz anlatımlarına kalanlar onlardaki hayatiyeti pek kavrayamazlar.

Özellikle sonradan savaşın hikâyesinin anlatıldığı ilk kitapçıklardan birindeki illüstrasyonları hatırlıyorum. Belli ki, ressam Savaş Aygıtlarından birini üstünkörü incelemiş ve bu kadarıyla yetinmişti. Savaş Aygıtlarını yanıltıcı bir tekdüzelikle yansıtmış, esneklikten de incelikten de yoksun, yatık, kaskatı tripodlar olarak betimlemişti.[51] Bu resimlerin yer aldığı kitapçık o zaman pek tutulmuştu, burada onlardan söz etmemin nedeni yaratmış olabilecekleri izlenime karşı okuru uyarmaktan başka bir şey değil. Hollandalıların yaptığı oyuncak bebekler insana ne kadar benziyorsa, o resimlerdekiler de Marslılara o kadar benziyordu. Bana sorarsanız, o resimler olmasa kitapçık çok daha iyi olurdu.

O İş Makinesi'nin bana ilk başta bir makine gibi değil de, onu denetleyen Marslının beyin işlevi gören duyarlı do-

kunaçlarının hareket ettirdiği parlak kabuklu bir yengece benzeyen bir yaratık gibi geldiğini söyleyebilirim. Ama daha sonra gri-kahverengi, parlak, kösele gibi kabuğunun daha geride dolanmakta olan gövdelere ne kadar benzediğini fark edince, bu becerikli işçinin gerçek niteliği kafama dank etti. O zaman ilgim öteki yaratıklara, gerçek Marslılara kaydı. Onları kısa bir süre de olsa daha önce de izlemiş olduğum için o ilk başlardaki tiksintim artık gözlemlerimi gemlemiyordu. Üstelik gizlenmiştim ve hareket etmiyordum, hemen harekete geçmek zorunda da değildim.

Şimdi bunların akla hayale gelebilecek en ürkünç yaratıklar olduklarını görüyordum. Bir metre çapında, kocaman ve yuvarlak birer gövdeydi bunlar –ya da kafa demek daha doğru belki de– her gövdenin ön tarafında bir yüz vardı. Bu yüzde burun delikleri yoktu –Marslıların koku duyularının olmadığı anlaşılıyordu– ama çok iri ve koyu bir çift göz ve gözlerin hemen altında etsi bir gaga vardı. Bu kafa ya da gövdenin –ona ne diyeceğimi ben de bilemiyorum– arkası kulakzarı olabileceğini akla getiren gergin bir yüzeyle kaplıydı, bizim onlarınkine oranla daha yoğun olan atmosferimizde pek işe yaramasa da anatomik olarak kulak olduğunu düşündürüyordu. Ağzın etrafında sekizerli iki desteden oluşan, ince uzun, nerdeyse kamçıya benzeyen on altı dokunaç görülüyordu. Saygın anatomi bilgini Profesör Howes bunları yerinde bir deyimle *eller* olarak tanımlayacaktı. Bu Marslılar, onları ilk gördüğüm sırada bile, bu eller üstünde kalkmaya çabalıyorlar, ama yeryüzü koşullarında ağırlıkları arttığı için bu hiç kuşkusuz mümkün olmuyordu. Mars'ta bu eller üstünde daha rahat ilerlediklerini düşünmemek için bir neden yok.

Hemen belirteyim ki, o zamandan bu yana yapılan teşrihler, bedenlerinin içyapısının da aynı ölçüde basit olduğunu ortaya koydu.[52] Bedenin büyük bölümü gözlere, kulağa ve duyarlı dokunaçlara iri sinirler gönderen beyinden olu-

şuyordu. Ayrıca ağzın açıldığı girift akciğerler ile kalp ve damarlar vardı. Atmosferin daha yoğun, yerçekiminin daha fazla olmasının akciğerlerde yarattığı baskı dış zardaki kasılmalardan açıkça belli oluyordu.

Marslıların organları bunlardan ibaretti işte. İnsanlara tuhaf gelebilir, ama vücutlarımızın büyük bölümünü oluşturan o girift sindirim düzeneği Marslılarda bulunmuyordu. Onlar kafadan, safi kafadan ibarettiler. Sindirim organları yoktu. Hiçbir şey yemiyorlardı ki, neyi sindirecekler. Onun yerine başka yaratıkların taze, hayat dolu kanını alıp kendi damarlarına *zerk ediyorlardı*. Bunu nasıl yaptıklarını gözlerimle gördüm, yeri geldiğinde söz edeceğim. Ama hanım evladı gibi görülecek olsam da, izlemeye bile dayanamadığım bu olayı anlatacak cesareti bulabileceğimden emin değilim. Yine de şu kadarını söyleyeyim ki, diri bir hayvandan, çoğu kez de bir insandan alınan kan küçük bir akıtaçla doğruca alıcının damarına akıtılıyordu...

Hiç kuşkusuz bunu aklımızdan geçirmek bile bize korkunç ve tiksinç gelebilir, ama bir yandan da bizim etoburluğumuzun akıllı bir tavşana nasıl göründüğünü unutmamamız gerektiğini düşünmeden edemiyorum.

Yemek yemenin ve sindirme işleminin insan hayatında ne kadar büyük bir vakit ve enerji kaybına yol açtığını düşündüğümüzde, bu zerk etme uygulamasının fizyolojik yararlarını yadsımak olanaksız. Bedenimizin yarısı çok çeşitli yiyecekleri kana dönüştürmek için uğraşan salgı bezleri, borular ve organlardan oluşur. Sindirim işlemleri ve onların sinir sistemimizde uyandırdığı tepkiler ya gücümüzü yer bitirir ya da zihinlerimizi canlandırır. İnsanlar karaciğerlerinin sağlıklı ya da sağlıksız olmasına, mide bezlerinin sağlam olup olmamasına göre kendilerini mutlu ya da mutsuz hissederler. Ama Marslılar organlara bağlı bütün bu ruh ve duygu hali dalgalanmalarından özgürdüler.

Marslıların besin kaynağı olarak neden su götürmez biçimde insanları yeğledikleri, bir ölçüde, Mars'tan yolluk olarak getirdikleri kurbanlarının kalıntılarının yapısıyla açıklanabilir. İnsanların elde ettikleri pörsümüş kalıntılara bakılırsa, bunlar gevşek silisli iskeletleri (nerdeyse silisli süngerler gibi) olan, kas yapıları zayıf, aşağı yukarı bir seksen boyunda, yuvarlak kafalı, iri gözleri çakmaktaşımsı göz çukurlarına gömülmüş, iki ayaklı yaratıklardı. Öyle görünüyor ki, her silindirde bunlardan iki üç tane getirilmişti ve dünyaya varmadan hepsi öldürülmüştü. Bu bakımdan talihli oldukları bile söylenebilir, çünkü gezegenimizde dik durmaya kalktıkları anda bedenlerindeki bütün kemikler kırılacaktı.

Bu açıklamaya girişmişken, o sıralar tümünü bilmiyor olsak da, Marslıları hiç tanımayan okurun bu saldırgan yaratıkları gözünde daha açık seçik canlandırabilmesini sağlayacak daha başka ayrıntıları burada verebilirim.

Fizyolojileri bizimkinden üç noktada daha tuhaf farklılıklar gösteriyordu. İnsanın kalbi gibi onların da organizmaları uyumak nedir bilmiyordu. Gücünü yeniden toplaması gereken kapsamlı bir kas sistemleri olmadığı için, dönem dönem bitkin düşmek nedir bilmiyorlardı. Anlaşılan, yorulma duyguları ya çok sınırlıydı ya da hiç yoktu. Dünyada çaba göstermeden hareket edebilmeleri olanaksız olduğu halde hareket halinde kalmayı sonuna kadar sürdürebiliyorlardı. Dünyada belki yalnızca karıncaların yaptığı gibi günde yirmi dört saat çalışıyorlardı.

İkincisi, cinsel bir dünyada insana şaşırtıcı gelse de, Marslılar kesinlikle cinsiyetsizdiler, dolayısıyla da insanlar arasındaki cinsiyet farklılığından kaynaklanan bütün o fırtınalı duygular onlarda yoktu. Artık tartışılmaz bir biçimde biliniyor, savaş sırasında dünyada doğan bir Marslının onu dünyaya getiren Marslıya yapışık olduğu, tıpkı zambak soğanlarının tomurcuklanması ya da tatlı sularda da yaşayan

denizşakayıklarında erişkinin gövdesinin her iki yanından yeni birer bireyin gelişmesi gibi bir anlamda *tomurcuklandığı* görülmüştü.

İnsanda, yeryüzündeki tüm gelişmiş hayvanlarda bu tür bir çoğalma yöntemi yitip gitmiştir; ama dünyamızda bile ilk üreme yöntemi kesinlikle buydu. Gelişkin olmayan hayvanlar arasında, hatta omurgalı hayvanların ilk kuzenleri sayılabilecek Tulumlular'a[53] kadar iki yöntem bir arada sürüp gidiyordu, ama en sonunda eşeyli üreme eşeysiz üremeye tümden üstün geldi. Oysa Mars'ta anlaşıldığı kadarıyla bunun tam tersi olmuştu.

Burada, sözde bilimsel bir şöhret edinmiş, vesveseli bir yazarın Marslıların istilasından çok önce kaleme aldığı bir yazıda, insanoğlunun önünde sonunda Marslıların şimdiki durumundan çok da farklı sayılamayacak bir beden yapısı edineceği tahmininde bulunduğunu belirtmekte yarar var. Hatırlıyorum, bu yazarın kehaneti 1893 yılının Kasım ya da Aralık ayında *Pall Mall Budget*[54] adlı bugün artık modası geçmiş bir dergide yayımlanmıştı; yine Marslıların istilasından önce yayımlanan *Punch*[55] adlı dergide o yazının bir yergisinin çıktığını da hatırlıyorum.[56] Sözünü ettiğim yazar –aptalca ve patavatsız bir üslupla– mekanik aletlerin yetkinleşerek önünde sonunda kolların ve bacakların yerine geçeceğini, kimyasal aygıtların da yetkinleşerek önünde sonunda sindirim organlarının yerini alacağını; saçlar, burun, dişler, kulaklar, çene gibi organların da insanoğlunun bedeninin gerekli bölümleri olmaktan çıkacağını ve doğal ayıklanmanın kendini gelecek çağlarda bu organların giderek küçülüp eksilmesi doğrultusunda göstereceğini belirtmişti. En gerekli organ olarak bir tek beyin kalacaktı. Bunun dışında bedenin yalnızca bir bölümünün daha varlığını sürdürmek için sağlam bir dayanağı olacaktı ki, o da "beynin öğretmeni ve aracı" olan eldi. Bedenin öteki bölümleri gittikçe küçülürken eller gittikçe büyüyecekti.

Her şakada bir doğruluk payı vardır derler ya, Marslılar da hiç tartışmasız vücudun hayvan yanının akıl tarafından bastırılmasını çoktan gerçekleştirmişler anlaşılan. Bedenin geri kalan bölümleri gittikçe küçülüp eksilirken beyin ve ellerin giderek geliştiği (ellerin en sonunda o iki duyarlı dokunaç takımını oluşturduğu) Marslıların bizden pek de farklı olmayan varlıklardan türemiş olabilecekleri doğrusu bana hayli inandırıcı geliyor. Beden olmayınca beyin elbette insanoğlunun duygusal altkatmanlarından arınmış salt bir bencil akıl olup çıkacaktı.

Bu yaratıkların sistemlerinin bizimkinden ayrılan son çarpıcı yanı ise insana çok önemsiz bir ayrıntı gibi gelebilir. Dünyada onca hastalık ve acıya yol açan mikroorganizmalar Mars'ta ya hiç ortaya çıkmamıştı ya da Marslıların sağlık bilimi onları çağlar önce ortadan kaldırmıştı. İnsan yaşamındaki yüzlerce hastalık, bütün o hummalar ve bulaşıcı hastalıklar, verem, kanser türleri, tümörler ve benzeri hastalıklar Marslıların yaşam alanına uğramamıştı bile. Mars'taki yaşam ile yeryüzündeki yaşam arasındaki farklılıklardan söz açılmışken, Kızıl Yabanotu'nun aklıma getirdiği tuhaflıklara kısaca değinmek isterim.

Mars'taki bitkiler âleminde ağır basan rengin yeşil olmadığı, canlı bir kan kırmızısına çalan bir renk olduğu anlaşılıyor. Ne olursa olsun, Marslıların (bilerek ya da kazara) yanlarında getirdikleri tohumlar her durumda kırmızı bitkiler vermişti. Ne var ki, yalnızca birçoklarınca Kızıl Yabanotu olarak bilinen bitki yeryüzündeki bitkilerle rekabete girdiğinde ayakta kalabilmişti. Kızıl Sarmaşık epeyce kısa ömürlü bir bitki olduğu için büyüdüğünü pek az insan görebilmişti. Oysa Kızıl Yabanotu bir süre afallatıcı bir canlılık ve gürlükle büyümüştü. Eve hapsoluşumuzun üçüncü ya da dördüncü gününde çukurun kenarlarına yayılmış, kaktüssü dalları üçgen penceremizin kenarlarında kızıl bir püsküllü saçak oluşturmuştu. Sonradan tekmil kır-

lara, özellikle de derelerin bulunduğu her yere saçıldığını fark edecektim.

Marslıların, kafa-bedenlerinin arkasında işitme organı olduğu anlaşılan tek bir yuvarlak kulakzarı ve görüş uzaklıkları bizimkinden pek farklı olmayan gözleri vardı, ama Philips'e[57] bakılırsa onlar mavi ve moru siyah olarak görüyorlardı. Genellikle Marslıların sesler ve dokunaçlarının hareketleri aracılığıyla iletişim kurdukları düşünülür; örneğin, daha önce de değindiğim ve bugüne dek Marslılar konusunda ana bilgi kaynağı olagelmiş o ehil ama alelacele çırpıştırılmış (belli ki Marslıların davranışlarının görgü tanığı olmamış biri tarafından kaleme alınmış) kitapçıkta ileri sürülen de budur. Demem o ki, sağ kalanların bir teki bile Marslıların hareketlerini benim kadar görmemiştir. Bir rastlantıdan kendime pay çıkarmak istemem, ama ne yapayım ki bu bir gerçek. Onları kim bilir kaç kez yakından izlediğimi ve dördünün, beşinin, (bir seferinde) altısının en ayrıntılı ve çapraşık işlemleri hiç ses çıkarmadan ve dokunaçlarını hareket ettirmeden hep birlikte yaptıklarını gördüğümü söyleyebilirim. Beslenmeye başlamalarından önce her zaman o yabansı uluma duyuluyordu; uluma hiç hafiflemeden sürüyordu ve bence kesinlikle bir sinyal değildi, yalnızca emme işlemine başlamadan önce havanın dışarıya verilmesiydi. Psikolojiden hiç değilse biraz anladığımı söyleyebilirim, o yüzden Marslıların birbirleriyle düşünce alışverişinde bulunurken hiçbir fiziksel aracı kullanmadıklarından en küçük bir kuşkum yok. Hem de bu konuda güçlü önyargılarım olmasına karşın bu kanıya vardım. Belki birkaç okur hatırlayacaktır, Marslıların istilasından önce telepati kuramına hiç de küçümsenmeyecek bir şiddetle karşı çıkan yazılar yazmıştım.

Marslılar üstlerine bir şey giymiyorlardı. Onların süslenme ve edep kavramları ister istemez bizimkinden farklıydı; ayrıca, sıcaklık değişikliklerine açıkça bizden çok daha az duyarlı oldukları gibi, basınç değişikliklerinin de sağlıkla-

rı üzerinde hiçbir ciddi etki uyandırmadığı anlaşılıyordu. Ama giysi giymiyor olsalar da, hiç kuşku yok ki insanoğluna büyük üstünlükleri bedensel olanaklarına kattıkları daha başka yapay eklentilerdeydi. Biz insanlar bisikletlerimiz ve tekerlekli patenlerimizle, Lilienthal[58] icadı kanatlı planörlerimizle, tüfeklerimiz ve tabancalarımızla, Marslıların tamamlamış oldukları evrimin daha başlarındaydık. Marslılar, tıpkı insanların farklı durumlarda farklı giysiler giymeleri, aceleleri olduğu zaman bisiklete atlamaları ya da yağmurlu havalarda yanlarına şemsiye almaları gibi, gereksinimlerine göre farklı bedenler giyinen salt beyinler olup çıkmışlardı nerdeyse. Bir insana belki de en akıl almaz gelecek şey, insanların kullandığı aygıtların hemen hepsinin düzeneklerinin ağır basan özelliği olan *tekerleğin* ne tuhaftır ki Marslıların araç gereçlerinde bulunmamasıydı; dünyaya taşıdıkları şeyler arasında tekerlek kullandıklarına ilişkin en küçük bir iz ya da belirti yoktu. Oysa hiç değilse bir yerden bir yere giderken tekerlekten yararlanmaları beklenirdi. Bununla bağlantılı olarak, tuhaftır ama bu dünyada bile Doğada tekerlek gibi bir şeye rastlanmadığı gibi, tekerleğin geliştirilmesini sağlayacak başka şeylerin de yer almadığını belirtmekte yarar var. Ve Marslılar tekerleği ya bilmiyorlar (ki buna inanmak olanaksız) ya da kullanmaktan çekiniyorlardı, ama aygıtlarının sabit bir eksen ya da göreli sabit bir eksen üstünde dönmesine, tek bir düzlemde çevrimli devinimlere her nedense pek az rastlanıyordu. Makinelerin hemen bütün bağlantılarında, küçük ama kusursuz eğimli sürtünmeli yataklar üstünde hareket eden sürgülü parçalardan oluşan karmaşık bir sistem görülüyordu. Konuya bu kadar ayrıntılı girmişken, Marslıların makinelerinin uzun pistonlarının çoğun esnek bir kılıf içindeki disklerin oluşturduğu bir çeşit yapay kas örgüsü tarafından harekete geçirildiğini belirtmeden geçmemeli; bu diskler içlerinden bir elektrik akımı geçtiğinde kutuplanıp güçlü bir biçimde birbirine çekiliyor

ve yaklaşıyordu. Böylece, o makinelerin –insana çarpıcı ve tedirgin edici gelen– deviniminin her nasılsa bir hayvanın hareketlerine benzemesi sağlanıyordu. Yarıktan dışarıya ilk göz attığımda silindiri boşaltışını izlediğim o yengeçsi İş Makinesi bu yapay kaslardan geçilmiyordu. Ardında, uzayda yaptıkları uzun yolculuktan sonra güneşin altında uzanmış yatan, kesik kesik nefes alarak, güçsüz düşmüş dokunaçlarını güçlükle kımıldatarak zar zor hareket eden gerçek Marslılardan çok daha canlı görünüyordu.

Ben hâlâ Marslıların gün ışığındaki ağır hareketlerini izleyip bedenlerinin o tuhaf ayrıntılarının her birini kafama kazımaya çalışırken, birden kolumdan sertçe çekmesiyle rahibin varlığını hatırlamam bir oldu. Döner dönmez abus bir surat ve kınayan dudaklarla karşılaştım. Aynı anda ancak birimizin bakabildiği o yarıktan o da bakmak istiyordu; o yüzden, Marslıları izlemekten bir süreliğine vazgeçerek bu ayrıcalığı ona bırakmak zorunda kaldım.

Yeniden baktığımda, yoğun bir biçimde çalışmayı sürdüren İş Makinesi silindirden çıkardığı çeşitli aygıt parçalarını bir araya getirmiş, kendisine şaşmaz benzerlikte bir alet oluşturmuştu bile; aşağılarda solda da küçük bir kazı düzeneği çalışıp duruyor, yeşil buharlar püskürterek ve çukurun çevresinde yol alarak toprağı sistemli bir biçimde durmaksızın kazıyor ve bir kenara yığıyordu. Meğer yıkıntıya dönen sığınağımızı ha bire titreten o aralıksız gümbürtüler ve düzenli sarsıntıların nedeni buymuş. Çalışırken tepesinden dumanlar tütüyor ve bir ıslık sesi çıkarıyordu. Görebildiğim kadarıyla, içinde onu yöneten bir Marslı yoktu.

III

Mahpus Kaldığımız Günler

İkinci bir Savaş Makinesi'nin gelişiyle gözetleme deliğinin oradan ayrılıp bulaşıkhaneye çekildik, yüksekten bakan Marslının duvarın ardında bizi görebileceğinden korkmuştuk. Gerçi sonraki günlerde, dışarıdaki gün ışığı göz kamaştırdığı için sığınağımızın kapkaranlık görüneceğini düşünerek Marslıların bizi görmelerinden daha az korkmaya başlayacaktık; ama ilk başlarda Marslıların yaklaştığına ilişkin en küçük bir belirti karşısında bile yüreğimiz küt küt atarak bulaşıkhaneye çekiliveriyorduk. Yine de, karşı karşıya bulunduğumuz tehlike ne kadar dehşet verici olursa olsun, ikimiz de yarıktan dışarıyı gözetlemenin çekiciliğine direnemiyorduk. Açlıktan ölmekle çok daha feci bir ölüm arasında gidip gelen çok büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olmamıza karşın o ürkünç yarıktan dışarıya bakabilmek için birbirimizle gırtlak gırtlağa gelmemizi bugün ne zaman hatırlasam şaşırıp kalırım. Gülünç bir gariplik içinde hem kendimizi tutamayarak, hem de sesimizin duyulmasından korkarak mutfakta birbirimizle yarışıyor, daracık bir alanda yumruklaşıyor, itişip tepişiyorduk.

Aslında sorun gerek düşünce, gerek davranış bakımından yaradılışımızın da, alışkanlıklarımızın da kesinlikle bağ-

daşmamasından kaynaklanıyordu; karşı karşıya olduğumuz tehlike ve içinde bulunduğumuz yalıtılmışlık bu bağdaşmazlığı daha da belirgin kılıyordu, o kadar. Daha Halliford'dayken çaresizce bağırıp çağırarak beni oyuna getirmesinden, o salakça anlayışsızlığından zaten nefret etmiştim. Bitmek tükenmek bilmeyen homurdanmaları bir hareket tarzı belirleme konusundaki bütün çabalarımı boşa çıkartıyor, zaman zaman da oraya hapsolmuşluk ve içine düştüğüm gerilim yüzünden çıldırayazıyordum. Sersem bir kadın kadar bile kendini dizginleyemiyordu. Saatlerce ağlıyordu; hiç kuşkum yok bu çıtkırıldım şımarık çocuk âciz gözyaşlarının önünde sonunda etkili olacağını sanıyordu. İnsanı yiyip bitiren ısrarları yüzünden onu kafamdan silip atamıyor, karanlıkta öylece oturuyordum. Benden daha çok yiyordu, ben de ancak Marslılar çukurlarındaki işlerini halledinceye kadar o evden çıkmayarak sağ kalabileceğimizi, başka şansımızın olmadığını, bir süre daha dayanmamız gerektiğini, yakında bu yiyeceklere muhtaç kalabileceğimizi boş yere anlatıp duruyordum. Uzun aralıklarla hiç düşünmeden tıka basa yiyordu. Pek az uyuyordu.

Zamanla umursamazlığı ve adamsendeciliği başımızdaki kaygıları, yaşadığımız tehlikeyi o denli şiddetlendirdi ki, böyle şeylerden o kadar nefret etmeme karşın ona tehditler yağdırmaktan, hatta birkaç kez vurmaktan kendimi alamadım. Bu bir süreliğine aklını başına getirdi. Ama neylersin, o kaypak ve kurnaz, zayıf yaratıklardandı – Tanrı'yla da, insanla da, hatta kendileriyle bile yüzleşemeyen, onurdan zerre kadar nasibini almamış, korkak, cibiliyetsiz, içi nefret dolu insanlardan.

Bütün bunları hatırlamak ve kaleme almak benim için tatsız olsa da, hikâyemin eksiği gediğinin kalmaması için yazıya döküyorum. Hayatın karanlık ve korkunç yanlarından yakayı sıyırmış olanlar benim gaddarlığımı, bu son faciamız karşısındaki öfke krizlerimi kolaylıkla suçlayacaklardır;

çünkü onlar neyin yanlış olduğunu herkes gibi bilseler de azap çekmiş insanların başlarından nelerin geçmiş olabileceğinden habersizdirler. Ama pek çok zorluk atlatmış, sonuçta hayatı dibine kadar yaşamış olanlar daha hoşgörülü olacaklardır.

Biz evin karanlığında sesimizi yükseltmeksizin yiyecekleri ve içecekleri kavga dövüş, yumruk yumruğa birbirimizin elinden kapmaya çalışaduralım, Marslılar o korkunç haziranın amansız gün ışığında çukurun içindeki tuhaf ve şaşırtıcı işlerini, her günkü bilinmedik işlerini sürdürüyorlardı. İsterseniz ben yine o ilk yaşadıklarıma, benim için yeni olan o deneyimlere döneyim. Uzun bir süre sonra yeniden gözetleme deliğinin başına geçmeyi göze aldığımda, yeni gelenlere Savaş Makinelerinin içinde bulunanlardan en az üçünün katılmış olduğunu gördüm. Bunlar yanlarında silindirin çevresinde düzenli bir biçimde duran yeni birtakım araç gereçler getirmişlerdi. Artık tamamlanmış olan İkinci İş Makinesi, büyük makinenin getirmiş olduğu yeni düzeneklerden biriyle uğraşıyordu. Gövdesi bir süt güğümüne benzeyen bu yeni düzeneğin tepesinde armut biçimli bir hazne sallanıyor, bu hazneden alttaki yuvarlak bir küvete beyaz bir toz akıyordu.

O salınım hareketini İş Makinesi'nin kollarından biri sağlıyordu. İş Makinesi spatula biçimindeki iki koluyla kazdığı balçıkları yukarıdaki armut biçimli hazneye fırlatırken, bir başka koluyla da düzenli aralıklarla bir kapağı açıp makinenin orta bölümünden paslanmış ve kararmış cüruf parçaları çıkarıyordu. Bir başka çeliksi kol da küvetteki tozları yivli bir oluktan mavimsi toz yığını yüzünden göremediğim bir kaba yöneltiyordu. Bu görünmeyen kaptan ince bir yeşil duman dingin havaya dimdik yükseliyordu. Ben bakadurayım, İş Makinesi'nden, inceden ve ahenkli bir tıkırtıyla, az önce ne idüğü belirsiz bir çıkıntıdan başka bir şey olmayan teleskopa benzer bir uzantı çıktı, ucu balçık yığınının ardın-

da kayboldu. Çok geçmeden üzerinde hiçbir leke olmadığı gibi pırıl pırıl pırıldayan, beyaz alüminyumdan bir çubuk çıkarıp, çukurun kenarında gittikçe yükselen bir çubuk yığınının arasına bıraktı. Bu hünerli makine güneşin batışından yıldızların doğuşuna kadar geçen süre içinde o kaba balçıktan belki yüzden fazla çubuk oluşturdu ve maviye çalan toz tepeciği ağır ağır yükselerek çukurun kenarına vardı.

Bu düzeneklerin hızlı ve çapraşık devinimleri ile efendilerinin her şeyi ağırdan alan uyuşukluğu arasında büyük bir karşıtlık vardı; o kadar ki, canlı olanların efendiler olduğunu kendi kendime günlerce tekrarlamam gerekti.

İlk insanlar çukurun içine getirildiğinde yarığın başında rahip bulunuyordu. Ben çömelip dertop olmuş aşağıda oturuyordum, dışarıdaki sesleri duyabilmek için kulak kesilmiştim. Rahip birden geriye çekilince bizi gördüklerini sanıp korkudan kaskatı kesilerek sindim. Rahip molozların arasından aşağıya kayarak karanlıkta yanıma çöktü, sanki dili tutulmuştu, elini kolunu oynatarak bir şeyler söylemeye çalışıyordu, bir an onun dehşeti bana da bulaştı. El kol hareketlerinden yarığın oradan çekilmek istediği anlaşılıyordu, kısa bir süre sonra merakımdan cesaret alarak yerimden kalktım, rahibin önünden geçerek yarığa tırmandım. İlk başta dehşete kapılacak bir neden göremedim. Şafak söküyordu, yıldızlar ufalmış ve belirsizleşmişti, ama çukur alüminyum yapımından kaynaklanan titrek yeşil bir alevle aydınlanıyordu. Karşımda, yeşil ışıltıların titreştiği, soluk karaltıların oynaştığı, insanın bakmakta zorlandığı tuhaf bir görünüm uzanıyordu. Bütün bunların ortasında yarasalar umursamazcasına uçuşuyordu. Uyuşuk uyuşuk dolanan Marslılar artık görünürde yoktu, maviye çalan yeşil toz tepeciği o kadar yükselmişti ki görünmelerini engelliyordu, çukurun bir köşesinde de ayakları üstünde büzülüp çökmüş, adeta küçülmüş bir Savaş Makinesi dineliyordu. Sonra birden makinelerin takırtıları arasından bize doğru savrulan insan ses-

leri duyar gibi olduysam da ilkin bana şaka gibi geldiği için ciddiye almadım.

Gözlerimi Savaş Makinesi'nden ayırmadan çömelmiş otururken, başlığın içinde gerçekten de bir Marslının olduğuna ilk kez kanaat getirdim. Yeşil alevler aralandıkça derisinin yağlı pırıltısını ve gözlerinin parlaklığını görebiliyordum. Tam o sırada bir çığlık duydum ve makinenin sırtından arkasında asılı duran küçük kafese uzanan uzun bir dokunaç gördüm. Sonra debelenip duran bir şey, yıldızların ışıkları altında ne olduğu anlaşılmayan bir karaltı yukarıya kaldırıldı ve hemen ardından bu kara nesne yeniden aşağıya indirilirken o yeşil ışıltıda onun bir insan olduğunu gördüm. Bir an açık seçik göründü. Şişman ve iriyarı, kanlı canlı, orta yaşlı, iyi giyimli bir adamdı; herhalde daha üç gün önce hayatını yaşayan saygıdeğer bir adam. Bakakalmış gözlerini ve yakalık düğmeleriyle saat zincirindeki parıltıları görebiliyordum. Adam tepeciğin ardında gözden yittikten sonra bir an bir sessizlik oldu. Ardından acı bir çığlık geldi ve Marslıların uzun uzun, sevinç içinde baykuş gibi öttükleri duyuldu.

Moloz yığınından aşağıya kayıp güçlükle ayağa kalktım, ellerimle kulaklarımı kapatıp bulaşıkhaneye doğru fırladım. Rahip çömeldiği yerde kollarını başının üstünde kavuşturmuş, hiç ses etmeden oturuyordu, ben önünden geçerken başını kaldırıp baktı, onu orada bıraktığımı fark edince çığlığı bastı ve koşarak ardımdan geldi...

O gece, kapıldığımız dehşet ile yarıktan bakarken gördüklerimizin ürkünç şaşkınlığı arasında ne yapacağımızı bilemez bir halde bulaşıkhanede saklanırken, bir an önce bir şeyler yapmak için yanıp tutuşmama karşın aklıma hiçbir kaçış planı gelmiyordu; ama sonradan, iki gün sonra, nasıl bir konumda olduğumuzu açık seçik görebilecektim. Rahibin konuşulup tartışılabilecek bir durumda olmadığının farkındaydım; kapıldığı garip korkular onu şiddetli tepkiler gösteren bir yaratığa dönüştürmüş, aklını başından almış,

sağduyudan yoksun kılmıştı. Bir hayvandan farkı kalmamıştı aslında. Ama deyim yerindeyse, bu işin üstüne üstüne gitmeye kararlıydım. Gerçeklerle yüzleşmeyi göze alabildiğimde, içinde bulunduğumuz durum ne kadar feci olursa olsun henüz tümüyle umutsuzluğa kapılmamız için hiçbir neden olmadığının ayırdına varır gibi oldum. Marslılar çukuru yalnızca geçici bir karargâh olarak kullanıyorlarsa kaçış şansımız büyük demekti. Hatta kalıcı bir karargâh olarak kullanıyorlarsa bile orayı gözetim altında tutmaya gerek görmeyebilirlerdi, o zaman da bizim için bir kaçış şansı doğabilirdi. Çukurun karşı yönünde bir tünel kazma olasılığını da az ölçüp tartmadım, ama tünelden nöbet tutan bir Savaş Makinesi'ne görünmeden çıkma olasılığı ilk başta bana çok düşük geldi. Üstelik belli ki kazma işi bütünüyle bana kalacaktı. Rahibin beni yüzüstü bırakacağı kesindi.

Yanlış hatırlamıyorsam, o adamcağızın öldürülüşünü üçüncü gün görmüştüm. Marslıların beslenişini kendi gözlerimle bir tek o sırada görmüştüm zaten. Ondan sonra günün yarısından fazlasında duvardaki delikten uzak durdum. Bulaşıkhaneye gittim, kapıyı söktüm ve elimden geldiğince ses çıkarmamaya çalışarak küçük baltamla birkaç saat kazdım; ama yaklaşık bir metre derinliğinde bir çukur açmıştım ki gevşek toprak gürültüyle çöküverdi, ben de kazmayı daha fazla sürdürmeyi göze alamadım. Cesaretim kırılmıştı, içimden elimi kıpırdatmak bile gelmiyordu, uzun bir süre bulaşıkhanenin zemininde serilip kaldım. Ondan sonra da tünel kazarak kaçma fikrinin peşini bıraktım.

Marslıların gücü karşısında o kadar sinmiştim ki, ilk başlarda onların insanlar tarafından geriletilmeleri sayesinde kurtulabileceğimize pek ihtimal vermiyordum. Ama ya dördüncü ya beşinci geceydi, kulağıma ağır top seslerine benzer sesler geldi.

Gecenin çok geç saatleriydi, ay pırıl pırıldı. Marslılar Kazı Makinesi'ni alıp götürmüşlerdi, çukurun karşı kena-

rında duran bir Savaş Makinesi ve çukurun benim gözetleme deliğimin hemen altında kaldığı için göremediğim bir köşesinde çalışan bir İş Makinesi dışında, hiçbiri görünürde yoktu. İş Makinesi'nin soluk ışıltısı ve ay ışığının beyaz benekleri dışında, çukur karanlığa gömülmüştü, İş Makinesi'nin tıkırtılarını saymazsak ortalık sessizdi. O gece harikulade bir dinginlik içindeydi; gökyüzü tek bir gezegene, Ay'a kalmıştı sanki. Bir köpeğin havlamalarını duydum, o bildik ses üzerine kulak kesildim. Derken tıpkı ağır topların sesine benzeyen açık seçik bir gümbürtü duydum. Art arda altı top atışı saydım, uzun bir aradan sonra altı top atışı daha duyuldu. Hepsi o kadar.

IV

Rahibin Ölümü

Eve hapsoluşumuzun altıncı günüydü, yarıktan dışarıya son kez göz atıyordum ki birden yanımda kimse olmadığını fark ettim. Yanımdan hiç ayrılmayan ve beni hep yarıktan uzak tutmaya çalışan rahip bulaşıkhaneye geri dönmüştü. Ansızın kafama bir şey takıldı. Ses etmeden hızla bulaşıkhaneye gittim. Karanlıkta papazın bir şeyler içtiğini duydum. Karanlığın içinde elimi uzattım, parmaklarım bir Burgonya şarabı şişesine dokundu.

Birkaç dakika süren bir boğuşma oldu. Şarap şişesi yere düşüp kırılınca boğuşmayı bırakıp ayağa kalktım. Soluk soluğa dikilmiş, birbirimize tehditler savuruyorduk. Sonunda rahiple yiyeceklerin arasına girip ona artık bu işi bir disiplin altına alma konusunda kararlı olduğumu söyledim. Kilerdeki yiyecekleri bize on gün yetecek tayınlara böldüm. O gün daha fazla yemesini engelleyecektim. Öğleden sonra yine yiyeceklere el atacak oldu. Kestiriyordum, ama anında uyanıverdim. Bütün gün ve bütün gece karşı karşıya oturduk; yorgundum ama kararlılığımı kaybetmemiştim, o ise açlıktan öleceğini söyleyerek ağlıyor, yanıp yakılıyordu. Bütün bunların bir gün, bir gece sürdüğünü biliyorum, ama o sırada bana hiç bitmeyecekmiş gibi gelmişti – hâlâ da öyle geliyor.

Diyeceğim, gittikçe büyüyen uyuşmazlığımız sonunda açıkça çatışmaya vardı. İki uzun gün boyunca kimi vakit sesimizi yükseltmeden kavga ettik, bazı defa güreş tuttuk. Onu bazen deli gibi dövüp tekmelediğim oluyordu, ama bazen de tatlı sözlerle aklını çelip razı etmeye çalışıyordum; bir seferinde, son Burgonya şarabı şişesini rüşvet olarak vermeye bile kalkıştım, çünkü su edinebildiğim bir yağmur suyu pompası vardı. Ama zor kullanmak da, iyi davranmak da işe yaramıyordu: Gerçekten de aklı başından gitmişti. Ne yiyeceklere aç kurt gibi saldırmaktan vazgeçiyordu ne de ortalığı velveleye vererek kendi kendine zırvalamaktan. Mahpusluğumuzu dayanılır kılmak için aldığım en temel önlemleri bile umursadığı yoktu. Giderek aklını tümden oynattığını fark etmeye, insanın yüreğini karartan bu boğucu karanlıktaki biricik yoldaşımın zırdelinin teki olduğunu kavramaya başlıyordum.

Şimdi bazı şeyleri hatırlıyorum da, zaman zaman kendi aklımın da gidip geldiğini düşünmeden edemiyorum. Uykuya dalar dalmaz yabansı ve ürkünç düşler görüyordum. Belki tuhaf gelebilir, ama rahibin güçsüzlüğü ve deliliği beni ayıltmış, güçlü tutmuş ve akıl sağlığımı korumamı sağlamıştı diye düşünüyorum.

Sekizinci günümüzdü, fısıldayarak konuşmayı bıraktı, yüksek sesle söylenmeye başladı ve ne yaptıysam sesini alçaltmak mümkün olmadı.

"Ettiğimi buldum, Yüce Tanrım!" deyip duruyordu. "Ettiğimi buldum. Hükmün yalnız benim üstüme olsun. Günaha girdik, sana layık olamadık. Yoksulluk ve acı vardı; yoksullar yerlerde sürünüp ayaklar altında çiğnendi, ama ben sesimi çıkarmadım. Çok istesem de, ayağa dikilip onları tövbe etmeye, evet tövbe etmeye çağırmadım, onun yerine kabulü mümkün divanelikler vaaz ettim, aman Tanrım hem de ne divanelikler!.. Yoksullara ve düşkünlere eza edenler... Tanrı'nın gazabı üstünüze olsun!"

Sonra birden konuyu ondan sakladığım yiyeceklere getirdi, yalvarıp yakarıyor, ağlıyor, giderek tehditler yağdırıyordu. Sesini gittikçe yükseltiyordu –yalvardım sesini yükseltmemesi için; sonunda zayıf noktamı bulmuştu– bağırıp çağırarak Marslıları başımıza toplamakla tehdit etti. Doğrusu bu bir süre korkuttu beni; ama en küçük bir ödün kurtulma şansımızı tahmin edilemeyecek kadar azaltabilirdi. Bunu yapmayacağından asla emin olmadığım halde ona meydan okudum. Ama o gün hiç değilse böyle bir şey yapmadı. Sekizinci ve dokuzuncu günlerin büyük bir bölümünde sesini yavaş yavaş yükselterek durmadan konuştu – içi boş, düzmece vaazlarından duyduğu pişmanlığı dile getirdiği abuk sabuk, saçma sapan sözlerle gözdağları, yalvarıp yakarmalar birbirine karışıyordu, nerdeyse kendini bana acındıracaktı. Bir süre uyuduktan sonra yenilenmiş bir güçle yeniden konuşmaya başladı, üstelik o kadar yüksek sesle konuşuyordu ki artık susmasını söylemek zorunda kaldım.

"Sus, sesini çıkarma!" dedim yalvarırcasına.

Karanlıkta, bakır kap kacağın yanı başında oturuyordu, dizlerinin üstünde doğruldu.

Çukura kadar ulaşmış olmasından korktuğum bir sesle, "Uzun zamandır ses çıkarmadım, sustum," diye bağırdı.[59] "Artık kendimi tutmayacağım. Lanet olsun bu yüzü kara şehre! Lanet olsun! Lanet! Lanet olsun! Lanet! Lanet! Bu dünyada yaşayıp da Kıyamet Günü çalacak boruya kulak vermeyenlere!"

Marslıların bizi duyacağından korkarak yerimden fırladım, "Kes sesini!" dedim. "Kurban olayım..."

O da ayağa fırladı, kollarını iki yana açarak, "Hayır!" diye bağırdı avazı çıktığı kadar. "Konuşacağım! Tanrı kelamı üzerimdedir."

Üç adımda mutfağın kapısındaydı.

"Artık kendimi tutmayacağım. Gidiyorum. Geç bile kaldım."

El yordamıyla duvara asılı et satırına uzandım. Hemen peşine düştüm. Korkudan gözümü kan bürümüştü. Daha mutfağın ortasındayken yakaladım onu. Yine de merhamete gelmiş olacağım ki, satırı ters tutup sapıyla vurdum kafasına. Yüzükoyun yeri boyladı, öylece kaldı. Ayağım takılıp tökezlemiştim, tepesinde soluk soluğa dikiliyordum. Yerde kımıltısız yatıyordu.

Ansızın dışarıdan bir ses geldi, sıvaların parçalanıp döküldüğünü duymamla duvardaki üçgen açıklığın kararması bir oldu. Başımı kaldırıp bakınca bir İş Makinesi'nin alt bölümünün yavaşça delikten içeri uzandığını gördüm. Kavrama kollarından biri döküntülerin arasından kıvrılarak ilerledi; ardından bir başka kol belirdi, yıkılan kirişlerin üstünden ağır ağır sokuldu. Taş kesilmiş, kalakalmıştım. Derken gövdenin kenarına yakın bir tür cam levhanın ardında Marslının yüzünü gördüm, yüz denebilirse eğer, sonra da çevreyi gözetleyen iri koyu gözlerini; biraz sonra da uzun metalik bir yılana benzeyen bir dokunaç sağını solunu yoklayarak usul usul delikten içeri uzandı.

Güçlükle döndüm, rahibe takılıp tökezledim, bulaşıkhanenin kapısında durdum. Dokunaç artık odanın iki metre kadar içersine girmiş, garip ani hareketlerle kıvrılıyor, bir oraya bir buraya dönüyordu. Dokunacın o ağır, kesintili ilerleyişi karşısında bir süre büyülenmişçesine öyle kaldım. Sonra hafif, kısık bir çığlık atarak bulaşıkhaneye doğru atıldım. Tir tir titriyor, ayakta zor duruyordum. Kömürlüğün kapısını araladım, karanlıkta durup etrafa kulak vererek yarı aydınlık kapı aralığından mutfağa baktım. Marslı beni görmüş müydü? Şu anda ne yapıyordu?

Bir şey çok sessizce ileri geri gidip geliyor, ikide bir hafifçe duvara vuruyor, anahtarlıktan sallanan anahtarlar gibi şıngırdayarak yoluna devam ediyordu. Derken, ağır bir gövde –ne olduğunu çok iyi biliyordum– mutfağın zemininden açıklığa doğru sürüklendi. Kendimi tutamadım, sü-

rünerek kapıya kadar gittim, mutfağın içine bir göz attım. Dışarıdan üçgen aralığa vuran parlak gün ışığında, Marslının, bir İş Makinesi'nin Briareus'un[60] kollarından farksız kollarıyla rahibin kafasını dikkatle incelediğini gördüm. Birden, Marslının, rahibin başına indirdiğim satırın bıraktığı izden benim de orada olduğumdan kuşkulanabileceği geçti aklımdan.

Sürünerek kömürlüğe dönüp kapıyı kapattım, elimden geldiğince görünmemeye ve ses çıkarmamaya çalışarak karanlıkta odunlar ve kömürlerin arasına büzüldüm. İkide bir dikiliyor, Marslının dokunacını yeniden açıklıktan içeri uzatıp uzatmadığını anlamak için kulak kesiliyordum.

Sonra o hafif, metalik şıngırtı yeniden duyuldu. Mutfağın içinde el yordamıyla yavaş yavaş ilerleyerek izini sürdüm. Çok geçmeden daha yakından duydum – anlaşılan bulaşıkhaneden geliyordu. Dokunacın bana erişecek kadar uzun olmadığını düşündüm. Ha bire dua ediyordum. Kömürlüğün kapısına hafifçe sürtünerek geçip gitti. Asırlar sürmüş gibi gelen dayanılmaz bir bekleyişten sonra kapının sürgüsünü kurcaladığını duydum. Kapıyı bulmuştu! Marslı kapının ne olduğunu anlamıştı!

Kapının sürgüsünü bir dakika kadar kurcaladı; sonunda kapı açıldı.

Karanlıkta yalnızca o şeyin –tıpkı bir fil hortumuna benziyordu– salınarak bana doğru geldiğini; duvarı, kömürleri, odunları ve tavanı yokladığını görebiliyordum. Kafasını körcesine sağa sola oynatan siyah bir solucan gibiydi.

Bir ara botumun topuğuna dokunacak oldu. Az kalsın çığlığı basıyordum; elimi ısırdım. Bir süre sesi çıkmadı. Tam çekilip gittiğini düşünmeye başlıyordum ki, birden çıt diye bir ses çıkararak bir şeyi yakaladı –bir an beni yakaladığını sandım!– ve yeniden kömürlüğün oradan çıkıp gitti gibi geldi. Kısa bir süre emin olamadım. Anlaşılan, incelemek için bir parça kömür almıştı.

Sıkıştığım yerden biraz olsun çıkma fırsatını buldum ve etrafa kulak verdim. Kurtulayım diye yel yeperek dua ediyordum.

Tam o sırada, o bildik sesin bana doğru yavaş yavaş yaklaştığını duydum. Duvarları sıyırıp tırmalayarak, eşyalara hafifçe dokunarak usul usul sokuluyordu.

Meraktan çatlayacaktım ki, kömürlüğün kapısını çarparak kapadı. Kilere girdiğini duydum, az sonra bisküvi tenekeleri tıngırdadı, şişenin biri düşüp kırıldı, ardından kömürlüğün kapısına sert bir şeyin çarptığı duyuldu. Sonra bir sessizlik oldu, sessizliği asırlar gibi gelen bir bekleyiş izledi.

Gitmiş miydi?

Sonunda gitmiş olduğu sonucuna vardım.

Bir daha bulaşıkhaneye girmedi; ama onuncu gün sabahtan akşama kadar zindan gibi karanlıkta, dilim damağıma yapışmış bir halde, sürünerek dışarıya çıkmayı bile göze alamadan kömürlerle odunların arasında gizlendim. Sığınağımdan çıkmaya ancak on birinci gün cesaret edebildim.

V

Sessizlik

Kilere geçmeden önce ilk işim mutfak ile bulaşıkhane arasındaki kapıyı sürgülemek oldu. Ama kiler bomboştu; ağza atacak bir lokma bile yoktu. Anlaşıldığı kadarıyla, Marslı evvelsi gün ne kadar yiyecek varsa hepsini alıp götürmüştü. Bunu fark ettiğimde ilk kez umutsuzluğa kapıldım. On birinci ve on ikinci günlerde de ne ağzıma bir çöp girdi, ne de bir damla su içebildim.

İlk başlarda dilim damağım kurumuş, bitkin düşmüştüm. Bulaşıkhanenin karanlığında umarsız ve perişan bir halde oturuyordum. Yemek yemekten başka bir şey düşünmüyordum. Bir ara sağır olduğumu sandım, çünkü çukurdan duymaya alıştığım makine sesleri tümden kesilmişti. Sessizce sürünerek deliğe kadar gidecek gücü kendimde bulamıyordum, yoksa giderdim.

On ikinci gün boğazım artık o kadar ağrıyordu ki, Marslıları ayağa kaldırmayı göze alarak, musluğun yanındaki yağmur suyu tulumbasının gıcırtılarına aldırmadan birkaç bardak simsiyah kesilmiş, pislik içindeki yağmur suyundan içtim. Suyu içince canım yerine geldi, tulumbanın gıcırtılarını hiçbir dokunacın fark etmediğini görünce de biraz olsun cesaret buldum.

O günler boyunca aklımı rahibe ve ölüm biçimine takmıştım, ama kafamı toparlayıp bir karara varamıyordum.

On üçüncü gün biraz daha su içtim, biraz kestirdim; birbiriyle en küçük bir bağlantısı olmasa da yemek yemeyi düşünürken gerçekleşmesi olanaksız kaçış planları uçuşuyordu kafamda. Uykuya dalar dalmaz ürkünç karabasanlar çıkıyordu karşıma, rahibin ölümünü, mükellef sofralar görüyordum; ama uyurken de, uyanıkken de beni durmadan su içmeye zorlayan şiddetli bir ağrı hissediyordum. Bulaşıkhaneye vuran ışık artık griden kızıla dönmüştü. Kızıl benim altüst olmuş hayal gücüme kan rengini çağrıştırıyordu.

On dördüncü gün mutfağa gittim, Kızıl Yabanotu'nun yapraklarının duvardaki deliğin tam önünde boy atmış, yarı aydınlığı koyu kırmızı bir loşluğa dönüştürmüş olduğunu görünce çok şaşırdım.

Mutfaktan birbiri ardına tuhaf ama bildik sesler duyduğumda on beşinci günün ilk saatleriydi, kulak verince bir köpeğin koklayıp eşelemesine benzettim. Nitekim mutfağa girince de, bir köpeğin burnunu kıpkırmızı yaprakların örttüğü yarıktan içeri uzatmış olduğunu görerek şaşkına döndüm. Köpek kokumu alınca kesik kesik havladı.

Onu sessizce içeriye çekmeyi başarabilirsem belki öldürüp yiyebilirim diye düşündüm; kaldı ki, hareketlerinin Marslıların dikkatini çekmemesi için onu öldürmekte yarar vardı.

"Kuçu kuçu!" diyerek usulca sokulacak olduysam da, birden kafasını delikten geri çekerek gözden kayboldu.

Etrafa kulak verdim –sağır değildim– çukur kesinlikle sessizdi. Kulağıma bir kuşun kanat çırpması gibi bir ses ve boğuk bir gaklama geldi, o kadar.

Uzun bir süre deliğin yakınında uzanıp bekledim, ama deliği örten kızıl otları elimle aralamayı göze alamadım. Birkaç kez köpeğin ta aşağılardaki kumların üstünde oraya buraya koşuşturmasına benzeyen patırtılar duydum, kuş sesle-

rine benzeyen sesler de geliyordu, ama o kadar. En sonunda, sessizliğe güvenerek dışarıya baktım.

Bir sürü karganın Marslıların içlerini boşalttıkları cesetlerin iskeletleri başında sekerek dövüştüğü köşe dışında, çukurda tek bir canlı görünmüyordu.

Çevreme bakınca gözlerime inanamadım. Bütün makineler gitmişti. Bir köşedeki boz mavi büyük toz tepeciği, bir başka köşedeki birtakım alüminyum çubuklar ile o kara kuşlar ve öldürülenlerin iskeletleri dışında, kumda açılmış bomboş bir yuvarlak çukurdan başka bir şey yoktu ortalıkta.

Kızıl yabanotlarının arasından kendimi usulca dışarı attım ve moloz yığınının üstünde durdum. Arkamı verdiğim kuzey dışında bütün yönleri görebiliyordum, ortalıkta ne bir Marslı ne de Marslılardan bir iz vardı. Çukur ayaklarımın dibinden dimdik aşağıya iniyordu, ama biraz ileride molozlar yıkıntının tepesine erişilebilecek bir eğim veriyordu. Kurtulma fırsatını yakalamıştım. Titremeye başlamıştım.

Bir süre duraksadıktan sonra ansızın gelen bir kararlılıkla, her şeyi göze alarak ve yüreğim küt küt atarak, onca zamandır gömülü kaldığım tepeciğe tırmandım.

Bir kez daha çevreme bakındım. Kuzeyde de tek bir Marslı görünmüyordu.

Sheen banliyösünün bu kesimini gün ışığında son gördüğümde, birbirlerinden çok sayıda gölgeli ağaçlarla ayrılan, kırmızı ve beyaz ferah evlerin sıralandığı bir cadde vardı. Oysa şimdi ortalığı sarmalarına karşı koyabilecek tek bir yeryüzü bitkisinin bulunmadığı, dize kadar gelen kaktüssü kızıl bitkilerle kaplı, paramparça olmuş tuğlalardan, balçık ve çakıldan oluşan bir tepeciğin üstündeydim. Yakınımdaki ağaçlar kuruyup kararmıştı, ama biraz ileride bir kızıl bitki ağı hâlâ yaşayan gövdeleri sarmıştı.

Çevredeki evlerin hepsi harap olmuş, ama hiçbiri yanıp kül olmamıştı; pencereleri ve kapıları kırılıp parçalanmış

olsa da bazı evlerin duvarları ikinci kata kadar ayakta kalmıştı. Tavanları yerle bir olmuş odaları boydan boya Kızıl Yabanotları sarmıştı. Ayaklarımın dibindeki o kocaman çukurda kargalar artıklar için pençe pençeye geliyordu. Bazı başka kuşlar da yıkıntılar arasında sekerek dolanıyordu. Uzakta bir deri bir kemik kalmış bir kedinin bir duvarın üstünde sürünerek ilerlediğini gördüm, ama insanlardan en küçük bir iz kalmamıştı.

Son günlerde hapsolup kaldığım o evin aksine, ortalık ışıl ışıl, gökyüzü masmaviydi. Boş buldukları her yeri sarmış olan Kızıl Yabanotları tatlı bir rüzgârla usul usul salınıp duruyorlardı. Ve ah! Havadaki o letafet!

VI

On Beş Günde Neler Oldu

Bir süre güvende olup olmadığımı umursamadan tepeciğin üstünde yalpalayıp durdum. Yeni çıktığım o berbat kokulu zifiri izbede ufkum o kadar daralmıştı ki, o andaki güvenliğimizden başka bir şey düşünmemiştim. Dünyanın başına gelenlerin ayırdına varamamış, karşıma bilinmedik şeylerin bu ürkünç görünümünün çıkabileceğini kestirememiştim. Yerle bir olmuş bir Sheen görmeyi beklerken, karşıma sanki başka bir gezegenin tüyler ürpertici, tekinsiz görünümü çıkmıştı.

O an insanoğlunun havsalasının almayacağı, ama hükmettiğimiz zavallı hayvancıklara hiç de yabancı gelmeyecek bir duygu yaşadım. Kendimi, yuvasına geri döndüğünü sanırken birden yuvasını kazıp altını üstüne getiren birtakım adamlarla karşılaşan bir tavşandan farksız hissettim. Beni günlerce bunalttıktan sonra birden kafamda açıklık kazanmaya başlayan bir şeyi sezer gibi oluyor, artık bir efendi değil Marslıların boyunduruğu altına girmiş bir hayvan olduğuma inanmaya başlıyor, artık tahtımızdan indirildiğimiz duygusuna kapılıyordum. Artık görünmemeye çalışarak etrafı kollayıp duran, kaçıp gizlenen o hayvanlardan bir farkımız kalmamıştı; insanoğlunun korkulu imparatorluğu son bulmuştu.

Ama bu garipliğin farkına varır varmaz o duyguyu içimden attım ve aç biilaç geçen o uzun ve sıkıntılı günlerden sonra açlığımı giderme güdüsü ağır bastı. Çukurun karşı tarafında, kızıla bürünmüş bir duvarın ardında, henüz otların sarmadığı küçük bir bahçe görünce aklıma bir fikir geldi ve dizlerime, bazen de boynuma kadar gelen Kızıl Yabanotlarının arasına daldım. Otlar o kadar sıktı ki, orada rahatlıkla gözlerden uzak kalacağımı düşünmüştüm. Duvarın yüksekliği en az iki metreydi, o yüzden tırmanmaya kalkıştığımda ayağımı duvarın üstüne atamadığımı gördüm. Bunun üzerine duvar boyunca ilerledim, köşeye geldiğimde oradaki kaya parçası duvarın tepesine çıkıp gözüme kestirdiğim bahçeye atlamamı sağladı. Bahçede bulduğum biraz taze soğan, birkaç kuzgunotu kökü, biraz da daha olgunlaşmamış havucu kaptığım gibi yıkık bir duvarın üstünden atlayıp kızıl ve koyu kırmızı ağaçların arasından –koca koca kan damlalarıyla kaplı bir caddeden geçiyordum sanki– Kew'a doğru yola koyuldum; o sırada aklımda daha fazla yiyecek bulmaktan ve çukurun bulunduğu bu ilençli ve tüyler ürpertici bölgeden bir an önce tabana kuvvet kaçıp kurtulmaktan başka bir şey yoktu.

Biraz daha ilerideki çimenlik bir alanda bulduğum mantarları da silip süpürdükten sonra karşıma daha önce çayırlık olduğu anlaşılan bir yerde bozbulak akan bir dere çıktı. Biraz önce atıştırdıklarım iştahımı açmaktan başka bir işe yaramamıştı. Sıcak, kurak bir yazda böyle bir dereyi görünce doğrusu şaşırmıştım, ama sonradan buna yol açanın Kızıl Yabanotu'ndan kaynaklanan tropik canlılık olduğunu anlayacaktım. Olağanüstü bir biçimde göğeren Kızıl Yabanotu suyla karşılaşır karşılaşmaz eşi benzeri görülmemiş bir verimlilik kazanmıştı. Tohumları Wey ve Thames ırmaklarının sularına saçılmış, suyun içinde hızla büyüyerek dev boyutlara erişen yaprakları bu iki ırmağı da kısa sürede tıkayıp boğmuştu.

Daha sonra gördüğüm gibi, Putney'deki köprü ağ gibi saran bu yabanotlarının arasında nerdeyse kaybolmuştu; Richmond'da da Thames'in suları geniş ve sığ bir akarcaya dönüşerek Hampton ve Twickenham'ın çayırlarına akmıştı. Yabanotları yayılan suları izlemiş, sonunda Thames Vadisi'nin yıkık dökük villaları bir süreliğine benim kıyısında dolanıp durduğum bu kızıl bataklıkta kaybolmuş, böylece Marslıların neden olduğu perişanlığın büyük bölümü gözlerden gizlenmişti.

Sonunda Kızıl Yabanotu nerdeyse yayıldığı kadar büyük bir hızla göçüp gitti. Belirli bir bakteriden kaynaklandığı sanılan yok edici bir hastalığa kısa sürede yenik düştü. Hemen belirteyim ki, tüm yeryüzü bitkileri bakteriyel hastalıklara karşı doğal ayıklanma yoluyla bir direnme gücü edinmişlerdir – şiddetli bir mücadele vermeden asla boyun eğmezler; oysa Kızıl Yabanotu çoktan ölmüş gibi çürüyüverdi. Yaprakları beyazladı, sonra da pörsüyüp kurudu. Dokunur dokunmaz dağılıveriyorlardı; ilk başlarda onların büyümelerini hızlandıran sular son kalıntılarını denize taşıdı...

Bu suyun başına gelir gelmez ilk işim tabii ki susuzluğumu gidermek oldu. Kırba gibi su içtikten sonra gayriihtiyarı birkaç Kızıl Yabanotu yaprağı çiğneyecek oldum; ama fazla suluydu, berbat metalik bir tadı vardı. İlkin Kızıl Yabanotları ayaklarıma dolansa da suyun kolayca yürüyebileceğim kadar sığ olduğunu fark ettim, ama ırmağa doğru derinleştiğini anlayınca dönüp Mortlake'e yöneldim. Villaların, çitlerin ve sokak lambalarının yıkıntılarına bakarak yolu çıkardım, çok geçmeden bu su taşkınından kurtulmuştum, Roehampton'a doğru giden tepeye vurdum ve Putney Parkı'na çıktım.

Orada garip ve bilmedik manzaranın yerini bildik bir enkaz görünümü almıştı; bazı yerlerde adeta bir tayfunun yol açtığı yıkımın izleri görülüyordu, elli metre kadar sonra da hemen hiç hasar görmemiş yerlere ulaştım, sanki sahiple-

ri günübirlik bir yere gitmiş ya da içeride uyuyorlarmış gibi panjurları sımsıkı çekilmiş, kapıları kapatılmış evlerle karşılaştım. Buralarda Kızıl Yabanotu o kadar gür değildi; yol boyunca uzanan uzun ağaçları da o kızıl sarmaşık sarmamıştı. Ağaçlardan yiyecek bir şeyler toplamaya kalkıp hiçbir şey bulamayınca sessiz ve sakin görünen birkaç eve girecek oldum, ama hepsi çoktan yağmalanmıştı. Yola devam edemeyecek kadar bitkin düştüğüm, mecalsiz kaldığım için günün geri kalan bölümünü bir çalılığa uzanarak geçirdim.

Bütün bu süre boyunca tek bir insan görmediğim gibi Marslıların izine de rastlamadım. Karşıma aç oldukları anlaşılan iki köpek çıktıysa da, onlara doğru hamle edince kıçın kıçın kaçtılar. Roehampton yakınlarında iki insan iskeleti gördüm –ceset değil iskelet– sıyırılıp tertemiz edilmişlerdi, yakındaki ormanda ise birkaç kedi ve tavşanın parçalanıp sağa sola dağılmış kemiklerini ve bir koyunun kafatasını buldum. Bunların bazı parçalarını ağzıma atıp çiğnemeye kalktıysam da geriye pek bir şey kalmadığını fark ettim.

Güneş battıktan sonra, Isı Işını'nın her nasılsa kullanılmış olduğunu sandığım Putney'ye doğru yola koyuldum. Roehampton'ı geçtikten sonra girdiğim bir bahçede açlığımı bastıracak kadar ham patates buldum. O bahçeden aşağılara bakınca Putney ve ırmak görünüyordu. Burası alacakaranlıkta yabansı bir ıssızlığa bürünmüştü: Kararmış ağaçlar, kararmış, ıssız yıkıntılar ve tepenin eteklerinde taşmış ırmağın yabanotlarıyla kızıla kesmiş suları. Ve o her yere çökmüş sessizlik. Bu her yeri ıssızlaştıran değişikliğin ne kadar çabuk gerçekleştiğini düşünmek yüreğime tarifsiz bir dehşet saldı.

Bir süre, insanlığın yeryüzünden silinip gittiğini ve sağ kalan son insan olarak orada bir başıma kaldığımı sandım. Putney Hill'in[61] yukarılarına gelmeden bir iskeletle daha karşılaştım, kolları kopartılmış ve gövdenin birkaç metre ilerisine taşınmıştı. İlerledikçe, benim gibi sürüden ayrılıp

kendi başına kalmışların dışında, insanlığın yok edilişinin dünyanın bu kesiminde tamamlanmış olduğuna ilişkin kanım daha da güçleniyordu. Marslılar ülkeyi harabeye çevirdikten sonra herhalde yiyecek aramak için yollarına devam ettiler diye düşünüyordum. Belki şimdi Berlin'i ya da Paris'i yıkıma uğratıyorlardı, belki de kuzeye yönelmişlerdi...

VII

Putney Hill'deki Adam

O gece Putney Hill'in yukarılarındaki handa kaldım, Leatherhead'e kaçışımdan bu yana ilk kez bir yatakta uyudum. Hana girerken gereksiz yere kapıyı kırışımı da –sonradan ön kapının mandallı olduğunu fark edecektim– yiyecek bulmak için her odayı nasıl bucak bucak aradığımı, artık umutsuzluğa kapılmak üzereyken hizmetçinin kaldığını sandığım bir odada farelerin kemirdiği bir ekmek kabuğuyla iki kutu ananas bulduğumu da uzun uzadıya anlatmayacağım. Belli ki birileri burayı daha önce arayıp taramış, yiyecek namına ne varsa alıp götürmüştü. Ne var ki, daha sonra büfede kimsenin fark etmediği anlaşılan bisküviler ve sandviçler buldum. Sandviçler yenecek durumda değildi, ama bisküviler açlığımı giderdi, kalanları da ceplerime doldurdum. Geceleyin yiyecek peşine düşmüş bir Marslı Londra'nın bu kesimini ayağa kaldırarak geliverir korkusuyla hiç ışık yakmadım. Yatmadan önce bir ara üstüme bir tedirginlik geldi, bir o pencereye bir bu pencereye giderek o canavarlardan bir iz var mı diye etrafı kolaçan ettim. Pek uyku tutmadı. Yatakta yatarken bir de baktım kafamın içinde bir sürü düşünce birbirini kovalıyor – rahiple son tartışmamızdan bu yana böyle bir şey yaşadığımı hatırlamıyordum. Aradan ge-

çen bütün o süre boyunca zihnimde belli belirsiz ruh halleri hızla birbirini izlemiş ya da sersemce bir aşırı duyarlılığa kapılmıştım. Ama geceleyin zihnim yediklerimden aldığı güçle olsa gerek yeniden açılmış ve düşünmeye başlamıştım.

Aklıma takılan üç şey vardı: Rahibin öldürülüşü, Marslıların nerede olduğu ve karımın başına neler gelmiş olabileceği. Rahibin öldürülüşünü hatırladığımda ne dehşete kapılıyordum, ne de pişmanlık duyuyordum; olup bitmiş bir şey olarak görüyor, asla hoş olmamakla birlikte pişmanlık duymayı da hiç gerektirmeyen bir anı olarak hatırlıyordum. Kendimi şimdi nasıl görüyorsam o sırada da öyle görüyordum, birbiri ardına gelen rastlantıların karşı konulmaz bir biçimde adım adım o apansız darbeye sürüklediği bir yaratık gibi. Kendimi suçlu görmüyordum; ama yine de zihnime çakılıp kalan anısı peşimi bırakmıyordu. Gecenin suskunluğunda, bazen o sessizlik ve karanlıkta Tanrı'yı yakınında hissedersin ya, işte bir tek o zaman o hiddet ve korku anı için kendimi yargılamadan edemiyordum. Onu yanımda çömelmiş, susuzluğumu umursamadan, Weybridge'deki yıkıntılardan yükselen alevler ve dumanları gösterirken bulduğum andan başlayarak yaptığımız konuşmayı bir bir yeniden geçiriyordum aklımdan. Uzlaşıp uyuşamamıştık – kahpe feleğin kurbanı olmuştuk. Bütün bunları öngörebilseydim onu Halliford'da bırakırdım. Ama öngörememiştim; oysa suç öngörmene karşın yapmaktır. Bunu da bütün bu hikâyeyi yazdığım gibi, nasıl olduysa öyle yazıyorum. Tek bir tanığımız yoktu – bütün bunları gizleyebilirdim de. Ama yazdım işte, okuyucu ne yargıya varırsa varsın.

Yerde yüzükoyun yatan cesedin görüntüsünü zorbela kafamdan atmıştım ya, artık Marslılar sorununu ve karımın başına neler geldiğini düşünüp taşınmaya koyulabilirdim. İlkiyle ilgili hiçbir şey bilmiyordum; bu konuda aklıma yüzlerce şey gelebilirdi, üstelik aynı durum ne yazık ki karımın

yazgısı için de geçerliydi. Ve o gece birden korkulu bir düşe dönüştü. Bir de baktım, yatağımda oturmuş karanlığa dalıp gitmişim. Bir de baktım, keşke Isı Işını karımı ansızın ve acı vermeden yok etmiş olsa diye dua ediyorum. Leatherhead'den döndüğüm geceden beri dua etmemiştim. Dara düştüğüm zamanlar hep öylesine dualara sığınırdım, puta tapanların tılsımlı sözler mırıldanmaları gibi dua ederdim; ama bu kez, Tanrı'nın karanlığıyla yüz yüze, gerçekten dua ediyordum, kararlılıkla ve bilerek yakarıyordum. Ah, o tuhaflıklarla dolu gece! Doğrusu, en tuhafı da, şafak söker sökmez, Tanrı'yla konuştuktan sonra o evden, gizlendiği delikten çıkan bir sıçan gibi –pek de iri olmayan, alt sınıftan bir hayvan gibi, efendilerimizin akıllarına estikçe avlayıp öldürebilecekleri bir yaratık gibi– sürünerek çıkmamdı. Kim bilir, belki onlar da Tanrı'ya inanarak dua ediyorlardı. Hiç kuşku yok ki, şu savaştan hiçbir şey öğrenmediysek, acımayı –boyunduruğumuz altında sürünen o beyinsiz yaratıklara bile acımayı– öğrenmiştik.

Pırıl pırıl, güzel bir sabahtı; doğuda altın sarısı küçük bulutlarla bezeli gökyüzü ışıltılı bir pembeye çalıyordu. Putney Hill'in yukarılarından Wimbledon'a uzanan yolda, savaşın başlamasının ardından pazar gecesi Londra'ya doğru sürüklenmiş olması gereken panik kasırgasından artakalan yürek burkucu izler göze çarpıyordu. Üstünde "Thomas Lobb, Zerzevatçı, New Malden" yazan iki tekerlekli küçük bir araba görülüyordu, tekerleklerinden biri paramparça olmuştu, yanında bir de terk edilmiş teneke sandık vardı; bir hasır şapka artık balçıklaşmış çamurun içinde ezik büzük duruyor, West Hill'in yukarısında ters dönmüş bir yalağın etrafında kana bulanmış cam parçaları göze çarpıyordu. Ağır aksak hareket ediyordum, ne yapacağımı bilemez bir haldeydim. Karımı orada bulma olasılığının çok zayıf olduğunu bilmeme karşın, aklımdan Leatherhead'e gitmek geçiyordu. Eğer ölüm çabucak tepelerine çökmediyse ku-

zenlerim ve karım kuşkusuz oradan kaçmış olmalıydılar; ama oraya gittiğim zaman Surrey halkının nereye kaçtığını öğrenebileceğimi umuyordum. Karımı bulmak istediğimi, onun ve bu dünyanın insanları için yüreğimin kan ağladığını biliyordum, ama onları nasıl bulacağımı hiç bilemiyordum. Ne kadar yapayalnız olduğumun da açıkça ayırdındaydım. Bulunduğum köşeden çıkıp, ağaçlık ve çalılıklara sığınarak, alabildiğine uzanan Wimbledon Parkı'nın kıyısına vardım.

Kopkoyu geniş alan yer yer sarı katırtırnakları ve süpürgeçalılarıyla ağarmıştı; ortalıkta tek bir Kızıl Yabanotu yoktu ve ben açıklığın kenarında çekinerek, ses etmeden dolanırken güneş etrafa ışık yağdırıp can katarak yükseliyordu. Ağaçlar arasındaki bataklık bir yerde, işleri başlarından aşkın bir dolu küçük kurbağa gördüm. Durdum, bitmez tükenmez yaşama hırslarını imrenerek izledim. Derken, belki tuhaf ama izleniyormuşum hissine kapılarak birden arkama dönünce, çalıların arasında çömelmiş oturan bir şeyle karşılaştım. Bir an öylece baktım. Ona doğru bir adım attığımda yerinden kalkınca o şeyin bir adam olduğu anlaşıldı, elinde kısa bir kılıç vardı. Ağır ağır yaklaştım. Sesini çıkarmadan ve kımıldamadan durmuş, bana bakıyordu.

Yaklaştıkça, onun giysilerinin de benimkiler gibi toza toprağa bulanmış ve kir pas içinde olduğunu fark ettim; aslına bakılırsa, bir kanalın içinde sürüklenmişe benziyordu. Biraz daha yaklaşınca, sırtındaki giysilerde hendeklerin yeşil balçığıyla kurumuş çamurun soluk kahverengisi ve parlak kömürsü lekelerin birbirine karışmış olduğunu gördüm. Siyah saçları gözlerine düşmüştü, yüzü kapkara, kir içindeydi, avurtları çökmüştü, o yüzden ilk bakışta tanıyamamıştım onu. Yanağında kırmızı bir kesik vardı.

Aramızda on metre kadar kalmıştı ki, "Dur!" diye bağırdı. Sesi boğuktu. "Nereden geliyorsun?" dedi.

Onu tepeden tırnağa süzerek biraz düşündükten sonra, "Mortlake'ten geliyorum," dedim. "Marslıların silindirleri-

nin çevresinde kazdıkları çukura yakın bir yerde enkaz altında kaldım. Neyse ki bir yolunu bulup kurtuldum."

"Buralarda yiyecek namına bir şey kalmadı," dedi. "Ben buralıyım. Bu tepeden ta ırmağa, şu arkada Clapham'a ve parkın kenarına kadar benim memleketim sayılır. Ancak bir kişiye yetecek kadar yiyecek var. Yolun ne tarafa?"

Ağır ağır yanıt verdim.

"Bilmiyorum ki," dedim. "On üç gündür mü, on dört gündür mü nedir, bir evin yıkıntıları altındaydım. Olup bitenden haberim yok."

Bana kuşkuyla bakarken birden irkildi, bakışı değişti.

"Buralara takılıp kalacak değilim," dedim. "Galiba Leatherhead'e gideceğim, karımı orada bırakmıştım."

Parmağını bana doğru uzatarak, "Sen osun," dedi. "Şu Woking'den gelen adam. Demek Weybridge'de ölmedin!"

O anda ben de onu tanıdım.

"Sen de bahçeme gelen topçu erisin."

"Şanslıymışsın!" dedi. "İkimizin de talihi yaver gitmiş! En çok da *senin*!" Elini uzattı, el sıkıştık. "Kanalizasyona daldım," dedi. "Ama herkesi öldürmediler. Onlar gittikten sonra dışarı çıktım, tarlalardan geçerek Walton'a doğru yola koyuldum. O da ne, topu topu on altı gün oldu, saçların beyazlamış." Birden omzunun üstünden arkasına baktı. "Neyse, kargaymış," dedi. "Bugünlerde insan kuşların gölgesinden bile korkuyor. Burada çok ortalıktayız. Şu çalıların altına sığınalım, orada konuşuruz."

"Hiç Marslıya rastladın mı?" dedim. "Ben o yıkıntıdan çıktığımdan beri..."

"Londra'ya doğru gittiler," dedi. "Orada daha büyük bir kampları var galiba. Gece oldu mu, bütün oralarda, Hampstead'e doğru gökyüzü onların ışıklarıyla donanıyor. Büyük bir şehir gibi, o göz kamaştırıcı ışıltıda bir oraya bir buraya gidip geldiklerini görebiliyorsun. Ama gün ışığında göremiyorsun. Şu yakınlarda görmedim onları..." Parmaklarıy-

la hesapladı. "Beş gün olmuş. Sonra ikisinin Hammersmith'e doğru kocaman bir şey taşıdığını gördüm. Bir gece önce de..." –bir an durduktan sonra sözcüklerin üstüne basarak– "yalnızca ışıklar görünüyordu, ama havada giden bir şeydi sanki. Bana kalırsa, bir uçan makine yapmışlar, uçmayı öğreniyorlar."

Artık çalıların arasında olduğumuz için ellerim ve dizlerimin üstünde kalakaldım.

"Uçuyorlar ha!"

"Evet," dedi, "uçuyorlar."

Bir sarmaşığın altına girip oturdum.

"O zaman insanlık hapı yuttu demektir," dedim. "Eğer uçabiliyorlarsa bütün dünyayı istila etmeleri işten bile değil..."

Başıyla onayladı.

"Ederler tabii. Ama... buradaki durumu biraz olsun hafifletir. Hem..." Yüzüme baktı. "İnsanlığın *yolun sonuna gelmiş olmasından* memnun değil misin? Ben memnunum. Dize geldik, yenik düştük."

Dalıp gitmiştim. Belki tuhaf gelebilir, ama ben o söyler söylemez bana da çok açık gelen bu sonuca varmamıştım. Hâlâ belli belirsiz bir umut taşıyordum; aslına bakılırsa, hayatım boyunca iyimser bir ruh hali içinde olmuştum. Topçu eri, bir kez daha, "Yenik düştük," dedi. Onun bu sözlerinde mutlak bir inanmışlık seziliyordu.

"İşimiz bitik," dedi. "*Bir* tripod kaybettiler – yalnızca bir. Üstelik ayaklarını sağlam bastılar ve dünyanın en büyük gücünü kötürüm bıraktılar. Ezip geçtiler bizi. O birinin yok olması da bir rastlantıdan başka bir şey değildi. Üstelik bunlar yalnızca öncüler. Hâlâ geliyorlar. Şu yeşil yıldızlar var ya – onları beş altı gündür görmüş değilim, ama her gece bir yere indiklerinden eminim. Yapabileceğimiz hiçbir şey kalmadı. Mahvolduk! Yenik düştük!"

Bir şey demedim. Oturmuş, önüme bakarak, onun söylediklerini çürütecek bir düşünce geliştirmeye çalışıyordum, ama boşuna.

"Buna savaş denmez," dedi topçu eri. "Hiçbir zaman da bir savaş olmadı zaten; insanlarla karıncalar arasında bir savaş mı olur?"

Birden aklıma gözlemevindeki gece geldi.

"Onuncu füzeden sonra başka bir füze ateşlemediler – en azından ilk silindir gelinceye kadar."

Topçu eri, "Nereden biliyorsun?" deyince anlattım. Biraz düşündükten sonra, "Top arızalanmıştır," dedi. "Ama arızalansa ne olur ki. Tamir ederler. İşleri biraz geciktirse bile sonucu değiştirmez ki. Tıpkı insanlarla karıncalar gibi. Karıncalar kentlerini kurup hayatlarını yaşarlar, savaş verir, devrim yaparlar, ama insanlar ayakaltından çekilmelerini istemeyegörsünler o saat çekiliverirler ayakaltından. Şimdi biz de onlarla aynı durumdayız – karıncalardan bir farkımız yok. Tek farkımız..."

"Nedir?" dedim.

"Yenilebilir karıncalar olmamız."

Oturduğumuz yerden birbirimize bakıyorduk.

"Bize ne yaparlar dersin?" dedim.

"Ben de bunu düşünüp duruyorum. Weybridge'den sonra güneye giderken düşünüp durdum. Olup biteni gözlerimle gördüm. İnsanların çoğu ciyak ciyak bağırıyor, paniğe kapılıyordu. Ama ben ciyak ciyak bağrılmasından pek hoşlanmam. Bir iki kere ölümle yüz yüze geldiğim oldu; süs askeri olduğum söylenemez, hem önünde sonunda ölecek değil miyiz – ölümse ölüm. Düşünmekten vazgeçmeyen insan her işin üstesinden gelir. Baktım herkes güneye gidiyor. Ben de kendi kendime, 'O tarafta yiyecek kalmaz,' deyip geriye döndüm. Hani serçeler insanların ardına düşer ya, ben de Marslıların ardına düştüm." Elini gözerimince gezdirerek, "Her yerde," dedi, "yığınla insan açlıktan telef oluyor, nereye kaçacağını bilemiyor, birbirini çiğniyor..."

Nasıl baktığımı görünce çekinerek bir an sustu.

"Parası olan pek çoklarının Fransa'ya gittiğine kalıbımı basarım," dedi. Özür dilesin mi, dilemesin mi, karar veremiyor gibiydi, benimle göz göze gelince devam etti: "Buralarda yiyecek sıkıntısı yok. Dükkânlar konservelerle, şaraplar, içkiler ve madensularıyla dolu; su borularına, suyollarına üşüşen kimse yok. Ha, ne düşündüğümü anlatıyordum sana. Kendi kendime dedim ki: 'Bunlar akıllı yaratıklar ve belli ki bizi kendilerine yem etmek istiyorlar. İlkin bizi yerle bir edecekler – gemileri, makineleri, topları, şehirleri, bütün bir düzenimizi ve örgütlenmemizi yerle bir edecekler. Hepsi yok olup gidecek. Eğer boyumuz karınca kadar olsaydı canımızı kurtarabilirdik. Ama öyle değil. Duramayacak kadar iriyiz. Bir kere burası kesin. Ha!"

Başımı sallayarak doğruladım.

"Evet, böyle işte; uzun uzadıya düşündüm. Burası böyle; sonracığıma şu anda kıstırılmış durumdayız. Marslılardan birinin arkalarına bakmadan kaçan bir yığın insanı yakalaması için yalnızca birkaç kilometre gitmesi kâfi. Wandsworth dolaylarında birini gördüm zaten, evleri paramparça ediyor, sonra da yıkıntıların altını üstüne getiriyordu. Ama bu işi böyle sürdürmeyecekler. Toplarımızın ve gemilerimizin hepsini yok ettikten, demiryollarımızı kırıp parçaladıktan ve şimdi oralarda yapmakta olduklarını tamamladıktan sonra bizi sistemli bir biçimde yakalayıp en iyilerimizi seçerek o kafes gibi şeylere doldurmaya başlayacaklar. Kısa bir süre sonra böyle yapmaya başlayacaklar. Yüce Tanrım! Bu daha bir şey değil. Anlamıyor musun?"

"Bu daha bir şey değil mi!" diye bağırdım.

"Evet, daha bir şey değil. Bugüne kadar başımıza ne geldiyse uslu duramamamızdan, onları toplarla ve daha bir sürü ahmaklıkla tedirgin etmemizden geldi. Ve cinnet getirmişçesine, bulunduğumuz yerlerden daha güvenli olmayan yerlere doğru akın akın kaçmaya başlamamızdan. Şimdilik

bizi tedirgin etmek istemiyorlar. İşlerini yoluna koyuyorlar – yanlarında getiremedikleri şeyleri hazır ediyor, arkalarından gelecekler için hazırlık yapıyorlar. Silindirler de büyük olasılıkla buradakilere çarparlar korkusuyla biraz duraklatılmıştır. Biz de körlemesine oraya buraya kaçışacağımıza, ortalığı velveleye vereceğimize ya da onların canına okuyabileceğimizi sanarak bombalara sarılacağımıza, kendimizi bu yeni koşullara uyarlamak zorundayız. Ben böyle görüyorum. Bir insanın kendi soyu için ne istediğine bağlı bir şey değil bu, bunu gerçekler zorunlu kılıyor. Ben de bu ilkeye göre hareket ettim. Kentler, uluslar, uygarlık, ilerleme – her şey bitti artık. O oyun bitti. Yenik düştük."

"Öyleyse, uğrunda yaşayacağımız ne kalıyor ki geriye?"

Topçu eri, şöyle bir baktıktan sonra, "Bundan böyle bir milyon yıl kadar o seçkin konserler olmayacak; Kraliyet Sanat Akademisi diye bir şey olmayacak, restoranlardaki o küçük kibar yemekler olmayacak," dedi. "Eğer derdin gününü gün etmekse, sanırım oyun bitti. Eğer kibarlık düşkünü bir salon adamıysan, bezelyenin bıçakla yenmesinden ya da konuşurken 'h'lerin söylenmemesinden[62] hoşlanmayanlardansan, unut gitsin. Bunlar bitti artık."

"Yani sen şimdi..."

"Ben şimdi demek istiyorum ki ben gibi insanlar yaşamayı sürdürüyorlar – soylarının sürmesi uğruna. Bak ne diyeceğim, yaşamaya fena halde kararlıyım. Bana kalırsa, pek yakında *sen de* içindekileri dışarı vuracaksın. Kökümüz kazınmayacak. Kocaman bir sığır gibi yakalanıp evcilleştirilmeyeceğiz, beslenip semirtilmeyeceğiz de.Üff! O kahverengi tosunları düşünebiliyor musun!"

"Yani şey demek istemiyorsun..."

"Aynen öyle demek istiyorum. Ben yaşamayı sürdürüyorum. Onların ayaklarının altında. Her şeyi tasarladım; her şeyi düşündüm. Biz insanlar yenik düştük. Yeterince bilmiyoruz. Bir şansımız olabilmesi için öğrenmek zorundayız.

Öğrenirken de yaşamak ve bağımsızlığımızı korumak zorundayız. Anladın mı? Yapılması gereken bu."

Adamın kararlılığı karşısında kafam karışmıştı, ağzım açık bakakalmıştım.

"Yüce Tanrım!" diye haykırdım. "Sen müthiş bir adamsın!" Ve birden eline yapıştım.

"Eh işte!" dedi gözleri parlayarak. "Bu kadarını düşündüm işte!"

"Devam et," dedim.

"Diyorum ki, yakalanmak istemeyenler kolları sıvamalı. Ben kolları sıvadım, hazırlanıyorum. Unutma ki, hepimiz ille de yabanıl hayvanlara av olmak için yaratılmış değiliz; böyle bir şey yok. O yüzden izledim seni. Kuşkularım vardı. Bir deri bir kemik kalmışsın. Gördüğün gibi seni tanıyamadım, yıkıntının altında gömülü kaldığını nereden bileyim. Bunların hiçbiri –şu evlerde yaşayan insanlar gibileri de, *sürüngen hayatı yaşayan* o aşağılık küçük memur takımı da– beş para etmez. Dünyalarından geçmiştirler – ne görkemli bir hayalleri vardır, ne de görkemli bir tutkuları; Tanrım, bu ikisinden de yoksun bir insan gölgesinden korkan bir tabansızdan başka nedir ki? Koşa koşa işlerine gitmekten başka bir şey bilmezler – yüzlercesini görmüşümdür, treni kaçırırlarsa işten atılacakları korkusuyla kahvaltılarını kaptıkları gibi ellerinde abonman biletleriyle o küçük trenlerine yetişmek için önlerine geleni itip kakarak yel yeperek koşarlar; ne olduğunu anlama zahmetine katlanmadıkları işlerinde çalıştıktan sonra bu sefer akşam yemeğine geç kalacakları korkusuyla koşa koşa evlerinin yolunu tutarlar; arka sokaklarda başlarına bir iş gelir korkusuyla yemekten sonra dışarıya adımlarını atmazlar; tabii bir de, onları gerçekten arzuladıkları için değil, hayatları boyunca sürecek o içler acısı koşuşturmalarında kendilerine güvence sağlayacak birazcık paraları olduğu için evli oldukları karılarıyla yatarlar. Başımıza bir kaza gelebilir kor-

kusuyla hayat sigortası yaptırıp az buçuk da para yatırırlar bir yerlere. Eh, pazar günleri de ahiret korkusu biraz. Sanki cehennem tavşan yürekliler için yaratılmıştır! Doğrusu, Marslılar böylelerinin başına konan bir talih kuşu olacaktır. Güzel, ferah kafesler, semirtici besinler, itinalı üreme, en küçük bir endişeye yer yok. Kırda çayırda boş mideyle bir hafta kadar koşuşturduktan sonra kendi ayaklarıyla gelip seve seve yakalanacaklar. Çok geçmeden de fazlasıyla hoşnut kalacaklar. Marslılar onlara özen gösterinceye kadar insanların ne yaptıklarını düşünecekler. Hele bar müdavimleri, zamparalar ve şarkıcılar – onları gözümün önüne getirebiliyorum, hem de nasıl," dedi yüzünde ağırbaşlı bir hoşnutlukla. "Aralarında bir sürü düşünce ve din boy atacak. Olup biteni ancak şu son birkaç gündür açık seçik görmeye başlamış olmama karşın, yüzlerce şey gördüm gözlerimle. Pek çokları, şişkolar ve salaklar, her şeyi oluruna bırakacaktır; pek çokları da her şeyin yanlış gittiğini ve bir şeyler yapmaları gerektiğini düşünerek kaygılanacaktır. Evet, işler ne zaman sarpa sarsa birçok insan, zayıf insanlar bir şeyler yapmaları gerektiğini düşünürler ve bir sürü karmaşık düşünceye dalarak zayıf düşenler olanca sofulukları ve kibirlilikleriyle hep bir çeşit oturoturduğunyerde dinine yönelirler ve zulme ve takdiri ilahiye boyun eğerler. Büyük olasılıkla sen de karşılaşmışsındır aynı durumla. İnsanın içinde kopan dehşet kasırgasının dışa vuran enerjisi bu. O kafesler mezmurlar, ilahiler ve Tanrı saygısıyla dolup taşacak. Pek o kadar saf olmayanlar da kafalarını –neydi o?– şehvaniyete[63] takacaklar."

Biraz durdu.

"Bu Marslılar büyük olasılıkla bunların bazılarını evcil hayvanlara dönüştürecekler; eğitip birtakım numaralar da öğretebilirler –kim bilir– büyüyünce öldürülmesi gereken evcil çocuklar için gözyaşı da dökebilirler. Dahası bazılarını da bizi avlamaları için eğitirler belki."

"Hayır," diye bağırdım, "mümkün değil! Hiçbir insan..." "Böyle yalanlara bağlanmak neye yarar ki?" dedi topçu eri. "Bu dediğimi seve seve yapacak insanlar var. Yokmuş gibi yapmanın âlemi yok!"

Sonunda onun kararlılığı karşısında pes ettim.

"Ya benim peşime düşerlerse. Aman Tanrım! Ya benim peşime düşerlerse!" dedikten sonra kara kara düşünmeye başladı.

Bütün bu anlattıklarını durup düşündümse de, bu adamın ortaya attığı düşüncelere söylenecek bir şey bulamadım. İstiladan önceki günlerde olsa hiç kimse benim düşünsel üstünlüğümü sorgulamazdı –ben felsefe konularında kendini kanıtlamış, tanınmış bir yazardım, o ise sıradan bir asker– gel gör ki benim pek ayırdına varamadığım bir durumu o açık seçik dile getirmişti.

"Peki, ne yapmayı düşünüyorsun?" dedim hemen. "Nasıl bir plan yaptın?"

Bir an duraksadıktan sonra, "Sanırım şöyle," dedi. "Ne yapmamız gerekiyor? İnsanların yaşayıp üreyebilecekleri, çocuklarını yeterince güvenli bir ortamda yetiştirebilecekleri bir yaşam biçimi bulmak zorundayız. Evet – biraz sabret, ne yapılması gerektiği konusunda ne düşündüğümü daha açık seçik anlatacağım. Evcilleşenler bütün evcil hayvanlar gibi olacaklar; birkaç kuşak sonra irileşip güzelleşecekler, yüzlerinden kan fışkıran beş para etmez aptallara dönüşecekler! Yabanıllığı seçen bizleri bekleyen tehlike ise, giderek vahşileşmemiz, yozlaşarak bir çeşit iriyarı, vahşi sıçana dönüşmemiz... Senin anlayacağın, yeraltında yaşayacağız diyorum. Kanalizasyon şebekesi geçiyor aklımdan. Kanalizasyon şebekesini bilmeyenlerin aklına kuşkusuz dehşetengiz şeyler gelebilir; ama şu Londra'nın altında kilometrelerce –yüzlerce kilometre– uzanıp gider ve birkaç gün yağmur yağmayagörsün Londra'nın tekmil kanalizasyon şebekesini pirüpak eder. Ana kanallar herkesin yaşayabileceği kadar büyük ve

havadardır. Kaldı ki, kilerler, mahzenler ve depolar da var, oralardan kanallara bağlanan geçitler açılabilir. Ayrıca demiryolu tünelleri ve metro var. Tamam mı! Çaktın mı? Sonra sağlam ve açık görüşlü adamlardan oluşan bir ekip kuracağız. İçeri sızmaya çalışan pislikleri aramıza almayacağız. Nanemollalar gerisingeri dışarı atılacak."

"Dışarı atılacak derken beni mi kastettin?"

"Canım, tartışma olsun diye söylüyorum."

"Bunu tartışacak değiliz. Sen devam et."

"Buyruklara uymayacak olanlardan söz ediyorum. Tabii sağlam ve açık görüşlü kadınlara da ihtiyacımız var – annelere ve öğretmenlere. Üşengeç hanımefendilere de, o lanet baygın bakışlılara da yer yok. Zayıflar ve aptallarla işimiz olmaz. Yeni bir gerçek yaşam bu, işe yaramazlar, başkalarının sırtından geçinenler, başkalarına zeval verenler ölmeli. Evet, ölmeliler. Ölmeye razı olmalılar. Yaşayıp ırkı yozlaştırmaları ne de olsa bir çeşit ihanet sayılmalı. Kaldı ki, mutlu olamazlar. Üstelik ölüm sanıldığı kadar korkunç bir şey değil; ölümü ürkünç kılan, ondan korkulması. Diyeceğim, bütün o saydığım yerlerde toplanacağız. Bölgemiz Londra olacak. Hatta nöbetleşe gözcülük bile edebilir, Marslılar ortalıkta görünmediğinde açık havada hoplayıp zıplayabiliriz. Belki kriket bile oynarız. Soyumuzu böyle kurtaracağız. Ne dersin? Olabilir mi? Ama soyu kurtarmak kendi başına bir şey değil. Dedim ya, sıçanlar gibi olmaktan başka bir şey değil. Aslolan, bilgimizi kurtarmak ve ona bir şeyler eklemek. O noktada senin gibiler devreye giriyor. Ve orada da kitaplar, elyazmaları. Ta derinlerde geniş, güvenli yerler oluşturmalı ve edinebildiğimiz kadar kitabı oralara almalıyız; ama kıytırık romanları ve şiir kitaplarını değil, düşün ve bilim kitaplarını. Senin gibiler bu noktada devreye giriyor. British Museum'a[64] gidip bu tür kitapları seçmeliyiz. Özellikle de bilimi ayakta tutmalı – daha fazla bilgi edinmeliyiz. Şu Marslıları gözlemlemeliyiz. Bazılarımız aralarına girip

casusluk yapmalı. İşleri yoluna koyarsak belki ben giderim. Kendimi yakalatırım yani. Asıl önemlisi de, Marslıları rahat bırakmalıyız. Hatta hiçbir şey çalmamalıyız onlardan. Karşı karşıya gelecek olursak önlerinden çekileceğiz. Onlara zarar vermek gibi bir niyetimiz olmadığını görmeliler. Biliyorum, evet. Ama onlar akıllı yaratıklar, tüm istediklerini elde ederlerse ve bizim zararsız haşarattan olduğumuzu düşünürlerse bizi avlamaya kalkmazlar."

Topçu eri bir an durdu, kavruk elini kolumun üstüne koydu.

"Üstelik öğrenmemiz çok vakit almayabilir de... Bir düşünsene: Marslıların Savaş Makinelerinin dört beş tanesi birden çalışmaya başlıyor – sağlarından sollarından Isı Işınları ateşleniyor ve içlerinde tek bir Marslı yok. Tek bir Marslı yok içlerinde, insanlar var – o makinelerin nasıl çalıştırılacağını öğrenmiş insanlar. Ben daha hayattayken bile olabilir – o insanlar. O güzelim şeylerden birinin başına geçtiğini, ortalığa Isı Işını saçtığını hayal edebiliyor musun? Denetimi ele geçirdiğini düşünebiliyor musun? Öyle bir cümbüşten sonra sonunda un ufak olmuşsun, ne yazar! Marslıların o güzelim gözleri fal taşı gibi açılır herhalde! Gözünün önüne getirebiliyor musun, birader! Oflaya puflaya, soluk soluğa, o baykuş seslerini çıkararak öteki mekanik aygıtlarına doğru yel yeperek koştuklarını gözünün önüne bir getirsene! İşler çığırından çıkmış. Tam o aygıtlara yetişmeye çalışırlarken *vın diye* tepelerine iniyor Isı Işını, vın, güm, çat çut! Al gözüm seyreyle! Bir bakmışsın, insan kendine gelmiş."

Topçu erinin pervasız hayal gücü ve bütün bunları anlatırken ses tonuna yansıyan özgüven ve gözü peklik yüreğime işledi. Hem insanlığın kaderiyle ilgili öngörülerine, hem de insanın aklını başından alan planının uygulanabilirliğine hiç duraksamadan inanıverdim; benim çabucak etkilenebilen bir sersem olduğumu düşünecek okur bütün bunları oturduğu yerden, kendini tümüyle konuya vererek okuduğunu,

benim ise topçu erini çalıların arasına korku içinde sinmiş, kapıldığım kaygılardan şaşkına dönmüş bir halde dinlediğimi unutmamalı. Sabahın erken saatleri boyunca bu minval üzere konuştuktan sonra çalıların arasından sürünerek çıktık, Marslılar var mı yok mu diye gökyüzüne bir göz attıktan sonra bir koşu topçu erinin Putney Hill'deki evde kendine hazırladığı barınağa attık kendimizi. Barınak evin kömürlüğündeydi, ama bir haftalık çalışma sonunda ortaya çıkardığı işi görür görmez –Putney Hill'deki ana kanala ulaşmayı tasarladığı hepi topu on metre uzunluğunda bir oyuktu– hayalleri ile gücü arasında ne kadar büyük bir uçurum olduğunu ilk kez anlar gibi oldum. Böyle bir çukuru ben bir günde kazabilirdim. Yine de, beni o kadar inandırmıştı ki, bütün bir sabah, öğleyi geçene kadar kazmasına yardım etmekten kendimi alamadım. Çıkardığımız toprağı bulduğumuz bir el arabasıyla taşıyıp mutfaktaki ocağın oraya boşaltıyorduk. Bitişikteki kilerde bulduğumuz konserve kaplumbağa çorbasıyla şarap bizi biraz olsun kendimize getirdi. Tuhaf ama, bu düzenli çalışma, bu yabansı dünyanın verdiği yürek sızısını hafifletmişti. Birlikte çalışırken bir yandan da ortaya koyduğu tasarıyı düşünüp taşınıyordum, çok geçmeden birtakım sakıncalar bulmaya, bazı kuşkular duymaya başladım; ama orada bütün bir sabah çalışmaktan da geri kalmadım, yeniden bir amaç edinmiş olmak beni mutlu etmişti. Bir saat kadar çalıştıktan sonra yalnızca lağım kanalına ulaşmaya ne kadar kaldığını değil, kanalı ıskalama olasılıklarını da hesaplamaya çalışıyordum artık. Asıl kafama takılan ise, rögar kapaklarından birinden lağım kanalına inip oradan eve doğru kazmak mümkünken neden bu kadar uzun bir tünel kazmamız gerektiğiydi. Üstelik bu ev de bana uygun bir seçim değilmiş, gereksiz uzunlukta bir tünel kazmak zorunda kalıyormuşuz gibi geliyordu. Bütün bunları kafamda evirip çeviriyordum ki, topçu eri kazmayı bırakıp bana döndü.

"Sıkı çalıştık," deyip küreği yere bıraktı. "Hadi biraz ara verelim," dedi. "Bence çatıya çıkıp ortalığa bir göz atsak iyi olacak."

Ben kazmaya devam etmekten yanaydım, o da bir an duraksadıktan sonra yeniden küreğe sarıldı; sonra birden kafama dank etti. Durdum, ben durunca o da durdu.

"Burada olacağına neden Park'ın oralarda dolanıyordun?" dedim.

"Biraz hava almaya çıkmıştım da," dedi. "Geri dönüyordum. Geceler daha güvenli."

"Peki, ya çalışma?"

"Aman canım, her dakika çalışacak değiliz ya," der demez onun gerçek yüzünü görüverdim. Kürek elinde duraksadı. "Artık bir göz atmalıyız ortalığa," dedi, "buralara gelirlerse kürek seslerini duyabilir, bizi gafil avlayıp tepemize çökebilirler."

Artık daha fazla diretmedim. Birlikte çatıya çıkıp bir merdivene tırmanarak dışarıya bakındık. Ortalıkta hiçbir Marslı görmeyince dikkatle kiremitlerin üstüne çıktık, korkuluk duvarını siper aldık.

Bulunduğumuz yerden bakıldığında, Putney'nin büyük bir bölümü çalılıklardan görünmüyordu, ama aşağıda Kızıl Yabanotlarından geçilmeyen ırmağı ve Lambeth'in sularla kaplı, kızıla kesmiş aşağı kesimlerini görebiliyorduk. Kızıl sarmaşık eski sarayın çevresindeki ağaçları sarıp sarmalamıştı, ağaçların kuru ve cılız dallarında sarmaşık öbekleri arasından fırlamış buruş buruş yapraklar göze çarpıyordu. Ne gariptir ki, bu ikisi de dal budak salmak için tümüyle akan sulara bağımlıydı. Bizim oralarda ikisi de sağlam kök salamamıştı; defnelerle ortancaların arasından sarısalkımlar, mayısçiçekleri, kartopuçiçekleri ve mazılar yükseliyor, gün ışığında yemyeşil parlıyorlardı. Kensington ötelerinde yoğun bir duman yükseliyor, maviye çalan bir pusla birlikte kuzeydeki tepeleri görünmez kılıyordu.

Topçu eri bu sefer de hâlâ Londra'da kalan insanlardan söz açtı.

"Bazı enayiler geçen hafta gecenin birinde elektrik lambalarını fayrap etmişler, Regent Caddesi ile Circus[65] ışıl ışıl ışıldıyormuş; boyacı küpüne dönmüş, pejmürde kılıklı sarhoşlar kadınlı erkekli oraya üşüşmüşler, sabaha kadar ortalığı birbirine katmışlar, dans edip oynamışlar. Bana da oradan gelen bir adam anlattı. Sabaha karşı bir de bakmışlar, Langham'ın oralarda bir Savaş Makinesi dikilmiş onları izliyor. Kim bilir ne kadardır oradaydı. Yolun başından üstlerine yürümüş, kaçamayacak kadar sarhoş ya da korkmuş olanlardan yüz kadarını kaldırıp toplamış."

İleride böyle bir anı hangi tarih kitabı bu kadar afallatıcı bir parlaklıkla anlatabilir ki!

Oradan, döndü dolaştı, sorularımı yanıtlandırarak o muazzam planlarına geldi yine. Aşka gelmişti. Bir Savaş Makinesi'nin ele geçirilebileceğini o kadar güçlü ve etkili bir biçimde anlatıyordu ki, ona nerdeyse yeniden inanacaktım. Ama onun mizacını artık biraz olsun anlamaya başladığım için, hiçbir şeyi aceleye getirmeden yapmaya özen gösterdiğini sezebiliyordum. Üstelik o koskocaman makineyi ele geçirip savaşacak olanın kendisinden başkası olmadığından kuşkum kalmamıştı.

Bir süre sonra kilere indik. İkimiz de yeniden kazmaya başlamak için pek istekli değildik, bir şeyler yemeyi önerdiğinde seve seve kabul ettim. Birden iyiden iyiye cömertleşmişti, yemeğimizi bitirdikten sonra gitti, harika purolar getirdi. Purolarımızı yakınca iyimserliği yeniden şahlandı. Gelişimi büyük bir şans olarak görüyordu.

"Kilerde biraz şampanya var," dedi.

"Bu Thames kıyılarından gelen Burgonya şarabını[66] içtik mi daha iyi kazarız," dedim.

"Hayır," dedi. "Ev sahibi benim bugün. Şampanya! Yüce Tanrım! Ağır bir iş bizi bekliyor! Vakit varken dinlenip

gücümüzü toplayalım. Ellerim nasıl su toplamış, görmüyor musun!"

Dinlenmemiz gerektiği fikrinde dayattı ve yemeğimizi yedikten sonra kâğıt oynamamız için diretti. Bana *euchre*[67] oynamayı öğretti; Londra'yı aramızda bölüştük, ben kuzey kesimini, o güney kesimini aldı ve kilise bölgeleri için oynadık. Bu aklı başında okurlara tuhaf ve aptalca gelebilir, ama tamamen doğru; daha da şaşırtıcısı, bu oyun ve oynadığımız daha başka kâğıt oyunları bana son derece ilginç geldi.

İnsan aklı ne kadar tuhaf! Türümüz yok olup gitmenin ya da dehşet verici bir çöküşün eşiğine gelmiş, ürkünç bir ölüm dışında hiçbir şansımız kalmamış, biz ise oturmuş o renkli oyun kâğıtlarında şansımızı arıyor, büyük bir keyifle "joker"lerimizi oynuyoruz.[68] Topçu eri daha sonra bana poker oynamayı da öğretti, ardından üç zorlu satranç oyununda yendim onu. Karanlık bastırdığında bu oyunlara kendimizi o kadar kaptırmıştık ki, her türlü tehlikeyi göze almaya karar verdik ve lambayı yaktık.

Ardı arkası kesilmeyecek gibi gelen bu oyunlardan sonra akşam yemeğine oturduk, topçu eri şampanyayı bitirdi. Yemekten sonra purolarımızı yaktık. Artık sabahleyin karşıma çıkan, türüne yeniden hayat verecek o dipdiri adam yoktu karşımda. Gerçi hâlâ iyimserdi, ama girişken bir iyimserlikten çok düşünsel bir iyimserlikti bu. Daldan dala konmamakla birlikte ikide bir duraklayarak yaptığı konuşmasını sözü benim sağlığıma getirerek bitirdiğini hatırlıyorum. Bir puro yaktım, sözünü ettiği, Highgate tepeleri boyunca yemyeşil ışıldayan ışıklara bir göz atmak için üst kata çıktım.

İlk başta, boş boş Londra vadisine bakıyordum. Kuzeydeki tepeler karanlığa gömülmüştü; Kensington dolaylarından yükselen alevler kıpkızıl ışıyor, portakal kırmızısı bir yalım gecenin laciverdinde bir yanıp bir sönüyordu. Londra'nın geri kalan bölümü kapkaranlıktı. Biraz sonra, daha yakınlarda, gecenin esintisinde titreşen tuhaf bir ışık, soluk

bir menekşe moru ışınım fark ettim. Bir süre bunun ne olduğunu anlayamadım, ama çok geçmeden bu soluk ışının Kızıl Yabanotu'ndan saçıldığını anladım. Anlar anlamaz da uykuya yatmış olan merak duygum yeniden uyandı, olup bitenler arasında bağlantı kurmaya başladım. Bulunduğum yerden, batıda çok yükseklerde kıpkızıl ve dupduru parıldayan Mars'a baktım, sonra da Hampstead ve Highgate'in karanlığına dalıp gitim.

O gün meydana gelen tuhaf değişiklikleri kafamın içinde evirip çevirerek çatıda çok uzun kaldım. Gece yarısı duasından o ahmakça kâğıt oyunlarına kadarki ruh hallerimi aklımdan geçirdim. Düşüncelerim büyük bir değişikliğe uğramıştı. Elimdeki puroyu birden bir savurganlık olarak görerek fırlatıp attığımı hatırlıyorum. Aklım başıma gelmiş, ahmaklığımın farkına varmıştım. Kendimi karıma ve insanlığa ihanet etmiş gibi hissediyor, vicdan azabı çekiyordum. Bu garip, zapt edilmez hayalperesti içkileri ve oburluğuyla baş başa bırakıp Londra'ya gitmeye karar verdim. Marslıların ve insanların ne yaptıklarını en iyi orada öğrenebileceğimi sanıyordum. Ay tam tepeye yükseldiğinde hâlâ çatıdaydım.

VIII

Ölü Londra

Topçu erinden ayrıldıktan sonra tepeden aşağı vurdum, High Street'in orada köprüden geçerek Lambeth'e vardım. Kızıl Yabanotu artık her yeri sarmış, köprü yolunu nerdeyse kapamıştı, ama yayılmakta olan hastalık yapraklarını daha şimdiden yer yer beyazlaştırmıştı, çok geçmeden de hızla yok edecekti.

Putney Bridge İstasyonu'na uzanan sokağın köşesinde yerde yatan bir adam gördüm. Toz toprak içinde kaldığından baca temizleyicisi gibi kapkara olmuştu, gerçi yaşıyordu ama o kadar sarhoştu ki umarsız ve konuşamayacak durumdaydı. Yağdırdığı küfürler ve suratıma savurmaya çalıştığı öfkeli yumruklar arasında ondan bir şey öğrenmem mümkün olmadı. Belki de onu bırakmamam gerekirdi, ama o kadar gaddar bakıyordu ki yürüyüp gittim.

Köprüden ileriye uzanan yol kapkara bir toz tabakasıyla kaplıydı, bu toz tabakası Fulham'ın oralarda daha da kalınlaşıyordu. Sokakların sessizliği insanın yüreğine korku salıyordu. Oralardaki bir fırında ağzıma atacak bir şeyler buldum; ekşimiş, kaskatı kesilmiş, küf bağlamış da olsalar yenilebilir durumdaydılar. Waltham Green'e yaklaştıkça sokaklardaki toz tabakasının kalktığını fark ettim, yanmakta

olan beyaz sıra evlerin önünden geçtim; yangının sesi bile sessizliğin verdiği ürküntüyü yüreğimden aldı. Brompton'a yaklaşırken sokaklar yeniden suskunluğa büründü.

Oralardaki sokaklarda bir kez daha siyah toz tabakasıyla karşılaştım ve cesetlere rastladım. Fulham Road'da ilerlerken on-on iki ceset gördüm. Günler önce ölmüştüler, o yüzden yanlarından hızla geçip yoluma devam ettim. Üstlerini kaplayan siyah toz tabakası bedenlerini silikleştirmişti. Birkaçını köpekler didiklemişti.

Şehrin siyah toz tabakasıyla kaplı olmayan yerlerinde sanki günlerden pazardı; dükkânların kepenkleri indirilmiş, evlerin kapıları ve panjurları sımsıkı kapatılmıştı, ortalıkta bir ıssızlık ve sessizlik hüküm sürüyordu. Bazı yerlerde yağmacıların iş başında oldukları anlaşılıyordu, ama yiyecek satılan mağazalar ve şarap dükkânları dışında hiçbir yere ilişmemişlerdi. Bir kuyumcunun vitrini aşağı indirilmiş, ama hırsız alelacele kaçmak zorunda kalmış olacak ki birkaç altın zincir ve bir saati kaldırıma düşürmüştü. Onları alma zahmetine girmedim. Biraz ileride ise bir kapı ağzındaki yığının içinde üstü başı yırtık pırtık bir kadının yattığını gördüm; dizinin üstüne düşmüş elinde bir bıçak yarası göze çarpıyordu, akan kan soluk kahverengi giysisine bulaşmıştı, kırılmış büyük bir şampanya şişesinden dökülen içki kaldırımda bir gölcük oluşturmuştu. Kadın uyuyor gibi ölüp kalmıştı.

Londra'nın içlerine girdikçe sessizlik daha da içine işliyordu insanın. Ama bu bir ölüm sessizliğinden çok, gergin bir bekleyişin sessizliğiydi. Anakentin kuzeybatı kesimlerini alevlere boğmuş, Ealing ve Kilburn'ü yok etmiş olan o felaket her an bu evleri de vurabilir, dumanların yükseldiği yıkıntılara dönüştürebilirdi. Londra lanetlenmiş ve ıpıssız kalmış bir şehirdi...

Güney Kensington sokaklarında cesetler ve o siyah toz tabakası görünmüyordu. O inlemeyi ilk kez Güney Kensington dolaylarında duydum. Sanki sezdirmeden yaklaşarak

geldi kulağıma. Bir alçalıp bir yükselen bir inilti, "Ulla, ulla, ulla, ulla," diye aralıksız sürüp gidiyordu. Kuzeye uzanan sokaklardan geçtiğim sırada ses daha da yükseldi, ama evler ve yapılar sesi azaltıp keser gibi oldu. Exhibition Road'un aşağılarına doğru ses doruğuna yükseldi. Durdum, Kensington Bahçeleri'ne doğru bakarak, uzaklardan bir yerden gelen bu tuhaf iniltinin ne olabileceğini kestirmeye çalıştım. Bu uçsuz bucaksız evler çölü sanki korkusunu ve yalnızlığını yansıtacak bir ses bulmuştu.

O insandışı ses, "Ulla, ulla, ulla, ulla," diye inildiyordu – kocaman ses dalgaları iki yandaki yüksek yapıların arasındaki geniş, güneşli yol boyunca akıp gidiyordu. Şaşkınlık içinde kuzeye, Hyde Park'ın demir kapılarının bulunduğu yana döndüm. Bir ara, Doğa Tarihi Müzesi'ne girip parkı baştan başa görebilmek için kulelerin tepesine tırmanmaya niyetlendim. Ama çabucak saklanma olanağı bulabileceğimi düşünerek aşağıda kalmaya karar verdim ve Exhibition Road'dan yukarı vurdum. Yolun iki yanındaki büyük konakların hepsi boş ve sessizdi, ayak seslerim evlerin duvarlarında yankılanıyordu. Yukarılara doğru, park kapısının yakınında tuhaf bir görünümle karşılaştım – devrilmiş bir otobüs ve didik didik edilmiş bir at iskeleti. Bir süre olup biteni çözmeye çalıştıktan sonra Serpentine[69] üstündeki köprüye doğru ilerledim. O Ses gittikçe yükseliyor, ama kuzeybatıdaki belli belirsiz bir duman dışında parkın kuzeyine düşen evlerin damları üstünde hiçbir şey görünmüyordu.

Regent Parkı dolaylarındaki bölgeden geldiğini sandığım Ses, "Ulla, ulla, ulla, ulla," diye inildiyordu. O içler acısı inleme yüreğime işlemişti. Yeniden karamsarlığa kapılmıştım. İnilti beni avcunun içine almıştı. Bitkin düştüğümü, yürümekten ayaklarımın şiştiğini fark ettim, yeniden acıkmış ve susamıştım.

Öğleyi geçeli çok olmuştu. Bu ölüler kentinde neden bir başıma dolanıp duruyordum? Tüm Londra kara kefenine

sarılmış, kımıltısız yatarken ben neden bir başımaydım? Dayanılmaz bir yalnızlık içindeydim. Aklımdan yıllardır unutmuş olduğum eski dostlar geçiyordu. Gözümün önüne eczanelerdeki zehirler, şarap tacirlerinin mahzenlerindeki içkiler geliyor; bildiğim kadarıyla kenti benimle paylaşan o iki umarsız sarhoş aklıma düşüyordu...

Marble Arch'tan[70] geçip Oxford Caddesi'ne girdiğimde, orada da o siyah toz tabakası ve cesetlerle karşılaştım, bazı evlerin kilerlerinin ızgaralarından hiç de hayra alamet sayılmayacak kötü bir koku geliyordu. Uzun süredir yürüdüğümden olsa gerek dilim damağım kurumuştu. Bir meyhanenin kapısını zorlayıp bin bir güçlükle içeri girdim, yiyip içecek bir şeyler buldum. Karnımı doyurduktan sonra üstüme bir ağırlık çöktü, ben de barın arkasındaki küçük salona geçtim, at kılı kumaştan siyah bir sedire uzanıp uyudum.

Uyandığımda, insanın yüreğini karartan o inilti hâlâ kulaklarımda çınlıyordu: "Ulla, ulla, ulla, ulla." Artık akşam karanlığı inmişti, bardan birkaç bisküviyle bir parça peynir kaptıktan sonra –bir et dolabı da vardı, ama içinde kurtlar kaynaşıyordu– özel konutların yer aldığı sessiz meydanlardan –bir tek Portman Meydanı'nın adı kalmış aklımda– geçerek Baker Caddesi'ne doğru öylesine ilerledim ve sonunda Regent Parkı'na vardım. Baker Caddesi'nin başına geldiğimde, günbatımının aydınlığında uzaktaki ağaçların üstünden dev bir Marslının başlığını gördüm, o inilti oradan geliyordu. Korkuya kapılmadım. Ona sıradan bir şeymiş gibi yaklaştım. Bir süre izledikten sonra hiç kıpırdamadığını fark ettim. Nedenini hiç anlayamasam da, durduğu yerde inildiyordu.

Ne yapacağımı belirlemeye çalışıyordum. O aralıksız "Ulla, ulla, ulla, ulla" sesi beni allak bullak etmişti. Belki de dehşete kapılamayacak kadar bitkin düşmüştüm. Besbelli, o tekdüze iniltinin nedenini o kadar merak ediyordum ki korkmak aklıma gelmiyordu. Parktan geri döndüm ve par-

kın etrafından dolaşmak niyetiyle Park Road'a vurdum, sıra evleri siper alarak ilerledim ve iniltileri dinmek bilmeyen o Marslıyı St. John's Wood mahallesinden görebileceğim bir yere geldim. Baker Caddesi'nin birkaç yüz metre ötesinde köpek havlamaları duymamla bir köpeğin ağzında çürümüş kırmızı bir et parçasıyla dosdoğru üstüme geldiğini görmem bir oldu, bir sürü aç sokak köpeği de peşinde. Ağzındaki ete yeni bir talip daha çıkmasından korkuyormuşçasına geniş bir eğri çizerek yanımdan geçip gitti. Havlamalar ıssız yolda uzaklaşadursun, "Ulla, ulla, ulla, ulla" inlemeleri yeniden kulağıma geldi.

St. John's Wood İstasyonu'na giden yolu yarılamıştım ki, hurdahaş olmuş bir İş Makinesi'yle karşılaştım. İlk başta yola yıkılmış bir ev sandım. Bu mekanik Samson'un[71] eğrilip bükülmüş, çarpılmış dokunaçlarıyla kendi enkazının arasında yattığını ancak yıkıntıların üstüne tırmandığım zaman şaşkınlık içinde fark ettim. Ön tarafı parça parça olmuştu. Önünü görmeden bodoslamadan eve tosladığı, yere devrilip paramparça olduğu anlaşılıyordu. Yanılmıyorsam, bu olay, İş Makinesi'nin, içindeki Marslının denetiminden çıkması sonucunda meydana gelmişti. Daha iyi görmek için yıkıntıların arasına girmeye çalıştımsa da başaramadım, akşam karanlığı artık iyiden iyiye bastırdığı için koltuğuna bulaşmış olan kanları ve Marslının köpeklerden artakalan kemirilmiş kıkırdaklarını açık seçik görmem mümkün olmadı.

Bütün bu gördüklerimin şaşkınlığı içinde Primrose Tepesi'ne doğru ilerledim. Uzakta, ağaçların arasından bir Marslı daha gördüm, o da ilki gibi hiç kımıldamıyor, Hayvanat Bahçesi'ne uzanan parkta sessizce duruyordu. Paramparça olmuş İş Makinesi'nin çevresindeki yıkıntıların biraz ötesinde yeniden Kızıl Yabanotlarıyla karşılaştım ve Regent Kanalı'nın koyu kırmızı süngersi bir bitki örtüsüyle kaplanmış olduğunu gördüm.

Köprüden geçiyordum ki, "Ulla, ulla, ulla" sesleri birden kesildi. Bıçakla kesilmiş gibi. Sessizlik bir gök gürültüsü gibi geldi.

Akşam karanlığı çevremdeki evleri hem silik ve belirsiz kılıyor, hem de daha da büyük gösteriyordu; parka doğru ağaçlar gittikçe karanlığa gömülüyordu. Kızıl Yabanotu dört bir yanımda yıkıntıları sarıp sarmalıyor, loşluğun içinde kıvrılıp bükünerek yükseliyordu. Korku'nun ve Gizem'in Anası gece üstüme üstüme geliyordu. Ama o ses duyulurken, yalnızlık, ıssızlık daha bir dayanılırdı; Londra ondan dolayı hâlâ canlı gibi görünüyordu, çevremdeki yaşam duygusu ayakta kalmamı sağlamıştı. Sonra birden bir şeyler değişmiş, –ne olduğunu bilmediğim– bir şey yitip gitmiş, yerini duyumsanabilen bir suskunluk almıştı. Geriye o iç karartıcı sessizlikten başka bir şey kalmamıştı.

Çevremi saran Londra bir hortlak gibi bana bakıyordu. Beyaz evlerin pencereleri kafataslarının göz çukurlarını andırıyordu. Yüzlerce ecinni sinsi sinsi çevremde dolaşıyormuş sanısına kapılıyordum. Aklım başımdan gitmişti, pervasızlığımın cezasını dehşete düşerek çekiyordum. Önümde uzanan yol katranla kaplanmış gibi simsiyahtı, tam o sırada gözüme yolun ağzında uzanmış yatan eğri büğrü bir karaltı ilişti. Devam etmeyi göze alamadım. Gerisingeri dönüp St. John's Wood Yolu'na vurdum ve o dayanılmaz sessizliğin içinden Kilburn'e doğru tabanları açtım. Gece yarısını epeyce geçene kadar Harrow Yolu'ndaki bir faytoncu barınağında[72] geceden ve sessizlikten gizlendim. Ama şafak sökmeden yeniden cesarete geldim ve gökyüzü hâlâ yıldızlıyken bir kez daha Regent Parkı yolunu tuttum. Tam sokaklar arasında kaybolmuştum ki, sabahın ilk saatlerinin yarı aydınlığında ağaçlar arasında uzanıp giden bir caddenin ilerisinde Primrose Tepesi'ne çıkan bayırı gördüm. Tepede, solmakta olan yıldızların altında öbürleri gibi dimdik ve kımıltısız üçüncü bir Marslı yükseliyordu.

Birden çılgınca bir isteğe kapıldım. Bari öleyim de kurtulayım diyordum. Üstelik kendimi öldürmeme de gerek kalmayacaktı. Hiç çekinmeden o Dev'in üstüne yürüdüm, ama yaklaşırken ortalık aydınlandı ve kapkara kuşların Marslının sorgucunun çevresinde dolandığını, tepesine üşüştüğünü gördüm. O saat yüreğim yerinden oynadı ve tabanları kaldırdım.

St. Edmund Sıraevleri'nin bulunduğu caddeyi boydan boya saran Kızıl Yabanotlarının arasından koşarak geçtim (şehrin su şebekesinden Albert Yolu'na doğru taşkınca akan suların içinde göğsüme kadar bata çıka ilerledim) ve güneş doğmadan çayırlığa çıktım. Tepenin sırtına toprak setler yığılmış, tepe kocaman bir müstahkem mevki haline getirilmişti –Marslıların konuşlandığı en son ve en büyük yerdi burası– ve toprak yığınlarının ardından göğe ince bir duman yükseliyordu. Bir köpek ufuk çizgisinin önünden hızla geçip gitti. Aklıma gelen fikir bir anda gerçekdışı olmaktan çıktı, inandırıcılık kazandı. Tepeden yukarıya, kımıltısız duran canavara doğru koşarken artık hiç korkmuyordum, kendimden geçmişçesine tir tir titriyordum, o kadar. Marslının sorgucundan aç kuşların gagalayıp paraladığı ince uzun, pembemsi dilimler sarkıyordu.

Toprak korugana çabucak tırmanıp tepesine çıktım, müstahkem mevkinin içerisini olduğu gibi görebiliyordum. Burası sağa sola saçılmış dev boyutlu makineleriyle, koskocaman araç gereç yığınları ve tuhaf sığınaklarıyla çok büyük bir yerdi. Sistemlerinin hazırlıksız yakalandığı hastalık yapan, çürütücü bakteriler tarafından kırıp geçirilmiş Marslılar –ölüydüler!– bazıları devrilmiş savaş makinelerinin, bazıları artık kaskatı kesilmiş İş Makinelerinin içinde etrafa dağılmış, bazıları da yan yana yere serilmiş, çıplak ve suskun, yatıyorlardı; tıpkı kırılıp dökülmekte olan Kızıl Yabanotları gibi kırıp geçirilmişlerdi; insanoğlunun tüm ay-

gıtlarının boşa çıkmasından sonra, Tanrı'nın hikmetiyle bu dünyaya salınmış olan en çelimsiz şeyler tarafından kırıp geçirilmişlerdi.

Korku ve yıkım aklımızı köreltmese benim ve birçok insanın öngörebileceği bir şey sonunda gerçek olmuştu. Hastalık saçan bu mikroplar en başlardan beri insanlığa büyük zararlar vermişlerdi – buralarda yaşam başlayalı beri insanöncesi atalarımıza büyük zararlar vermişlerdi. Ama türümüzün geçirdiği doğal ayıklanma sonucunda bir direnme gücü geliştirmiştik; artık hiçbir mikroba savaşmadan yenik düşmüyorduk, birçoğuna karşı da –ölü cisimlerde çürümeye yol açanlara karşı örneğin– canlı bedenlerimiz tümüyle bağışıklık kazanmış durumdaydı. Ama Mars'ta tek bir bakteri bile olmadığı için, bu istilacılar dünyamıza gelir gelmez, yiyip içmeye başlar başlamaz, bizim o mikroskobik müttefiklerimiz onların kuyusunu kazmaya başlamışlardı bile. Daha ben onları izlediğim sıralarda bile Marslılar geri dönülemez biçimde ölüme yazgılı kılınmışlardı, oraya buraya gidip geldikleri sırada bile ölmekte ve çürümekteydiler. Bundan kaçınmaları olanaksızdı. İnsanoğlu, milyonlarca ölü vererek, bu dünyada yaşama hakkını almıştı ve kim gelirse gelsin bu dünyayı ondan alamazdı; Marslılar on kat daha güçlü olsalar da bu dünya insanoğlunun olacaktı. Çünkü insanlar boş yere yaşamadıkları gibi boş yere de ölmüyorlardı.

Elli kadar Marslı açtıkları o koskocaman çukurda sağa sola savrulmuş yatıyordu, her ölüm gibi onlara akıl almaz gelmiş olması gereken bir ölüme boyun eğmişlerdi. Onların bu ölümünü o sırada benim de aklım almamıştı. Tek anladığım, kısa bir süre önce sağ olan ve insanların yüreğine korku salan bu yaratıkların ölmüş olduklarıydı. Bir an, Sinahheriba'nın[73] öldürülmesinin yinelendiğine, Tanrı'nın pişman olduğuna, Ölüm Meleği'nin geceleyin Marslıların canını aldığına inanasım geldi.

Öylece durmuş çukura bakarken, bu görkemli son karşısında yüreğimin hafiflediğini duyumsadım; yükselmekte olan güneş bile dört bir yanımı ışınlarıyla yangın yerine çevirmişti. Çukur hâlâ kapkaranlıktı; o güçlü ve karmaşık makineler olanca görkem ve güzellikleriyle, bu dünyaya ait olmayan o dolambaçlı biçimleriyle gölgelerin arasından ışığa doğru bir tekinsizlik, belli belirsizlik ve yabansılık içinde yükseliyordu. Aşağılarda, çukurun dibindeki karanlıkta yatan cesetlerin üstünde dalaşan köpeklerin hırlaşmalarını duyabiliyordum. Marslıların çürümeye ve ölmeye başladıkları sırada bizim onlarınkinden yoğun atmosferimizde denedikleri o kocaman uçan makine çukurun karşı kıyısında olanca tuhaflığıyla yamyassı yatıyordu. Ölüm bir günde gelmiş değildi. Tepemden gelen karga seslerini duyunca başımı kaldırıp artık bir daha hiç savaşamayacak olan o dev Savaş Makinesi'ne ve Primrose Tepesi'nin doruğunda ters dönmüş koltuklara sarkan kırmızı et parçalarına baktım.

Sonra arkama dönüp bayırdan aşağıya baktım; geçen gece tam ölüm yakalarına yapıştığı sırada gördüğüm öteki iki Marslının tepesinde şimdi kuşlar dolanıyordu. Sanki iniltilerini duyduğum o Marslı dostlarının ardından ağlıyordu; belki en son o ölmüş ve sesi düzeneğinin gücü tükeninceye kadar dinmemişti. Artık hiçbir zararı dokunamayacak o parlak metalden tripod kuleler yükselen güneşin parıltısında ışıl ışıl ışıldıyordu.

Sonsuz yıkımdan adeta bir mucize eseri kurtulmuş olan Kentlerin Anası çukurun dört bir yöresinde alabildiğine uzanıyordu. Londra'yı yalnızca dumanların sarıp sarmaladığı o kasvetli kaftanına bürünmüş olarak görenler, kentin o pırıl pırıl çıplaklığını ve evlerinin suskun ıssızlığının güzelliğini hayal bile edemezler.

Doğuya bakıldığında, Albert Sıraevleri'nin karaya kesmiş yıkıntılarının üstünde ve kilisenin harabeye dönmüş kulesinin tepesinde güneş tek bir bulutun bile görünmediği

gökyüzünde göz kamaştırıyor, damların uçsuz bucaksız ıssızlığında birkaç cam yüzey ışığı yakalayıp bembeyaz parlıyordu. Bu ışık Chalk Farm İstasyonu'nun oradaki büyük şarap deposuna ve bir zamanlar siyah rayların uzandığı, ama on beş gündür kullanılmaya kullanılmaya artık paslandıkları için kapatılmış olan demiryolu manevra sahasına da vuruyor, buralara gizemli bir güzellik katıyordu.

Kuzey taraflarında, evlerden geçilmeyen Kilburn ve Hampstead'e göğün mavisi vurmuştu; batıda koca kent henüz yarı aydınlıktı; güneyde ise Marslıların bulunduğu yerin ötesinde Regent Parkı'nın yeşil çimenleri, Albert Hall'un kubbesi, İmparatorluk Enstitüsü[74] ve Brompton Road'daki koca koca konaklar ufacık da olsa açık seçik gözler önüne serilmişti, biraz daha ötede Westminster'ın yıkıntıları puslar arasından sivri sivri göğe yükseliyordu. Çok uzaklarda, göğün mavisinin altında Surrey tepeleri uzanıyor, Crystal Palace'ın[75] kuleleri iki gümüş çubuk gibi parıldıyordu. St. Paul Katedrali'nin[76] gün ışığını henüz almadığı için karanlıkta kalan kubbesinin batı cephesinde derin bir oyuk açıldığını ilk kez görüyordum.

Ve sessizce uzanıp giden bu terk edilmiş evlere, fabrikalara ve kiliselere bakıp, onca umut ve çabayı, bu insan kalıntısının inşasına adanmış nice ömrü ve bütün bunların tepesine bir anda çöküveren o amansız yıkımı düşünedururken, birden üstümüze çöken gölgenin artık kalkmış olduğunun, insanların yeniden bu sokaklarda gezip dolaşabileceklerinin ve benim bu sevgili koca kentimin bir kez daha canlanıp güçleneceğinin ayırdına varınca o kadar büyük bir heyecana kapıldım ki az kalsın gözyaşlarına boğulacaktım.

Azap son bulmuştu. Hemen o gün sağaltım başlayacaktı. Sağ kalıp da ülkenin dört bir yöresine dağılanlar –bir önderden, kanun ve nizamdan, ağızlarına atacak bir lokma ekmekten yoksun, çobansız bir koyun sürüsü gibi– ve gemiler ve teknelere atlayarak kaçmış olan binlerce insan geri

dönmeye başlayacaktı; hayatın gün günden güçlenen nabzı bomboş kalmış sokaklarda yeniden atacak, gürül gürül ıssız meydanlara akacaktı. Yıkım ne kadar büyük olursa olsun o yıkımcı belasını bulmuştu ya. Bütün o iç karartıcı yıkıntılar, tepede güneşin aydınlattığı çimenlere hüzünlü hüzünlü bakan evlerin kapkara karkasları pek yakında onları yeniden bayındır kılanların çekiç sesleriyle yankılanacak, malalaların tıkırtılarıyla çınlayacaktı. Bunları düşünür düşünmez ellerimi göğe kaldırıp Tanrı'ya şükrettim. Bir yıla kalmaz, diye düşündüm – bir yıla kalmaz...

O anda karşı konulmaz bir duyguya kapılarak kendimi düşündüm, karım ve nicedir yitirdiğimiz o eski umut dolu hayatımız, sevecen yardımseverliğimiz düştü aklıma.

IX

Yıkıntı

Şimdi hikâyemin en tuhaf yerine geliyoruz. Ama kim bilir, belki de o kadar tuhaf değildir. O gün Primrose Tepesi'nin doruğunda gözyaşları içinde Tanrı'ya şükredişime kadar yaptığım her şeyi açık seçik, soğukkanlılıkla ve olanca canlılığıyla hatırlıyorum. Ama daha sonrasını unutmuşum...

Sonraki üç gün neler oldu, hiç bilmiyorum. O zamandan bu yana, Marslıların yenilgiye uğradığını ilk keşfedenin ben olmadığımı, benim gibi kendini oradan oraya atan pek çok kişinin bunu daha bir gece önce keşfetmiş olduğunu öğrenecektim. Bunlardan biri –ilki– ben faytoncu barınağına sığınmışken St. Martin's-le-Grand'e gitmiş, her nasılsa Paris'e telgraf çekmenin bir yolunu bulmuştu. Böylece bu sevindirici haber dünyanın dört bir yanına yıldırım hızıyla ulaşmıştı; yüzlerce kent, ürkünç kaygılar içinde bekleyedururken birden haberi alarak çılgına dönmüştü; ben çukurun ağzında dikilip dururken, Dublin'dekiler, Edinburgh'dakiler, Manchester'dakiler, Birmingham'dakiler haberi duymuşlardı. Anlatılanlara bakılırsa, sevinç gözyaşları döken insanlar işlerini güçlerini bırakıp çığlıklar atarak birbirlerine sarılıyor, Crewe kadar yakın yerlerden bile trenlere doluşup Londra'ya akın ediyorlardı. İki haftadır susan kilise çanları haberi alır almaz

tekmil İngiltere'yi çınlatmaya başlamıştı. Avurdu avurduna geçmiş, saçı sakalına karışmış adamlar bisikletlerine atlamışlar, ülkenin bütün sokaklarını arşınlayarak, kadidi çıkmış, umarsızca bakakalmış insanlara bu umulmadık kurtuluşu muştuluyorlardı. Hele o yiyecekler! Manş Denizi'nden, İrlanda Denizi'nden, Atlas Okyanusu'ndan yardımımıza koşanlar mısır, ekmek ve et yağdırıyorlardı. O günlerde dünyanın bütün gemileri Londra'ya doğru gidiyordu sanki. Ama ben bunların hiçbirini hatırlamıyorum. Kendimi koyvermiştim – mecnun gibiydim. Bir de baktım, bir evde sevecen insanlar çevremi almış; meğer beni üçüncü gün St. John's Wood sokaklarında ağlaya ağlaya, çılgınca bağıra çağıra dolanırken bulmuşlar. Dediklerine bakılırsa, beni bulduklarından beri, "Sağ Kalan Son Adam, Hurra! Sağ Kalan Son Adam" diye abuk sabuk bir terane tutturmuşum. Onlara duyduğum gönül borcunu dile getirmeyi çok istesem de adlarını burada veremeyeceğim bu insanlar, kendi sorunları yetmiyormuş gibi bir de benimle uğraşmak zorunda kalmışlar, beni evlerinde barındırmışlar, dahası beni benden korumuşlardı. Öyle anlaşılıyor ki, kendimde olmadığım o günlerde, başımdan geçenlerle ilgili bir şeyler kapmışlardı ağzımdan.

Kafamı yeniden topladığımda, Leatherhead'in uğradığı yıkımla ilgili öğrendiklerinden çok nazikçe söz açmışlardı bana. Benim o evde mahpus kalışımdan iki gün sonra Leatherhead bir Marslı tarafından tek bir canlı kalmamacasına yok edilmişti. Anlaşılan, Marslı Leatherhead'i durup dururken, tıpkı küçük bir çocuğun sırf gücünü göstermek için bir karınca yuvasını dağıtması gibi yeryüzünden silivermişti.

Ben yalnız bir adamdım ve bana karşı çok nazik davranmışlardı. Yalnız ve üzgün bir adamdım ve bana katlanmışlardı. Kendime geldikten sonra yanlarında dört gün kaldım. Orada kaldığım süre boyunca, bana son derece mutlu ve parlak gelen geçmişimdeki sıradan hayatımdan geriye ne

kaldığına bir bakmak için belli belirsiz de olsa karşı koyamadığım bir istek duyuyordum. Istırabımın tadını çıkarmaya çalıştığım umutsuz bir istekten başka bir şey değildi bu. Beni bundan caydırmak, bu maraziliği üstümden atmam için ellerinden geleni yaptılar. Ama sonunda bu dürtüye artık direnemedim ve bir gün geri döneceğime bütün içtenliğimle söz verdikten sonra bu dört günlük dostlarımdan itiraf edeyim ki gözyaşlarına boğularak ayrıldım ve kendimi yeniden kısa bir süre öncesine kadar kapkaranlık, yabansı ve ıpıssız olan sokaklara attım.

Sokaklar daha şimdiden geri dönmekte olan insanlardan geçilmiyordu, kimi yerlerde dükkânlar açılmıştı bile, suları akan bir çeşmeye bile rastladım.

Ben Woking'deki küçük eve doğru o efkârlı hac yolculuğuna çıktığım sırada, ortalığın bana muziplik edercesine nasıl ışıldadığını, sokakların ne kadar işlek, çevremdeki dünyanın ne kadar canlı ve hayat dolu olduğunu hatırlıyorum. Her yerin insan kaynadığını, insanların bin bir çeşit işe dalıp gittiklerini görüp de halkın büyük bir bölümünün öldürülmüş olduğuna inanmak olanaksız gibiydi. Ama çok geçmeden karşılaştığım insanların tenlerinin sapsarı, saçlarının darmadağın, gözlerinin pörtlemiş olduğunu, nerdeyse her iki kişiden birinin hâlâ pejmürde kıyafetler içinde olduğunu fark edecektim. Bütün yüzlerde iki ifade okunuyordu – ya sevinçten uçan, coşkun bir bakış ya da somurtuk bir kararlılık. Yüzlerdeki ifadeleri bir yana bırakırsak, Londra bir berduşlar şehri gibiydi. Kilise görevlileri herkese Fransız Hükümeti'nin gönderdiği ekmekleri dağıtıyorlardı. Sokaklarda dolaşan atların derileri kemiklerine yapışmıştı. Sokak başlarını beyaz yaka kartları takmış, bitkinlikten ayakta zor duran özel polis memurları tutmuştu. Wellington Caddesi'ne gelene kadar Marslıların yol açtıkları hasara pek rastlamadım, ama oraya vardığımda Kızıl Yabanotu'nun Waterloo Köprüsü'nün ayaklarına tırmandığını gördüm.

Köprübaşında isc, yaşadığımız o tuhaf günlerde sık rastlanan bir gariplikle karşılaştım: Bir Kızıl Yabanotu çalılığının önünde uçmasın diye bir sopayla tutturulmuş bir kâğıt parçası azametle dalgalanıyordu. Yeniden yayına geçen ilk gazetenin –*Daily Mail*– duvar ilanıydı bu. Cebimde bulduğum kararmış bir şilini verip bir gazete aldım. Büyük bölümü boş olan gazeteyi belli ki tek başına hazırlayan mürettip o ilanın kaba saba kalıbını arka sayfaya basarak işin keyfini çıkarmıştı. Gazeteye aldığı yazılarda ise duygusallık ve coşku ağır basıyordu; haber işleyişi henüz eski düzenine kavuşmamıştı. Okuduklarımdan tek öğrendiğim, Marslıların düzenekleri üstünde bir hafta boyunca yapılan araştırmaların şaşırtıcı sonuçlar verdiğiydi. Bu arada, makalede, o sıralar hiç inanmadığım bir şey, "Uçmanın Sırrı"nın keşfedildiği inandırıcı sözlerle anlatılıyordu. Waterloo'da insanları evlerine ücretsiz taşıyan trenler bekliyordu. İlk başlardaki insan akını artık son bulmuştu. Trende pek az yolcu vardı, üstelik ben de laf olsun diye sohbete girecek havada değildim. Bir kompartıman buldum, kollarımı kavuşturup oturdum, gün ışığıyla aydınlanan yıkıntıların hızla gelip geçtiği pencereden içim sıkılarak dışarıyı izlemeye koyuldum. Tren istasyondan çıktıktan sonra iğreti yerleştirilmiş rayların üstünde sarsıldı, demiryolunun iki yanında simsiyah yıkıntılara dönmüş evler uzanıyordu. İki gün süren fırtına ve yağmura karşın, Clapham Kavşağı'na doğru Londra Kara Duman'ın tozlarına boğulmuş, umacıya dönmüştü, Clapham Kavşağı'nda ise demiryolu hattının yine bozulduğu anlaşıldı; yüzlerce işsiz memur ve tezgâhtar demiryolu işçileriyle birlikte çalışıyordu, bizi hemen başka bir trene aktardılar.

Ondan sonra demiryolu hattı boyunca ortalık ruh karartıcı bir görünüme bürünüyor, insana yabancı geliyordu; özellikle de Wimbledon iyiden iyiye kötülemişti. Yanmamış çam ormanlarına bakılırsa, Walton hat boyundaki en az zarar görmüş yer gibiydi. Wandle, Mole, küçük nehirlerin hepsi kasaptaki etle lahana turşusu arası bir şeye benzeyen bir Kızıl

Yabanotu yığınıyla kaplanmıştı. Ne ki, Surrey çam ormanları kızıl sarmaşığın ortalığı saramayacağı kadar kuruydu. Wimbledon'ın ötesinde, hattın gözerimindeki bazı fidanlık alanlarda altıncı silindirin çevresini almış toprak yığınları görünüyordu. Toprak yığınlarının çevresine birileri toplanmıştı, ortasında ise birkaç istihkâm eri çalışıyordu. Yukarısında bir Birleşik Krallık bayrağı azametle dalgalanıyor, seher yelinde sevinçle kanat çırpıyordu. Fidanlık alanlar yabanotunun koyu kırmızısına bürünmüştü, kurşuni mavi geniş bir alana yer yer insanın gözünü rahatsız eden eflatun gölgeler vuruyordu. İnsan, bakışlarını, ön taraflardaki karaya çalan bozluktan ve kopkoyu kırmızılardan doğudaki tepelerin mavili yeşilli yumuşaklığına çevirince geniş bir nefes alıyordu.

Woking İstasyonu'nun Londra tarafındaki demiryolu hattı hâlâ onarımdaydı, o yüzden Byfleet İstasyonu'nda indim, Maybury yoluna vurdum, topçu eriyle birlikte süvarilerle konuştuğumuz yerden geçtim, o fırtınada Marslıyla karşılaştığım yere vardım. Orada, sırf merakımdan yana sapınca, birbirine dolanmış kızıl sarmaşıkların arasında devrilip paramparça olmuş at arabasıyla atın apak olmuş kemikleri çıktı karşıma. Bir süre durup o kalıntılara baktım...

Sonra geri dönüp yer yer boynuma kadar gelen Kızıl Yabanotlarını aralayarak çam ormanından geçince Spotted Dog'un sahibinin çoktan gömülmüş olduğunu gördüm; College Arms'ın önünden geçerek evimin oraya geldim. Bir kulübenin açık kapısının önünde duran bir adam bana adımla seslenerek selam verdi.

Bir an umutlanarak evime baktımsa da tüm umudum kırılıverdi. Kapı kırılarak açılmıştı, ben yaklaşırken yavaş yavaş aralanıp duruyordu.

Birden hızla çarpıp kapandı. Çalışma odamın perdeleri topçu eriyle birlikte gün doğumunu izlediğimiz pencerede uçuşuyordu. O günden beri pencereyi kapatan olmamıştı. Ezilmiş çalılar nerdeyse dört hafta önce bıraktığım gibiydi. Kapıda tökezleyerek hole girdim, evde kimsenin olmadığı

anlaşılıyordu. Fırtınadan iliklerime kadar ıslandığım o yıkım gecesi çöküp oturduğum merdiven halısı buruş buruş olmuş ve solmuştu. Merdivenlerden yukarı çıkarken bıraktığımız çamurlu ayak izleri hâlâ duruyordu.

Ayak izlerini izleyerek çalışma odama girince, silindirin açıldığı akşamüstü yarıda bıraktığım yazımın, üstündeki alçıtaşı kâğıt ağırlıkla birlikte hâlâ çalışma masamda durduğunu gördüm. Bir süre, durduğum yerden yarım kalmış görüşlerime göz attım. Uygarlaşma sürecindeki ilerlemeler sonucunda Ahlaksal Düşünceler'de meydana gelebilecek gelişmeler üstüne bir makaleydi; son cümle tam da bir tahmin yürüttüğüm sırada yarım kalmıştı: "İki yüzyıla kalmaz," diye yazmıştım, "şunu bekleyebiliriz..." Cümle orada kesilivermişti. Daha bir ay olmamıştı, o sabah kafamı bir türlü toplayamadığımı, gazeteci çocuktan *Daily Chronicle*'ımı almak için yazıyı bıraktığımı hatırladım. Çocuk bahçe kapısına geldiğinde aşağıya indiğimi, o tuhaf "Mars'tan gelen adamlar" haberini ondan öğrendiğimi hatırladım.

Alt kata inip yemek odasına girdim. Çoktan bozulmuş koyun eti ve küflenmiş ekmekle devrilmiş bir bira şişesi topçu eriyle bıraktığımız gibi duruyordu. Evim ıssızdı. Nicedir beslediğim o belli belirsiz umudun ne kadar aptalca olduğunu şimdi fark ediyordum. Sonra birden çok garip bir şey oldu. "Faydası yok," dedi bir ses. "Ev boş. Son on gündür buraya kimse uğramadı. Burada durup kendine eziyet etme. Senden başka kurtulan olmadı."

Afallamıştım. Yoksa yüksek sesle mi düşünüyordum? Döndüm, arkamdaki fransızpenceresi[77] açıktı.

Ve orada, şaşkınlık ve korkudan kalakalmışken, kuzenimle karımı gördüm karşımda, onlar da benim kadar şaşkınlık ve korku içindeydiler – karım bembeyaz kesilmiş, ağlayamıyordu bile. Hafif bir çığlık attı.

"Geldim," dedi. "Biliyordum... biliyordum..."

Elini boğazına götürdü – olduğu yerde sallandı. Öne doğru bir adım atıp onu kucakladım.[78]

X

Sonsöz

Şimdi hikâyemi sonlandırırken, hâlâ çözülmeyi bekleyen onca tartışmalı sorunun irdelenmesine katkıda bulunmakta ne kadar yetersiz kaldığımı görünce hayıflanmadan edemiyorum. Hiç kuşku yok ki, pek çok eleştiri alacağım. Benim uzmanlık alanım kuramsal felsefe. Karşılaştırmalı fizyoloji alanındaki bilgim ise birkaç kitapla sınırlı, ama bana öyle geliyor ki Carver'ın Marslıların neden çabucak öldükleri konusunda ileri sürdüğü fikirlerin nerdeyse kanıtlanmış bir sonuç olarak kabullenilmesi mümkün. Nitekim hikâyemi de, baştan sona, böyle olduğunu kabullenerek anlattım.

Her ne ise, savaştan sonra incelenen bütün Marslıların bedenlerinde yeryüzünde bilinen türler dışında bir bakteriye rastlanmadı. Ölülerinin hiçbirini gömmemiş olmaları ve giriştikleri o gözü kara kıyım da çürüme süreci konusunda hiçbir şey bilmediklerini gösteriyor. Yine de bu olası görünmekle birlikte kesinlikle kanıtlanmış bir sonuç değil.

Marslıların ölümcül bir etkiyle kullandıkları Kara Duman'ın bileşimi ve Isı Işını'nın üreteci de hâlâ bir muamma. Ealing ve Güney Kensington laboratuvarlarında meydana gelen ürkünç facialar araştırmacıları Isı Işını konusunda daha fazla araştırma yapmaktan caydırmış bulunuyor. Kara

tozun spektrum analizi, su götürmez bir biçimde, yeşildeki üç ışıklı çizgiyle bilinmeyen bir elementin var olduğunu gösteriyor; bu element, olasıdır ki, argon gazıyla bileşerek, kandaki bir bileşen üstünde anında ölümcül bir etki uyandıran bir bileşik oluşturuyor. Ne var ki, böylesi kanıtlanmamış yorumlar, bu hikâyenin seslendiği okurları pek ilgilendirmeyecektir. Shepperton'ın yerle bir edilmesinden sonra Thames nehrinden akıp giden o kahverengi köpükler o sırada incelenmemişti, şimdilerde de öyle bir köpük yok zaten.

O sıralar oralarda kol gezen köpeklerin böyle bir incelemeyi mümkün kıldığı ölçüde Marslılar üzerindeki anatomik incelemelerden daha önce söz etmiştim. Ama Doğa Tarihi Müzesi'ndeki ilaçlı kavanozlarda saklanan olağanüstü ve kusursuz sayılabilecek örneği ve o örnekten yapılan sayısız çizimi bilmeyen yoktur; Marslıların fizyolojisi ve yapısına ilişkin bundan öte bir ilgi tümden bilimin alanına girmektedir.

Daha da önemli ve herkesin merak ettiği bir konu ise Marslılardan yeni bir saldırı gelip gelmeyeceğidir. Sorunun bu yanına biraz olsun ilgi gösterilmediği kanısındayım. Mars gezegeni şu anda kavuşum[79] konumunda, ama karşıkonuma[80] her gelişinde ben kendi payıma yeniden bir maceraya kalkışacaklarını bekliyorum. Ne olursa olsun, biz hazırlıklı olmalıyız. Bana öyle geliyor ki, atışların yapıldığı topun konumu belirlenmeli, gezegenin bu yöresinde sürekli tetikte olunmalı ve bir sonraki saldırı beklenmeli.

Öyle bir saldırı olduğunda, silindir Marslıların dışarıya çıkabilecekleri kadar soğumadan dinamitlerle ya da topçu ateşiyle yok edilebilir ya da Marslılar silindirin kapağı açılır açılmaz top atışıyla gebertilebilir. Bana sorarsanız, ilk baskınlarının başarısızlığa uğramasıyla çok büyük bir üstünlüğü yitirmiş bulunuyorlar. Olasıdır ki, onlar da durumu böyle görüyorlardır.

Lessing, Marslıların Venüs gezegenine inmeyi gerçekten başardıklarını varsaydıracak yetkin gerekçeler geliştirmişti.

Bundan yedi ay önce Venüs ve Mars güneşle aynı hizadaydılar; başka bir deyişle, Mars Venüs'ten bakan bir gözlemcinin görüş açısına göre karşıkonumdaydı. Sonradan, iç gezegenin aydınlık olmayan yarısında ışıltılı ve kıvrımlı garip bir iz belirmiş, hemen hemen aynı anda da Mars'ı çevreleyen tekerin bir fotoğrafında benzer kıvrımlılıkta koyuca bir iz belirlenmişti. Bunlar arasındaki şaşırtıcı benzerliği değerlendirebilmek için bu görünüşlerin çizimlerini görmek gerekir.

Ne olursa olsun, yeni bir istila daha beklesek de beklemesek de, insanlığın geleceğine ilişkin görüşlerimiz bu olayların ışığında büyük ölçüde değiştirilip düzeltilmelidir. Bu gezegeni İnsan için korunaklı ve sonsuza dek güvenli bir yer olarak göremeyeceğimizi artık anlamış bulunuyoruz; uzaydan ansızın üstümüze gelebilecek görünmez iyilik ya da kötülükleri hiçbir zaman kestiremeyiz. Daha evrensel bir gözle bakıldığında, Mars'tan gelen bu istilanın insanlığa önünde sonunda yarar sağladığı da söylenebilir; bizi çöküşün en bereketli kaynağı olan ve rehavete sürükleyen geleceğe aşırı güveni içimizden atmamızı sağlamıştır, beşeri bilimlere olağanüstü katkılarda bulunmuştur ve insanlığın ortak refahı kavramını büyük ölçüde geliştirmiştir. Marslılar uzayın uçsuz bucaksızlığında bu öncülerinin başlarına geleni izlemiş, bundan ders çıkarmış ve Venüs gezegeninde daha güvenli bir yerleşim alanı bulmuş olabilirler. Öyleyse bile, Mars'ın çeperinin bıkıp usanmadan dikkatle incelenmesi konusunda daha uzun yıllar en küçük bir gevşeme olmayacak ve gökten düşen göktaşları, göğümüzden geçen kuyrukluyıldızlar ister istemez tekmil insanoğullarının yüreğine korku salacaktır.

Bu yaşananlardan sonra insanoğlunun ufkunun genişlediğini söylemek pek de abartı sayılmaz. Marslıların silindirinin yeryüzüne inmesinden önce, uzayın tekmil derinliklerinde küçücük yerküremizin ufacık yüzeyi dışında yaşam olmadığı kanısı ağır basıyordu. Oysa şimdi daha ilerisini görebiliyoruz. Eğer Marslılar Venüs'e erişebiliyorlarsa, bunu

insanların yapamayacağını düşünmemiz için bir neden yok; kaldı ki, güneşin ağır ağır soğuması dünyamızdaki yaşamı önünde sonunda olanaksız kıldığında, burada başlamış olan yaşam zinciri gezegenimizin dışına da uzanabilir ve kardeş gezegenimizi savunmasız yakalayabilir. Orayı fethetmeli miyiz?

Güneş sisteminin bu küçük tohum yatağından yıldızlarla kaplı uzayın cansız sonsuzluğuna doğru yavaş yavaş yayılan yaşamın düşünü kurarken gözümün önünde bulanık ama harikulade bir hayal beliriyor. Ama çok uzak bir hayal. Kaldı ki, Marslıların uğradığı yıkım geçicidir, yalnızca bir ertelemedir. Kim bilir, gelecek belki de bize değil, onlara nasip olacaktır.

Bütün bu süre içinde yaşadığım gerilim ve tehlikelerin bende bitmez tükenmez bir kuşku ve güvensizlik duygusu yarattığını itiraf etmeliyim. Şimdi çalışma odamda oturmuş, lambanın ışığında yazarken, birden kendine gelmekte olan aşağılardaki vadinin yeniden titrek alevlere boğulduğunu görüyor ve içinde bulunduğum evin bomboş ve ıpıssız olduğunu duyumsuyorum. Byfleet Road'a çıkıyorum; yanı başımdan araçlar geçiyor, bir at arabasında bir kasap çırağı, bir araba dolusu yolcu, bisikletli bir işçi, okula giden çocuklar geçip giderlerken birden belirsizleşip hayal oluyorlar ve ben topçu eriyle birlikte yeniden o gergin, iç karartıcı sessizliğin içinde aceleyle ilerliyorum. Sonra bir gece, kara tozun sessiz sokakları kararttığını, o kara toz tabakasının üstünü örttüğü çarpık çurpuk cesetler görüyorum; üstleri başları yırtık pırtık, köpek ısırıkları içinde yerlerinden kalkıp üstüme yürüyorlar. Anlaşılmaz sesler çıkarıyor, daha da yabanıllaşıyor, sararıp soluyor, çirkinleşiyor, en sonunda kuduruk acuzelere dönüyorlar ve ben gecenin karanlığında içim titreyerek, perişan bir halde uyanıyorum.

Londra'ya gidiyorum ve karınca yuvası gibi kaynayan Fleet Caddesi'yle Strand'deki insan yığınlarını görünce,

onların aslında geçmişin hortlakları oldukları, daha önce sessiz ve yıkık dökük gördüğüm sokaklara korku salarak dolaştıkları geçiyor aklımdan, ölü bir kentte bir aşağı bir yukarı dolanan hayaletler bunlar, elektroşokla diriltilmiş cesetlerdeki yalancı yaşamlar. Bu son bölümü yazmadan bir gün önce yaptığım gibi Primrose Tepesi'ne tırmanıp pus ve dumanların belirsizliğinde o yarı karanlık ve hüzünlü evler denizinin uzaklarda basık göğün altında gözden kayboluşuna bakakalmak, tepedeki çiçek tarhlarının arasında gezinen insanlara, Marslıların hâlâ yerinde duran aygıtlarını izlemeye gelenlere bakakalmak, oyun oynayan çocukların şamatalarına kulak vermek ve bütün bunları o son büyük günün şafağında suskunluğa gömülmüşken çok yakından, olanca berraklığıyla, açık seçik görmüş olduğum zamanı hatırlamak ne kadar tuhaf.

Ama en tuhafı da karımın elini yeniden tutmak ve benim onu, onun da beni ölmüş saydığımızı düşünmek.

1 Avustralya'nın güneydoğu açığındaki Tasmanya adasında yaşamış, Avustralya ırkından bir Yerli halk olan Tasmanlar, 19. yüzyıl başında Tasmanya'ya yerleşen Avrupalılar tarafından tümüyle yok edildiler. Avrupalılar Tasmanların av alanlarını ele geçirdiler, besin kaynaklarını tükettiler, kadınlarına saldırdılar, erkeklerini öldürdüler. Toplumsal örgütlenmeleri ve geleneksel yaşam biçimleri yıkılan, yabancıların taşıdığı hastalıklara ve onların "uygarlaştırma" girişimlerine dayanamayan Tasmanlar kısa sürede öldüler. Tasman halkının Tasmanya'daki son üyesi Truganini 1876'da öldü. Güney Avustralya'daki Kanguru adasında yaşamakta olan bir başka Tasman kadını da 1888'e kadar yaşadı.

2 İtalyan astronom Giovanni Virginio Schiaparelli (1835-1910), Mars üstünde doğrusal izler gözlemleyerek, bu gezegende canlı yaşamın bulunabileceği yolunda uzun süren bir tartışma yarattı. 1877'de Mars üstünde gözlemlediği ilginç izleri *canali* olarak adlandırdı. Sözcüğün İngilizceye "yarık" yerine yanlış biçimde "kanal" olarak çevrilmesi, bir anda bu "kanallar"ın uygar yaratıklarca açılmış olabileceği yolunda spekülasyonlara yol açtı.

3 Güneş'le bir dış gezegenin, Güneş'le Ay'ın Yer'e göre bakışık olduğu konum.

4 Fransız astronom Henri Joseph Anastase Perrotin (1845-1904), 1884'te Nice Gözlemevi'nin direktörlüğüne getirildi ve öldüğü güne kadar bu görevde kaldı. Mars üzerinde gözlemlerde bulundu ve Venüs gezegeninin dönme süresini belirlemeye çalıştı. Altı asteroit keşfetti. Sonradan Mars'taki bir kratere onun adı verildi.

5 Bir gökcismininin teker biçiminde gördüğümüz yüzeyi; cismin gökyüzü üzerindeki izdüşümü.

6 Dönemin haftalık bilim dergisi.

7 Wells, burada, "Nice'li Javelle" yerine "Cava'lı Lavelle" diyerek bir sözcük oyunu yapıyor. Nice Gözlemevi'nde Henri Perrotin'in yardımcısı olarak görev yapmış olan Fransız astronom Stéphane Javelle (1864-1917), 1894'te Mars üzerinde yaptığı gözlemde, kızıl gezegende tuhaf bir ışık gördüğünü ileri sürmüştü. Wells'in kullandığı "Cava'lı Lavelle" adı, aslında "Javelle" ile "Cava"nın bileşiminden oluşuyor. O sıralar Cava adası, Krakatoa yanardağının 1883'teki püskürmesiyle tanınıyordu. Tarihteki en büyük yanardağ patlamalarından biri sayılan bu püskürme sonunda kül yüklü bulutlar yaklaşık 10 kilometrelik bir yüksekliğe ulaşmış, patlama 160 kilometre uzaktaki Batavia'dan (bugün Cakarta) duyulmuştu.

8 Tayfölçer. Bir ışık kaynağının tayfını veren ve bu tayfı küçük bir teleskopla gösterebilen aygıt.

9 Ogilvy, ilk kez Wells'in 1897'de yayımlanan "The Star" ("Yıldız") adlı öyküsünün başında ortaya çıkan hayali bir astronomdur. Wells, Ogilvy'yi, bir yıl sonra *Dünyalar Savaşı* adlı romanında yeniden ortaya çıkarır.

10 Ogilvy'nin gözlemevinin bulunduğu Woking'in birkaç kilometre kuzeybatısındaki iki küçük kasaba. Marslıların ilk fişeği anlatıcının evinin de bulunduğu Woking'in yakınlarına düşecek.

11 Zodyak olarak da bilinir. Gökküresinde, tutulum dairesinin geçtiği ve üzerinde on iki burcun eşit aralıklarla dağıldığı kuşak. Koç, Boğa, İkizler vb. takımyıldızları.

12 Zenit olarak da bilinir. Düşey doğrultunun gökküreyi deldiği iki noktadan ufkun üstünde olanı. Yer'deki bir gözlemcinin tam başının üstüne rastlayan bu noktanın 180° karşıtı, gözlemcinin tam ayaklarının altına rastlayan ayakucu noktasıdır.

13 Yer'in atmosferine girince sürtünmeden dolayı akkor durumuna gelen ve ardından bir ışık çizgisi bırakarak geçen göktaşı.

14 Ogilvy gibi hayali bir astronom.

15 Bristol'da yaşayan amatör bir astronom olan William Frederick Denning (1848-1931), bilimsel eğitim görmemiş olmasına karşın, kuyrukluyıldızlar ve göktaşları konusunda çok başarılı çalışmalar yapmış, bu alandaki gözlemleriyle birçok ödül kazanmıştı.

16 Büyük Britanya'daki.

17 Woking yakınlarındaki bir pazar kasabası olan Chobham'a giden yol.

18 Kraliyet Astronomu, Kraliyet Greenwich Gözlemevi'nin direktörüydü.

19 Yunan mitolojyasındaki korkunç dişi yaratıklar. Erken klasik dönem sanatında yılan saçlı birer dişi olarak betimlenirlerdi. Gorgo'lardan Medusa'nın başında ona bakan herkesi taşa çevirme gücü vardı.

20 *Kitabı Mukaddes*'e gönderme. "Ve cehennem kuyusunu açtı, ve kuyudan büyük bir külhan dumanı gibi duman çıktı; ve kuyunun dumanından güneş ve hava karardı." (Vahiy 9:2), *Kitabı Mukaddes: Eski ve Yeni Ahit*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi.)

21 Bir zamanlar Mauritius adasında yaşayan, soyu tükenmiş, uçamayan kuş. İlk kez 1507'de Portekizli denizciler tarafından görülen bu kuşlar, insanların ve evcil hayvanların çevre adalara yerleşmesinden sonra zamanla yok olmuştur.

22 Britanya tren istasyonlarında gazete, kitap ve dergi satışının tüm haklarını bugüne kadar elinde tutan kiosk zincirinin sahibi W. H. Smith'e gönderme.

23 ABD asıllı İngiliz mucit Hiram Stevens Maxim'in (1840-1916) adını taşıyan makineli tüfek. Maxim, 1884'te, boş kovanların dışarı atılmasında ve yeni merminin yatağa sürülmesinde namlunun geri tepmesinden yararlanan ilk tam otomatik makineli tüfeği geliştirmişti. Birkaç yıl içinde bütün ordularda Maxim makineli tüfekleri ya da bunun uyarlanmış tipleri kullanılmaya başlanmıştı.

24 Londra'da, Downing Caddesi yakınlarındaki Atlı Muhafızlar'ın tören alanında bulunan Britanya Savaş Bakanlığı kastediliyor.

25 *Kutsal Kitap*'ta İsa tilmizlerine, "Ardımdan gelin, sizleri insan tutan balıkçılar yapacağım," der. (Matta 4:19) İstihkâmcılardan biri, "Ahtapotlar," dedikten sonra, "Demek insan tutan balıkçılar değil de, balık tutan insanlar bu sefer!" diye espri yapıyor.

26 1884-1899 yılları arasında Britanya Hindistan'ından gelen seçkin Hintli öğretim üyelerinin de ders verdiği bir Doğu dilleri ve incelemeleri okulu.

27 Oriental College'da okuyan Müslüman öğrencilerin ibadet etmeleri için yapılmış olan cami.

28 O sıralar Woking'de bulunan bir meyhane. Uzun yıllardır yok.

29 İngiltere'nin orta kesimindeki Staffordshire ili 17. yüzyıldan beri üretilen

seramikleriyle ünlüdür. Staffordshire'ın kuzeyinde yer alan ve "çömlek atölyeleri" anlamına gelen The Potteries bölgesi, buradaki seramik eşya ve çanak çömleklerin en yoğun üretildiği yöredir. Wells, "Potteries'in geceleyin görünüşü" derken çömlek fırınlarının alevlerini çağrıştırarak çevredeki cehennemi görünümü vurguluyor.

30 "Yeryüzünün dört bir yanından gelerek kutsalların ordugâhını ve sevilen kenti kuşattılar. Ama gökten ateş yağdı, onları yakıp yok etti." (*Kutsal Kitap, Yeni Antlaşma*, Vahiy (20:9), Kitab-ı Mukaddes Şirketi)

31 Üç ayaklı bir sehpa üstüne kurulan temel arazi ölçüm aleti. Daha 16. yüzyılda İngiliz matematikçi Leonard Digges'in teodolit kullandığı bilinmektedir.

32 "Ayna telgrafı" da denen helyograf, güneş ışığının bir ayna tarafından yansıtılarak sinyaller gönderilmesi yöntemiyle kullanılır. Işınlar aynanın durmadan döndürülmesi ya da oynatılmasıyla ya da ışığın bir kapak tarafından kesilmesiyle oluşturulur. Helyograflarda genellikle Mors alfabesi kullanılır. Helyograflar Britanya ve Avustralya ordularında 1960'lara kadar kullanılmıştır.

33 Wells, Shepperton Kilisesi'nin kare biçimli tepesinin yerini "sivri uçlu bir kule"nin aldığını belirtirken, bunun onu yok eden Marslı tripod tarafından yapıldığını söylemek istiyor.

34 Aralarındaki boşluklardan mavi göğün görülebildiği, az çok düzenli dalgalar halinde sıralanmış, makerelin, yani uskumru balığının sırtına benzer görüntü sergileyen bulutlarla kaplı gökyüzü.

35 Eski Ahit'in Tekvin Kitabı'nda sözü edilen günahkâr kentler. İsrail'de, Lût Gölü'nün güneydoğusundaki el-Lisan yarımadasının güneyindeki sığ suların altında kaldıkları tahmin edilmektedir. Tekvin'de, işledikleri günahlardan ötürü gökten yağan "kükürt ve ateşle" yok edildiği anlatılan (19:24) bu iki kentin, İsrail'deki Şeria ırmağından Doğu Afrika'da Zambezi ırmağına uzanan Büyük Rift vadisinde İÖ yaklaşık 1900'de meydana gelen bir depremle yok olduğu sanılmaktadır. Jean Giraudoux, Nikos Kazancakis, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi yazarlar yapıtlarında Kitabı Mukaddes'teki bu efsaneyle kendi çağları arasında koşutluk kurmuşlardır.

36 *Kitabı Mukaddes*, *Yeni Ahit*, Vahiy (19:3). "Haleluya! Onun dumanı sonsuzlara dek tütecek." Burada "Onun" denilirken, Babil'in ya da Roma'nın "büyük fahişesi" kastediliyor.

37 *Kitabı Mukaddes*, *Yeni Ahit*, Vahiy (6:16-17). "Dağlara, kayalara, 'Üzerimize düşün!' dediler. 'Tahtta oturanın yüzünden ve Kuzu'nun gazabından saklayın bizi! Çünkü onların gazabının büyük günü geldi. Buna kim dayanabilir?'"

38 *Referee* (Hakem), adından da anlaşılacağı gibi, spora odaklanan ve mizahi bir anlatımı benimseyen haftalık bir Londra dergisiydi.

39 "Londra'nın akciğerleri" ile kentteki duman kirliliğinden kaçıp sığınılacak ağaçlık parklar kastediliyor. Örneğin, Richmond Parkı Londra'nın en büyük parkı, Kew Bahçeleri de güneybatı Londra'da büyük bir botanik bahçesidir. Ama burada, yetkililerin Marslıların ilerleyişini engellemeye çalıştıkları, Güneybatı Demiryolu boyunca uzanan açık alanlara da gönderme yapılıyor.

40 Derby, İngilizlerin en önemli klasik at yarışlarından biridir. İlk kez 1780'de düzenlenen yarış, adını Derby 12. Kontu Edward Stanley'den alır. Yarışa

ancak üç yaşından küçük tay ve kısraklar katılabilir. Derby, her yıl haziran ayının ilk çarşamba günü Epsom Downs'da (Surrey) yaklaşık 2.400 metrelik bir parkurda koşulur.

41 Geceleri görülen, bir saniye ya da biraz daha fazla süren, güzel görüntülü, ışıklı geniş çarşaf benzeri şimşek.

42 Napoléon'un 1812'deki Rusya seferi sırasında, Borodino Çarpışması'nın ardından zorunlu olarak boşaltılan Moskova Fransız kuvvetlerince işgal edilmiş, ancak Rusların çıkardığı ileri sürülen yangın Napoléon'un amacına ulaşmasını engellemişti. Moskova'ya girildiğinde önceden planlandığı üzere kentin her yanında yangınlar başlamış, üç gün kadar süren yangında kent harabeye dönmüş, Fransız ordusu barınak ve yiyecek sıkıntısıyla karşı karşıya kalmıştı. Çevredeki köyler de Rus ordusunca denetim altına alınmıştı. Rusya'nın korkunç soğuğunun da bastırmasıyla birlikte Fransız ordusu geri çekilmek zorunda kalmıştı.

43 Karbondioksit gazının sudaki erimiş hali.

44 Londra'nın bir ilçesi olan St. Pancras'ın kilise bölgesi 1900 yılına kadar bir yönetim kuruluna bağlı kalmıştır.

45 Kraliyet Donanması'na bağlı hayali bir zırhlı torpido hücumbotu.

46 İngiltere'nin doğu kıyısında, Essex sahilinde Kuzey Denizi'ne uzanan dağlık bir burun ya da yarımada.

47 Belçika'nın kuzeybatısında, Kuzey Denizi kıyısında bir kent. Belçika'nın en büyük balıkçılık limanı.

48 Marslıların gaz bombası yağdıran uçakları.

49 Pazar gazetelerinin tablo almaya gücü yetmeyen okurlar için verdiği sanat yapıtı röprodüksiyonları ya da tarihsel sahneler.

50 İş Makineleri'nin bir tür robot olduğu ve bilimkurgu edebiyatında ilk kez H. G. Wells'in *Dünyalar Savaşı* adlı romanında ortaya çıktığı söylenebilir. "Robot" sözcüğü ise, Çek yazar Karel Čapek'in (1890-1938) 1920'de yayımlanıp 1921'de sahnelenen *R.U.R.* adlı oyununda kullandığı "robata" (iş kölesi) teriminden kaynaklanmıştır. Bu oyunda insanlar kendilerine benzeyen ama çok daha yetkin ve şaşmaz bir makine yaparlar. Zamanla makine insana egemen olur ve insanlık varlığını tehdit eden makinelerden son anda kurtulmayı başarır. Oyundaki makinelerin adı olan "robot" sözcüğü bugün bütün dillere girmiştir. Günümüz bilimkurgu jargonunda bu anlamda "android" terimi kullanılmaktadır. Čapek'in *R.U.R.* adlı oyunu 1927'de Türkçeye *Âlemşümûl Sun'i Adamlar Fabrikası* adıyla çevrilmiş, 1929'da *Yapma Adamlar* adıyla Darülbedayi'de oynanmıştır.

51 Wells, burada, Warwick Goble'ın *Dünyalar Savaşı*'nın 1897'deki tefrika basımı için yaptığı kaba saba çizimlere gönderme yapıyor. Wells, romanının sonraki basımlarından biri için Hollandalı ressam, grafik tasarımcı ve illüstratör Johan Briedé'nin (1885-1980) çizimlerini yeğlemişti. Briedé, Wells'in *Görünmez Adam* adlı romanını da resimlemişti.

52 Anlatıcı burada savaştan sonra Marslıların bedenleri üstünde yapılan otopsilerden söz ediyor.

53 Tulumlular, Tunicata ya da Gömlekliler, dünyanın tüm denizlerinde bir yüzeye tutunmuş ya da öbür planktonlar gibi büyük ölçüde akıntılara bağlı olarak yaşayan küçük deniz canlıları altfilumudur. Tulumluların çoğu erdişidir; koloni halinde yaşayan türler eşeysiz olarak da ürer. Eşeysiz üreme

tomurcuklanma yoluyla gerçekleşir. Ana birey üstünde gelişen bu tomurcuklar daha sonra koparak yeni bireyleri oluşturur. Bazı serbest yaşayan gruplarda eşeyli ve eşeysiz üreme evrelerinin birbirini izlediği karmaşık döl değişimi olayına rastlanır.

54 1868-1920 yılları arasında Londra'da yayımlanan haftalık bir dergi.

55 İngiltere'de 1841'de yayımlanmaya başlayan resimli mizah dergisi. Yergiye dayanan mizah anlayışı, karikatürleri ve çizgi romanlarıyla ün kazanmıştır. Adını ünlü kukla karakteri Punch'tan almıştır.

56 Wells, burada, *Pall Mall Budget* dergisinin 1893 Kasım'ında çıkan bir sayısında yayımlanan "The Man of the Year Million" ("Bir Milyon Yılının İnsanı") adlı kısa öyküsüne ve bu öykünün *Punch* dergisinde çıkan yergisine gönderme yapıyor. Böylece kendini romanın anlatıcısından ayırıyor.

57 Philips adı da, romanın kimi yerlerinde rastladığımız uyduruk adlardan biri. Anlatıcının ünlü adlardan söz edip kendine paye çıkarma ve kendini bilmiş biri gibi gösterme alışkanlığı burada da görülüyor.

58 Havacılık alanındaki öncü çalışmalarıyla tanınan Alman mucit Otto Lilienthal (1848-1896), Lichterfelde yakınlarındaki yapay bir tepeden, kendisinin tasarımladığı tek ve çift kanatlı planörlerle iki binden fazla uçuş gerçekleştirmişti. Planörünün, Almanya'da Rhinow yakınlarında bulunan Stölin'de yere çakılması sonucu ölmüştü.

59 "Uzun zamandır ses çıkarmadım, / Sustum, kendimi tuttum. / Ama şimdi feryat edeceğim doğuran kadın gibi, / Nefesim tutulacak, kesik kesik soluyacağım." *Kutsal Kitap*, Yeşaya (42:14), Kitab-ı Mukaddes Şirketi.

60 Aegeaon diye de bilinen Briareus, Yunan mitologyasında, Uranos ile Gaia'nın 100'er kollu, 50'şer kafalı üç oğlundan biridir. Efsaneye göre, Briareus ve kardeşleri tanrılar tanrısı Zeus'un Titanlarla mücadelesinde yardım ederler. Bir başka efsanede, Briareus'un Olympos'taki Zeus'a düşman saldırganlardan biri olduğu ve yenik düşüp öldürüldükten sonra Etna Dağı'nın altına gömüldüğü anlatılır. Yine bir başka efsane, Briareus'u, deniz tanrısı Poseidon'un düşmanı ve savaş gemilerinin yaratıcısı olan bir deniz devi kimliğiyle betimler.

61 Putney Hill, bir tepe değil, Londra'nın güneybatısında yer alan Putney mahallesindeki tepelik bir yolun adıdır. O yüzden, "Putney Tepesi" diye çevirmedim, "Putney Hill" olarak bıraktım.

62 Konuşurken "h" sesinin düşürülmesi ya da telaffuz edilmemesi. İngilizcenin pek çok lehçesinde ve başka bazı dillerde de rastlanır. İngiltere'nin birçok bölgesinde yaygın olmasına karşın, özensizce konuşmanın ya da cahillik ve kültürsüzlüğün bir belirtisi olarak görülür. Örneklerine Charles Dickens'ın romanlarındaki ve Robert Louis Stevenson'ın *Define Adası* adlı romanındaki bazı karakterlerin konuşmalarında sıkça rastlanır.

63 Hıristiyanlık ve başka bazı dinlerdeki "Cennet'tecinsellik" konusuna alaycı bir yorum.

64 1753'te kurulan British Museum, temelde arkeoloji ve etnografya koleksiyonlarını barındırmakta, çok sayıda elyazması ve benzeri malzeme içermektedir. Elgin Mermerleri olarak bilinen Atina'daki Pantheon'dan gelen parçaların, Halikarnassos Mausoleion'una ve Ephesos Artemis Tapınağı'na ait heykellerin, Mısır hiyeroglif yazısının okunmasına yardımcı olan Rosetta Taşı'nın, Kalah (bugün Nümrud) ve Ninive'den gelen anıtsal

Asur saray ve tapınak kabartmalarının, Mezopotamya uygarlığının merkezi Ur'dan gelen altın ve gümüş işlerinin, Roma yakınlarında bulunan ve Portland Vazosu olarak anılan 1. yüzyıla ait kamayö cam kabın ve Ming dönemi Çin seramiklerinin yer aldığı British Museum, uygarlık tarihinin benzersiz yapıtlarını barındıran bir müze olmasının yanı sıra Britanya İmparatorluğu'nun tarih boyunca çeşitli ülkelerden yağmaladığı yapıtların sergilendiği bir mekân özelliği de taşımaktadır. 1973'te müzenin kütüphanesinde bulunan kitapların başka bazı eserlerle birleştirilmesiyle, Büyük Britanya'nın ulusal kütüphanesi British Library oluşturulmuştur. Kütüphanede 25 milyondan fazla kitap, yüz binlerce dergi, elyazması, mikrofilm ve sayısallaştırılmış metin vardır.

65 The Circus, Londra'nın Batı Yakası'nda bir yol kavşağı ve kamusal alandır. 1819'da, Regent Caddesi'ni kentin belki de en işlek caddesi olan Piccadilly'ye bağlamak amacıyla yolların kesiştiği bir meydan olarak düzenlenmiştir. Seçkin restoranlar ve eğlence mekânlarının göbeğinde bir buluşma yeridir.

66 13. yüzyılda Thames nehri kıyıları ve dolayları aşevleriyle doluydu. Buralarda et yemekleri yapılır, ama şarap satılmazdı. Ama 14. yüzyıldan başlayarak buralarda şarap tacirlerinin kârlı işlerine uygun mahzenleri ve kilerleri olan evler yapıldı ve Burgonya, Portekiz, Bordeaux ve daha başka yerlerden gelen şaraplar satılmaya başladı.

67 Kuzey Amerika kökenli bir kâğıt oyunu. İki ya da dört oyuncuyla ve 32'lik bir desteyle oynanır. Kazanmak için 5 elden en az 3'ünü almak gerekir. Fransa'daki *écarté* adlı oyuna benzetilebilecek olan *euchre* 19. yüzyılda ABD'de yaygınlık kazanmıştı. Jokerin ilk kez yer aldığı kâğıt oyunu olduğu söylenir.

68 Kâğıt oyunlarında oyun kâğıdı destesinin yanı sıra her zaman yer almasa da iki joker bulunur. Joker kâğıdının üstünde saray soytarısının resmi vardır. Nitekim İngilizcede "joker", "soytarı" anlamına da gelir. O yüzden, yazar burada "joker"i çift anlamlı kullanıyor olabilir.

69 Serpentine nehri diye de bilinen Serpentine, aslında 1730'da Hyde Park içinde oluşturulmuş 16 hektarlık bir yapay göldür. İlk başlarda Westbourne ve Tyburn nehirlerinden beslenen Serpentine'a 1830'larda Thames ırmağından su basılmıştır; günümüzde ise Hyde Park içindeki üç sondaj kuyusundan su basılmaktadır. Adını yılankavi biçiminden alan ve bir dinlenme alanı olarak düzenlenmiş olan Serpentine'da tekne gezileri, yüzme ve kürek yarışları da yapılmaktadır.

70 Marble Arch, 19. yüzyılda yapılmış ünlü zafer takıdır. Beyaz mermer kaplama cephesi olan bu yapı 1827'de John Nash tarafından tasarlanmıştır. O sıralar Buckingham Sarayı'nın ana avlusuna buradan geçilerek giriliyordu.

71 İsrailoğullarının, efsanevi gücüyle tanınan savaşçı kahramanı. Samson olağanüstü güçlüdür; bir aslanı elleriyle parçalar, Gazze kentinin kapılarını söker. Serüvenleri Eski Ahit'in Hakimler Kitabı'nda anlatılır.

72 Londra'da 1875'ten başlayarak 1914'e kadar 61 faytoncu barınağı yapılmıştı. Bu barınaklar fayton sürücülerine sıcak yemek ve alkolsüz içki sağlıyordu.

73 Sanherib diye de bilinen Asur Kralı Sinahheriba, İÖ 705 ile İÖ 681 arasında hüküm sürdü. Ninive'yi başkent edinerek gelişmesine önemli kat-

kılarda bulundu. Tahta çıktıktan sonra burada Şanina-la-işu (Eşsiz) adını taşıyan görkemli bir saray yaptırdı. Özellikle Babil'e karşı yürüttüğü askeri seferlerle tanınır. Ama Akad kenti Ninive'yi bayındırlaştırmasıyla, kente su getirmek için 50 kilometre uzunluğunda bir kanal açtırmasıyla da ünlüdür. Ülkesinin en güçlü krallarından biri olarak kabul edilen Sinahheriba döneminde Basra Körfezi'nden Mısır'a kadar uzanan topraklar Asur egemenliği altına girmiştir. İÖ 681 yılında en büyük oğlu tarafından öldürüldüğü söylenir. Öldürülmesi, sürekli yağmaladığı Babil kentinde "ilahi adalet" olarak karşılanmıştır. Sinahheriba'nın öldürülmesi Kitabı Mukaddes'te Eski Ahit'in İkinci Krallar Kitabı'nda da (19:35-37) anlatılır: "O gece Rab'bin meleği gidip Asur ordugâhında yüz seksen beş bin kişiyi öldürdü. Ertesi sabah uyananlar salt cesetlerle karşılaştılar. Bunun üzerine Asur Kralı Sanherib ordugâhını bırakıp çekildi. Ninive'ye döndü ve orada kaldı. Bir gün ilahı Nisrok'un tapınağında tapınırken, oğullarından Adrammelek'le Şareser, onu kılıçla öldürüp Ararat ülkesine kaçtılar. Yerine oğlu Esarhaddon kral oldu." (*Kutsal Kitap*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009)

74 İmparatorluk Enstitüsü, 1887'de Londra'da, Britanya İmparatorluğu uluslarıyla ticareti özendirmek ve bağları güçlendirmek amacıyla kurulmuştu.

75 1851'de Londra'da düzenlenen 1. Dünya Sergisi'ni barındırmak için demir konstrüksiyon ve camdan yapılmış büyük sergi salonu Crystal Palace (Kristal Saray), bir bahçıvan ve çevre düzenleyicisi olan Joseph Paxton tarafından çiçek seraları örnek alınarak tasarlanmıştı.

76 Londra'daki St. Paul Katedrali, 1666'daki Londra Yangını'nda bütünüyle tahrip olan eski St. Paul Katedrali'nin yerine yapılmıştır. Dünyanın en büyük kubbelerinden biri olan kubbesi 34 metre çapında ve katedral zemininden kubbe tavanındaki haça kadar 111,3 metre yüksekliğindedir.

77 Balkona ya da bahçeye açılan camlı ve çift kanatlı kapı.

78 *Dünyalar Savaşı*'nın 1897'de İngiltere'deki *Pearson's Magazine*'de ve ABD'deki *Cosmopolitan* dergisinde tefrika edilen metni burada sona eriyordu ve bazı edebiyat eleştirmenlerinden zayıf bir son olduğu yönünde eleştiriler almıştı. H. G. Wells, bu bölümü izleyen "Sonsöz"ü sonradan, 1889'da Londra'da William Heinemann yayınevinden çıkan ilk basıma eklemişti.

79 Astronomide, iki ya da daha çok gökcisminin görünürde rastlaşması ya da birbirlerinin önünden geçmesi.

80 Astronomide, iki gökcisminin gökyüzünde karşıt yönlerde görülmesi durumu.

EK

BİR MİLYON YILININ İNSANI
Bilimsel Bir Öngörü

H. G. Wells

Var olan edebiyatımıza hiç kuşkusuz bir diyecek yok, ama henüz yazılmamış kitaplar hayallere dalmayı seven adama çok daha büyüleyici gelir. Böyle kitapları elinizde tutma zahmetine katlanmanız gerekmez; çevrilecek sayfaları da yoktur böyle kitapların. Uyku tutmayan gecelerde yatakta mum ışığına gerek kalmadan okunabilirler. Başka bir alandan örnek verecek olursak, betimsel yöntemle çalışan antropoloğun yapıtlarında ilkel insan hiç kuşkusuz çok ilginç ve yabansı bir kişiliktir; ama geleceğin insanı, elimizde olgular olaydı, bize çok daha çekici gelebilirdi. İyi de, nerede öyle kitaplar? Ruskin'in* bir yerde Darwin'le ilgili olarak söylediği gibi, bizi insanın ne olduğu değil, ne olacağı ilgilendirmelidir.

Hayallere dalmayı seven adam, rahat koltuğuna gömülmüş, Ruskin'in bu sözü üstüne düşünürken, birden şöminede piposunun mavi dumanları arasından o yazılmamış büyük kitaplardan birini görür. Bu kocaman ve iri harflerle yazılmış kitabın belli ki Weissnichtwo'da ders veren Profesör Holzkopt diye biri tarafından kaleme alındığı anlaşılmaktadır.** Kitabın adı "Uzak Geleceğin İnsanının Şimdiki Gidişattan Çıkarsanmış Kaçınılmaz Nitelikleri"dir. Hayallere dalmayı seven adam kitabın izleğini izledikçe, bu saygın profesörün tümüyle bilimsel bir yöntem kullandığını ve çıkarımlarında ölçülü ve temkinli olduğunu keşfeder, ama yine de vardığı sonuçlar en hafif deyimle olağandışıdır. Bu seçkin profesörün konuyu çok ayrıntılı bir biçimde, teknik bakımdan çok kapsamlı olarak açımladığını söylemeliyiz, ama hayallere dalmayı seven adamımız –elinde tek kopya bulunduğu için– bilimle

---

* İngiliz yazar, eleştirmen ve sanatçı John Ruskin (1819-1900), dekoratif sanatlar ve mimarlıkta Victoria dönemi İngiltere'sinin sanat beğenisini derinden etkilemiştir. (ç.n.)

** Wells, burada, hayali bir üniversiteden ve hayali bir profesörden söz ediyor kuşkusuz. Çünkü Almancada *Weissnichtwo* "kimsenin nerede olduğunu bilmediği" anlamına geldiği gibi, Profesör Holzkopt'un da "Profesör Odunkafa" olduğu söylenebilir. (ç.n.)

yakından ilgili olmayan okurlara uygun düşecek alıntıları seçmekte, kısaltmaları yapmakta özgür davranır. İşte size, anlaşılırlığı açısından alıntılanmaya değer bulduğu birkaç satır.

"Evrim kuramı," diye yazıyor profesör, "artık zoologlar ve botanikçiler tarafından dünyaca kabul görmüştür ve koşulsuzca insana da uyarlanmıştır. Doğrusu, bunun insan ruhuna uyup uymadığı bazılarınca sorgulansa da, insan bedeni için geçerli olduğuna herkes katılmaktadır. İnsanın maymunsu atalarımızın soyundan geldiği, belirli koşullar tarafından insan kalıbına sokulduğu, o maymunların da daha alt cinsten atalarımızın biçimlerinden, başka bir deyişle baştan beri var olan protoplazmik sıvıdan türediği ileri sürülmektedir. Öyleyse evren düzeni son bulmadığı sürece insanın gelecekte daha başka değişimlere uğrayacağı ve en sonunda insan olmaktan çıkıp başka biçimde bir canlı varlığa dönüşeceği açıktır. Burada akla hemen, 'Bu varlık nasıl bir şey olacaktır?' gibisinden çarpıcı bir soru gelmektedir. Şimdi türümüz üzerindeki biçimlendirici etkiler üstüne biraz kafa yoralım.

Kuş nasıl kanatlı bir yaratıksa ve tümüyle uçmaya göre biçimlendirilmiş ve değişime uğramışsa, balık nasıl yüzen bir yaratıksa ve hidrodinamiğin gerektirdiği koşulları karşılaması gerekmişse, insan da beyni olan bir yaratıktır; eğer yaşayacaksa fiziksel gücüyle değil, zekâsıyla yaşayacaktır. Öyle ki, insanın salt 'hayvansı' yanı gelişiminin sonunda baskılanmaktadır ve baskılanmalıdır da. Evrim şu 1892 yılında var olan düşüncelere göre yetkinliğe yönelen mekanik bir eğilim değildir; biçimlendirilebilir yaşamın onu kuşatan koşullara öyle ya da böyle sürekli uyarlanmasıdır... Bugün bizi sarıp sarmalayan hayvansı yanımızın giderek yok oluşunu insanların dişler ve saçlarının yitip gitmesi, eller ve ayaklarının gittikçe ufalması, çenelerin, ağızların ve kulakların daha da küçülmesi biçiminde fark ederiz. Erkek bir zamanlar bedeniyle uğraşıp didinerek yaptığı şeyleri artık zekâsıyla, makinelerle ve sözlü uzlaşıyla yapıyor; çünkü bir zamanlar yemeğini yakalaması, karısını ele geçirmesi, düşmanlarından kaçması ve bütün bu işleri iyi yapabilmek için kendi hayrına bedenini sürekli çalıştırıp eğitmesi gerekiyordu. Ama artık bütün bu durum değişti. Taksiler, trenler, tramvaylar hızlı olmayı gereksiz kıldı, yiyecek peşinde koşmak artık daha kolay; artık karısını avlayıp yakalamıyor, kalabalık evlilik piyasası göz önüne alınacak olursa daha çok karısı onu arayıp buluyor. İnsanın artık yaşamak için zekâ kıvraklığına gereksinimi var, bedensel etkinlik ise bir uyuşturucu, hatta bir tuzak; bedensel etkinlik yapay çıkış yolları

arıyor ve oyunlarda dışarı taşıyor. Spor zaman alıyor ve insanı seçme sınavlarında ve işinde köstekliyor. İrikıyım adamımız da daha kıvrak zekâlı kardeşinin yanında yetersiz kalıyor. Hayatta başarısız, evlenmiyor. Daha iyi uyarlanan, hayatta kalıyor."

O zaman, geleceğin insanının şimdikinden daha büyük bir beyni ve daha ufak ve ince bir bedeni olacağı açık. Ama profesörümüz burada bir istisna yapıyor. "İnsan eli, beynin öğretmeni ve tercümanı olduğundan, gittikçe güçlenecek ve beceri kazanacak, buna karşılık kas sisteminin geri kalan bölümü giderek önemini yitirip küçülecek."

Büyüyen beyinleri, kocaman duyarlı elleri ve küçülen gövdeleriyle bu insan evlatlarının fizyolojisinde ister istemez büyük değişiklikler meydana gelmiş olacaktır. "Artık," diyor profesör, "insanlığın daha entelektüel kesimlerinde uyarıcılara karşı gittikçe artan bir duyarlılık, örneğin alkol gibi bir soruna karşı gittikçe artan bir dayanıksızlık görüyoruz. İnsanlar artık bir şişe porto şarabı içemez oldular; bazıları çay bile içemiyor; son derece gergin olan sinir sistemleri daha da geriliyor. Bu süreç böyle sürecektir ve yakın kuşaktan Sir Wilfrid Lawson'ımız bilgeliğinden bir gümüşlük fırlatıp çay tepsisini çınlatmayı görev bilmekle kalmayabilir, bunu büyük bir zevkle de yapabilir. Bu gerçekler doğal olarak başkalarınca da anlaşılacaktır. Taze çiğ et bir zamanlar krallara layık bir yemekti. Şimdilerde seçkin insanlar özene bezene hazırlanmamışsa ete pek dokunmuyorlar. Şalgam da öyle değil mi; bugün pişmemiş şalgam köküne kimse elini sürmez, şalgam bir zamanlar insanların topraktan kopardıkları gibi afiyetle yedikleri bulunmaz bir yiyecekti herhalde. Bir gün gelecek, bu değişim yeryüzündeki bütün öteki meyveleri de etkileyecektir. Şimdilerde bile elmayı yalnızca genç insanlar çiğ yemektedirler – atalarımızın yetişkinlerde kaybolan özelliklerini her zaman gençler korurlar. Günün birinde erkek çocuklar elmalara bile kayıtsızca bakacaklardır. İnanın, geleceğin çocuğu, bugün ortalıkta bir kedi yokken bir taş parçasına nasıl boş gözlerle bakıyorsa, elmaya da öyle kayıtsız bir vurdumduymazlıkla bakacaktır.

"Üstelik yeni kimyasal buluşlar insanlar üstünde değiştirici etkilerde bulunmaktadır. İnsanın ağzı daha tarihöncesi dönemde bile yiyeceği kavramak için kullanılan bir alet olmaktan çıkmıştı; ağzın tutup kavrama yeteneği bugün hâlâ azalmaya devam etmektedir, insanın ön dişleri küçülmüş, dudakları incelmiş ve daha kassız bir hale gelmiştir; insanın şimdi onulmaz bir dokudan değil de kemik ve çelikten oluşan yeni bir organı vardır: çatal bıçak. Böylece kar-

şılanan bu bir bakıma yapay bölümün eksik kalması için hiçbir neden yoktur; tam tersine, marifetli bir dış mekanizmanın çok geçmeden insanın yemeğini çiğneyip salyalandıracağı, gittikçe küçülen salgı bezleri ve dişlerden nöbeti devralacağı ve sonunda onları tümden ortadan kaldıracağı yolundaki açıklamama inanmak için her türlü neden vardır."

Demek, gereksinim duyulmayan şeyler yok olup gidiyor. Şimdilerdeki dışarı çıkık kulaklar, burun ve kaş çıkıntıları ne işe yarıyor? Burun ve kaş çıkıntıları daha önceleri bir yere çarptığımız ve düştüğümüz zaman gözü yara almaktan koruyordu, ama şu yaşadığımız günlerde ayaklarımızın üstünde durabiliyoruz, hem de rahatlıkla. Okur, bu düşüncelerin ışığında, geleceğin yüzünü belli belirsiz ve tuhaf da olsa hayalinde canlandırabilir artık: "Gözler iri, ışıl ışıl, çok güzel, anlamlı; gözlerin yukarısında artık kaşların engebeli çıkıntılarının bölmediği bir kafa, pırıl pırıl, saçsız, yusyuvarlak ve çok güzel bir kubbe; anlamsız gölgeleriyle bu dingin yüzün simetrisini bozan o yamru yumru burnun yerinde yeller esiyor, küçüle küçüle işlevini yitirmiş o kulaklardan eser yok; ağız küçük, yusyuvarlak bir delik olup çıkmış, ne dişler, ne damak, ne çene, hayvansılıktan çıkmış, yüzün o engin semasında hasat dolunayı ya da akşam yıldızı gibi yuvarlaklığını bozan boş duygulardan arınmış." Profesör geleceğin yüzünü işte böyle görüyor.

Hiç kuşku yok ki, beden ve kollarla bacaklar buna benzer başka değişikliklere de uğrayacaktır. "Her gün sindirim için çok fazla zaman ve enerji harcanıyor; yemekten sonra ölümlülerin bedenlerine büyük bir rehavet ve ağırlık çöküyor. Bu pekâlâ önlenebilir. İnsan organik kimya konusunda her geçen gün daha fazla bilgi sahibi oluyor. Daha şimdiden yapay cihazlarla mide bezlerine destek verilebiliyor. Bugün ilaç yazabilen her hekim bedensel işlevlerin yapay olarak yenilenebileceğini belirtiyor. Örneğin, sindirimi kolaylaştıran yapay mide asidi persin var – benim bilmediğim böyle pek çok terkip var. Öyleyse, mide önünde sonunda neden yaş haddinden emekli edilmesin? Yemeğinin pişirilmesini başkalarına bırakmakla kalmayan, çiğnenip sindirilmesini de kendisi yapmayan bir insan, yediğini kendi sindiren bir insana karşı çok büyük toplumsal üstünlükler edinecektir. Bunun şeylerin gelecekte nasıl bir biçime bürüneceklerini bugünün verilerinden yola çıkarak anlamaya çalışmanın en telaşsız, en aklı başında ve bilimsel yolu olduğunu anımsatmama izin verin. Bu aşamada şu olgular belki hayal gücünüzü canladıracaktır. Omurgalılardan daha eski ve bugün daha yaygın bir hayvan topluluğu olan eklembacaklıların pek çoğu, hiç kuşku yok ki, omurgalı hayvanların en çok değişikliğe uğramış olanların-

dan daha çok filogenetik değişikliğe" –harikulade bir deyim– "uğramıştır. Istakoz gibi basit formlar balıklarınkine benzer ilkel bir yapı gösterir. Ne var ki, bozunmuş Kondrakantus* gibi bir formda, yapı insandakine göre özgün tipinden çok daha fazla uzaklaşmıştır. Çok fazla değişime uğramış kabukluların bazılarında sindirim borusunun tümü –yani yiyeceği sindiren ve soğuran bölümler– işe yaramaz, sert bir kordona dönüşmüştür. Hayvan içinde yüzdüğü besleyici sıvıyı soğurarak –bir parazittir– beslenir. İnsanın da önünde sonunda böyle bir değişime uğrayacağını düşünmek; onu, artık başında uşaklar dikilirken tabağındaki alelacayip renkler verilmiş ve bozunmuş yemekleri yerken değil de ince bir sadelik içinde bir teknedeki besleyici sıvıyı soğurarak beslendiğini hayal etmek kesinlikle olanaksız mıdır?

Tezcanlı hayal gücünde bir yapı, yarısaydam yüzeyinden en parlak ve katkısız renklerin yanıp sönerek geçtiği, giderek solup değiştiği bir billur kubbe beliriveriyor. Bu renkten renge giren saydam kubbenin orta yerinde duru, oynak, kehribar renginde bir sıvıyla dolu yuvarlak bir mermer havuz var, tuhaf varlıklar içine dalıp yüzüyorlar. Kuş mu bunlar?

Bunlar insanın torunları – yemekteler. Bakın, bembeyaz mermer zeminde ellerinin üstünde zıplıyorlar – Björnsen'in nicedir savunduğu bir ilerleme yöntemi. Elleri çok büyük, beyinleri koskocaman, gözleri yapış yapış, ıslak, baygın. Tüm kas sistemleri, bacakları, karınlarının esamisi okunmuyor, akıllarının yanında işe yaramaz birer sallantı olup çıkmışlar."

Profesörün bundan sonraki hayalleri pek o kadar akıl çelici sayılmaz.

"Hayvanlar ve bitkiler insandan önce yitip gidecekler, geriye yalnızca insanın yemek ya da zevk için korudukları ya da çevresinde ortakçılar ve asalaklar olarak tutunanlar kalacak. Bu haşarat ve zararlılar insanın bitmez tükenmez yaratıcılığı ve sürekli gelişen disiplini karşısında önünde sonunda boyun eğmek zorunda. İnsan bitkiler olmadan da klorofilin işini yapmayı öğrenince (kimyagerler şimdilerde kuşkusuz bunun sırrına yaklaşıyorlar) yeryüzündeki öteki hayvanlar ve bitkilere duyduğu gereksinim ortadan kalkacak. Direnme gücü kalmamışsa ve artık gereksinim duyulmuyorsa o şeyin soyu er geç tükenir. İnsanoğlu son günlerinde yeryüzünde yalnız kalacak, yiyeceğini de kimyagerler kayaçlardan ve gün ışığından sağlayacak.

---

* Kırmızı bir suyosunu. (ç.n.)

Ve –tam nedenini *Ahlakın Esasları* adlı o açık seçik ve fena halde doğru kitaptan öğrenebilirsiniz–* insanlığın usdışı duygu paylaşımı yerini düşünsel işbirliğine bırakacak, duygu da aklın alanı içinde kalacak. Hiç kuşkusuz bütün bunlara daha çok uzun bir zaman var, ama uzun bir zaman sonsuzluğun karşısında nedir ki ve bütün bunları düşünen her insan gözlerini sonsuzluğa dikmelidir."

Sonra da profesör bize dünyanın uzaya durmadan ısı yaydığını hatırlatıyor. Ve en sonunda bir dünyevi kerubiler** hayali çıkıyor ortaya; hoplayan kafalar, büyük duygusuz zekâlar ve küçük yürekler, onları gittikçe daha çok etkileyen soğuğa karşı hep birlikte umarsızca ve vargüçleriyle savaşıyorlar. Çünkü dünya soğumaktadır – yıllar ilerledikçe ağır ağır ve kaçınılmaz bir biçimde soğumaktadır. "Bu yaratıkları," diyor profesör, "yeryüzünün derinliklerindeki geçitlerde ve laboratuvarlarda hayal etmeliyiz. Bütün dünya karla kaplanacak, her yer buza kesecek; yaşam ağacının o son dalı dışında tekmil hayvanlar, tekmil bitkiler yok olacak. Son insanlar gezegenin gittikçe azalan ısısını izleyerek daha da derinlere inecekler, kocaman çelik bacalar ve havalandırma aygıtları onlara gerekli havayı taşıyacak."

Profesörümüzün yıldız falı, iç karartıcı makinelerin ortalığı çınlattığı ve yapay ışıkların ışıldayıp siyah gölgeler düşürdüğü daracık derin geçitlerindeki bu insan iribaşlarına kısa bir bakışla son buluyor. İnsanlık soğuk karşısında acıklı bir geri çekiliş içinde, o kadar değişmiş ki tanınmaz durumda. Yine de, profesörün yazdıkları yeterince akla yatkın, ortaya koyduğu olgular günün bilimine uygun, kullandığı yöntemler düzgün. Hayallere dalmayı seven adam bu görünüm karşısında ürperiyor, kalkıp şöminenin ateşini canlandırıyor ve bu yazılmamış olağanüstü kitabın tümü piposunun dumanları arasında o saat gözden kayboluyor. Bu yazılmamış edebiyatın büyük üstünlüğü de burada: Kitapları değiştirmenin bir sakıncası yok. Hayallere dalmayı seven adamımız, insan soyunun yazgısı konusunda, Kubilay Han'ın yitik kaderiyle avutuyor kendini.

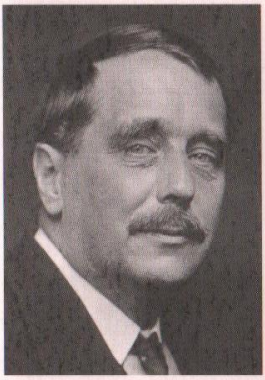
---

* Evrim kuramının ilk savunucuları arasında yer alan, bireyin topluma, bilimin dine göre önceliğini savunan etkili bir bilgi sentezi oluşturan İngiliz sosyolog ve filozof Herbert Spencer'ın (1820-1903) 1879'da yayımlanan ve bireyci ahlak felsefesini ele aldığı kitabı. Spencer'ın bütün bir düşünce sistemi gerçekte biyolojik türlerin evriminden esinlenmişti. (ç.n.)

** Yahudi, Hıristiyan ve İslam geleneklerinde, insan, hayvan ya da kuş özellikleri taşıyan kanatlı göksel yaratıklar, arşın (Tanrı'nın tahtı) taşıyıcıları. Eski Ortadoğu mitolojisi ile ikonografisinden kaynaklanan kerubilerin, melekler hiyerarşisinde şefaatçi olarak önemli işlevleri vardır. (ç.n.)

Modern Klasikler Dizisi - 136

Dünyalar Savaşı'nın *Pearson's Magazine*'de tefrika edildiği 1897 yılında, Kraliçe Victoria'nın tahta çıkışının altmışıncı yılı törenlerle kutlanmıştı. Büyük Britanya İmparatorluğu, Kanada'dan Yeni Zelanda'ya uzanan, Afrika'nın büyük bir kısmıyla Hint yarımadasının tamamını kapsayan geniş topraklarıyla gücünün doruğundaydı. *Dünyalar Savaşı*, Wells'in İngiliz emperyalizmi üzerine bir yorumu; 20. yüzyıl başında imparatorluğun genişlemesinin muhtemel sonuçlarına ilişkin kaygıları yansıtan felsefi ve ideolojik öyküsüdür. Mars'tan gelip tuhaf araçlarıyla imparatorluk topraklarında gezinen, yollarına çıkan her şeyi ölümcül ısı ışınlarıyla yerle bir ederken tüm yaşamı da sona erdiren yaratıkların istilası, belki de Victoria dönemi okurunun bu kaygılarına denk düşmüştü. Orson Welles'in 1938'de romandan uyarladığı bir radyo oyununu gerçek sanan dinleyicilerin panik içinde sokağa dökülmesi, yapıtın imgelemi tetikleme gücünü ortaya koydu. Çeşitli film ve dizi versiyonları yapılan *Dünyalar Savaşı* birçoğuna da esin verdi. Wells'in capcanlı imgelemiyle özgün ve gerçekçi anlatımı, uzay yolculuğu ve başka gezegenlerden dünyamıza yönelik istilalar konusuna artık hiç de yabancı olmadığımız bugün de her kuşaktan okuru cezbetmeye devam ediyor.

HERBERT GEORGE WELLS

(1866-1946): İngiliz yazar, gazeteci, sosyolog ve tarihçi Wells, en çok *The Time Machine* (1895; *Zaman Makinesi*), *The Island of Doctor Moreau* (1896; *Doktor Moreau'nun Adası*), *The Invisible Man* (1897; *Görünmez Adam*) ve *The War of the Worlds* (1898; *Dünyalar Savaşı*) adlı bilimkurgu romanlarıyla tanınır. Ancak edebiyatın yanı sıra tarih ve politika alanlarında da kalem oynatmış verimli bir yazardır. 1930'ların başlarında mizaha yönelen Wells, *Love and Mr. Levisham* (1900; Aşk ve Bay Levisham), *Kipps: The Story of a Simple Soul* (1905; Kipps: Basit Bir Kişinin Öyküsü) ve *The History of Mr. Polly* (1910; Bay Polly'nin Tarihi) adlı romanlarında alt-orta sınıftan kişilerin beklentilerini ve düş kırıklıklarını işledi. Diğer önemli yapıtları arasında *The Outline of History* (1920; Tarihin Ana Çizgileri), *The Work, Wealth and Happiness of Mankind* (1932; İnsanlığın Emeği, Refahı ve Mutluluğu) ve *The Shape of Things to Come* (1933; Olayların Alacağı Biçim) sayılabilir.

9 786052 958889

16 TL

